

**UCHWAŁA NR XVIII/122/2025
RADY MIEJSKIEJ W WARCIE**

z dnia 30 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 wraz z Prognozą oddziaływania
na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034**

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) Rada Miejska w Warcie uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034, która stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Warty.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Warcie

Grzegorz Kopacki

Załącznik nr 1 do uchwały nr XVIII/122/2025
Rady Miejskiej w Warcie
z dnia 30 grudnia 2025 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WARTA NA LATA 2025-2034

Opracowanie:

Urząd Miejski w Warcie

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości, przy wsparciu specjalistów:

- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierownik zespołu,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – recenzent,
- Natalia Szarzyńska, Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynator projektu,
- Oliwia Krysiak, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego.

Strategię Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Miejskiego w Warcie oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2023 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
.....	6
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY WARTA	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	12
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	15
4.1. Ocena sytuacji Gminy	15
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	18
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	20
.....	23
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY WARTA	23
1. Misja i wizja	24
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	25
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Warta oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	38
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.....	51
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	54
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	56
ZAŁĄCZNIKI	58
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Warta	58
Załącznik 2: Wzór ankiety	118
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	125

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2034 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie i kulturowe, środowisko przyrodnicze, infrastruktura czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 to najważniejszy dokument do kreowania rozwoju lokalnego, spójny z dokumentami wyższego rzędu – *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030* oraz *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)*. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany w sposób kompleksowy na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Warta w określonym czasie. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców oraz informacje pozyskane podczas warsztatów strategicznych, które odbyły się 18 grudnia 2024 roku. Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w tym zmian wprowadzonych ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, oraz ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, wprowadzających zmiany dotyczące treści strategii rozwoju gminy.

Zgodnie z w/w ustawą Strategia zawiera wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Warta. Pogłębiona Diagnoza Gminy Warta stanowi natomiast załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.

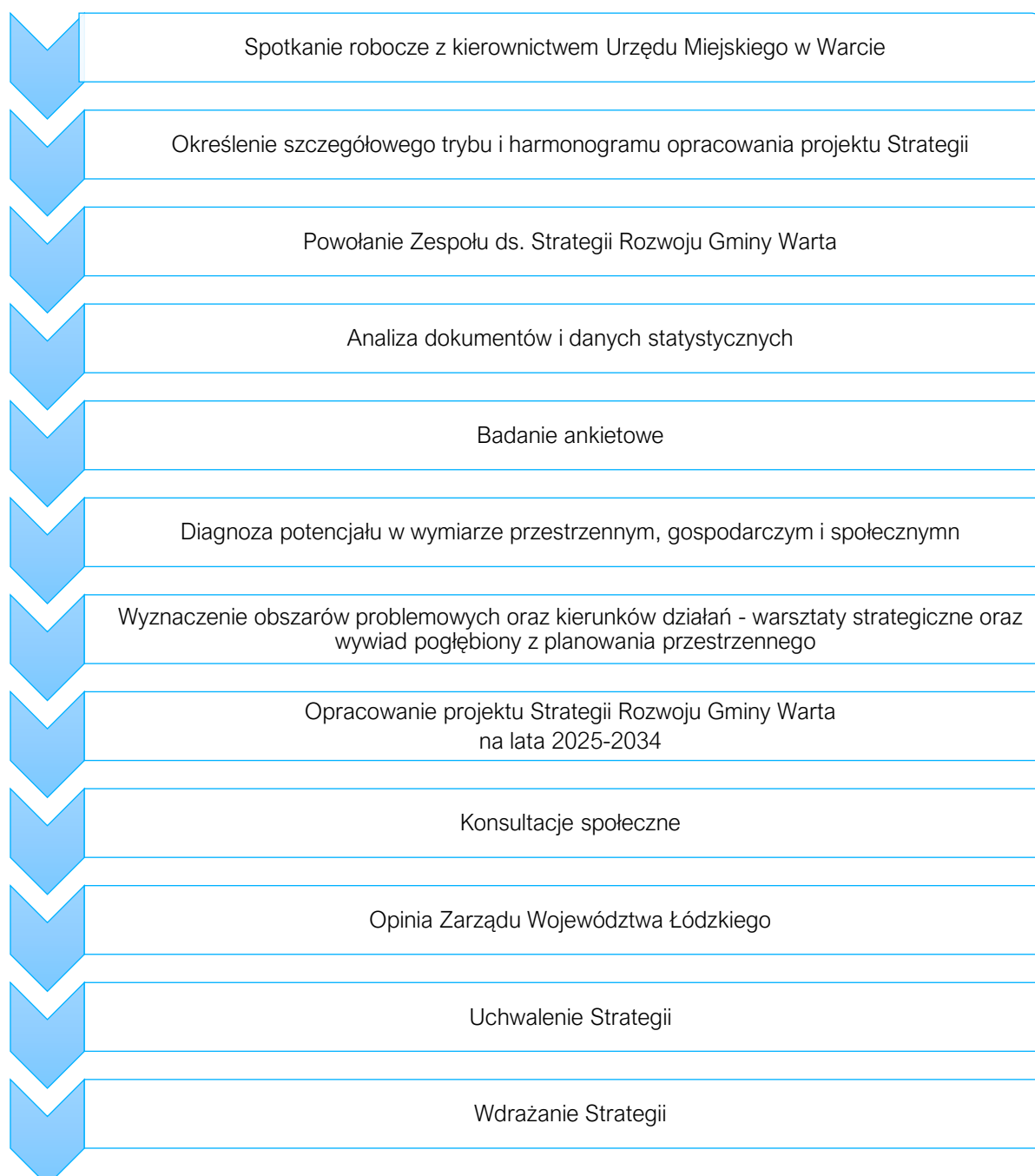

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

Prace nad Strategią rozpoczęto w pierwszej połowie 2024 roku, kiedy Burmistrz Warty podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr II/5/2024 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 22 maja 2024 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034, w tym trybu konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem i pracownikami Urzędu Miejskiego w Warcie. Następnie przeprowadzono badania ankietowe oraz warsztaty, podczas których opracowano misję i wizję rozwoju Gminy, a także cele strategiczne, operacyjne i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. W lutym 2025 roku przygotowano projekt Strategii, który później został wyłożony do publicznego wglądu, a następnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Łódzkiego.

Poniżej w sposób graficzny przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

5

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY WARTA

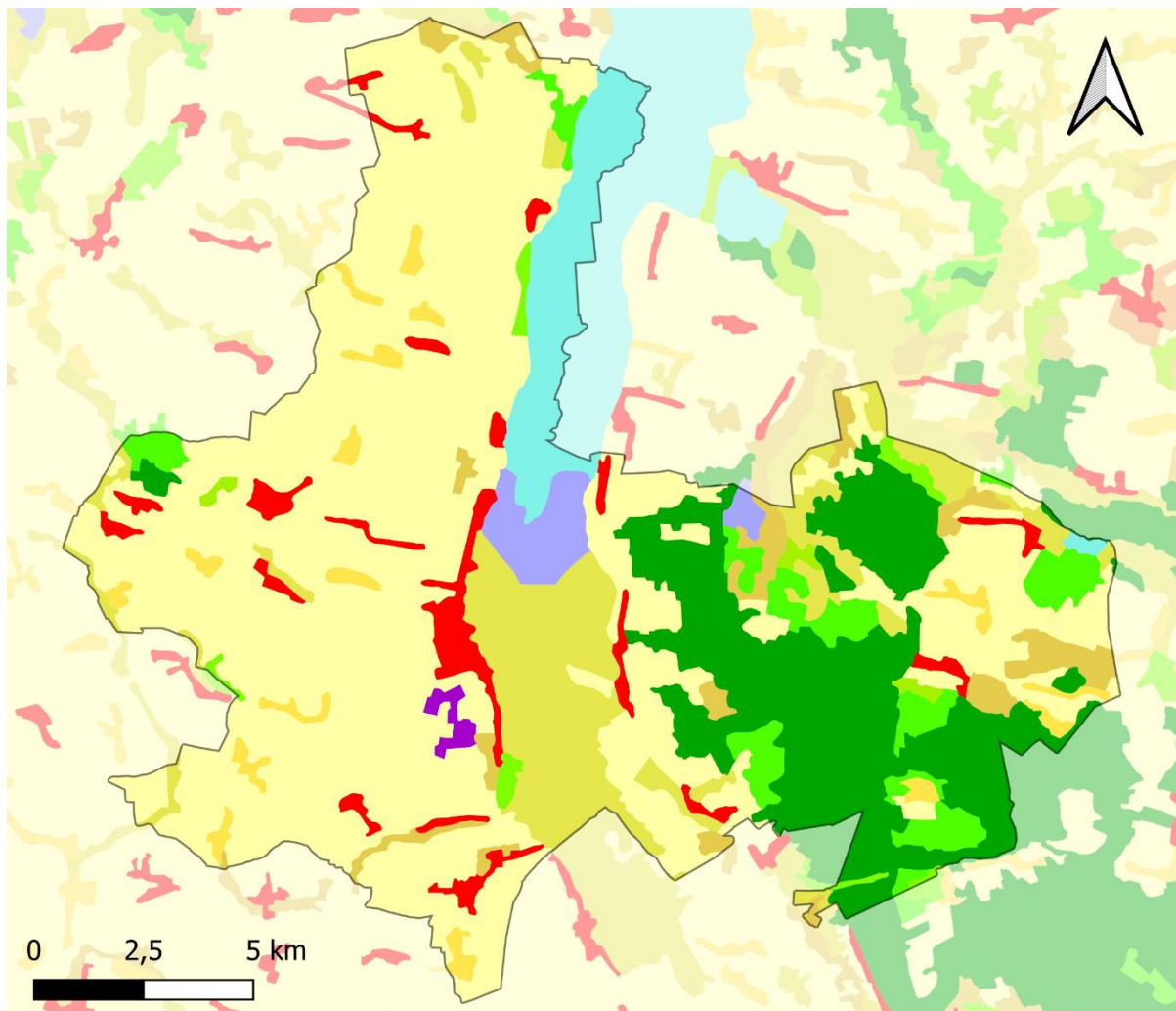
Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

6

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Warta, zamieszkiwana przez 12 157 osób, jest położona w zachodniej części województwa łódzkiego i należy do powiatu sieradzkiego. W jej skład wchodzi 63 miejscowości, a jej siedzibą jest miasto Warta, która pełni funkcje administracyjne oraz usługowe. Jednostka graniczy bezpośrednio z 9 gminami: Dobra, która należy do województwa wielkopolskiego, a także Pęczniew, Zadzim, Szadek, Zduńska Wola, Sieradz, Wróblew, Błaszki i Goszczanów wchodzące w skład województwa łódzkiego. Powierzchnia całkowita Gminy wynosi 254 km², co stanowi około 17% powierzchni powiatu sieradzkiego. Jest to obszar miejsko-wiejski o intensywnie rozwiniętej funkcji rolniczej. Dodatkowo przepływająca rzeka Warta oraz zbiornik Jezioro determinują również turystyczny charakter Gminy.

— granica Gminy Warta	■ Lasy liściaste
Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi:	■ Lasy iglaste
■ Zabudowa	■ Lasy mieszane
■ Miejsca eksploatacji odkrywkowej	■ Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian
■ Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających	■ Bagna śródlądowe
■ Łąki, pastwiska	■ Zbiorniki wodne
■ Złożone systemy upraw i działek	
■ Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej	

Ryc. 1 Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi w Gminie Warta

Źródło: opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018

Gmina Warta charakteryzuje się stosunkowo dobrym układem komunikacyjnym. Na jej terenie znajduje się droga krajowa nr 83, drogi wojewódzkie nr 710 i 479 oraz drogi powiatowe i gminne. Istniejąca sieć dróg zapewnia połączenia z większymi ośrodkami miejskimi, takimi jak Sieradz, Turek, Kalisz czy Łódź. Jednakże należy mieć na uwadze, że na terenie Gminy występują bariery przestrzenne, takie jak zbiornik Jeziorsko i rzeka Warta, które wpływają na nierównomierne rozmieszczenie i ograniczony rozwój dróg.

Na terenie Gminy nie ma linii kolejowych, co ogranicza możliwość korzystania z tego środka transportu. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w sąsiednich gminach (Błaszki i Sieradz), co może stanowić wyzwanie dla osób potrzebujących szybkiego dostępu do połączeń dalekobieżnych.

Gmina Warta organizuje transport pasażerski wewnątrz swoich granic, który poprawia dostępność usług między terenami miejskimi i wiejskimi. Kluczową rolę odgrywa dworzec autobusowy w centrum miejscowości Warta. Dodatkowo mieszkańcy mają możliwość skorzystania z połączeń obsługiwanych przez PKS Sieradz oraz Wicher Travel Poddębice, które umożliwiają dojazd do wielu miejscowości w regionie za granicami Gminy.

Warto zauważyć, że na terenie Gminy Warta występuje również infrastruktura transportu wodnego. Obecność portu umożliwiającego cumowanie jachtów i wypożyczanie sprzętu wodnego, wpływa pozytywnie na rozwój turystyki wodnej i rekreacji w Gminie.

Jednym z elementów współczesnego rozwoju jest dostęp do szerokopasmowego Internetu. Dostęp do niego w granicach Gminy obecnie pozostaje wyzwaniem. Planowane inwestycje w kolejne punkty dostępu w ciągu najbliższych lat przyczynią się do poprawy sytuacji. W trakcie opracowywania dokumentu w ramach projektu Polska Cyfrowa trwa intensywna rozbudowa sieci światłowodowej.

Gmina Warta posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa podstawowe zasady planowania rozwoju przestrzennego Gminy (do momentu uchwalenia Planu Ogólnego). W granicach jednostki do końca 2023 roku obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp) obejmowały 10,5% powierzchni Gminy. Na terenach, gdzie nie obowiązują mpzp proces kształtowania przestrzeni opiera się na wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy, co utrudnia prowadzenie spójnej polityki przestrzennej. Obecna zabudowa mieszkaniowa jest rozmieszczona chaotycznie, co prowadzi do wysokich kosztów budowy i utrzymania infrastruktury. Wprowadzona w 2023 roku reforma planowania przestrzennego nakłada obowiązek opracowania Planu Ogólnego obejmującego cały obszar Gminy, co może stać się podstawą do wprowadzenia harmonijnej, perspektywistycznej polityki przestrzennej jednostki. Rada Miejska w Warcie przyjęła uchwałę nr IV/14/2024 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 10 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu Ogólnego Gminy Warta, co jest pierwszym etapem prac nad dokumentem, który ma zapewnić skoordynowane planowanie przestrzenne, uwzględniając ochronę środowiska, rozwój infrastruktury oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Niski odsetek terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, wynoszący zaledwie 10,5%, wskazuje na konieczność rozwoju planowania przestrzennego. Analiza ruchu budowlanego na terenie Gminy Warta wskazuje na wzrastające zapotrzebowanie na tereny pod zabudowę mieszkaniową, usługową i inwestycyjną. Wydane decyzje o warunkach zabudowy (WZ) oraz pozwolenia na budowę pokazują, że zainteresowanie realizacją nowych inwestycji na terenie Gminy utrzymuje się na stabilnym poziomie. Obecne pokrycie miejscowymi planami sprawia, że w wielu przypadkach inwestorzy zmuszeni są korzystać z decyzji o warunkach zabudowy, co wydłuża proces administracyjny i może zniechęcać do podejmowania działań na terenie Gminy. Zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane wynika również z obserwowanych trendów społecznych, szczególnie młode rodziny, poszukują gruntów pod budowę domów jednorodzinnych, co widać w wydawanych decyzjach administracyjnych. Ponadto rosnąca atrakcyjność gminy jako miejsca do życia i inwestowania, związana z jej walorami przyrodniczymi i położeniem w pobliżu dużych aglomeracji, generuje dodatkowe zainteresowanie. Ruch budowlany wskazuje także na potrzebę rozwoju infrastruktury usługowej i rekreacyjnej, szczególnie w rejonach turystycznych, takich jak Zalew Jeziorsko. Wydawane decyzje WZ dotyczące obiektów usługowych i rekreacyjnych potwierdzają wzrastające zainteresowanie inwestycjami w te sektory, co wymaga odpowiednio przygotowanych terenów, objętych szczegółowymi regulacjami przestrzennymi. Podsumowując, zapotrzebowanie na nowe tereny pod zabudowę wynika zarówno z wewnętrznych potrzeb mieszkańców gminy, jak i z zewnętrznego zainteresowania inwestorów. Uwzględnienie tych potrzeb w aktach planowania przestrzennego usprawni proces inwestycyjny, poprawi atrakcyjność osiedleńczą i turystyczną Gminy i umożliwią zrównoważony rozwój przestrzenny.

Gmina Warta wyróżnia się zróżnicowaną strukturą przestrzenną. Tereny rolne dominują w jej zachodniej części, co wynika z obecności gleb o wyższych klasach bonitacyjnych, natomiast wschodnie obszary są zalesione i mają znaczenie przyrodnicze. Centralnym elementem układu przestrzennego jest dolina rzeki Warty wraz z Zalewem Jeziorsko, który pełni funkcję ważnego korytarza ekologicznego oraz ma duży potencjał turystyczny i rekreacyjny.

Miasto Warta, będące centralnym punktem Gminy, pełni funkcję administracyjnego, kulturalnego i usługowego ośrodka. Skupia około 25% mieszkańców Gminy i posiada cenny potencjał rozwojowy, szczególnie dzięki historycznej zabudowie. Te atuty mogą być wykorzystane w działaniach rewitalizacyjnych oraz promocyjnych, wspierających rozwój lokalny.

Walory naturalne gminy, w szczególności dolina Warty i Zalew Jeziorsko, są objęte ochroną w ramach obszaru Natura 2000 oraz rezerwatu przyrody Jeziorsko. Te tereny stanowią istotny element ochrony bioróżnorodności oraz potencjalne miejsce rozwoju turystyki ekologicznej. Występujące w Gminie zasoby mineralne, takie jak piaski, żwiry i gliny, mogą wspierać rozwój przemysłu wydobywczego, jednak wymagają właściwego zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych.

Dziedzictwo historyczne i kulturowe Gminy Warta to kolejny istotny atut. Liczne zabytki, w tym obiekty sakralne, zespoły pałacowe oraz miejsca pamięci, stanowią bogatą bazę do rozwoju turystyki kulturowej. Miasto Warta, związane m.in. z osobą Stanisława Jakuba Skarżyńskiego oraz Stanisława Szukalskiego Stacha z Warty ma potencjał do kreowania swojej tożsamości jako ośrodka o szczególnym znaczeniu kulturowym i edukacyjnym.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Lokalna przedsiębiorczość w Gminie Warta charakteryzuje się umiarkowanym wzrostem, co wskazuje na stabilność gospodarczą, ale również na potrzebę wsparcia rozwoju małych i średnich firm. W latach 2019-2023 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 11,3%, co jest wynikiem zbliżonym do średniej dla powiatu sieradzkiego. Największy udział w strukturze przedsiębiorstw mają firmy z sektora handlu i budownictwa, co odzwierciedla lokalne potrzeby i potencjał gospodarczy.

Mimo wzrostu liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw, zauważalnym problemem jest malejąca liczba nowo powstających firm oraz wzrastająca liczba podmiotów wyrejestrowywanych. W 2023 roku różnica między nowymi a wyrejestrowanymi podmiotami była najmniejsza w analizowanym okresie, co może być oznaką pewnej stagnacji lub trudności w utrzymaniu działalności gospodarczej.

W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, liczba przedsiębiorstw w Gminie Warta (84 podmioty) jest niższa niż średnia dla powiatu sieradzkiego (96 podmiotów) oraz województwa łódzkiego (120 podmiotów). Dynamika wzrostu tego wskaźnika była jednak wyższa niż średnia w regionie, co wskazuje na poprawę sytuacji i potencjał dalszego rozwoju przedsiębiorczości.

Na lokalnym rynku pracy wskaźnik bezrobocia sukcesywnie spadał, osiągając w 2023 roku poziom 3,8%, co plasowało Gminę Wartę wśród gmin o najniższym bezrobociu w powiecie sieradzkim. Jednak dominacja długookresowego bezrobocia oraz wysoki odsetek osób o niskim wykształceniu wymagają działań na rzecz aktywizacji zawodowej i edukacji mieszkańców.

W strukturze bezrobotnych zauważalny jest deficyt w wybranych zawodach, co wskazuje na potrzebę dostosowania oferty edukacyjnej i programów szkoleniowych do potrzeb rynku pracy. Przeciętne wynagrodzenie w Gminie Warta jest niższe od średniej krajowej i wojewódzkiej, co może być czynnikiem ograniczającym migrację zarobkową na teren Gminy.

Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku w granicach Gminy Warta działalność prowadziło 1 611 gospodarstw rolnych, co stanowiło ok. 15% gospodarstw zlokalizowanych w powiecie. Zauważa się, że na przestrzeni lat nastąpiły istotne zmiany w strukturze zatrudnienia mieszkańców. Coraz mniej osób pracuje bezpośrednio w rolnictwie. Dominuje uprawa zbóż, szczególnie pszenicy i żyta, a także roślin okopowych i międzyplonów. Większość gospodarstw rolnych jest mała, co może prowadzić do problemów z rentownością i koniecznością mechanizacji w celu zwiększenia efektywności produkcji.

Rozwój gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego jest nierozdzielnie powiązany z dostępnością i jakością infrastruktury. Ma to kluczowe znaczenie dla atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru, a także dla ochrony środowiska. Warta posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, z dostępem do wody na poziomie 98,1%, co jest wynikiem powyżej średniej wojewódzkiej i powiatowej. Problemem jest jednak niski poziom dostępu do sieci kanalizacyjnej, który według danych GUS z 2023 r. wynosi jedynie 22,6%. Może to prowadzić do zanieczyszczenia środowiska, w szczególności wód gruntowych. Należy skoncentrować się na rozbudowie sieci kanalizacyjnej, zwłaszcza w miejscowościach Jeziorsko i Ostrów Warcki oraz modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków w Gminie jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o.

Gmina Warta ma bardzo niski poziom gazyfikacji (0,7%), co zmusza mieszkańców do korzystania z paliw stałych, takich jak węgiel, drewno czy biomasa. To przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza. Planowana budowa gazociągu w południowo-zachodniej części Gminy może poprawić sytuację, wpłynie to na możliwości dostaw gazu oraz realizację zadań rozwojowych wzdłuż trasy gazociągu.

W Gminie Warta rośnie zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii (OZE), w tym fotowoltaiką i kotłami na pellet. Zrealizowane projekty, takie jak budowa instalacji OZE, wspierane funduszami unijnymi, mają pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój Gminy. Należy w dalszym ciągu kontynuować inwestycje w OZE oraz rozwijać edukację ekologiczną wśród mieszkańców. Gmina Warta podejmuje inicjatywy wspierające poprawę jakości życia, takie jak program „Czyste Powietrze”, mający na celu wymianę starych pieców na bardziej ekologiczne. To kluczowy element poprawy jakości powietrza i zrównoważonego rozwoju. Ponadto planowana jest również budowa biogazowni przez inwestorów prywatnych.

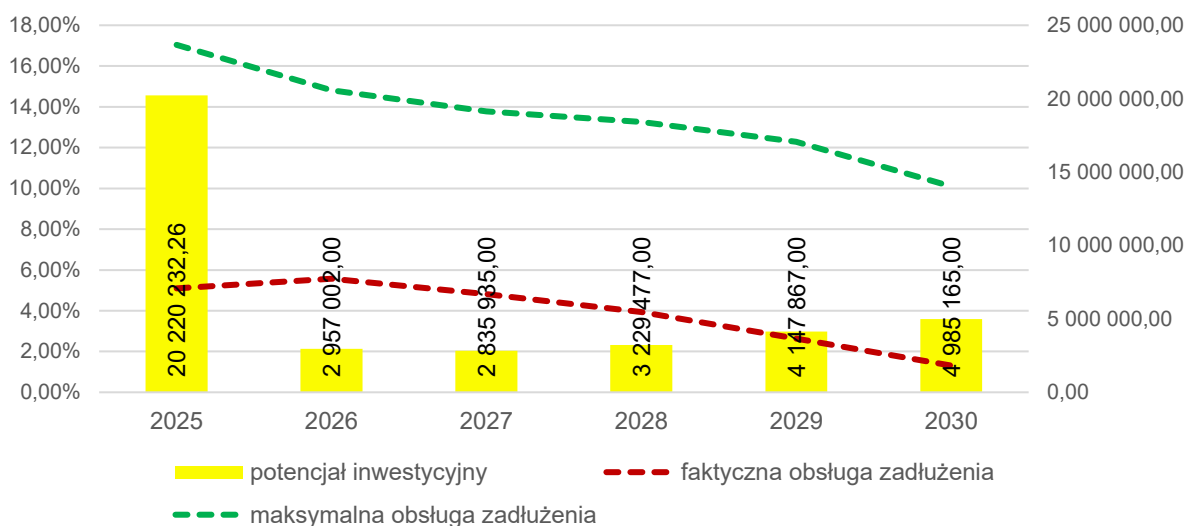

W Gminie Warta zauważalny jest postęp w segregacji odpadów, gdzie odsetek odpadów segregowanych wzrósł z 37% do 57% w latach 2019-2023. Wskaźnik ten wskazuje na pozytywne zmiany w świadomości ekologicznej mieszkańców. Gmina Warta spełnia wymagania dotyczące recyklingu odpadów komunalnych od 2021 roku, mimo stale zwiększającego się wymaganego udziału odpadów segregowanych w ogólnej ilości odpadów. Istnieje jednak potrzeba dalszej edukacji i poprawy infrastruktury do segregacji, aby utrzymać pozytywny trend i spełnić rosnące wymogi recyklingu. Na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Gmina Warta stoi przed wyzwaniami związanymi z rozwojem infrastruktury oraz zrównoważonym rozwojem rolnictwa. Należy skupić się na rozwoju ekologicznych źródeł energii, poprawie jakości powietrza i wód, a także rozbudowie infrastruktury związanej z kanalizacją. Inwestycje w te obszary mają kluczowe znaczenie dla przyszłego rozwoju Gminy oraz poprawy jakości życia jej mieszkańców.

Analiza finansów Gminy Warta w latach 2019-2023 wskazuje na pozytywny trend wzrostu dochodów do 2022 roku, osiągając rekordowy poziom 102,2 mln zł. W 2023 roku dochody spadły do około 81 mln zł, jednak były one nadal wyższe niż w 2021 roku. Aktywne zarządzanie wydatkami umożliwiło realizację licznych inwestycji. Gmina Warta skutecznie korzystała z zewnętrznych źródeł finansowania, co przyczyniło się do jej rozwoju i modernizacji infrastruktury. W latach 2020-2023 budżet Gminy osiągał dodatnie wyniki, przy czym w 2020 roku zanotowano najwyższą nadwyżkę – 4,09 mln zł. Kwota zadłużenia Gminy zmniejszyła się z 15,2 mln zł w 2021 roku do 13,08 mln zł w 2023 roku, co pozytywnie wpływa na stabilność finansową jednostki. Największy udział w dochodach budżetowych ogółem mają dotacje i subwencje. Należy pamiętać, że wysoki udział dotacji i subwencji w ogólnych dochodach budżetowych oraz niski udział dochodów własnych oznacza ograniczoną samodzielność finansową gminy. Ma to wpływ na elastyczność gminy w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestycji czy programów rozwojowych oraz oznacza wysokie ryzyko znacznego ograniczenia działań inwestycyjnych w przypadku ewentualnego ograniczenia dotacji w przyszłości.

Potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2025-2030, wyniesie łącznie około 38,38 mln zł, z czego w 2025 roku jest to kwota wynosząca 20,22 mln zł (niemal 53% sumy potencjału). W kolejnych latach, z związku z brakiem spodziewanych środków zewnętrznych, kwoty te są znacznie niższe. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości. Dostrzega się potrzebę dalszego monitorowania bilansu budżetowego, zrównoważonego podejścia do zarządzania finansami oraz ciągłego poszukiwania nowych źródeł finansowania inwestycji, aby wspierać trwały rozwój Gminy.

Ryc. 2 Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Warta na lata 2025-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr VII/50/2024 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 30 grudnia 2024 roku w sprawie: uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Warta na lata 2025-2030.

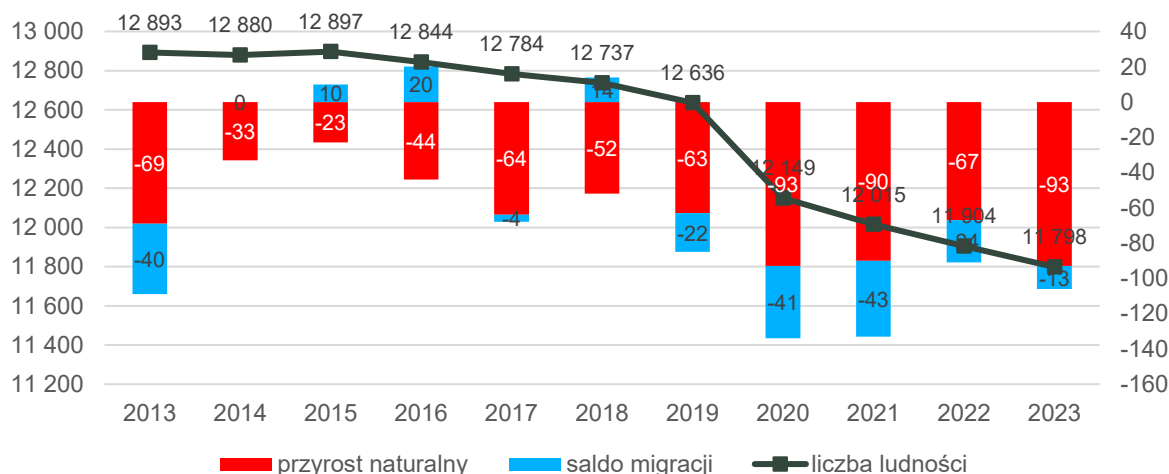

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Największy potencjał rozwojowy jednostek samorządowych stanowią jej mieszkańcy i ich działania, aktywność społeczna i zawodowa, a także inicjatywy podejmowane na rzecz wspólnego dobra i rozwoju Gminy. Na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Warcie na dzień 31.12.2024 r. liczba mieszkańców Gminy Warta wynosiła 12 157.

Według danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, które mogą różnić od danych zawartych w gminnej ewidencji ludności, ze względu na stosowanie odmiennej metodyki obliczeń Gminę Warta zamieszkiwało 11 798 osób, co stanowiło ok. 11% mieszkańców powiatu sieradzkiego. Mimo rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją, a danymi GUS, analiza pozwala na zbadanie trendów i prognozowanie zmian w strukturze demograficznej.

Sytuacja demograficzna w Gminie Warta wskazuje na wyraźny spadek liczby ludności, który utrzymuje się od 2004 roku. Liczba mieszkańców zmniejszyła się z 13 160 osób w 2004 roku do 11 798 w 2023 roku, co oznacza ponad 10-procentowy spadek. W latach 2019-2023 dynamika zmniejszania się liczby ludności wyniosła 98,3%, co jest zgodne z niekorzystnym trendem obserwowanym również w innych gminach powiatu sieradzkiego. Analiza danych wskazuje na pogłębiający się problem z ujemnym przyrostem naturalnym oraz odpływem ludności.

Ryc. 3 Zmiany demograficzne w Gminie Warta w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Warta zmagą się z intensywnym starzeniem się społeczeństwa. W latach 2019-2023 liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła, osiągając w 2023 roku poziom 33,5% w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie odnotowano znaczący spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Już w 2019 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, a różnica ta z każdym rokiem się powiększa. W konsekwencji w przyszłości może dojść do znacznego wzrostu wydatków na opiekę społeczną i zdrowotną, co będzie wymagało dostosowania infrastruktury i oferty usług do potrzeb starszych mieszkańców. Ponadto analiza prognozy ludności opracowanej przez GUS na lata 2023-2060 wskazuje, że tendencje demograficzne wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym będą dalej postępowały.

Niepokojący jest również spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i kreatywnym. W latach 2019-2023 liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 811 osób, co oznacza dynamikę na poziomie 89%. Jeszcze bardziej znaczący jest spadek udziału osób w wieku 25-34 lat, czyli grupy kluczowej dla rozwoju demograficznego i gospodarczego. W 2019 roku odsetek ten wynosił 14,53%, a w 2023 roku spadł do 11,99%. Młodzi mieszkańcy stanowią siłę napędową rozwoju gospodarczego, podejmują zatrudnienie, zakładają działalności gospodarcze oraz wpływają na kształtowanie się sytuacji demograficznej. Kluczowe jest zatem zachęcenie osób młodych do zamieszkania na terenie Gminy czy powrót po studiach do rodzinnej Gminy, co przyczynić się może do poprawy sytuacji gospodarczej i dodatniego przyrostu naturalnego. Aby zachować atrakcyjność osiedleńczą Gminy Warta, należy zwrócić szczególną uwagę na dostępność mieszkań i terenów pod zabudowę, dostępność atrakcyjnych miejsc pracy, rozwój infrastruktury i usług społecznych (w tym oferty żłobka, przedszkoli i wysokiej jakości edukacji), dobre skomunikowanie z większymi miejscowościami, które będą dodatkową zachętą do mieszkania w Gminie.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

W obszarze opieki przedszkolnej i żłobkowej oferta jest dobrze rozwinięta, jednak liczba miejsc w żłobku (19) nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców. Mimo, że dzieci korzystające z przedszkoli mają dostęp do bogatej oferty edukacyjnej, obejmującej naukę języków obcych, zajęcia rytmiczne czy logopedyczne, odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest niższy niż średnie w powiecie sieradzkim i województwie łódzkim.

Na terenie jednostki funkcjonuje osiem szkół podstawowych: w Ustkowie, Raczkowie, Jakubicach, Rossoszycy, Jeziorsku, Warcie, Cielcach oraz we Włyniu. Wyniki egzaminów ósmoklasistów w analizowanych latach 2022-2024 w Gminie Warta były zróżnicowane. Należy zadbać, aby oferta edukacyjna oraz oferowana infrastruktura były na jak najwyższym poziomie we wszystkich placówkach. Wydatki na oświatę i wychowanie stale rosną, co powoduje zwiększenie obciążenia finansowego, w szczególności, że wraz z wydatkami nie rośnie proporcjonalnie subwencja oświatowa, co stawia wyzwania przed budżetem Gminy.

Rozmieszczenie szkół w różnych miejscowościach sprawia, że uczniowie mają blisko do placówek, co jest szczególnie ważne w gminach o charakterze miejsko-wiejskim i rozproszonym osadnictwie. Taka liczba szkół wpływa pozytywnie na komfort życia rodzin, które nie muszą ponosić dużych kosztów ani organizacyjnych, ani czasowych związanych z dowożeniem dzieci na lekcje.

Duża liczba szkół przekłada się na łatwiejszy dostęp do edukacji i pozwala zachować lokalny charakter placówek, sprzyjający integracji społeczności oraz budowaniu bliskich relacji między uczniami, nauczycielami i rodzicami. Jednocześnie warto zauważyć, że utrzymanie tak szerokiej sieci szkół wiąże się z istotnymi kosztami, które mogą wpływać na możliwości równomiernego inwestowania we wszystkie placówki. Dlatego w przyszłości warto rozważyć strategię modernizacji infrastruktury w taki sposób, aby każdy uczeń – niezależnie od miejsca zamieszkania – miał równy dostęp do nowoczesnych zasobów edukacyjnych, sportowych i technologicznych. Kluczowe będzie także monitorowanie zmian demograficznych i elastyczne dostosowywanie sieci szkół do potrzeb mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu ich lokalnego, przyjaznego charakteru.

Kapitał społeczny gminy wyróżnia się kilkoma istotnymi cechami, które znacząco wpływają na funkcjonowanie i rozwój lokalnej społeczności. Jednym z najważniejszych elementów jest zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne oraz ich aktywność w różnorodnych inicjatywach. Świadczy o tym obecność wielu organizacji pozarządowych, kół gospodyń wiejskich czy stowarzyszeń sportowych, które nie tylko integrują lokalną społeczność, ale również przyczyniają się do budowania poczucia wspólnoty.

Ważną rolę odgrywają tradycje i kultura, które stanowią fundament tożsamości mieszkańców. Gmina Warta regularnie organizuje wydarzenia, takie jak regaty, festiwale, mistrzostwa sportowe i koncerty, które stanowią ważne elementy integracji społecznej i promocji. Gmina Warta dysponuje szeroką ofertą kulturalną, która obejmuje liczne sekcje artystyczne, koncerty, wydarzenia kulturalne oraz aktywności w Warckim Centrum Kultury, które pełni kluczową rolę w obszarze kultury. Ponadto, aktywność kulturalna jest wspierana przez Miejską i Gminną Bibliotekę Publiczną oraz liczne świetlice wiejskie.

Gmina Warta wspiera rozwój sportu poprzez finansowanie sześciu lokalnych klubów sportowych, które oferują zajęcia w różnych dyscyplinach. Infrastruktura sportowa, w tym boiska, kompleksy ORLIK oraz port jachtowy, stanowi istotny element oferty gminy, sprzyjający aktywnemu i zdrowemu trybowi życia mieszkańców.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Warta odpowiedzialni są funkcjonariusze z Komisariatu Policji w Warcie. Na terenie analizowanej jednostki funkcjonują 24 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które nie tylko dbają o bezpieczeństwo, ale także aktywnie angażują się w życie społeczności lokalnej. W Gminie Warta działa system monitoringu wizyjnego, który wspiera lokalne służby porządkowe w zapewnianiu bezpieczeństwa mieszkańców.

Gmina Warta może pochwalić się bogatą siecią organizacji społecznych, stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich oraz fundacji. Tak aktywna współpraca z sektorem pozarządowym pozwala na realizację projektów społecznych, integracyjnych oraz rozwoju przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Gmina Warta jest aktywnym członkiem LGD „Przymierze Jeziorsko”, co umożliwia jej dostęp do funduszy unijnych oraz realizację projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, turystykę, przedsiębiorczość i integrację społeczną.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Warcie świadczy szeroki zakres usług społecznych, mających na celu wsparcie osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych. Wskaźnik beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Warta w 2023 roku wyniósł 512 na 10 tys. mieszkańców,

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

co stanowi spadek w porównaniu do roku 2019, kiedy to liczba ta wynosiła 662. Spadek ten może świadczyć o poprawie sytuacji społecznej w regionie, chociaż nadal wymaga to stałego monitorowania i zapewnienia pomocy tym, którzy jej najbardziej potrzebują.

W 2023 roku zasób mieszkaniowy Gminy Warta obejmował 45 budynków lokalowych o 100% udziale gminy, zlokalizowanych w mieście (41 budynków) i na terenie gminy (4 budynki). W tych budynkach znajdowało się 198 lokali mieszkalnych oraz 6 lokali użytkowych, przeznaczonych na najem komunalny. Dodatkowo, w ramach zasobów gminnych, znajdowały się 22 budynki gospodarcze, takie jak komórki czy garaże. Ponadto, Gmina Warta posiadała 43 lokale mieszkalne w budynkach wielorodzinnych Wspólnot Mieszkaniowych, również przeznaczone na wynajem komunalny. Zasoby mieszkaniowe w Gminie mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia mieszkańcom dostępu do przystępnych cenowo lokali, co sprzyja stabilności społecznej i poprawie jakości życia.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

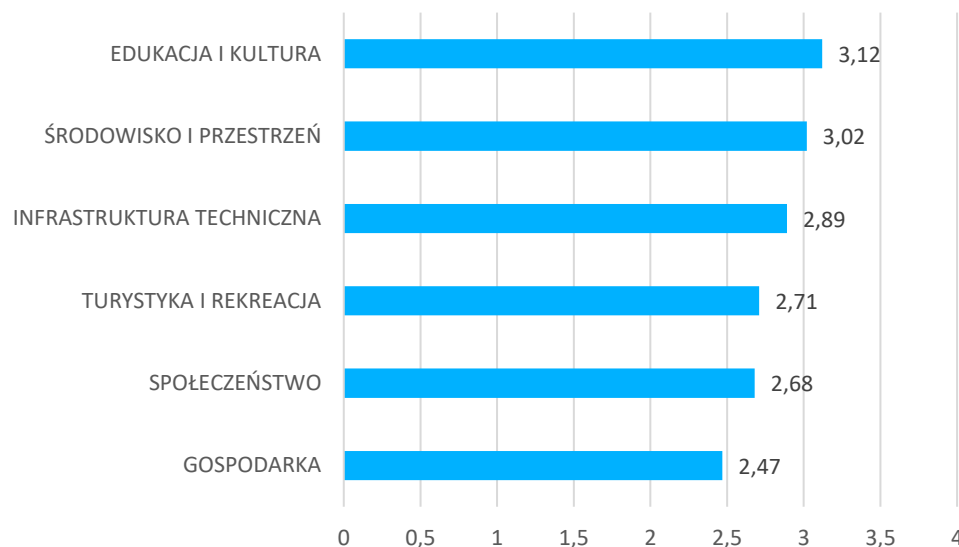
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Warta przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza przy użyciu narzędzia on-line (wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik nr 2 do opracowania). Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenie priorytetów rozwojowych jednostki na najbliższe lata. Respondenci mogli wziąć udział w badaniu od 19 sierpnia do 8 września 2024 roku.

Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu obszarów funkcjonowania Gminy, a poruszane tematy dotyczyły: społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 105 kwestionariuszy.

Większość respondentów stanowiły kobiety – 61,0%. Pod względem wieku uczestników badania, 40% grupy stanowili ankietowani w przedziale wiekowym 36-45 lat, a kolejną liczną grupę respondentów w wieku 26-35 lat (26,7%). Warto zauważyć, że w badaniu wzięła udział jedynie jedna osoba poniżej 18 roku życia. Zdecydowaną większość (66,7%) stanowiły osoby pracujące, 10,5% ankietowanych to przedsiębiorcy, a kolejne 10,5% to rolnicy.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Warta, mieszkańcy oceniali funkcjonowanie samorządu w różnych obszarach, w skali od 1 do 5. **Najwyższe** noty przyznano działaniom w zakresie **edukacji i kultury**, gdzie średnia ocena wyniosła 3,12. **Najniżej** oceniono natomiast **gospodarkę**, z przeciętną oceną na poziomie 2,47. Średnia ocena wszystkich obszarów wyniosła 2,86, co wskazuje na umiarkowany stopień zadowolenia z funkcjonowania samorządu wśród ankietowanych.

Ryc. 4 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W każdym z obszarów respondenci odpowiadali na szczegółowe pytania pozwalające ocenić stan poszczególnych elementów funkcjonowania Gminy. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie najwyższej i najniższej ocenionych elementów w każdym z badanych obszarów.

Tab. 1 Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

NAJLEPIEJ OCENIANE:		NAJGORZEJ OCENIANE:
SPOŁECZEŃSTWO	Jakość opieki żłobkowej (3,42)	Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (2,02)
GOSPODARKA	Dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze) (3,76)	Możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem (1,88)
ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	Walory środowiska przyrodniczego w Gminie (3,74)	Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.) (2,25)
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	Dostępność sieci wodociągowej (3,66)	Dostępność sieci gazowej (1,50)
TURYSTYKA I REKREACJA	Atrakcyjność turystyczna Gminy (3,33)	System infrastruktury rowerowej (2,20)
EDUKACJA I KULTURA	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,86)	Działalność świetlic wiejskich (2,46)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Spośród wszystkich pytań, **najwyżej** oceniono **dostęp do edukacji w szkołach podstawowych**, ze średnią ocen wynoszącą 3,86. Z kolei **najniższy** wynik, wynoszący 1,50 otrzymała **dostępność do sieci gazowej**. Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tab. 2 Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Warta

SPOŁECZEŃSTWO		Ocena
Jakość opieki żłobkowej		3,42
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski w Warcie		3,15
Dostępność budynków administracji publicznej		3,15
Bezpieczeństwo publiczne		2,92
Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)		2,59
Skuteczność działania pomocy społecznej		2,59
Dostęp do podstawowej opieki medycznej		2,58
Dostęp do żłobków		2,45
Wsparcie osób starszych (DPS, Kluby Seniora)		2,37
Wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)		2,23
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej		2,02
GOSPODARKA		Ocena
Dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)		3,76
Atrakcyjność inwestycyjna		3,05
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej		2,74
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym		2,39
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej		2,29
Funkcjonowanie transportu zbiorowego		2,11
Możliwość uzyskania zatrudnienia		2,03
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami		1,98
Możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem		1,88

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ		Ocena
Walory środowiska przyrodniczego		3,74
Jakość powietrza		3,44
Dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)		3,39
System odbioru odpadów		3,20
Ofertę w działaniach wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)		3,17
Rozwój odnawialnych źródeł energii		2,99
Czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)		2,95
Efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)		2,93
Estetykę (czystość na obszarach publicznych)		2,89
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających		2,88
Świadomość ekologiczną mieszkańców		2,38
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)		2,25
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA		Ocena
Dostępność sieci wodociągowej		3,66
Stan dróg		2,86
Dostępność sieci kanalizacyjnej		2,73
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)		2,68
Dostęp do szerokopasmowego Internetu		2,44
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych		2,32
Dostępność sieci gazowej		1,50
TURYSTYKA I REKREACJA		Ocena
Atrakcyjność turystyczna		3,33
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych		3,26
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej		3,16
Poziom bazy gastronomicznej		2,88
Ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci		2,76
Działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów		2,68
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)		2,61
Jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych		2,51
Ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży		2,42
Ofertę spędzania wolnego czasu dla dorosłych		2,40
Ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów		2,29
System ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)		2,20
EDUKACJA I KULTURA		Ocena
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych		3,86
Działalność Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Warcie		3,69
Jakość edukacji przedszkolnej		3,58
Dostęp do edukacji przedszkolnej		3,54
Jakość edukacji w szkołach podstawowych		3,30
Jakość infrastruktury przedszkolnej		3,24
Organizacja dowozu dzieci do szkół		3,23
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach		3,11
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)		3,07
Działalność Warckiego Centrum Kultury		3,03
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych		2,88

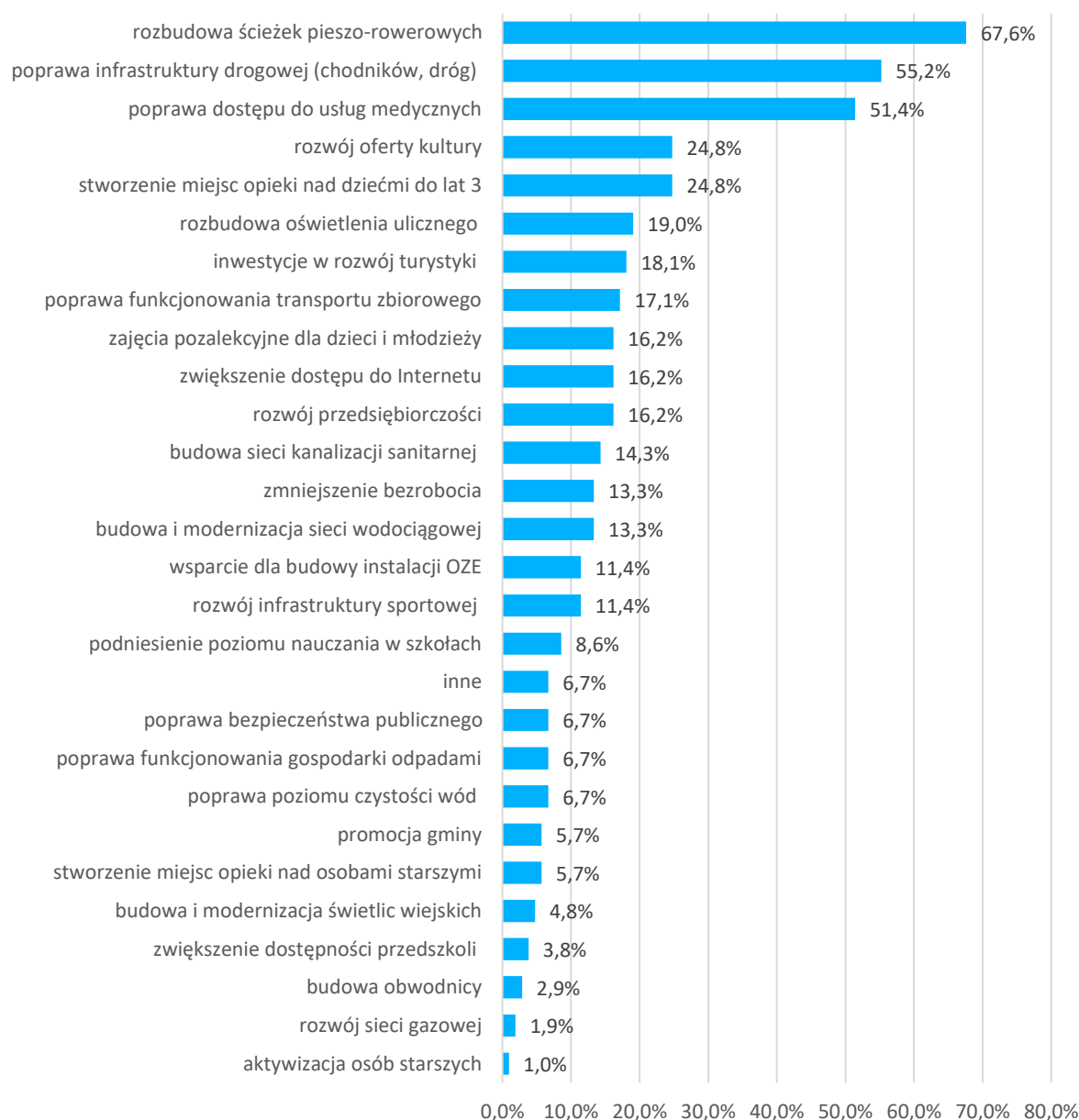
Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

Dojazd do szkół ponadpodstawowych	2,82
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,82
Dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,67
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach	2,57
Działalność świetlic wiejskich	2,46

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Mieszkańcy poproszeni zostali o zaznaczenie 5 elementów, które według nich powinny zostać poprawione w pierwszej kolejności. Zdecydowanie najczęściej wskazywaną odpowiedzią była **rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych**, którą wybrało aż 67,6% ankietowanych. Następnym priorytetem, który wskazało 55,2% uczestników badania była **poprawa infrastruktury drogowej (chodników i dróg)**. Dużą część ankietowanych – 51,4%, wskazała również na konieczność **poprawy dostępu do usług medycznych**. Na poniższej rycinie zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Ryc. 5 Główne priorytety rozwoju Gminy Warta według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

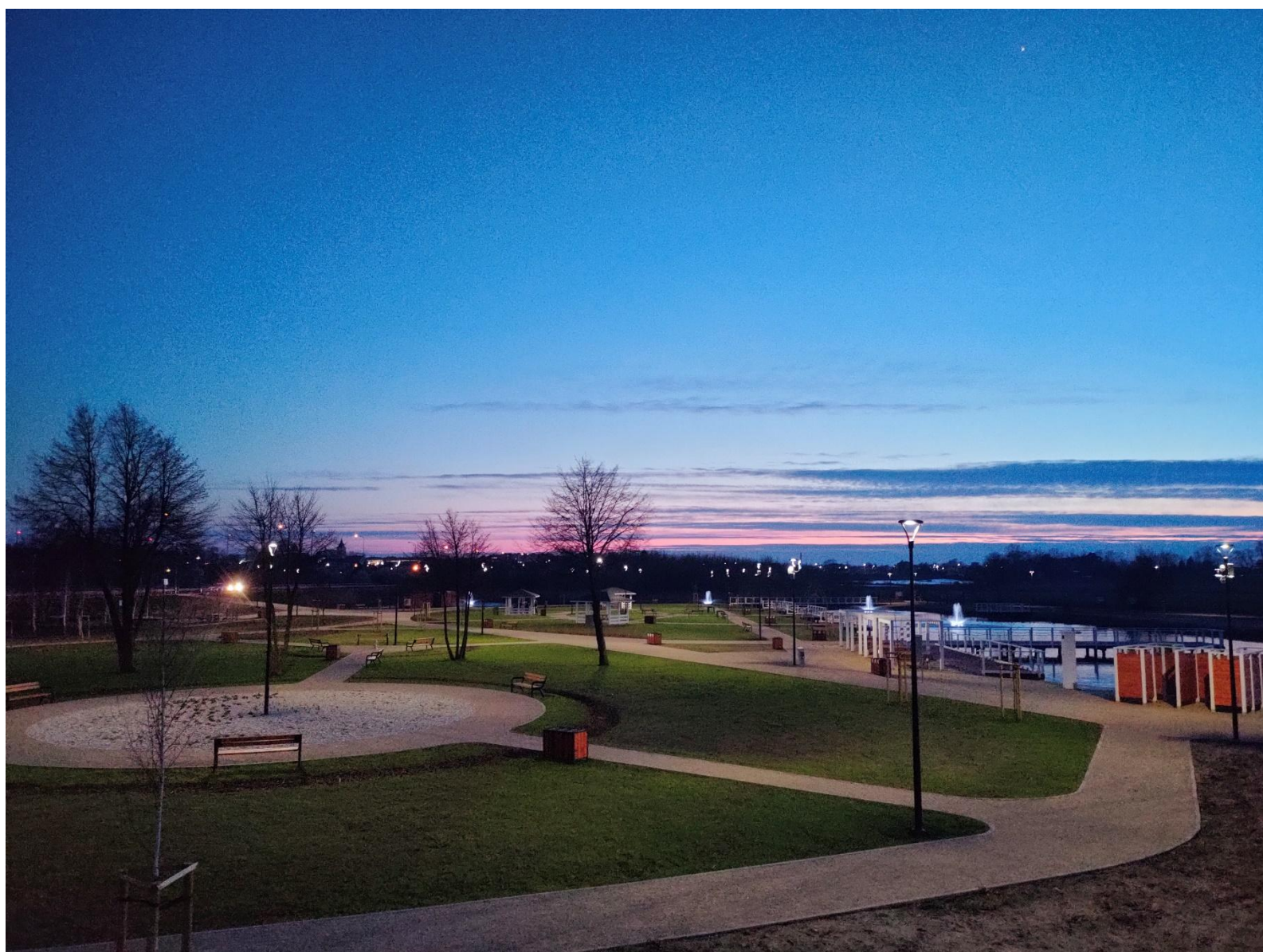
Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

Jedno z pytań zawartych w ankiecie dotyczyło wskazania, z czego – według mieszkańców – **Gmina Warta może być dumna**. Pytanie miało formę otwartą, zatem respondenci mieli możliwość samodzielnego zaproponowania odpowiedzi. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi można wyróżnić: Ostrów Warcki, kąpielisko przy ul. Tarnowskiego, infrastrukturę drogową oraz turystykę.

Kolejne pytanie otwarte dotyczyło wskazania, co mogłoby stać się **wizytówką Gminy**, a tym samym czym jednostka wyróżniałaby się na tle innych. Respondenci wskazywali również Ostrów Warcki, a także zbiornik Jeziorsko, rzekę Wartę oraz ścieżki rowerowe.

Ostatnim z zadań dla ankietowanych było uporządkowanie poszczególnych profili rozwojowych, według których powinna rozwijać się Gmina Warta. W przypadku tego pytania ankietowani nie byli zgodni. Na pierwszym miejscu umiejscowiono profil gminy produkcyjno-przemysłowej (3,39), następnie zbliżone do siebie wyniki otrzymały dwa profile: gmina turystyczna (3,11) oraz rolnicza (3,10). Propozycje odzwierciedlają różnorodne aspekty życia społeczności lokalnej, wskazując na potrzebę zrównoważonego podejścia do rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

19

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) diagnozę strategiczną Gminy Warta;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy Warta oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 19 sierpnia do 8 września 2024 roku;
- 4) informacje uzyskane podczas warsztatów strategicznych oraz wywiadu pogłębionego dotyczącego planowania przestrzennego z przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Warcie.

Analizę SWOT dla Gminy Warta przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne położenie w pobliżu większych ośrodków miejskich (Sieradz, Turek, Kalisz, Łódź). Bezpośrednie sąsiedztwo z większymi ośrodkami sprzyja rozwojowi gospodarczemu oraz umożliwia łatwy dostęp do rynków zbytu. Zapewnia to mieszkańcom dostęp do miejskich udogodnień, rynku pracy oraz usług. • Dobra dostępność komunikacyjna dzięki drogom krajowym i wojewódzkim. • Historyczne i kulturowe dziedzictwo Gminy wpływające na tożsamość i integrację jej mieszkańców oraz możliwości rozwijania funkcji turystycznej. • Wysokie walory przyrodnicze: przepływająca rzeka Warta, Zbiornik Jeziorsko, tereny leśne sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej. • Wysokie klasy bonitacyjne gruntów rolnych umożliwiające produkcję rolniczą. • Sieć transportu publicznego ułatwia mieszkańcom poruszanie się po Gminie oraz dostęp do innych miejscowości, co ma kluczowe znaczenie dla osób korzystających z transportu zbiorowego. • Silne wiatry oraz dobra lokalizacja sprzyjają rozwojowi energetyki odnawialnej, co może przyczynić się do zwiększenia niezależności energetycznej i poprawy jakości powietrza. • Rozwój instalacji OZE na terenie Gminy, co wpływa na poprawę jakości środowiska. • Wysoki poziom zwiadocigowania gminy. • Podejmowanie działań w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy. • Wysoka aktywność inwestycyjna Gminy dzięki skutecznemu pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. • Rozbudowana sieć szkół. • Obecność szkoły ponadpodstawowej, umożliwiająca naukę zawodu i znalezienie pracy na terenie Gminy. • Funkcjonujący żłobek zapewniający opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz przedszkola 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża powierzchnia terenów leśnych i chronionych, co może ograniczać rozwój przestrzenny i inwestycyjny Gminy. • Niski poziom skanalizowania Gminy, skutkujący zagrożeniami zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb, oraz obniżający jakość życia na obszarze Gminy. • Występowanie barier przestrzennych (zbiornik Jeziorsko i rzeka Warta), które utrudniają rozwój infrastruktury. • Brak stacji kolejowej na terenie Gminy (najbliższe zlokalizowane są o 14 km od Warty). • Wykluczenie niektórych miejscowości pod względem dostępu do Internetu szerokopasmowego, powodujące m.in. brak możliwości podejmowania pracy zdalnej przez mieszkańców, rozwój sektora usług cyfrowych i tworzenie nowoczesnych miejsc pracy. • Chaotyczna budowa mieszkaniowa spowodowana niskim udziałem planów miejscowych, powodująca zwiększone nakłady finansowe m.in. dotyczące dołączenia do infrastruktury sieciowej. • Niewystarczająca infrastruktura pieszo-rowerowa na terenie Gminy, w tym przede wszystkim zbyt mała ilość ścieżek rowerowych. • Brak sieci gazowej, przyczyniający się do korzystania z mniej ekologicznych źródeł energii, przekładający się na obniżenie jakości powietrza w Gminie. • Występowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. • Niski dochód ogółem na 1 mieszkańca Gminy w porównaniu do średniej województwa łódzkiego. • Niski poziom infrastruktury turystycznej: braki w infrastrukturze szlaków pieszych, rowerowych i wodnych oraz niewystarczająca

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

<p>umożliwiający powrót rodziców na rynek pracy oraz wczesne wspieranie rozwoju dzieci.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działalność Warckiego Centrum Kultury oferująca bogaty program kulturalny dla wszystkich grup wiekowych przez cały rok. • Funkcjonowanie licznych jednostek OSP zwiększających poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz i podnoszących kwalifikacje młodych osób, ucząc ich odpowiedzialności za współmieszkańców. • Hala sportowa oraz inne obiekty sportowe sprzyjają aktywnemu spędzaniu czasu przez mieszkańców, a także umożliwiają organizację wydarzeń sportowych. • Funkcjonowanie szpitala psychiatrycznego oraz poradni w Warcie, zapewnia mieszkańcom łatwy dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, wspiera walkę ze stygmatyzacją problemów psychicznych oraz przyczynia się do poprawy jakości życia i bezpieczeństwa społeczności. • Bogata oferta kulturalna i aktywność organizacji pozarządowych (NGO) przyczyniają się do integracji społeczności lokalnej oraz zwiększają dostęp do różnych form spędzania czasu wolnego. • Obecność świetlic wiejskich oraz miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 sprzyja integracji społecznej i wsparciu rodzin. 	<p>liczba miejsc noclegowych, co utrudnia rozwój turystyki aktywnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak spójnej i konsekwentnej polityki promocyjnej Gminy. • Brak przygotowanych terenów inwestycyjnych, ograniczający zainteresowanie potencjalnych, nowych inwestorów. • Brak aktywności gospodarczej w centrum miasta może prowadzić do zaniedbania przestrzeni publicznej i utraty charakteru miejskiego. • Gmina Warta boryka się z brakiem wsparcia małych działalności gospodarczych, które mogłyby stymulować lokalną przedsiębiorczość i tworzyć miejsca pracy. • Niedostateczna współpraca z Muzeum Miasta i Rzeki Warty. • Wzrost senioralnego obciążenia demograficznego, a tym samym niewystarczająca oferta usług opiekuńczych wpływająca na obniżenie jakości życia osób wymagających wsparcia. • Infrastruktura sportowa i rekreacyjna wymagająca remontów. • Nierówne szanse edukacyjne, zwłaszcza w mniejszych szkołach, spowodowane brakami w infrastrukturze.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zmieniające się przepisy prawne w zakresie planowania przestrzennego, konieczność opracowania Planu ogólnego, dającego szansę na prowadzenie stabilnej i konsekwentnej polityki dotyczącej przestrzeni i zapobieżenie chaotycznemu rozproszeniu zabudowy. • Obecność kopalni złoża mineralnego może stanowić ważne źródło dochodu oraz możliwości rozwoju przemysłu w regionie. • Rozwijanie funkcji turystycznej Gminy m.in. w oparciu o walory przyrodnicze oraz kulturowe. • Członkostwo Gminy Warta w związkach i stowarzyszeniach międzygminnych oraz partnerstwo międzynarodowe dające możliwości współpracy, wymiany doświadczeń i rozwoju. • Wzrost zagranicznego i krajowego popytu na bioprodukty, co przyczynia się do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Rozwój edukacji rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego. • Doświadczenie i skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie działalności Gminy, w tym przede wszystkim działania inwestycyjne. • Promocja Gminy w oparciu o posiadane potencjały. • Zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi. • Zwiększająca się świadomość mieszkańców w zakresie OZE, przyczyniająca się do 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiające się zmiany klimatyczne wpływające na każdą dziedzinę życia mieszkańców. • Postępujący trend starzenia się społeczeństwa, skutkujący m.in. negatywnymi konsekwencjami dla gospodarki. • Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi oraz sytuacja polityczna na świecie (konflikty zbrojne, uchodźcy), które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju. • Wzrost wartości wskaźnika inflacji, rosnące ceny paliw, prądu i gazu, stanowiące zagrożenie dla stabilności gminnego budżetu, możliwości realizacji zadań własnych przez gminę oraz poziomu życia mieszkańców. • Zmniejszanie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową, zmuszające Gminę do przeznaczenia większych środków własnych w dziale edukacji, skutkujące mniejszymi możliwościami finansowania innych zadań własnych. • Brak równowagi w rozwoju przestrzennym Gminy, prowadzący do nadmiernego obciążenia środowiska i zwiększenia nierówności społecznych. • Bogata oferta pomocy socjalnej powodująca, że korzystanie z pomocy staje się nawykiem i powoduje bierność zawodową wśród mieszkańców. • Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

<p>poprawy stanu środowiska.</p>	<p>wojewódzką i powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problem migracji młodych ludzi do większych miast w poszukiwaniu lepszych możliwości edukacyjnych i zawodowych może prowadzić do depopulacji i osłabienia siły roboczej w regionie. • Wysoki udział dotacji i subwencji w dochodach budżetowych ogranicza samodzielność finansową. Ważne jest monitorowanie bilansu budżetowego oraz poszukiwanie nowych źródeł finansowania inwestycji.
----------------------------------	---

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY WARTA

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

23

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 jest kompleksowym dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zawiera ocenę zarówno mocnych stron, które stanowią podstawę do dalszego rozwoju, jak i obszarów problemowych, wymagających szczególnej uwagi i konkretnych działań naprawczych. W ramach procesu strategicznego określono misję Gminy Warta, która służy jako przewodnik przy formułowaniu celów strategicznych oraz planowaniu działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wizji Gminy Warta w 2034 roku.

Misja Gminy jest kluczowym elementem strategii, wskazującym na najważniejsze kierunki rozwoju. Skupia się ona na podstawowych wartościach, którymi kierują się zarówno władze, jak i mieszkańcy w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie: co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Warta** brzmi następująco:

Gmina Warta to społeczność świadoma swoich potrzeb i zaangażowana w rozwój, która wykorzystuje swój potencjał i dostępne zasoby w dążeniu do zrównoważonego rozwoju. Skupia się na tworzeniu warunków do dynamicznego rozwoju gospodarczego, społecznego, dbając o środowisko naturalne i wysoką jakość życia mieszkańców. Angażuje się w ochronę środowiska oraz wspieranie inicjatyw, które przyczyniają się do tworzenia silnej i zjednoczonej wspólnoty.

Kolejnym istotnym elementem jest wizja Gminy, czyli wyobrażenie jej przyszłego stanu, obrazu jednostki, który będzie rezultatem realizacji strategii. Wizja ukazuje Gminę Warta w perspektywie strategicznej, po wdrożeniu zaplanowanych działań i osiągnięciu zamierzonych celów.

Wizja przedstawia stan docelowy Gminy Warta w 2034 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Warta brzmi następująco:

Gmina Warta to dynamicznie rozwijający się obszar, który łączy nowoczesną infrastrukturę z lokalnymi tradycjami. Dzięki rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej wzdłuż Jeziorska oraz sieci dróg i tras rowerowych staje się ważnym punktem turystycznym w Polsce, oferującym całosezonową atrakcję oraz zwiększających atrakcyjność osiedleńczą Gminy. Mieszkańcy mają dostęp do różnorodnych mieszkań oraz usług zdrowotnych, społecznych, kulturalnych i edukacyjnych. Gmina Warta wspiera lokalną przedsiębiorczość i tworzenie miejsc pracy. Jest to przyjazne miejsce dla rodzin, otwarte na inwestycje i rozwój, z przestrzenią publiczną sprzyjającą integracji i jakości życia.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Wyznaczone dla Gminy Warta cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Poniższa tabela prezentuje cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Warta.

CELE STRATEGICZNE		
CEL I:	CEL II	CEL III
NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W GMINIE WARTA – CZYSTA PRZESTRZEŃ DLA PRZYSZYŁYCH POKOLEŃ	GMINA WARTA – PRZYJAZNA PRZEDSIĘBIORCOM I DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ TURYSTYCZNIE	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZEGO MIESZKAŃCÓW W GMINIE WARTA
CELE OPERACYJNE		
I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta I.II. Zrównoważone planowanie przestrzenne i efektywne zarządzanie zasobami Gminy I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta	II.I. Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, edukację i współpracę międzysektorową II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu	III.I. Rozwinięty system oświaty i opieki nad dziećmi III.II. Dostęp do wysokiej jakości usług medycznych oraz społecznych III.III. Rozbudowana oferta kulturalna oraz sportowa z uwzględnieniem integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców

PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny **„Nowoczesna infrastruktura i zrównoważony rozwój w Gminie warta – czysta przestrzeń dla przyszłych pokoleń”** zakłada działania w obszarze szeroko rozumianej przestrzeni, infrastruktury i środowiska.

Pierwszy cel operacyjny – **„Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu gminy Warta”**, koncentruje się na działaniach mających na celu kompleksowej modernizację i rozwój infrastruktury, która będzie wspierać zarówno codzienne funkcjonowanie mieszkańców, jak i rozwój Gminy. Rozbudowa i modernizacja dróg, poprawi mobilność mieszkańców, a także wpłynie na komfort przemieszczania się. Lepsze oświetlenie ulic, nowe przejścia dla pieszych i modernizacja oznakowania drogowego, a także budowa tras rowerowych, dróg dla pieszych i rowerzystów przełożą się na podniesienie poziomu bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu. Transport publiczny odpowiadający potrzebom mieszkańców zapobiega wykluczeniu komunikacyjnemu. Modernizacja sieci energetycznej w Gminie poprawi niezawodność dostaw prądu, zmniejszy straty przesyłowe i obniży koszty energii. Umożliwi rozwój odnawialnych źródeł energii, wdrożenie inteligentnych technologii oraz zwiększy bezpieczeństwo energetyczne Gmina Warta może przyciągnąć inwestorów dzięki stabilnym i efektywnym dostawom energii. Doprowadzenie sieci kanalizacyjnej do jak największej liczby gospodarstw domowych oraz modernizacja istniejącej infrastruktury zwiększą dostęp do bezpiecznych i higienicznych warunków sanitarnych. Rozbudowa kanalizacji deszczowej oraz budowa systemu retencji wody, w tym zachęty do tworzenia małych systemów retencji przydomowej, pozwolą lepiej zarządzać zasobami wodnymi, zmniejszając ryzyko powodzi oraz efektywnie wykorzystanie wody deszczowej. Dodatkowo dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością oraz zapewnienie mieszkańcom dostępu do nowoczesnych technologii, takich jak szybki Internet i e-usługi umożliwi łatwiejszy dostęp do usług publicznych, edukacji i informacji, zwiększając komfort i efektywność życia w gminie. Doposażenie jednostek OSP zwiększy skuteczność działań ratowniczych oraz w zakresie przeciwdziałania skutkom gwałtownych zjawisk pogodowych. Podjęte działania oprócz podniesienia poziomu życia mieszkańców wpłyną na atrakcyjność jednostki dla inwestorów, a także na rozwój gospodarczy i społeczny Gminy.

Kolejny cel: **„Zrównoważone planowanie przestrzenne i efektywne zarządzanie zasobami Gminy”** skupia się na stworzeniu harmonijnej i zrównoważonej przestrzeni w Gminie, która odpowiada na jej wyzwania rozwojowe poprzez przemyślane zaplanowanie zagospodarowania jej przestrzeni oraz wykorzystania zasobów. Opracowanie Planu ogólnego oraz nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego umożliwi optymalne i przemyślane zarządzanie przestrzenią, unikając rozpraszania zabudowy. Wyznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej i inwestycyjnej oraz rozwój usług zapewni spójny rozwój mieszkaniowy i gospodarczy i uczyni gminę atrakcyjniejszą jako miejsce do życia. Ochrona gruntów rolnych i rekultywacja terenów poprzemysłowych zapewnią dbałość o środowisko. Regulacja stanów prawnych nieruchomości komunalnych umożliwi lepsze zarządzanie majątkiem Gminy. Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do stworzenia harmonijnego i zrównoważonego rozwoju Gminy, zwiększając jej konkurencyjność i poprawiając jakość życia mieszkańców.

Ostatni cel **„Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta”** skupia się na środowisku Gminy Warta oraz jej otoczeniu i ma na celu przekształcenie jednostki w bardziej ekologiczną i energooszczędną poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz wprowadzanie rozwiązań przyjaznych dla środowiska. Realizacja zaproponowanych działań przyniesie Gminie szereg korzyści, takich jak zmniejszenie zależności od tradycyjnych źródeł energii, obniżenie kosztów utrzymania obiektów publicznych oraz zwiększenie efektywności energetycznej budynków i zredukowane emisje spalin. Edukacja ekologiczna zwiększy świadomość środowiskową mieszkańców i przyczyni się do upowszechnienia proekologicznych zachowań. Adaptacja do zmian klimatu poprzez rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury pomoże w zarządzaniu zasobami wodnymi i łagodzeniu skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zmiany pomogą stworzyć bardziej zieloną, ekologiczną i odporną na zmiany klimatyczne Gminę, która będzie przyjazna dla środowiska, mieszkańców, a także stanowić przykład dla innych społeczności.

CEL STRATEGICZNY I: NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W GMINIE WARTA – CZYSTA PRZESTRZEŃ DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
<p align="center">I.I. NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA SPRZYJAJĄCA ROZWOJOWI I BEZPIECZEŃSTWU GMINY WARTA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych; 2. Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, budowę inteligentnych przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej, montaż wyświetlaczy prędkości i poprawę stanu oznakowania drogowego; 3. Budowa i modernizacja chodników oraz sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, połączonych z istniejącą infrastrukturą (połączenie zbiornika Jeziorsko w Warcie m.in. z Ostrowem, Sieradzem). 4. Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w celu rozbudowy i modernizacji dróg oraz budowy ciągów pieszych oraz rowerowych; 5. Utrzymanie funkcjonujących kursów transportu publicznego oraz dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców; 6. Modernizacja sieci energetycznej; 7. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji) 8. Budowa nowych, utrzymanie i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody (m.in. modernizacja SUW we Włyniu); 9. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie; 10. Budowa systemu retencji wody - zarówno 	<p>Poprawa bezpieczeństwa drogowego i komfortu przemieszczania się wewnątrz i na zewnątrz Gminy poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i przydrożnej.</p> <p>Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców przemieszczających się z wykorzystaniem ciągów pieszych oraz rowerowych.</p> <p>Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu.</p> <p>Poprawa dostępu do podstawowej infrastruktury sieciowej.</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności gminy dla nowych mieszkańców i przedsiębiorców w związku z wysokiej jakości infrastrukturą sieciową.</p> <p>Zmniejszenie zanieczyszczenia wód i gleb poprzez ograniczenie niekontrolowanego odpływu ścieków.</p> <p>Wysoki poziom zagospodarowania wód opadowych i ograniczenie zbyt szybkiego odpływu wód ze zlewni.</p> <p>Podniesienie jakości i dostępności Internetu na terenie Gminy, wprowadzenie nowych e-usług.</p> <p>Poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami oraz szczególnymi potrzebami.</p> <p>Poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami oraz szczególnymi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanych dróg gminnych (km) • długość zmodernizowanych dróg gminnych (km) • długość wybudowanych i zmodernizowanych chodników (km) • długość wybudowanych i zmodernizowanych ścieżek rowerowych (km) • długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci komunikacyjnej we współpracy z zarządcami dróg wyższego rzędu (km) • liczba kursów autobusów (szt.) • długość zmodernizowanej sieci energetycznej (km) • długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy (km) • długość sieci wodociągowej na terenie gminy (km) • udział mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%) • udział mieszkańców

	<p>infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne);</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu oraz współpraca z operatorami i umożliwienie rozwoju wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy; 12. Rozwój e-usług; 13. Poprawa dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej oraz infrastruktury drogowej; 14. Dopuszczenie jednostek OSP. 	<p>potrzebami.</p> <p>Służby ratownicze posiadające możliwości i narzędzia służące ochronie bezpieczeństwa mieszkańców i środowiska</p>	<p>mających dostęp do sieci wodociągowej (%)</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba obiektów retencyjnych (szt.) • długość wybudowanej sieci światłowodowej (km) • liczba budynków, w których usunięto bariery architektoniczne (szt.) • środki przekazane na wyposażenie jednostek OSP (zł)
<p>I.II ZRÓWNO WAŻONE PLANOWA NIE PRZESTRZ ENNE I EFEKTYW NE ZARZĄDZ ANIE ZASOBAMI GMINY</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy; 2. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzące do optymalnego wykorzystania przestrzeni (ograniczenie niekontrolowanego rozpraszania się zabudowy); 3. Wyznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz wielorodzinnej w dokumentach planistycznych; 4. Rozwój usług w obrębie skupisk zabudowy mieszkaniowej; 5. Wyznaczenie terenów przeznaczonych pod inwestycje w dokumentach planistycznych; 6. Wyznaczenie obszarów o potencjale rozwoju turystyki; 7. Ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej; 8. Prowadzenie procesu rewitalizacji zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzącego do wyprowadzenia terenów ze stanu 	<p>Zagospodarowywanie przestrzeni w sposób tworzący harmonijną całość, uwzględniający w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.</p> <p>Zwiększenie powierzchni obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz wielorodzinne.</p> <p>Zwiększenie powierzchni obszarów przeznaczonych pod rozwój aktywności gospodarczej.</p> <p>Wyznaczenie i wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postępy prac nad Planem ogólnym (forma opisowa); • udział powierzchni Gminy objętej obowiązującymi MPZP (%) • powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha) • powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycje (ha) • liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (szt.) • liczba nieruchomości po przeprowadzonej procedurze uregulowania stanu prawnego (szt.)

	<p>kryzysowego;</p> <p>9. Rekultywacja terenów kopalni w przypadku zaprzestania ich działalności;</p> <p>10. Regulacja własności stanów prawnych nieruchomości komunalnych.</p>		
<p>I.III. TRANSFO RMACJA ENERGET YCZNA I EKOLOGIC ZNA GMINY WARTA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalizacja instalacji produkujących energię odnawialną np. fotowoltaicznych, na budynkach użyteczności publicznej i innych obiektach gminnych; 2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie działań termomodernizacyjnych w sektorze prywatnym na terenie Gminy; 3. Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła); 4. Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne; 5. Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych; 6. Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji); 7. Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy; 8. Sukcesywne oczyszczanie przestrzeni z azbestu. 9. Wyznaczenie w dokumentach planistycznych terenów pod rozwój OZE wraz z określeniem stref buforowych; 10. Budowa biogazowni; 11. Optymalizacja gospodarki odpadami, lokalne zarządzanie odpadami i wzrost samowystarczalności Gminy. 	<p>Utrzymanie dobrej jakości powietrza oraz brak występujących przekroczeń zanieczyszczeń w powietrzu, dzięki wykorzystywaniu nowoczesnych i ekologicznych źródeł ciepła.</p> <p>Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska postępowania z odpadami oraz zmiana nawyków społecznych na bardziej proekologiczne.</p> <p>Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych i podniesienie efektywności ekologicznej gminnej infrastruktury.</p> <p>Adaptacja do zmian klimatu i zwiększenie odporności na klęski żywiołowe oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom powodzi i suszy.</p> <p>Zwiększenie powierzchni terenów leśnych i zadrzewionych poprawiających retencję wodną, bioróżnorodność i odporność Gminy na zmiany klimatu.</p> <p>Stopniowa eliminacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy i poprawa jakości środowiska oraz bezpieczeństwa mieszkańców.</p> <p>Zwiększenie powierzchni zielonej i niebieskiej infrastruktury, a także poziomu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych również na terenach prywatnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.) • liczba przeprowadzonych działań i kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska (szt.) • liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.) • udział mieszkańców korzystających z odnawialnych źródeł energii (%) • liczba niskoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy (szt.) • liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury (szt.) • Powierzchnia nowych zalesień i zadrzewień (ha). • Liczba ton usuniętych i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest (t). • powierzchnia terenów wyznaczonych pod rozwój OZE (ha)

GOSPODARKA

Cel strategiczny **Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie**, zakłada działania w zakresie gospodarki, promocji i turystyki w obrębie Gminy.

Pierwszy cel operacyjny: **„Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, edukację i współpracę międzysektorową”**, skupia się na stworzeniu sprzyjających warunków do rozwoju gospodarczego Gminy Warta. Prowadzenie wsparcia dla przedsiębiorców, może prowadzić do zwiększenia liczby nowych firm oraz rozwoju istniejących, co z kolei przyczynia się do tworzenia miejsc pracy. Współpraca międzysektorowa z przedsiębiorcami, samorządem oraz organizacjami pozarządowymi, w formie podmiotu skupiającego przedsiębiorców, pozwoli na wymianę doświadczeń, wspólną promocję oraz efektywne rozwiązywanie problemów. Włączenie edukacji, poprzez tworzenie programów przedsiębiorczości we współpracy z lokalnymi szkołami, przygotuje młodzież do aktywności zawodowej nakierowanej na potrzeby lokalnych przedsiębiorców. Modernizacja lokalnego targowiska oraz organizowanie szkoleń dla rolników z zakresu nowoczesnego rolnictwa zwiększy lokalną produkcję, umożliwi sprzedaż bezpośrednią i poprawi jakość usług rolnych. Wszystkie te działania stworzą podstawy do dalszego rozwoju gospodarczego, zwiększenia zatrudnienia i polepszenia jakości życia mieszkańców Gminy Warta.

Istotą drugiego celu: **„Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej Gminy Warta”** jest skuteczne promowanie Gminy Warta jako atrakcyjnego miejsca do życia, pracy i wypoczynku. Kontynuacja i poszerzenie oferty cyklicznych wydarzeń kulturowych i sportowych przyciągnie turystów oraz mieszkańców, wzmacniając tożsamość lokalną i integrując społeczność. Stworzenie broszury informacyjnej o lokalnych atrakcjach turystycznych, jak również utworzenie strony promocyjnej terenów inwestycyjnych, pozytywnie wpłynie na zainteresowanie Gminą ze strony turystów i potencjalnych inwestorów. Prowadzenie kampanii promujących turystykę krajoznawczą, ekoturystykę oraz wykorzystanie dziedzictwa historycznego, jak np. historia miasta, pozwoli na wyróżnienie Gminy Warta na tle innych jednostek. Promocja lokalnych produktów, przyczyni się do wzmocnienia gospodarki lokalnej i rozwoju regionalnych marek. Podsumowując, kreowanie pozytywnego wizerunku Gminy Warta jako miejsca, które sprzyja życiu, przedsiębiorczości i turystyce, ma za zadanie przyciągnąć nowych mieszkańców i inwestorów, co będzie sprzyjać dalszemu rozwojowi regionu.

Cel **„Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu”** ma prowadzić do stworzenia kompleksowej oferty turystycznej Gminy Warta, która będzie wykorzystywać zarówno jej zasoby przyrodnicze, jak i historyczne. Wyznaczenie stref rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej, zapewni możliwość stwarzania odpowiednich warunków do pobytu turystów. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej, jak np. przystań kajakowa, zwiększy atrakcyjność regionu, szczególnie dla miłośników aktywnego wypoczynku. Opracowanie materiałów promujących aktywne spędzanie czasu w Gminie, jak również kontynuacja tworzenia kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych w przejrzysty sposób zaprezentują w jaki sposób można spędzić czas na terenie jednostki. Współpraca z Muzeum Miasta i Rzeki Warty, renowacja obiektów zabytkowych czy też kultywowanie tradycji pozwoli na zachowanie i promowanie wśród mieszkańców tożsamości lokalnej. Utworzenie punktu informacji turystycznej i historycznej oraz całorocznej oferty turystycznej zapewni turystom dostęp do kluczowych informacji, a także umożliwi pełniejsze poznanie Gminy, zarówno latem, jak i zimą.

CEL STRATEGICZNY II: GMINA WARTA – PRZYJAZNA PRZEDSIĘBIORCOM I DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ TURYSTYCZNIE

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
<p>II.I. WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZ EGO POPRZEC INNOWACJĘ, EDUKACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYSEKTO ROWĄ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej (m.in. ulgi podatkowe); 2. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na obrzeżach miasta; 3. Współpraca międzysektorowa pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami z uwzględnieniem NGO - utworzenie w Gminie podmiotu skupiającego przedsiębiorców i pomagającego w rozwoju, będącego platformą wymiany doświadczeń, współpracy, promocji i rozwiązywania problemów; 4. Stworzenie i realizacja wraz ze szkołami podstawowymi oraz ponadpodstawowymi programu edukacyjnego, stymulującego postawy przedsiębiorcze oraz przedstawiające możliwości zawodowe. 5. Rozbudowa lokalnego targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na którym realizowana będzie sprzedaż bezpośrednia m.in. producentów lokalnych; 6. Stwarzanie warunków umożliwiających organizację szkoleń dla rolników z zakresu nowoczesnego rolnictwa, retencjonowanie wód oraz aplikacji o fundusze strukturalne UE oraz inne zewnętrzne źródła finansowania. 	<p>Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.</p> <p>Zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na terenie Gminy.</p> <p>Zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy.</p> <p>Aktywizacja gospodarcza mieszkańców Gminy (np. poprzez zakładanie przez nich nowych działalności gospodarczych, podejmowanie przez uczniów edukacji w zawodach dostosowanych do potrzeb lokalnych przedsiębiorców, co pomaga w zapewnieniu wakatów i wspiera rozwój gospodarczy regionu).</p> <p>Nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem Miejskim w Warcie, NGO i przedsiębiorcami.</p> <p>Zmniejszenie bezrobocia.</p> <p>Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu, uprawom ekologicznym.</p> <p>Wzrost świadomości rolników w zakresie istoty retencji w gospodarstwach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przedsiębiorców korzystających z systemu ulg i zachęt (szt.) • liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.) • liczba spotkań organizowanych w partnerstwie Gminy, przedsiębiorców, NGO (szt.) • liczba uczniów w szkołach zawodowych (os.) • udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%) • liczba zrealizowanych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla rolników (szt.) • liczba spotkań dotyczących retencjonowania wód (szt.)

<p style="text-align: center;">II.II. PROMOCJA ATRAKCYJNO ŚCI KULTUROWEJ, PRZYRODNICZ EJ I INWESTYCYJN EJ GMINY WARTA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja i poszerzenie oferty cyklicznych wydarzeń kulturowych i sportowych wyróżniających Gminę Warta; 2. Stworzenie broszury informacyjnej skupiającej lokalne atrakcje turystyczne; 3. Utworzenie strony promocyjnej terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów; 4. Prowadzenie kampanii promocyjnych gminy pod kątem turystyki krajoznawczej i ekoturystyki, a także w oparciu o dziedzictwo i postaci historyczne (m.in. prawa miejskie od 1255 r., osoby urodzone w Warcie: Skarżyński, Stach z Warty); 5. Kontynuowanie współpracy oraz rozwój sieci gmin partnerskich; 6. Promocja produktów lokalnych producentów (sery, rękodzieło); 7. Stworzenie lokalnej marki oraz produktu lokalnego; 8. Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą oraz wypoczywać. 	<p>Rozwój oferty kulturalnej, turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy, w oparciu o nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania odwiedzających Gminę i jej mieszkańców oraz sprzyjającej nawiązywaniu i pogłębianiu relacji i kontaktów społecznych.</p> <p>Wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej zasobów kulturowych i dziedzictwa lokalnego.</p> <p>Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji i historii Gminy.</p> <p>Zachęcenie do zainwestowania przez nowych przedsiębiorców oraz deweloperów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturowych i sportowych na terenie Gminy (szt.). • liczba odsłon strony internetowej (szt.). • liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych Gminy (szt.). • liczba działań podejmowanych wraz z gminami partnerskimi (szt.). • liczba nowo powstałych przedsiębiorstw (szt.).
<p style="text-align: center;">II.III. BOGATA OFERTA TURYSTYCZNA OPARTA NA ZASOBACH I TRADYCJACH REGIONU</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyznaczenie stref rozwoju infrastruktury turystycznej (m.in. baza noclegowa); 2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz jej promocja (m.in. przystań kajakowa); 3. Opracowanie materiałów ukazujących możliwości aktywnego spędzenia czasu na terenie Gminy przy wykorzystaniu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej; 4. Kontynuowanie tworzenia kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych; 5. Dbanie o historię, m.in. poprzez kolekcjonowanie i zachowanie pamiątek historycznych oraz kultywowanie tradycji np. funkcjonowanie chóru „Lutnia”; 6. Współpraca z Muzeum Miasta i Rzeki Warty; 	<p>Stworzenie bogatej oferty turystycznej, zachęcającej turystów do krótszego i dłuższego wypoczynku na terenie Gminy.</p> <p>Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy, w oparciu o nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania odwiedzających Gminę i jej mieszkańców oraz sprzyjającej nawiązywaniu i pogłębianiu relacji i kontaktów społecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc noclegowych na terenie Gminy (szt.) • liczba zmodernizowanych lub wybudowanych obiektów turystycznych (szt.) • liczba wydarzeń wpisanych do kalendarza rocznego (szt.) • liczba wydarzeń związanych z kultywowaniem tradycji (szt.)

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Renowacja obiektów zabytkowych; 8. Podejmowanie kompleksowych działań na rzecz ochrony, rewaloryzacji i promocji dziedzictwa kulturowego Gminy, w szczególności układu urbanistycznego miasta Warty wraz z zespołami sakralnymi, obiektów z listy zabytków reprezentatywnych oraz zagrożonych; 9. Utworzenie punktu informacji turystycznej i historycznej; 10. Utworzenie całorocznej oferty turystycznej. 		<ul style="list-style-type: none"> • liczba zabytków oraz obiektów po renowacji (szt.) • liczba odwiedzin punktu informacji turystycznej i historycznej (os.)

SPOŁECZOŚĆ

Cel strategiczny **Wysoka jakość życia społecznego mieszkańców w Gminie Warta** zakłada działania w obszarze usług społecznych i ochrony zdrowia, edukacji oraz kultury i sportu.

Realizacja pierwszego celu operacyjnego: „**Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi**” znacząco wpłynie na rozwój społeczny i edukacyjny gminy. Utworzenie dodatkowych miejsc w przedszkolach i żłobkach zwiększy dostępność opieki nad dziećmi, wspierając aktywność zawodową rodziców. Modernizacja placówek oświatowych, ich wyposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne, rozwój kompetencji nauczycieli oraz rozwój specjalistycznej kadry (np. psychologów, pedagogów, logopedów) podniosą jakość kształcenia i wsparcia uczniów. Wprowadzenie działań profilaktyki zdrowotnej umożliwi lepsze przygotowanie dzieci i młodzieży do wyzwań przyszłości oraz zwiększy ich świadomość. Dodatkowo zajęcia z zakresu technologii cyfrowych, takich jak programowanie i robotyka, rozwój dostępnych zajęć pozalekcyjnych oraz wsparcie uczniów uzdolnionych i mających trudności w nauce sprzyjać będą rozwijaniu talentów i wyrównywaniu szans edukacyjnych. Dostosowanie sieci szkół do zmieniających się uwarunkowań demograficznych zapewni ich efektywne funkcjonowanie, odpowiadając na potrzeby mieszkańców.

Kolejny punkt – „**Dostęp do wysokiej jakości usług medycznych oraz społecznych**” dotyczy wsparcia działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i organizacji pozarządowych, co umożliwi skuteczniejszą pomoc osobom potrzebującym. Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz utworzenie Domu Dziennego Pobytu zapewni opiekę seniorom i osobom ze szczególnymi potrzebami oraz wsparcie dla ich rodzin. Podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się osobami ze szczególnymi potrzebami podniesie jakość świadczonych usług. Dostęp do usług z zakresu zdrowia psychicznego oraz działania przeciwdziałające przemocy i uzależnieniom stworzą kompleksowy system wsparcia dla rodzin mierzących się z trudnościami. Działania edukacyjne i promocja zdrowego stylu życia oraz profilaktyka zdrowotna zwiększą świadomość mieszkańców, poprawiając ich zdrowie i przeciwdziałając negatywnym zjawiskom społecznym. Z kolei utworzenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej zapewni mieszkańcom dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, co wpłynie na poprawę zdrowia i komfortu życia w Gminie.

Działania w ramach ostatniego celu: „**Rozbudowana oferta kulturalna oraz sportowa z uwzględnieniem integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców**” przyczynią się do zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, poprawy ich jakości życia oraz rozwoju lokalnych więzi. Rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do różnych grup wiekowych, w tym seniorów, pozwoli na większą integrację i aktywizację mieszkańców. Remont świetlic wiejskich oraz zagospodarowanie ich otoczenia stworzy przestrzenie sprzyjające spotkaniom i organizacji wydarzeń. Organizacja zielonych szkół i półkolonii wykorzystujących potencjał turystyczny gminy umożliwi młodszym mieszkańcom i turystom lepsze poznanie jej przyrodniczych i historycznych walorów. Kontynuacja współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wsparcie ich w pozyskiwaniu środków zewnętrznych wzmocni lokalne inicjatywy i aktywność społeczną. Utworzenie centrum kulturalno-informacyjnego zapewni przyjazną przestrzeń dla wszystkich grup społecznych, jednocześnie promując ofertę turystyczną i edukacyjno-historyczną gminy. Inwestycje w infrastrukturę sportową, takie jak budowa basenów czy modernizacja boisk i stadionów, poprawią dostęp do aktywności fizycznej, wspierając zdrowy styl życia. Dzięki tym działaniom Gmina Warta stanie się bardziej atrakcyjnym miejscem do życia, sprzyjającym integracji, aktywności i rozwojowi społeczności lokalnej.

CEL STRATEGICZNY III: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZEGO MIESZKAŃCÓW W GMINIE WARTA

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
<p align="center">III.I. WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY I OPIEKI NAD DZIEĆMI</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej poprzez utworzenie dodatkowych miejsc; 2. Modernizacja placówek oświatowych oraz doposażanie obiektów w pomoce dydaktyczne; 3. Poszerzenie bazy specjalistycznej w placówkach edukacyjnych (np. psycholog, pedagog, logopeda); 4. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach; 5. Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli; 6. Zwiększenie liczby zajęć języków obcych w szkole; 7. Organizacja zajęć pozalekcyjnych pozwalających na rozwijanie pasji i zainteresowań.; 8. Organizacja zajęć związanych z technologiami cyfrowymi m.in. programowanie, robotyka; 9. Kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce; 10. Dostosowywanie istniejącej sieci szkół do zmieniającej się sytuacji demograficznej. 	<p>Zwiększenie możliwości powrotu na rynek pracy dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym oraz poniżej 3 roku życia.</p> <p>Poprawa jakości bazy oświatowej, rozwój kompetencji nauczycieli umożliwiających edukację na wysokim poziomie.</p> <p>Zadbanie o zdrowie psychiczne i fizyczne dzieci i młodzieży.</p> <p>Zapewnienie nauczycielom i pedagogom nowych narzędzi do wychowywania, nauczania oraz podnoszenie ich kompetencji.</p> <p>Poprawa wyników egzaminów ósmoklasisty, w tym m.in. z języka angielskiego.</p> <p>Zapewnienie atrakcyjnej i rozwijającej dodatkowe umiejętności oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, zgodnej z ich zainteresowaniami.</p> <p>Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z problemami w nauce.</p> <p>Wsparcie dzieci szczególnie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w przedszkolach i żłobkach (szt.) • liczba zmodernizowanych i doposażonych obiektów oświatowych (szt.) • liczba specjalistów świadczących pomoc psychologiczną w szkołach (os.) • liczba przeprowadzonych działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej w szkołach (szt.) • liczba szkoleń dla nauczycieli (szt.) • liczba godzin języków obcych w szkołach (godz.) • liczba zajęć pozalekcyjnych (szt.) • średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty (%)

		uzdolnionych.	
<p>III.II. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH ORAZ SPOŁECZNYCH</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej; 2. Zwiększenie dostępu oraz poszerzenie oferty usług opiekuńczych; 3. Utworzenie Domu Dziennego Pobytu; 4. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług w zakresie zdrowia psychicznego; 5. Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami; 6. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia; 7. Wspieranie przez gminę programów nieobowiązkowych szczepień oraz programów profilaktyki zdrowotnej i badań przesiewowych, we współpracy z podmiotami medycznymi; 8. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla pracowników zatrudnianych przez Gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami; 9. Utworzenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej współpracującego z podmiotami prywatnymi w zakresie specjalistycznej opieki medycznej. 	<p>Poprawa jakości życia mieszkańców.</p> <p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niesamodzielnych.</p> <p>Ułatwiony dostęp do specjalistów psychiatrycznych i psychologów.</p> <p>Redukcja problemów związanych z uzależnieniami oraz wzrost świadomości zdrowotnej społeczności lokalnej.</p> <p>Wykreowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców.</p> <p>Zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej.</p> <p>Poszerzenie oferty specjalistycznych konsultacji i badań diagnostycznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (os.) • liczba utworzonych miejsc w Domu Dziennego Pobytu (szt.) • liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.) • liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktyki zdrowotnej (os.) • liczba przeszkolonych pracowników (os.) • liczba dostępnych specjalistycznych usług medycznych (szt.)

**III.III.
ROZBUDOWANA
OFERTA
KULTURALNA
ORAZ SPORTOWA
Z
UWZGLĘDNIENIEM
INTEGRACJI
SPOŁECZNEJ I
AKTYWIZACJI
MIESZKAŃCÓW**

1. Kontynuacja działań oraz rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, dostosowanej do zachodzących zmian demograficznych, m.in. rozwój oferty dla seniorów;
2. Remont świetlic wiejskich wraz z zagospodarowaniem otoczenia;
3. Organizacja zielonych szkół, półkolonii opartych o potencjał turystyczny gminy (bogactwo przyrodnicze oraz postaci historyczne)
4. Kontynuacja współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami;
5. Wsparcie organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne;
6. Utworzenie centrum kulturalno-informacyjnego (którego zadaniem będzie m.in. organizacja oferty kulturalnej, turystycznej oraz edukacyjno-historycznej) w celu stworzenia przyjaznej przestrzeni dla wszystkich grup społecznych;
7. Budowa odkrytego i krytego basenu;
8. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych obiektów sportowych (m.in. przy szkołach na terenie wsi, stadion, boiska wielofunkcyjne).

Wzrost integracji społecznej i aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju Gminy.

Rozwój oferty kulturalno-sportowej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców z wykorzystaniem nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej i sportowej.

Minimalizacja ryzyka wykluczenia społecznego.

Wzrost zainteresowania mieszkańców odbywanymi się na terenie Gminy wydarzeniami w oparciu rozwiniętą infrastrukturę i szeroką ofertę.

Zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie fizyczne oraz walka z chorobami cywilizacyjnymi poprzez aktywność fizyczną.

- liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych w roku (szt.)
- liczba świetlic, w których odbywają się cykliczne zajęcia/spotkania dla mieszkańców (szt.)
- liczba uczestników zielonych szkół i półkolonii (os.)
- liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą (szt.)
- liczba uczestników zajęć organizowanych przez jednostki kultury (os.)
- liczba zajęć sportowych dostępnych na terenie Gminy oraz ich uczestników (szt.)
- liczba rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowej (szt.)

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Warta oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Warta jest gminą miejsko-wiejską położoną w północnej części powiatu sieradzkiego, w zachodniej części województwa łódzkiego. Graniczy z 9 gminami: od północy z gminą Dobra (woj. wielkopolskie), od północnego wschodu z gminą Pęczniew (woj. łódzkie), od wschodu z gminą Zadzim (woj. łódzkie) i z gminą Szadek (woj. łódzkie), od południowego wschodu z gminą Zduńska Wola (woj. łódzkie), od południa z gminą Sieradz (woj. łódzkie) i z gminą Wróblew (woj. łódzkie), od zachodu z gminą Błaszki (woj. łódzkie) i z gminą Goszczanów (woj. łódzkie). Powierzchnia Gminy Warta wynosi 254 km². Na obszarze gminy znajduje się 48 sołectw. Dominujący udział w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy mają użytki rolne, zajmują około 69,5% powierzchni. Lasy z kolei stanowią około 19,7% powierzchni.

Na terenie Gminy Warta polityka przestrzenna do tej pory opierała się na zapisach zawartych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Warta przyjętego Uchwałą nr XXXIX/212/09 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 27 maja 2009 roku, zmienionego Zarządzeniem zastępczym Wojewody Łódzkiego z dnia 12 października 2017 roku ze względu na wprowadzenie udokumentowanych złóż kopalin oraz Uchwałą nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 roku. Należy jednak zaznaczyć, iż w wyniku reformy planowania przestrzennego, Gmina Warta zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego, który w odróżnieniu od studium, będzie miał charakter aktu prawa miejscowego.

Analizując strukturę funkcjonalno-przestrzenną całej Gminy Warta można wyróżnić podział jednostki na trzy strefy. Pierwsza z nich – wschodnia położona na wschód od doliny Warty, na której występują również obszary chronione, z wysokim udziałem kompleksów leśnych. Wiodącymi funkcjami na tym terenie jest rolnictwo oraz rekreacja. Strefę środkową stanowi dolina rzeki Warty wraz ze zbiornikiem Jeziorsko, w większości są to tereny stanowiące obszary chronione NATURA 2000, w której dominującą funkcją jest rolnictwo, rekreacja i gospodarka wodna. Strefa zachodnia obejmująca obszary położone na zachód od rzeki, z dominującymi funkcjami: rolniczą i mieszkaniową. W jej obrębie znajdują się również elektrownie wiatrowe oraz eksploatowane złoża kruszyw mineralnych.

Na terenie wiejskim Gminy dominuje zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Miejscowościami skupiającymi najwięcej mieszkańców są: Rossoszyca, Cielce, Rożdżały, Włyń, Małków, Proboszczowice, Baszków, Bartochów i Jakubice.

Siedzibą Gminy jest Miasto Warta będące nadrzędną jednostką osadniczą Gminy i stanowiące jej wiodący obszar zurbanizowany. Pełni m.in. funkcje mieszkaniowe, kulturowe, usługowe oraz administracyjne. Na jej terenie znajduje się większość gminnej infrastruktury użyteczności publicznej, w tym m.in. Urząd Miejski w Warcie, Warckie Centrum Kultury, Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, Publiczne Przedszkole w Warcie, Żłobek Gminny w Warcie. Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta wpływa również jego historyczny układ urbanistyczny. Elementami do zachowania są: całość zespołów zabudowy, historyczne podziały własnościowe, skala zabudowy, charakterystyczne zespoły zieleni, dominanty i otwarcia widokowe. Działania związane z ochroną konserwatorską istniejącej i projektowanej zabudowy określa obowiązujący plan miejscowy w obrębie tego obszaru. Miasto Warta odznacza się miejską strukturą funkcjonalno-przestrzenną ze zwartą zabudową mieszkaniowo-usługową o charakterze małomiasteczkowym skoncentrowaną wokół rynku oraz zabytkowego kościoła i klasztoru bernardynów, tworzącą strefę centralną miasta, z zabudową mieszkaniową jednorodziną typu osiedlowego, niewielkim udziałem zabudowy wielorodzinnej oraz zabudową usługową i produkcyjno-usługową na obrzeżach. Istotną barierą dla rozwoju jednostki stanowi przepływająca rzeka Warta na wschodzie oraz występowanie wysokich klas bonitacyjnych na zachodzie.

Obserwacja ruchu budowlanego w obrębie Gminy Warta wskazuje na potrzebę rozwoju infrastruktury usługowej i rekreacyjnej, szczególnie w rejonach turystycznych, takich jak Ostrów Warcki. Wydawane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu świadczą o zapotrzebowaniu na nowe tereny pod zabudowę wynikające zarówno z wewnętrznych potrzeb mieszkańców Gminy, jak i z zewnętrznego zainteresowania inwestorów.

Gmina Warta znajduje się na obszarach, gdzie występują tereny przyrodnicze o wysokich walorach środowiskowych. Obszary Chronionego Krajobrazu znajduje się w środkowej oraz wschodniej części jednostki. Obszar specjalnej ochrony siedlisk, który stanowi obszar Natura 2000 koncentruje się głównie w obszarze doliny Warty i zbiornika Jeziorsko. Dodatkowo tereny zbiornika Jeziorsko stanowią Rezerwat Przyrody. W obrębie granic Gminy Warta znajduje się 29 pomników przyrody, które koncentrują się w grupach. Należy mieć również na uwadze korytarz ekologiczny we wschodniej części jednostki, który stanowi istotny element systemu przyrodniczego, który zapewnia spójność przestrzenną, tworząc powiązania przyrodnicze oraz przyczynia się do prawidłowego funkcjonowania tych przestrzeni.

Oprócz terenów cennych przyrodniczo na terenie Gminy Warta znajdują się liczne zabytki, które stanowią cenne świadectwa historyczne i kulturowe regionu. Łącznie w rejestrze zabytków znajdują się 22 zabytki, a w gminnej ewidencji zabytków – 101.

Układ komunikacyjny Gminy Warta składa się z dróg gminnych, powiatowych, drogi wojewódzkiej nr 710 oraz 479. Istotny wpływ na rozwój jednostki ma droga krajowa nr 83, relacji Turek – Sieradz, przebiegająca przez Gminę w układzie północ-południe.

Gmina Warta należy do obszaru dorzecza Odry. Głównym ciekim wodnym na terenie Gminy jest rzeka Warta, a jej brzegi są często otoczone malowniczymi krajobrazami. Rzeka ta ma duże znaczenie dla lokalnej ekologii oraz gospodarki, stanowiąc miejsce rekreacji i aktywności wodnych. Przepływa z południa na północ Gminy. Na terenie jednostki znajdują się następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- RW600010184829 Swędźnia,
- RW60001018331299 Teleszyna,
- RW6000221831799 Zb. Jeziorsko,
- RW60001018317899 Pichna,
- RW600010183174 Stara Niniwka,
- RW600009183176 Dopływ z Emilianowa,
- RW6000101831549 Dopływ z Kawęczynka,
- RW6000111831799 Warta od Żegliny do zb. Jeziorsko,
- RW6000101831529 Dopływ z Sędzic,
- RW6000101831569 Niniwka.

W obrębie Gminy Warta znajdują się następujące Jednolite Części Wód Podziemnych:

- GW600081,
- GW600071,
- GW600082.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy musi uwzględniać występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Gmina Warta (na podstawie danych sporządzanych i udostępnionych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$;
- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$;
- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. c Prawa wodnego, tj. obszarze między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- nie znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. d Prawa wodnego, tj. pas techniczny;
- znajduje się częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$.

Na wskazanych obszarach obowiązują przepisy odrębne wynikające z ustawy Prawo wodne, które regulują sposób ich zagospodarowania.

Ponadto, na terenie Gminy Warta obowiązują zapisy zawarte w następujących dokumentach:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry,
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Według analizy przeprowadzonej na potrzeby Planu przeciwdziałania skutkom suszy Gmina Warta położona jest:

- w obszarze, gdzie występuje ekstremalne zagrożenie pod względem suszy atmosferycznej;
- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej;
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej;
- w całości na terenie słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy w łącznym zestawieniu w granicach Gminy Warta występuje silne zagrożenie suszą.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2030+, przyjętego uchwałą nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi.

W ramach zapisów zawartych w Planie, Gmina Warta została zakwalifikowana do **Sieradzkiego Rolniczego Obszaru Funkcjonalnego** wchodzącego w skład Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w większości gmin należących do tego obszaru należy do najwyższych w województwie. Obszar charakteryzuje również wysoka kultura rolna i rozwinięte towarowe rolnictwo, co pozwala na osiąganie wysokich wyników produkcyjnych w skali kraju. Do najważniejszych wyzwań rozwojowych Obszaru Rozwoju Intensywnego Rolnictwa należą:

- brak rynków hurtowych produktów rolnych,
- niekorzystna struktura agrarna i powolne zmiany w tym zakresie, chociaż na tle województwa obszar charakteryzuje się znacznym udziałem gospodarstw dużych (powyżej 15,0 ha),
- duże rozproszenie działek rolnych,
- warunki wodne, w tym deficyt wody,
- problem suszy i mocno ograniczone możliwości retencji naturalnej,
- zjawisko stepowienia oraz nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe.

Dodatkowo Gmina Warta została zaliczona Turystycznego Obszaru Doliny Warty, który predysponowany jest do rozwoju turystyki aktywnej: kajakowej na rzekach Warcie i Widawce, jeździeckiej, z wykorzystaniem ośrodków jazdy konnej i szlaków konnych, rowerowej, pieszej, a także przyrodniczej, edukacyjnej i geoturystyki. Do najważniejszych wyzwań rozwojowych obszaru zaliczono:

- słabo rozwiniętą infrastrukturę turystyczną,
- niewystarczającą promocję dziedzictwa kulturowego i cyklicznych imprez kulturalnych,
- presję urbanizacyjną na tereny cenne przyrodniczo i obszary zalewowe.

Co więcej, w Planie wskazano cele oraz kierunki rozwoju z konkretnymi działaniami, z których część bezpośrednio dotyczy Gminy Warta. Są to:

- podnoszenie standardu wyposażenia infrastrukturalnego zasobów mieszkaniowych,
- rozwój wysokiej jakości bazy i usług infrastruktury społecznej o znaczeniu lokalnym, w tym usług edukacji przedszkolnej, ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz usług kultury
- budowę, przebudowę lub rozbudowę wybranych dróg lokalnych (powiatowych, gminnych), ważnych w powiązaniach regionalnych, w tym m.in.: wyróżnionych ważnych ciągów drogowych – dostosowanie do parametrów G (główna): ciągu drogi powiatowej 1737E wraz

z realizacją nowych odcinków, stanowiącego połączenie gmin Goszczanów, Warta, Opatówek i Koźminek na kierunku Warta – Kalisz

- budowę, modernizację, przebudowę linii 110kV i stacji 110/15kV, w tym m.in.: budowę linii napowietrznych: Warta – Wróblew, budowę stacji.
- budowę, rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacji w wyznaczonych zasięgach aglomeracji oraz budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)
- wzmacnianie ochrony obszarowej dla szczególnie cennych form zabytkowego krajobrazu kulturowego regionu, w tym m.in. Warta – układ urbanistyczny z zespołami sakralnymi,

Zapisy Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego, który został uchwalony 15 kwietnia 2025 r. (Uchwała nr XIII/150/25 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 kwietnia 2025 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa Łódzkiego wskazują, że na terenie Gminy Warta występuje pięć krajobrazów priorytetowych. Szczegółowe informacje na ich temat przedstawiają karty rekomendacji, najważniejsze założenia dotyczące ich kształtowania i ochrony przedstawiono poniżej.

WARTA – KRAJOBRAZ MIEJSKI (10-318.17-6)

Rekomenduje się kształtowanie przestrzeni z dominacją funkcji mieszkaniowo-usługowej przy zachowaniu historycznego układu przestrzennego, kompozycji oraz lokalnej formy architektonicznej, w tym wysokości, gabarytów, elewacji i dachów. Nową zabudowę należy lokalizować jako uzupełnienie istniejącej struktury, wykluczając formy przeskalowane, dysharmonijne lub rozproszone, a inwestycje planować z poszanowaniem walorów widokowych, kulturowych i przyrodniczych. Zaleca się stosowanie tradycyjnych materiałów wykończeniowych i stonowanej kolorystyki, unikanie agresywnych reklam i prefabrykowanych ogrodzeń, a małą architekturę oraz tablice informacyjne komponować spójnie i z poszanowaniem lokalnego kontekstu. Należy chronić i kształtować zieleń urządzoną, strefy ekotonowe i korytarze ekologiczne, przeciwdziałać sukcesji roślinności ograniczającej widoczność, a retencję wspierać rozwiązaniami opartymi na przyrodzie. Funkcje usługowe i gospodarcze powinny być realizowane z zachowaniem ładu przestrzennego, a działalność inwestycyjna musi respektować zasady ochrony środowiska, krajobrazu i zabytków. Rekomenduje się też koordynację działań ochronnych, cyfryzację danych, prowadzenie edukacji krajobrazowej i opracowanie katalogów dobrych praktyk w zakresie zabudowy, zieleni oraz identyfikacji wizualnej.

NADWARCIAŃSKIE ŁĄKI W REJONIE WARTY (10-318.18-3)

Zaleca się zachowanie dominującej funkcji przyrodniczej z dopuszczeniem turystyki i rolnictwa, przy ochronie ekosystemów (zwłaszcza podmokłych), korytarzy ekologicznych oraz wartości ekspozycyjnych panoramy Warty. Należy unikać degradacji siedlisk, przeskalowanej zabudowy i inwestycji wrażliwych krajobrazowo, dbać o retencję i stosować rozwiązania oparte na przyrodzie. Gospodarka rolna, leśna i wodna powinna być racjonalna i zrównoważona, z zachowaniem miedz, zadrzewień i trwałych użytków zielonych. Nowa zabudowa powinna uzupełniać istniejącą strukturę, harmonizować z krajobrazem i stosować neutralną kolorystykę oraz materiały naturalne. Reklama, mała architektura i ogrodzenia mają być spójne z otoczeniem, a zagospodarowanie przestrzeni publicznych, wzbogacone o błękitno-zieloną infrastrukturę. Zaleca się też działania renaturyzacyjne, edukację krajobrazową, cyfryzację form ochrony przyrody, rozwój rolnictwa ekologicznego i ograniczenie presji turystycznej.

DOLINA WARTY NA ODCINKU STROŃSKO – WARTA (10-318.18-5)

Zaleca się utrzymanie dominującej funkcji przyrodniczej przy zachowaniu ciągłości ekologicznej i wysokich walorów krajobrazowych, a także prowadzenie analiz pod kątem ustanowienia nowych form ochrony przyrody (np. użytków ekologicznych). Wskazane jest ograniczanie antropopresji, sukcesji roślinnej i degradacji siedlisk, ochrona korytarzy ekologicznych (w tym doliny Warty), miedz, zadrzewień i mokradeł, a także stosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie (NBS). Nowe inwestycje powinny być sytuowane z zachowaniem ładu przestrzennego i neutralności wizualnej, z wykluczeniem obiektów przeskalowanych i sezonowych niezgodnych z charakterem krajobrazu. Gospodarka rolna, leśna i wodna musi pozostać racjonalna i ekstensywna, z ograniczeniem monokultur i działań obniżających poziom wód gruntowych. Rekomenduje się renaturyzację cieków, łąk i starorzeczy, uporządkowanie ruchu turystycznego, rozwój edukacji ekologicznej i krajobrazowej oraz cyfryzację granic form ochrony. W zakresie działań przestrzennych i inwestycyjnych konieczne jest uwzględnianie ekspozycji krajobrazowej i zabytków oraz wprowadzanie błękitno-zielonej infrastruktury.

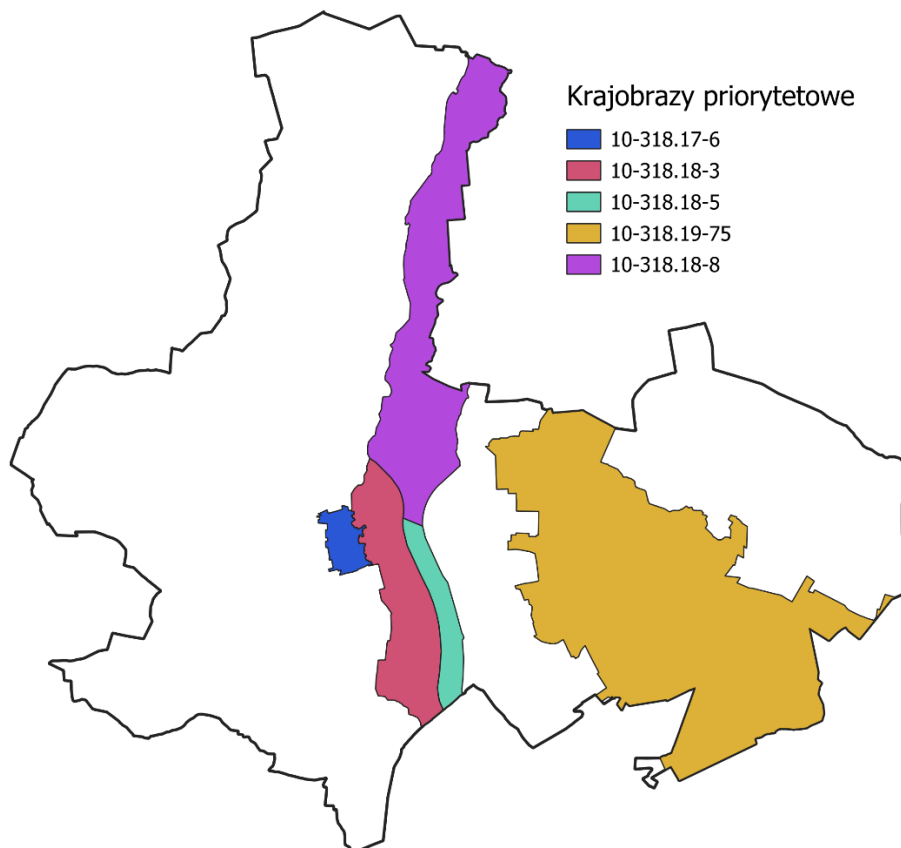

LAS RAFAŁÓWKA (10-318.19-75)

Zaleca się utrzymanie i rozwój funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej i zdrowotnej, przy dopuszczeniu funkcji mieszkaniowej, usługowej i letniskowej poza zwartymi kompleksami leśnymi, z zachowaniem ładu przestrzennego i równowagi ekologicznej. Wskazana jest ochrona siedlisk, ciągłości korytarzy ekologicznych i stref ekotonowych, ograniczanie sukcesji oraz unikanie przekształceń terenów o wysokich walorach przyrodniczych i ekspozycyjnych. Zabudowę należy wprowadzać wyłącznie jako uzupełnienie istniejącej struktury, z wykluczeniem form przeskalowanych, urbanizacji łanowej i zabudowy rozproszonej. Należy chronić zadrzewienia, wody powierzchniowe i mokradła, a także stosować rozwiązania oparte na przyrodzie (NBS) dla poprawy retencji i jakości ekosystemów. Inwestycje infrastrukturalne i fotowoltaiczne muszą uwzględniać krajobraz oraz lokalizację w sposób nienaruszający walorów widokowych i przyrodniczych. Rekomenduje się rozwój rolnictwa zrównoważonego, edukacji ekologicznej i krajobrazowej, cyfryzację form ochrony, ochronę miejsc pamięci i krajobrazowych dominant, a także wzmacnianie polityki planistycznej dla utrzymania funkcji korytarzy ekologicznych (Dolina Warty, Jeziorsko, Szadek, Rzeczyca).

ZBIORNIK JEZIORSKO (10-318.18-8)

Rekomenduje się zachowanie funkcji retencyjnej, przyrodniczej i rekreacyjnej z uwzględnieniem ochrony wód, siedlisk, klimatu akustycznego i układów przyrodniczych wokół zbiornika Jeziorsko. Wskazana jest ochrona stref buforowych i ekotonowych (m.in. poprzez pasy szuwarów i zadrzewień), eliminacja działań degradujących ekosystemy oraz ograniczenie zabudowy i infrastruktury w strefach zalewowych. Nowa zabudowa powinna być ograniczona, estetyczna i tymczasowa (np. punkty gastronomiczne przy plażach i przystaniach), a inwestycje infrastrukturalne i usługowe muszą uwzględniać ochronę krajobrazu, widoków i korytarzy ekologicznych. Wskazane jest rozwijanie błękitno-zielonej infrastruktury, unikanie dużych powierzchni handlowych, zachowanie zadrzewień i wdrażanie rozwiązań przyrodniczych zwiększających retencję i czystość wód. Rekomenduje się działania edukacyjne, cyfryzację ochrony przyrody, kontrolę sukcesji i koordynację projektów ochronnych, w tym utrzymanie ciągłości Doliny Warty, Biocentrum Środkowa Warta i Obszaru Jeziorsko jako kluczowych struktur ekologicznych.

Wyniki Audytu Krajobrazowego Województwa Łódzkiego przedstawiają również obszary wskazane do uzupełnienia stanu wiedzy w kontekście przeprowadzenia analiz w kierunku wzmocnienia obszarowej ochrony prawnej w ramach form ochrony wskazanych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Są to tereny charakterystyczne dla historii i tradycji osadniczej regionu:

- Warta – układ urbanistyczny z zespołami sakralnymi,
- tereny wokół zbiornika Jeziorsko.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Warta, które przedstawiono poniżej.

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- włączenie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,
- tworzenie nowych oraz powiększenie już istniejących obszarów zielonych blisko obszarów mieszkaniowych (parki i skwery „kieszonkowe”),
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwację urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.
- wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów pałacowo-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- zachowanie indywidualnych cech historycznego założenia urbanistycznego i charakterystycznych elementów kompozycji przestrzennej centrum miasta,
- wzmocnienie ochrony obszarowej historycznego układu urbanistycznego miasta Warty wraz z zespołami sakralnymi i ich otoczeniem, z zastosowaniem narzędzi planistycznych i konserwatorskich zapewniających integralność i czytelność przestrzeni,
- uspokajanie ruchu w historycznych częściach miasta poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, ograniczanie ruchu samochodowego, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego,
- zachowanie zespołów pałacowo-parkowych, ochrona ich indywidualnych cech historycznych oraz utrzymanie funkcji kulturowej i przyrodniczej jako dominujących,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- obiekty i obszary znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz inne o walorach historycznych czy architektonicznych, będące charakterystycznymi elementami historycznej zabudowy – należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleni publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,

- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- zachowanie i wzmacnianie funkcji usługowych w części śródmiejskiej z jednoczesnym ukształtowaniem dodatkowych centrów służących obsłudze poszczególnych osiedli oraz wsi a także przy głównych trasach komunikacyjnych,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy i zabudowy śródmiejskiej,
- planowanie zabudowy wielorodzinnej w sposób ekstensywny, z zachowaniem dużej przestrzeni dla zieleni, retencji wodnej oraz miejsc postojowych dla pojazdów i zaplecza społecznego,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Warta dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Warta nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- wspieranie zeroemisyjnych form indywidualnej mobilności, m.in. poprzez budowę i rozbudowę dróg rowerowych (w tym kontrapasów) oraz dróg dla pieszych i rowerów, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, kontraruchów oraz pasów ruchu dla rowerów,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej,

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

- utrzymanie korytarzy wolnych od zabudowy jako strefy oddziaływania pól elektromagnetycznych dwustronnie od osi linii energetycznych,
- konieczność zachowania pasów technicznych wzdłuż głównych sieci uzbrojenia terenu,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub niższej i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko,

- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- zapewnienie odbioru wód z terenów zmeliorowanych wyżej położonych oraz zapewnienie pasu terenu wolnego od trwałych nasadzeń od rowów melioracyjnych w celu umożliwienia ich prawidłowej eksploatacji,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie, ochronę i pielęgnację drzewostanów oraz dostosowywania ich składu gatunkowego do naturalnych siedlisk leśnych,
- dopuszczenie na terenach leśnych wytyczania szlaków turystycznych oraz urządzenie miejsc postojowych i punktów widokowych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie,
- sukcesywne zalesianie gruntów najłabszej jakości, nieużytków oraz terenów nieprzydatnych rolniczo, w celu zwiększenia retencji wodnej, przeciwdziałania erozji gleb, poprawy bioróżnorodności i walorów krajobrazowych oraz wzmocnienia korytarzy ekologicznych.

10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Gminie Warta wyznaczony został na podstawie uchwały nr LII/365/2023 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Warta.

Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

W zakresie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji:

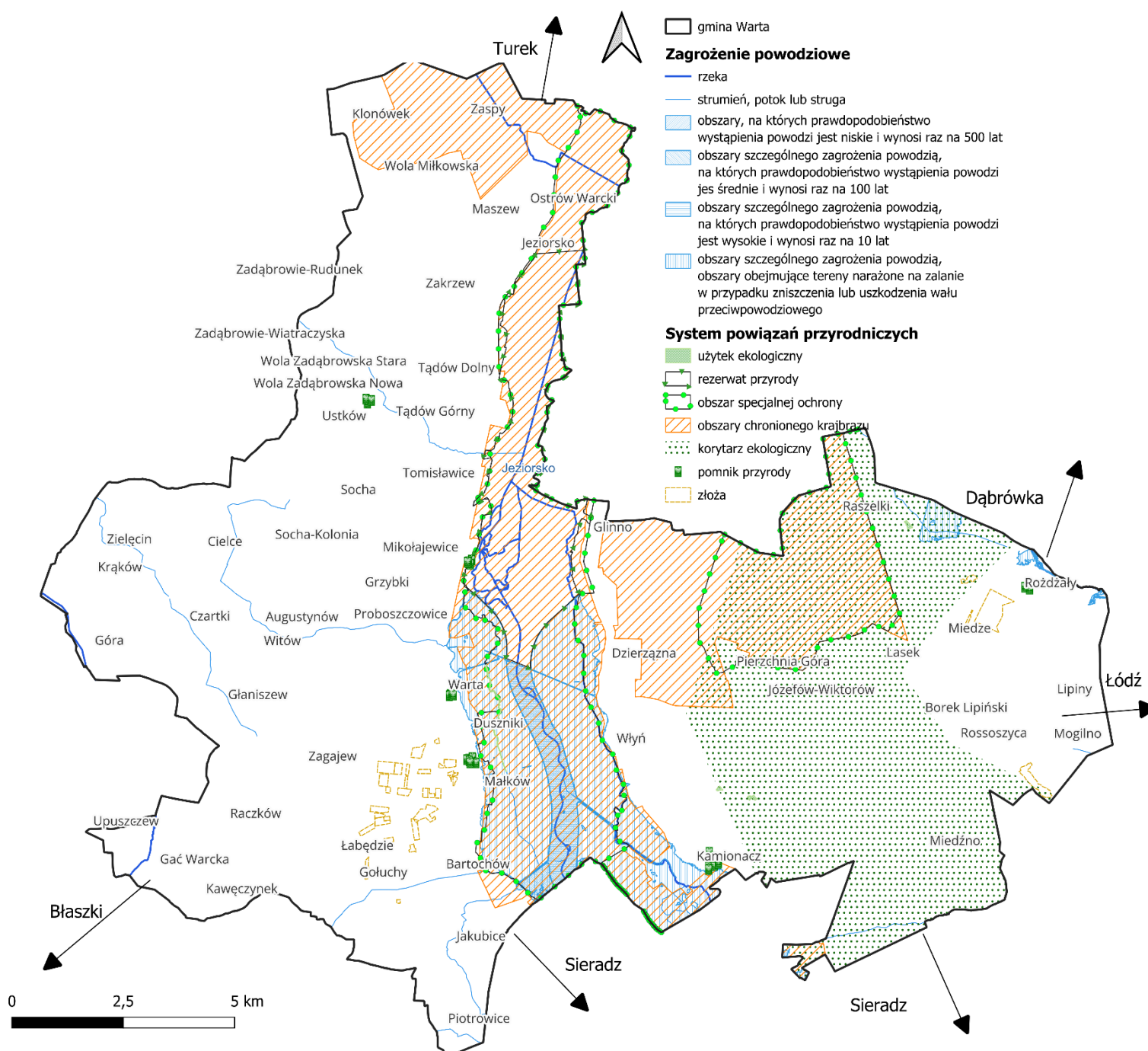
- określenie rozwiązań planistycznych zgodnie z założeniami gminnego programu rewitalizacji,
- utrzymanie i kontynuację istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy z możliwością jej uzupełnienia,
- przywrócenie estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych,
- utworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz terenów rekreacyjnych,
- współpracę z instytucjami naukowymi i ekspertami w celu opracowania innowacyjnych rozwiązań technicznych i projektowych dla obszarów zdegradowanych.

W zakresie obszarów wymagających rekultywacji zaliczono wszystkie tereny poeksploatacyjne, stanowiące wyrobiska po kruszywie oraz takie, które mogą powstać w przyszłości po wydobywaniu przewidzianych do udokumentowania zasobów surowcowych:

- uwzględnienie wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu w planie rekultywacji,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Gminy Warta nie ma obszarów wymagających przekształceń, remediacji oraz rehabilitacji.

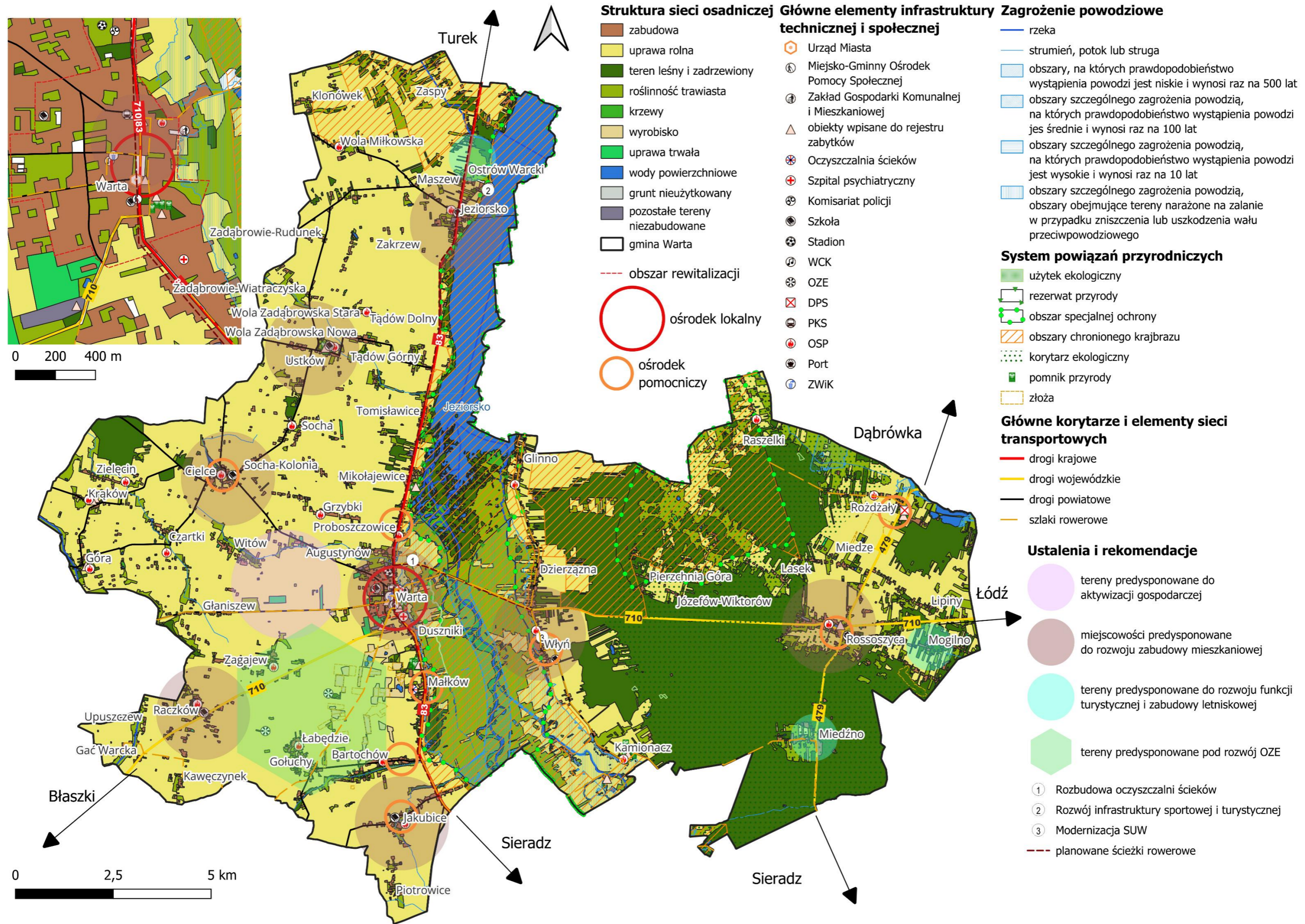

Ryc. 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – zagrożenie powodziowe oraz system powiązań przyrodniczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

Ryc. 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej
 Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców Gminy Warta. Dodatkowo są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 zakłada efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 roku wyznaczono trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Tab. 3 Spójność Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2030	STRATEGIA ROZWOJU GMINY WARTA NA LATA 2025-2034
<p>Cel I: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka:</p> <p>I.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego</p> <p>I.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego</p> <p>I.3. Wsparcie rozwoju MŚP</p> <p>I.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności</p>	<p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.I. Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, edukację i współpracę międzysektorową</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta</p> <p>II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu</p> <p>Cel III Wysoka jakość życia społecznego mieszkańców w Gminie Warta</p> <p>III.I. Rozwinięty system oświaty i opieki nad dziećmi</p>
<p>Cel II: Obywatelskie społeczeństwo równych szans</p> <p>II.1. Rozwój kapitału społecznego</p> <p>II.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</p> <p>II.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego</p>	<p>Cel I: Nowoczesna infrastruktura i zrównoważony rozwój w gminie Warta – czysta przestrzeń dla przyszłych pokoleń</p> <p>I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta</p> <p>I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta</p> <p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i</p>

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

	<p>inwestycyjnej gminy Warta</p> <p>II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu</p> <p>Cel III Wysoka jakość życia społecznego mieszkańców w Gminie Warta</p> <p>III.I. Rozwinięty system oświaty i opieki nad dziećmi</p> <p>III.II. Dostęp do wysokiej jakości usług medycznych oraz społecznych</p> <p>III.III. Rozbudowana oferta kulturalna oraz sportowa z uwzględnieniem integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców</p>
<p>Cel III: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń</p> <p>III.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska</p> <p>III.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu</p> <p>III.3. Zwiększenie dostępności transportowej</p> <p>III.4. Nowoczesna energetyka w województwie</p> <p>III.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami</p> <p>III.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych</p>	<p>Cel I: Nowoczesna infrastruktura i zrównoważony rozwój w gminie Warta – czysta przestrzeń dla przyszłych pokoleń</p> <p>I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta</p> <p>I.II. Zrównoważone planowanie przestrzenne i efektywne zarządzanie zasobami Gminy</p> <p>I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta</p> <p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta</p> <p>II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu</p>
<p>Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo</p>	<p>Cel I: Nowoczesna infrastruktura i zrównoważony rozwój w gminie Warta – czysta przestrzeń dla przyszłych pokoleń</p> <p>I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta</p> <p>I.II. Zrównoważone planowanie przestrzenne i efektywne zarządzanie zasobami Gminy</p> <p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.I. Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, edukację i współpracę międzysektorową</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wskazano również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Strategii, Gmina Warta zaklasyfikowana została do **Obszaru Zielonej Gospodarki**. Jest to obszar obejmujący gminy położone na terenie województwa łódzkiego, lecz nie wchodzące w Miejskie Obszary Funkcjonalne. Na obszarach tych dominuje funkcja rolnicza i przyrodnicza. Ponadto ze względu na potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego są obszarami predysponowanymi do rozwoju funkcji turystycznej. Na obszarze tym ważne jest podjęcie działań związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, zwiększaniem opłacalności produkcji rolnej oraz wspieraniem przetwórstwa rolno-spożywczego (produkcja żywności wysokiej jakości, w tym rozwój produkcji ekologicznej). Równocześnie wskazane jest podejmowanie działań wspierających rozwój turystyki, w tym m.in. turystyki aktywnej, rozwój bazy turystycznej (również ekoturystyki i agroturystyki), rozbudowę szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej, itp. Realizacja wspomnianych wyżej działań musi iść w parze z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne.

Zaplanowane cele i kierunki działań w Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 są spójne z wytycznymi ujętymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 dla Obszaru Zielonej Gospodarki. Strategia rozwoju gminy Warta w pełni odpowiada wymaganiom dotyczącym prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej. Realizacja zaplanowanych działań ma odbywać się

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

z poszanowaniem środowiska naturalnego, z uwzględnieniem ochrony i poprawy jego jakości oraz w odpowiedzi na wyzwania związane ze zmianami klimatu. Strategia ma zapewnić zrównoważony rozwój Gminy, łącząc cele gospodarcze, społeczne i ekologiczne.

Ryc. 8 Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim – Obszar Zielonej Gospodarki

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

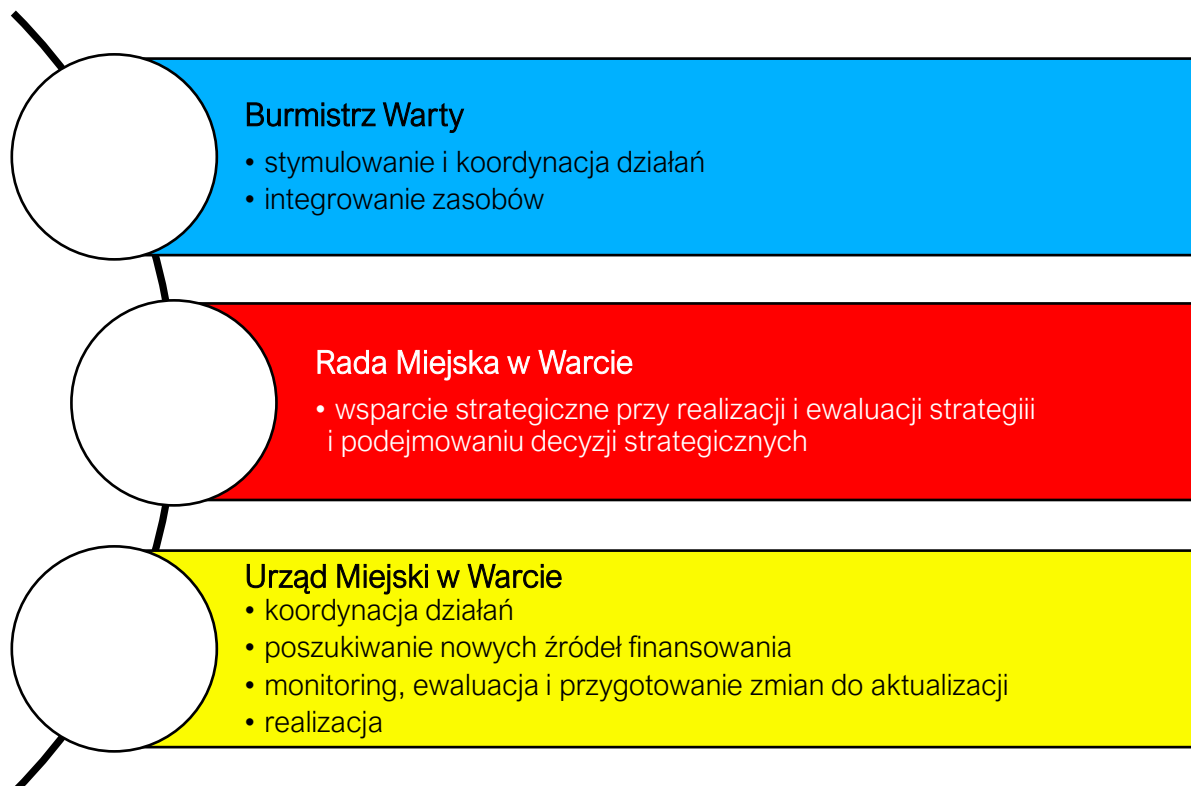

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2025-2034. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu Miejskiego w Warcie oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Warty, Rada Miejska w Warcie oraz komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Warcie, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać będzie zatem uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

Wdrażając Strategię, samorząd Gminy Warta będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina Warta będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu sieradzkiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się również przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Warta). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Warta oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz Warty zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miejskiej w Warcie z wnioskiem o jej aktualizację.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Warta będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Warta na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach **Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027**,
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (**PS WPR 2023-2027**);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- środki Krajowego Programu Odbudowy;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępność Plus oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 jest głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie łódzkim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
- **FS** – Fundusz Spójności;
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko;
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki;
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027;
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy;
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich;
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa;
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Warcie oraz jednostek organizacyjnych Gminy Warta.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem sieradzkim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina Warta będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2025-2030 na podstawie uchwały Nr VII/50/2024 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie: uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Warta na lata 2025-2030. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 472,11 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych około 179,49 mln zł i podatku od nieruchomości około 32,20 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast 399,64 mln zł.

Tab. 4 Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii

	Dochody		w tym:		Wydatki	Rozchody
	ogółem	PIT	podatek od nieruchomości	ogółem		
2025	81 116 255,72	27 688 335,56	5 800 000,00	86 141 030,42	2 461 600,00	
2026	74 217 514,00	28 657 427,00	6 003 000,00	70 957 514,00	3 260 000,00	
2027	76 002 756,00	29 545 807,00	6 189 093,00	72 972 756,00	3 030 000,00	
2028	78 130 834,00	30 373 090,00	6 362 388,00	75 466 479,00	2 662 355,00	
2029	80 318 497,00	31 223 537,00	6 540 535,00	78 433 497,00	1 885 000,00	
2030	82 326 460,00	32 004 125,00	6 704 048,00	81 341 460,00	985 000,00	
Ogółem	472 112 316,72	179 492 321,56	32 196 064,00	399 637 236,42	14 283 955,00	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr VII/50/2024 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 30 grudnia 2024 roku w sprawie: uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Warta na lata 2025-2030.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Warta

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIADNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY.....	60
1.1. Informacje ogólne.....	60
1.2. Transport i łączność.....	61
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	63
1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne.....	70
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	77
2.1. Gospodarka lokalna.....	77
<i>Przedsiębiorczość.....</i>	<i>77</i>
<i>Rynek pracy.....</i>	<i>80</i>
<i>Rolnictwo.....</i>	<i>83</i>
2.2. Infrastruktura i środowisko.....	85
<i>Urządzenia sieciowe.....</i>	<i>85</i>
<i>Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii.....</i>	<i>87</i>
2.3. Stan finansów samorządowych.....	90
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>90</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>94</i>
<i>Fundusze Europejskie 2014-2020.....</i>	<i>98</i>
<i>Rządowy Fundusz Polski Ład.....</i>	<i>99</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>99</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	101
3.1. Demografia.....	101
3.2. Kapitał społeczny.....	105
<i>Przedszkola i żłobki.....</i>	<i>105</i>
<i>Szkoły.....</i>	<i>106</i>
<i>Kultura i sport.....</i>	<i>109</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne.....</i>	<i>110</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy.....</i>	<i>111</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	114

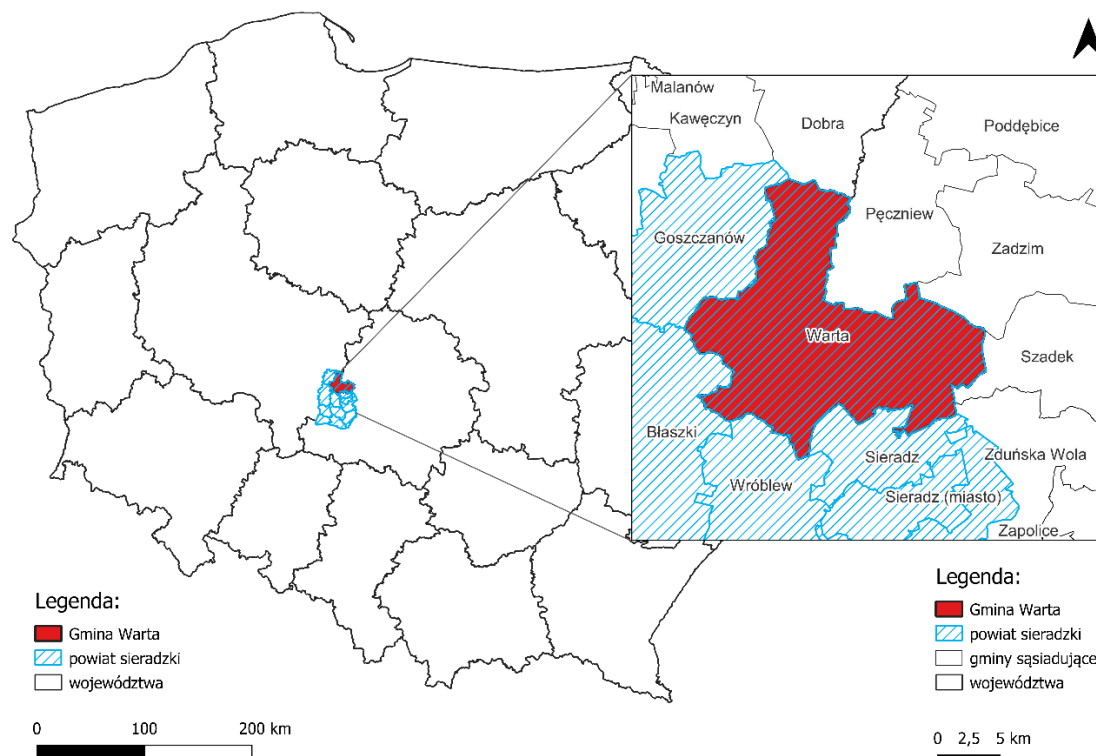
CZĘŚĆ 1: DIADNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Warta jest gminą miejsko-wiejską, położoną w północnej części powiatu sieradzkiego, w zachodniej części województwa łódzkiego, na granicy dwóch województw: łódzkiego i wielkopolskiego. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 254 km², co stanowi 17% powierzchni powiatu sieradzkiego. Dominującą formę pokrycia i użytkowania terenu stanowią użytki rolne (69,5% powierzchni Gminy) oraz lasy (19,7% powierzchni Gminy). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na koniec 2023 roku Gminę Wartę zamieszkiwało 11 798 osób, co stanowiło ok. 11% ludności powiatu. W tym samym roku gęstość zaludnienia wyniosła 46,4 os./km². Warto zaznaczyć, że na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Warcie na koniec 2024 roku Gminę Wartę zamieszkiwało 12 157 osób.

Gmina Warta graniczy z dziewięcioma gminami:

- od północy z gminą Dobra (woj. wielkopolskie),
- od północnego wschodu z gminą Pęczniew (woj. łódzkie),
- od wschodu z gminą Zadzim (woj. łódzkie),
- od wschodu z gminą Szadek (woj. łódzkie),
- od południowego wschodu z gminą Zduńska Wola (woj. łódzkie),
- od południa z gminą Sieradz (woj. łódzkie),
- od południa z gminą Wróblew (woj. łódzkie),
- od zachodu z gminą Błaszki (woj. łódzkie),
- od zachodu z gminą Goszczanów (woj. łódzkie).

Ryc. 1 Położenie Gminy Warta na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

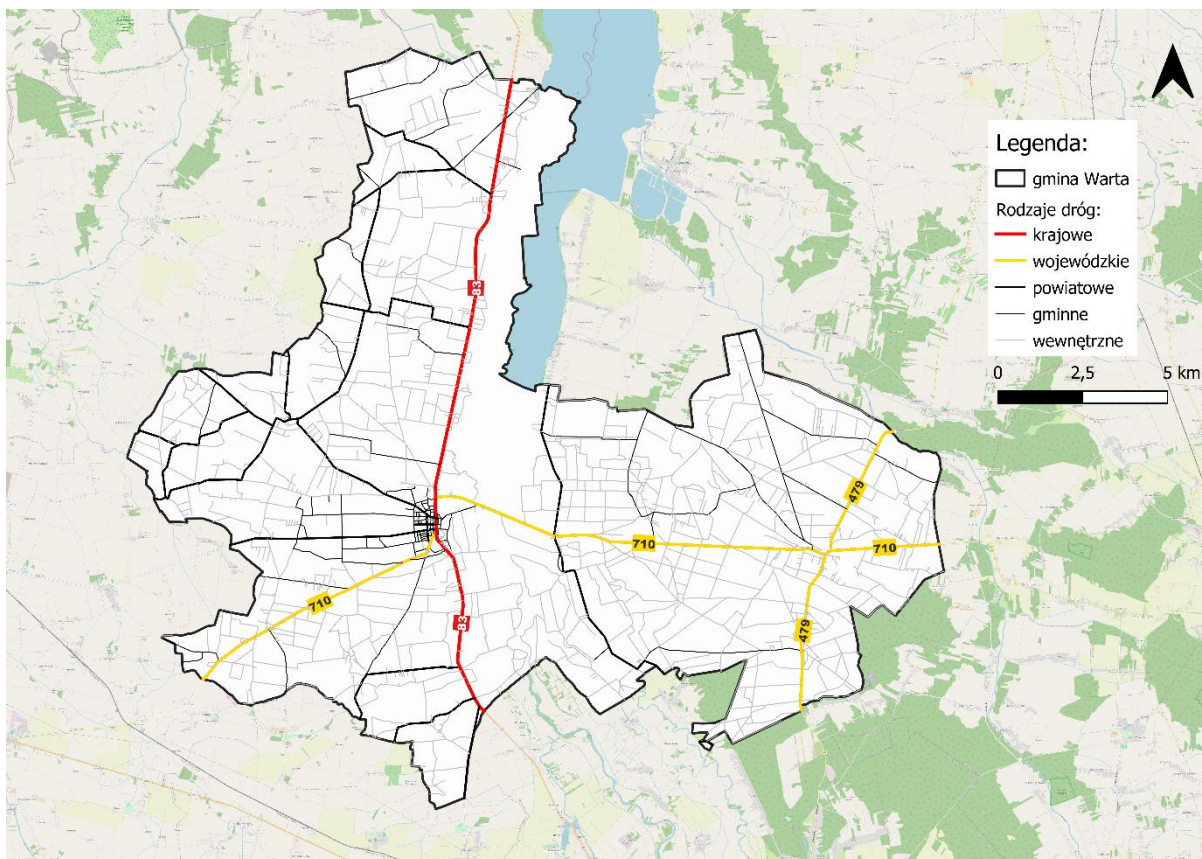
W Gminie znajduje się 63 miejscowości, a największą z nich jest miasto Warta. Pozostałymi miejscowościami są wsie zlokalizowane w 48 sołectwach: Kamionacz, Glinno, Rossoszyca, Miedzno, Raszelki, Rożdżały, Włyń, Małków, Cielce, Tądów Dolny, Bartochów, Jakubice, Ustków, Socha, Łabędzie, Ostrów Warcki, Dzierżazna, Maszew, Wola Miłkowska, Mikołajewice, Mogilno, Raczków, Tomisławice, Zagajew, Głaniszew, Kraków, Zaspy Kolonia, Miedze-Grabinka, Zielęcín, Grzybki, Jeziorsko, Duszniki, Klonówek, Zadąbrowie Rudunek, Gać Warcka, Tądów Górny, Proboszczowice, Czartki, Piotrowice, Lipiny, Lasek, Witów, Wola Zadąbrowska Nowa, Góra, Wola Zadąbrowska Stara, Kawęczynek, Zadąbrowie Wiatraczyska, Augustynów. Miasto Warta usytuowane jest w centralnej części Gminy, pełniąc funkcję ośrodka administracyjnego, kulturalnego, handlowego oraz usług społecznych.

Na podstawie Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego, Gmina Warta zaliczona została do grupy gmin z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą. Ponadto przez teren Gminy przepływa rzeka Warta, a wzdłuż północno-wschodniej granicy Gminy znajduje się zbiornik Jeziorsko – jeden z czterech największych sztucznych zbiorników w Polsce.

1.2. Transport i łączność

Infrastruktura transportowa i łączność są kluczowymi czynnikami wpływającymi na rozwój wszystkich jednostek samorządowych. Ich jakość ma istotne znaczenie dla potencjału gospodarczego i społecznego danego obszaru oraz dla jakości życia jego mieszkańców. Gmina Warta charakteryzuje się względnie dobrym układem komunikacyjnym, a na jej sieć drogową składają się m.in.:

- droga krajowa nr 83 (19,6 km) relacji Turek – Sieradz, przebiegająca przez Gminę w układzie północ-południe;
- drogi wojewódzkie:
 - nr 710 (24,1 km) relacji Błaszki – Łódź,
 - nr 479 (8,9 km) relacji Dąbrówka – Sieradz;
- drogi powiatowe o łącznej długości na obszarze Gminy 69,87 km, a na obszarze Miasta Warta 13,79 km;
- drogi gminne o łącznej długości 100,8 km.

Ryc. 2 Układ komunikacyjny Gminy Warta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Sieć drogowa jest nierównomiernie rozmieszczona głównie z uwagi na barierę przestrzenną jaką tworzy zbiornik Jeziorsko oraz rzeka Warta w środkowej części Gminy. Przez obszar ten przebiega tylko jedna droga na terenie Gminy (droga wojewódzka nr 710), która umożliwia przejazd między zachodnią a wschodnią częścią Gminy. Na terenach zurbanizowanych sieć drogowa jest dobrze rozwinięta. Ponadto droga krajowa nr 83 umożliwia łatwy dojazd do Turku oraz Sieradza będących większymi ośrodkami miejskimi w pobliżu Gminy. Z kolei średni czas podróży samochodem z centrum Gminy Warta do centrum Łodzi zajmuje ok. 1 godzinę (64 km). Ponadto centrum Gminy – miejscowość Warta, oddalone jest od Kalisza, dużego ośrodka miejskiego województwa wielkopolskiego, o ok. 40 km (50 min).

Przez teren Gminy nie przebiega linia kolejowa. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się poza granicami Gminy, w miejscowości Kociołki (stacja Błaszki, Gmina Błaszki) oraz w Sieradzu (dworzec kolejowy). Ze stacji w Błaszki podróźni mogą udać się m.in. do Łodzi, Poznania, Warszawy, Ostrowa Wielkopolskiego, Kalisza, z kolei z Sieradza m.in. do Łodzi, Poznania, Lublina, Ełku, Wrocławia.

Ponadto Gmina Warta zapewnia gminny transport publiczny, którego operatorem jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o. (ZWiK). Połączenia zapewniają przejazd pomiędzy terenami miejskimi, a wiejskimi, co wpływa na zwiększenie dostępu do usług. W centrum miasta znajduje się dworzec autobusowy, który jest głównym centrum przesiadkowym dla mieszkańców Gminy.

Jednocześnie, PKS Sieradz umożliwia dojazd z dworca autobusowego Gminy Warta m.in. do miejscowości: Chwałęcice, Cielce, Goszczanów, Góra, Jeziorsko, Karolew, Lisków, Łask, Poddębice, Sieradz.

W Gminie można skorzystać również z transportu wodnego. Port umożliwia cumowanie jachtów, a także zachęca do odkrywania okolicznych wód poprzez wypożyczalnię żaglówek, kajaków i rowerów wodnych. Zapewnia również dostęp do niezbędnej infrastruktury, takiej jak sanitariaty i pomosty, co podnosi komfort korzystania z jego usług.

Na poniższej tabeli przedstawiono wydatki Gminy Warta w dziale 600 – Transport i łączność w latach 2019-2023. Analizując przedstawione dane zaobserwowano, że wydatki Gminy we wskazanym dziale rosły: od 3,89 mln zł w roku 2020 do 23,71 mln zł w roku 2022. Wysokie wydatki w 2022 roku związane były z dużymi inwestycjami w infrastrukturę drogową, które obejmowały m.in.: przebudowę ulic Promień, Wierna i Judyma (3,1 mln zł), remont drogi gminnej Proboszczowice – Ustków (4,7 mln zł), remont drogi Lasek – Pierzchnia Góra (3,4 mln zł). Łączne wydatki majątkowe w dziale Transport i łączność wyniosły ponad 21,1 mln zł.

Tab. 1 Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2019-2023 w Gminie Warta (tys. zł)

DZIAŁ	2019	2020	2021	2022	2023	średnia	udział %
600 Transport i łączność	6 169,1	3 890,6	8 274,4	23 705,2	10 877,0	10 583, 25	13,8%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Dostęp do szerokopasmowego Internetu jest elementem kluczowym dla rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. W dobie pracy zdalnej i e-usług w bezpośredni sposób przekłada się na jakość codziennego życia mieszkańców Gminy, warunki prowadzenia działalności gospodarczej oraz pracy i nauki, wpływa na wiele aspektów życia, takich jak komunikacja, praca, edukacja czy rozrywka. Jedną z technologii umożliwiających szerokopasmowy dostęp do Internetu jest sieć światłowodowa. Według raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu” na II kwartał 2024 roku przygotowanego przez Ministerstwo Cyfryzacji ok. 44% punktów adresowych w Gminie Warta nie miało dostępu do usług szerokopasmowego Internetu. Usługi stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych świadczyły 23 podmioty, w tym prawie 90% zasięgu obejmowały usługi światłowodowe. W kolejnych 3 latach przewiduje się objęcie następnych 348 punktów adresowych zasięgiem stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego stanowi nadrzędny dokument regulujący prowadzenie polityki przestrzennej w regionie. Został przyjęty na mocy Uchwały nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. Zgodnie z zapisami Planu, na terenie województwa łódzkiego wyznaczone zostały następujące obszary funkcjonalne:

- **Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadlokalnym:**
 - Miejski Obszar Funkcjonalny Łodzi,
- **Obszary Funkcjonalne o znaczeniu regionalnym:**
 - Miejskie Obszary Funkcjonalne miast powiatowych,
 - Pozostałe Obszary Funkcjonalne (Górniczno-Energetyczne Obszary Funkcjonalne, Ceramiczno-Budowlany Obszar Funkcjonalny, Rolnicze Obszary Funkcjonalne, Turystyczne Obszary Funkcjonalne).

Powyższe obszary wyznaczono w celu wdrażania indywidualnego podejścia do różnych terytoriów wyznaczonych na podstawie specyficznych uwarunkowań rozwojowych województwa łódzkiego.

Gmina Warta według zapisów zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, została włączona do:

- **Sieradzkiego Obszaru Funkcjonalnego** – tworzącego Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa, w którym dominującą rolę odgrywa dobrze prosperujące rolnictwo, zdolne do pełnienia funkcji żywicielskiej i zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Powierzchnia Obszaru ogółem wynosi 4 772 km² tj. 26% powierzchni województwa. Obszar charakteryzuje się:
 - jedną z najwyższych jakości przestrzeni produkcyjnej w województwie,

- wysoką kulturą rolną,
- rozwiniętym towarowym rolnictwem.

Silnym wsparciem dla rozwoju wysokotowarowego rolnictwa w Obszarze jest zaplecze naukowo-badawcze m.in. Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach oraz rolnicze zakłady doświadczalne. Ważnym atutem w gminach powiatu sieradzkiego jest wysokotowarowa specjalizacja sadownicza oraz specjalistyczna uprawa ziemniaków.

- **Turystycznego Obszaru Doliny Warty** – który rozciąga się wzdłuż rzek Warty, Prosny, a także częściowo rzeki Widawki oraz Neru i wyróżnia się walorami przyrodniczymi i kulturowymi, będącymi podstawą rozwoju m.in. turystyki aktywnej, kulturowej oraz uzdrowskiej. Powierzchnia obszaru zajmuje łącznie 3 287 km², tj. 18% powierzchni województwa. Największymi atutami przyrodniczymi obszaru są:
 - Zbiornik Jeziorsko, ze względu na istniejący rezerwat ornitologiczny, gdzie rozwija się turystyka ornitologiczna (tzw. birdwatching);
 - Dolina Warty predysponowana do rozwoju turystyki aktywnej: kajakowej na rzekach Warcie i Widawce, jeździeckiej, z wykorzystaniem ośrodków jazdy konnej i szlaków konnych, rowerowej, pieszej, a także przyrodniczej, edukacyjnej i geoturystki;
 - Uniejów, będący jedynym w kraju uzdrowskiem termalnym i doskonałą bazą do prowadzenia badań naukowych.

Ponadto, Turystyczny Obszar Funkcjonalny Doliny Warty charakteryzuje się bogatym dziedzictwem kulturowym, czego świadectwem są m.in. liczne zabytki sakralne o średniowiecznym rodowodzie, obiekty archeologiczne oraz przykłady budownictwa drewnianego.

Ryc. 3 Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie łódzkim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest dokumentem definiującym kluczowe kierunki działań w regionie, które stanowią integralną część założeń przedstawionych w Planie Zagospodarowania Województwa Łódzkiego. Strategia przyjęta została na mocy Uchwały nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r. i wyznacza na terenie całego województwa następujące Obszary Strategicznej Interwencji (OSI):

- Miasta Odzyskanych Szans,
- Obszary Aktywnej Integracji,
- Obszar Zielonej Gospodarki,
- Obszar Nowej Energii,
- Miejskie Obszary Funkcjonalne.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Strategii, Gmina Warta została włączona do **Obszaru Zielonej Gospodarki**. Obszar ten obejmuje gminy położone poza Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi, z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz predysponowane do rozwoju turystyki ze względu na: potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego, bogactwo dziedzictwa kulturowego oraz zagospodarowanie turystyczne. Głównym kierunkiem interwencji na Obszarze Zielonej Gospodarki jest rozwój funkcji rolniczej i turystycznej poprzez ochronę i poprawę jakości środowiska oraz wzmocnienia odporności OSI na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne.

Ryc. 4 Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim – Obszar Zielonej Gospodarki

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

W strukturze przestrzennej Gminy dominują użytki rolne znajdujące się głównie w jej zachodniej części ze względu na przewagę gleb o wyższych klasach bonitacyjnych (II-III i IV klasy). Wschodnią część Gminy, gdzie gleby są słabsze, w większości zajmują lasy. Z kolei jej środkową część, rozciągającą się na osi północ-południe, stanowi korytarz ekologiczny doliny Warty obejmujący dolinę rzeki Warty z jej strefą krawędziową oraz zbiornik Jeziorsko będący główną atrakcją turystyczną regionu. Z tego względu w najbliższym sąsiedztwie zbiornika wyznaczone zostały tereny dla rozwoju zabudowy rekreacji zbiorowej i indywidualnej. Głównym ośrodkiem administracyjnym, kulturowym i usługowym Gminy jest miasto Warta skupiające około 25% mieszkańców Gminy. Odznacza się ona zwartą zabudową mieszkaniowo-usługową, której centralna część skoncentrowana jest wokół rynku oraz zabytkowego kościoła i klasztoru bernardynów, uzupełnioną zabudową mieszkaniową jednorodziną i w niewielkiej części zabudową wielorodzinną, a także zabudową usługową i produkcyjno-usługową na jej obrzeżach. Z kolei w części wiejskiej, sołectwami skupiającymi najwięcej mieszkańców (300 i więcej według stanu z 31.12.2023 roku) są Rossoszycza, Cielce, Jakubice, Rożdżały, Włyń, Proboszczowice, Małków i Bartochów, zlokalizowane we wschodniej części gminy lub wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego Gminy – drogi krajowej nr 83. Przeważa w nich zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

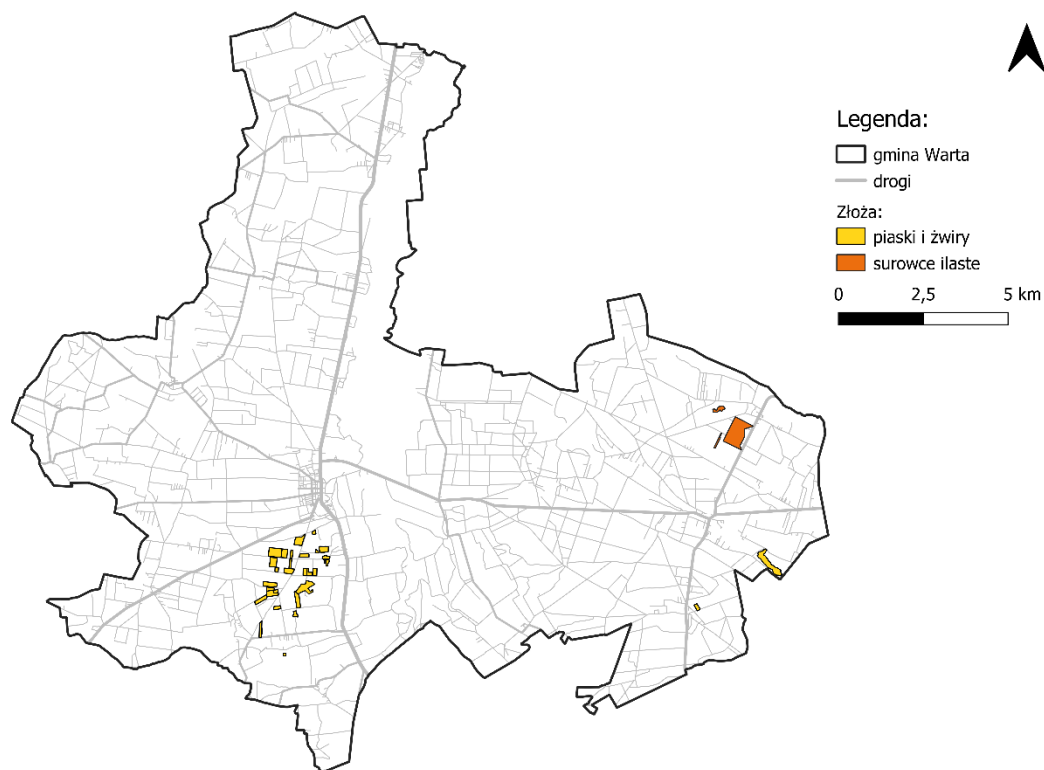
Zgodnie z uchwałą nr LII/365/2023 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 31 marca 2023 roku, na obszarze Gminy wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji obejmujący centrum miasta Warta. Głównymi problemami, jakie zdiagnozowano na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego były:

1. W sferze społecznej: niższy przyrost naturalny, większa skala migracji, w tym większy odpływ ludności z terenu miasta, koncentracja problemów społecznych w mieście, wyższa liczba popełnianych przestępstw;
2. W sferze gospodarczej: odpływ małych firm z terenu miasta lub ich całkowita likwidacja;
3. W sferze środowiskowej: brak terenów zielonych, obszarów chłonnych w ścisłej zabudowie centrum, problemy z transportem i hałasem wzdłuż drogi krajowej, zanieczyszczenie powietrza w mieście;
4. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej: zły stan techniczny budynków w centrum miasta, w szczególności zabytkowych kamienic, degradacja obszaru rynku, brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych, duży ruch drogowy w centrum miasta, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami;
5. W sferze technicznej: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w mieście, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W poprzednich latach w Gminie zrealizowano dwa projekty rewitalizacyjne, współfinansowane ze środków funduszy europejskich:

- Rewitalizacja Miasta Warta – Etap I (2011-2012) – współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego dla rozwoju regionu łódzkiego. Głównym celem projektu była poprawa atrakcyjności turystycznej miasta, wprowadzenie ładu przestrzennego i architektonicznego. W ramach projektu przeprowadzono: adaptację starego przedszkola na budynek administracyjno-socjalny, modernizację budynku Warckiego Centrum Kultury, rewitalizację rynku im. Władysława Stanisława Reymonta z przyległymi ulicami oraz placu po byłym przedszkolu na ul. Skarżyńskiego,
- Rewitalizacja Miasta Warta – Etap II (2017-2020) – współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 oraz Budżetu Państwa. Projekt miał na celu zwiększenie jakości obsługi mieszkańców w zakresie infrastruktury kultury, odnowę dziedzictwa kulturowego i podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej Miasta Warta. W ramach projektu zrealizowano: remont budynku administracyjno-socjalnego przy ul. Skarżyńskiego w Warcie, przebudowę starej remizy OSP w Warcie z przeznaczeniem na bibliotekę miejską oraz salę konferencyjno-szkoleniową, remont budynku Urzędu Miejskiego w Warcie, przebudowę ulic Klasztornej, Garncarskiej, Krótkiej wraz z infrastrukturą.

Gmina Warta bogata jest również w surowce mineralne. Na terenie Gminy udokumentowano 25 złóż kruszywa – głównie piasku i piasku ze żwirem wykorzystywanego na potrzeby budownictwa drogowego, ale też glin zwałowych i ilów. Istnieją również tereny poeksploatacyjne wymagające rekultywacji.

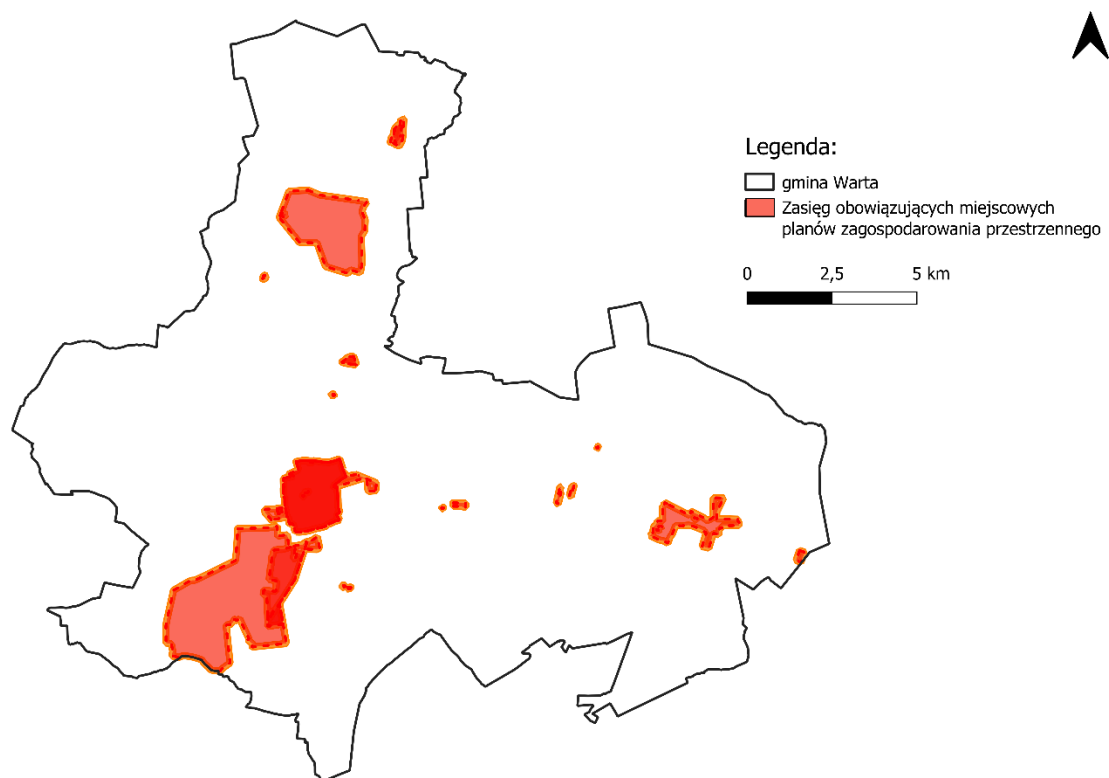

Ryc. 5 Lokalizacja złóż na terenie Gminy Warta

Źródło: opracowanie własne na podstawie systemu MIDAS

Planowanie przestrzenne na poziomie lokalnym warunkowane jest ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Warta przyjętego Uchwałą nr XXXIX/212/09 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 27 maja 2009 roku, zmienionego Zarządzeniem zastępczym Wojewody Łódzkiego z dnia 12 października 2017 roku ze względu na wprowadzenie udokumentowanych złóż kopalin oraz Uchwałą nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 roku. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie Gminy. Dokument ten określa kierunki polityki przestrzennej dla rozwoju danej jednostki administracyjnej, zgodne z obecnymi uwarunkowaniami, trendami rozwojowymi oraz ustaleniami wynikającymi z ponadlokalnych celów polityki przestrzennej. Należy jednak zaznaczyć, iż w wyniku reformy planowania przestrzennego, Gmina Warta zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego, który w odróżnieniu od studium, będzie miał charakter aktu prawa miejscowego.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) stanowią akty prawa miejscowego, które regulują funkcję oraz sposób wykorzystania danego terenu. Do 2023 roku Gmina Warta przyjęła 20 MPZP, które pokrywały 10,5% jej całkowitej powierzchni. Należy jednak zaznaczyć, że 3 z nich zostały przyjęte przed 2003 rokiem i wymagają aktualizacji. Ponadto w trakcie przygotowywania są 2 MPZP, które będą obejmować 2,7% powierzchni Gminy.

Ryc. 6 Zasięg obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Warta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://warta.e-mapa.net/>.

Na terenach, które nie zostały objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. WZ) lub decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W latach 2019-2023 w Gminie Warta wydano łącznie 515 decyzji o warunkach zabudowy. Ich liczba w poszczególnych latach znacznie się różniła. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy od 2021 do 2023 roku wzrosła nieco ponad 49%, co może świadczyć o rosnących planach inwestycyjnych w zakresie nowej zabudowy. Przeliczając podane wartości na 1 tys. mieszkańców można zaobserwować, że wskaźnik ten od 2022 roku jest wyższy w porównaniu do średniej dla gmin powiatu sieradzkiego. O wysokiej liczbie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy świadczy również fakt, że średnie pokrycie MPZP powierzchni powiatu jest niższe niż w Gminie Warta (wynosi ono 4,7%), co sugeruje, że prowadzenie polityki przestrzennej w większości gmin powiatu powinno być bardziej oparte o decyzje o warunkach zabudowy niż ma to miejsce w Gminie Warta.

Poniższa tabela przedstawia również liczbę wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym. Ich liczba w Gminie Warta znacznie się zmniejszyła, od 2019 roku (83 pozwolenia) do 2023 roku (50 pozwoleń), stanowiąc w 2023 roku ok. 10,6% wszystkich wydanych pozwoleń w powiecie. Przeliczając podane wartości na 1 tys. mieszkańców zaobserwowano, że w analizowanej jednostce wydawano zbliżoną liczbę pozwoleń na budowę do średniej dla gmin w powiecie sieradzkim. W analizowanych latach, poza rokiem 2022, decyzje te w większości dotyczyły budynków zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalnych i obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Natomiast w 2022 większość decyzji dotyczyła budynków mieszkalnych. Wśród miejscowości Gminy największy ruch budowlany obserwuje się w miejscowościach: Warta, Zaspły Miłkowskie i Ostrów Warcki.

Tab. 2 Ruch budowlany w Gminie Warta w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu sieradzkiego

		2019	2020	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
Ogółem	Warta	111	101	68	97	138
	powiat	1125	1015	1024	741	959
na 1 tys. mieszkańców	Warta	8,78	8,31	5,66	8,15	11,70
	powiat	9,56	8,89	9,05	6,60	8,60
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
Ogółem	Warta	83	64	73	74	50
	powiat	655	676	778	551	471
na 1 tys. mieszkańców	Warta	6,57	5,27	6,08	6,22	4,24
	powiat	5,57	5,92	6,87	4,90	4,23
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Warta	36,14	50,00	46,58	64,86	46,00
	powiat	48,09	55,62	56,68	55,35	55,20
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Warta	63,86	50,00	53,42	35,14	54,00
	powiat	51,91	44,38	43,32	44,65	44,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne

Walory przyrodnicze

Zgodnie z Regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski wg J. Kondrackiego, Gmina Warta położona jest na obszarze prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Badana jednostka zlokalizowana jest w obrębach czterech mezoregionów:

- Wysoczyzny Łaskiej (wschodnia część Gminy),
- Kotliny Sieradzkiej (środkowa część Gminy),
- Wysoczyzny Złoczewskiej (południowo zachodnia część Gminy),
- Wysoczyzny Tureckiej (zachodnia część Gminy).

Gmina Warta charakteryzuje się lekko falistą rozległą równiną morenową z zachowanymi piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi wzgórzami w postaci morenowych ostańców. W Gminie przeważają tereny równinne. W części spągowej występują żwiry i piaski polodowcowe, następnie zalegają pokłady glin zwałowych. Wyspowo występują osady żwirowo-piaszczyste. Środkowa część Gminy ma pagórkowaty charakter, natomiast kilka kilometrów na południowy zachód rozciąga się strefa wzgórz morenowych. Najwyższym wzniesieniem Gminy jest wzgórze Łysa Góra o wysokości 189 m n.p.m. Natomiast Dolina Warty jest wyraźnym obniżeniem na terenie Gminy.

Sieć rzeczna Gminy Warta jest zróżnicowana i obejmuje kilka kluczowych cieków wodnych. Najważniejszą rzeką w tym rejonie jest Warta, która pełni rolę głównego nurtu wodnego, a jej brzegi są często otoczone malowniczymi krajobrazami. Rzeka ta ma duże znaczenie dla lokalnej ekologii oraz gospodarki, stanowiąc miejsce rekreacji i aktywności wodnych. Przepływa z południa na północ Gminy. Ponadto przez teren Gminy przepływają następujące rzeki:

- Jadwiczna,
- Niniwka,
- Kanał Stojanowski,
- Struga z Bartochowa,

- Struga z Augustynowa,
- Swędra,
- Pichna k. Zduńskiej Woli.

Na rzece Warta, w granicach Gminy wybudowano sztuczny zbiornik Jeziorsko o łącznej powierzchni 42,3 km². Powierzchnia zbiornika na terenie Gminy wynosi 14,04 km², co stanowi ok. 33,2% jego ogólnej powierzchni. Maksymalny poziom piętrzenia zbiornika zaporowego wynosi 121,5 m n. p. m. Podstawową jego funkcją jest retencjonowanie wody, jednak zbiornik wykorzystywany jest także w celach rekreacyjnych oraz do wytwarzania energii w elektrowni wodnej.

Lokalizacja Gminy w dolinie rzeki Warty oraz nad zbiornikiem Jeziorsko sprawia, że Gmina Warta wyróżnia się bogactwem środowiska przyrodniczego i wysokimi walorami krajobrazowymi. Z tego względu 37,68% powierzchni Gminy pokryta jest różnorodnymi formami ochrony przyrody, do których zalicza się:

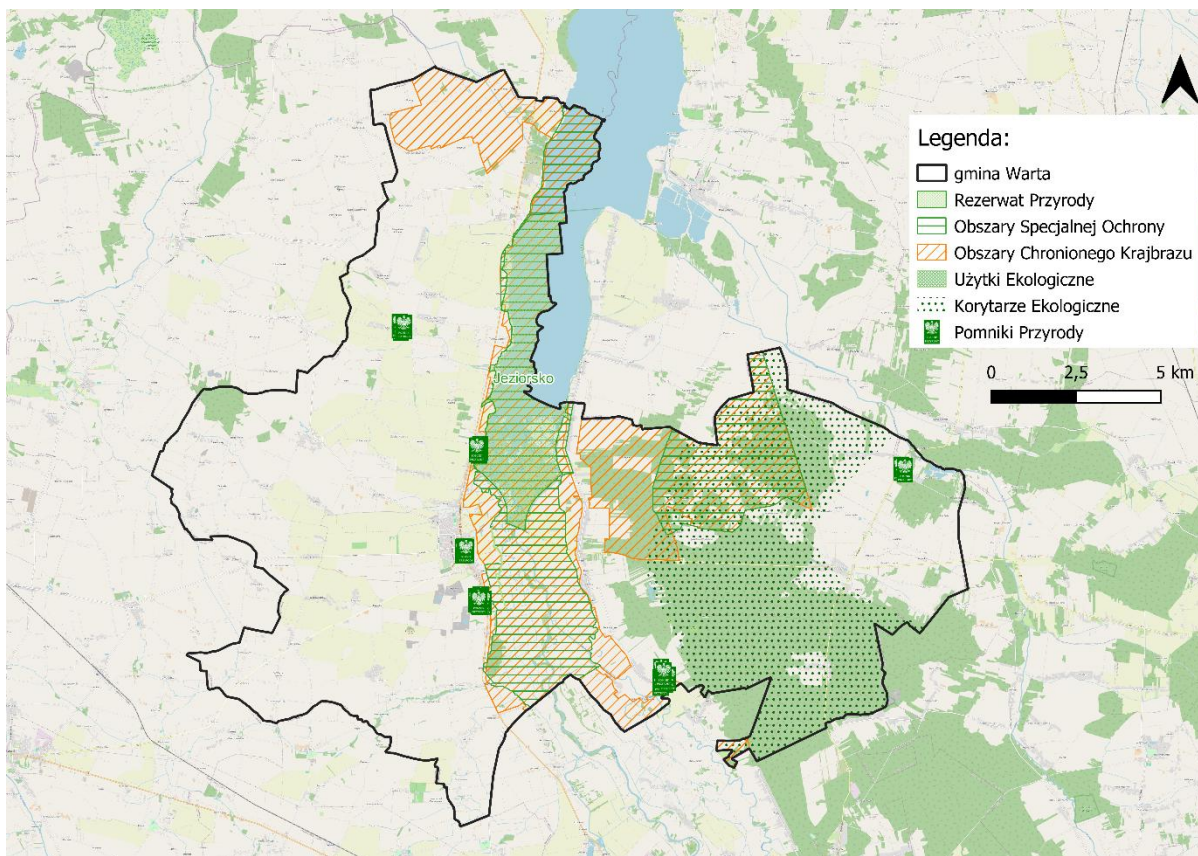
Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu – w granicach Gminy koncentruje się na terenach doliny Warty, zbiornika Jeziorsko oraz rezerwatu ornitologicznego. Charakteryzuje się bogactwem fauny i flory, naturalnych zbiorowisk roślinnych, kompleksem łąk z oczkami wodnymi oraz stanowiskami roślinności szuwarowej i wodnej.

Rezerwat przyrody „Jeziorsko” – celem ochrony jest zachowanie ostoi ptaków wodno-błotnych, ze względów krajobrazowych, naukowych i dydaktycznych. Na jego terenie zidentyfikowano 250 gatunków ptaków, w tym 150 gatunków lęgowych oraz około 25 gatunków ptaków z Załącznika nr I tzw. Dyrektywy Ptasiej. Ponadto zidentyfikowano występowanie trzech gatunków ptaków znajdujących się w *Polskiej czerwonej księdze zwierząt*.

Obszar specjalnej ochrony Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko (kod obszaru PLB100002) – koncentruje się głównie w obszarze doliny Warty i zbiornika Jeziorsko. Celem wyznaczenia Obszaru Specjalnej Ochrony jest ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, jak również przywracanie zniszczonych i tworzenie nowych biotopów.

Użytki ekologiczne – zlokalizowane w Nadleśnictwie Poddębice w Obrębie Sieradz. Są to 3 bagna śródleśne o powierzchni 1,57 ha, 0,82 ha oraz 1,19 ha. Ochroną o randze użytku ekologicznego jest objęta w części także rzeka Mazur stanowiąca lewobrzeżny dopływ zbiornika Jeziorsko.

W Gminie Warta znajduje się **29 pomników przyrody**, które koncentrują się w grupach. Jednym z najbardziej znanych pomników przyrody jest dąb szypułkowy w Kamionaczu. Dąb ma obwód wynoszący 782 cm i wysokość około 24 metrów, a jego wiek szacuje się na ok. 500 lat. Stanowi jedną z ostatnich pozostałości starych, nadwarciańskich lasów grądowych.

Ryc. 7 Formy ochrony przyrody występujące w Gminie Warta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

W Gminie znajduje się również korytarz ekologiczny wyznaczony w celu zapewnienia przemieszczania się zwierząt pomiędzy siedliskami, aby zachować różnorodność gatunkową oraz siedliska przyrodnicze, które zajmują ok. 52,9 ha obszaru Gminy Warta. Są to obszary lądowe lub wodne, na których występują cenne dla wspólnoty gatunki zwierząt i roślin. Zlokalizowane są w granicach Lasów Państwowych. Należy do nich m.in.: Grąd środkowoeuropejski, Dąbrowa świetlista, Łęg olszowy i Bór bagienny.

Walory kulturowe i turystyczne

Gmina Warta charakteryzuje się korzystnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi, stanowi wyjątkowy obszar turystyczny, w którym harmonijnie współistnieją walory naturalne i dziedzictwo kulturowe. Rzeki i malowniczy zbiornik Jeziorosko oferują różnorodne możliwości aktywnego spędzania czasu. Równocześnie, bogactwo zabytków i historycznych miejsc stwarza doskonałe warunki do odkrywania lokalnej kultury i tradycji.

Książę Kazimierz Kondratowicz w 1255 roku nadał osadzie prawa miejskie. Następnie w 1331 r. Warta została spalona przez rajzę krzyżacką. Okres świetności miasta trwał od XV w. do pierwszej połowy XVII wieku, kiedy to wzbogacano kościoły o cenne ołtarze, monstrancje, obrazy oraz czynnie wspierano królów Polski poprzez przekazywane środki finansowe i żołnierzy. W 1467 roku powstał klasztor Bernardynów, który wpływał na życie duchowe i kulturowe mieszkańców. W owych czasach rozwijały się prężnie usługi i rzemieślnictwo. W połowie XVII wieku Warta traciła swoją pozycję poprzez liczne wojny. W 1815 roku na jej terenach powstał 3 Pułk Strzelców Koronnych, który uczestniczył w powstaniu listopadowym. Podczas I wojny światowej działał oddział Polskiej Organizacji Wojskowej, a przy niej drużyna harcerek. W okresie

międzywojennym Warta odżyła kulturalnie. Rozwój przerwał atak Niemców na Polskę w 1939 roku. Gmina Warta została zniszczona i włączona do Rzeszy, w obszar Kraju Warty.

W Warcie urodził się i działał Stanisław Jakub Skarżyński, pułkownik pilot Wojska Polskiego. W 1918 roku brał udział w rozbrajaniu Niemców w Warcie oraz uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej jako żołnierz 29 Pułku Strzelców Kaniowskich. Ustanowił również rekord świata w długości lotu, przelatując jako pierwszy Polak, Atlantyk w dniu 8 maja 1933 roku. Odznaczony został m.in.: Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Niepodległości oraz trzykrotnie Krzyżem Walecznych.

W Gminie wyróżniają się liczne zabytki, które stanowią cenne świadectwa historyczne i kulturowe regionu. Łącznie w rejestrze zabytków znajdują się 22 zabytki, a w gminnej ewidencji zabytków – 101.

Szczególnie cenne są zespoły klasztorne z XV i XVIII wieku, zlokalizowane w mieście Warta, które przyciągają uwagę swoją architekturą i bogatą historią. Warto również zwrócić uwagę na kościół pod wezwaniem św. Mikołaja, datowany na XIV wiek, który jest nie tylko miejscem kultu, ale także istotnym elementem dziedzictwa lokalnego. Ponadto, na terenie Gminy zachowały się liczne zespoły pałacowe i dworskie, które świadczą o dawnym przepychu i znaczeniu regionu w historii Polski. Te zabytki stanowią nie tylko atrakcję turystyczną, ale także ważne źródło wiedzy o przeszłości tego obszaru.

Kościół pod wezwaniem św. Mikołaja, zbudowany około 1340 roku w Warcie, jest cennym przykładem gotyckiej architektury. Po pożarze w XVII wieku przekształcono jego wnętrze i obniżono mury, co wpłynęło na jego ostateczny kształt. W XX wieku wieża została podwyższona, nadając budowli nowy charakter. Kościół, wzniesiony z czerwonej cegły, posiada trzy nawy oraz trójbocznie zamknięte prezbiterium, a do jego głównej bryły przylega czworoboczna wieża od północnej strony. Szczególną uwagę zwracają gotyckie portale z formowanej cegły oraz dekoracyjne blendy w partii prezbiterium i szczycie elewacji zachodniej, które świadczą o kunszcie rzemieślników tamtej epoki.

Zespół klasztorny bernardynów składa się z klasztoru z XV wieku, kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP oraz cmentarnej kaplicy przy kościele. W 1482 r. rozpoczęła się budowa murowanego klasztoru i kościoła w gotyckim stylu. Na części prezbiterium i krużganku klasztoru zachowała się polichromia z początku XVI w. Następnie dobudowano boczną kaplicę św. Anny w renesansowym stylu, a z prawej strony fasady kościoła barokową wieżę. W XIII w. kościół został przebudowany. Gotycki styl kościoła został zmieniony na barokowy, poszerzono przy tym filary i podwyższono sklepienie. Na cmentarzu wzniesiono kaplicę św. Barbary. W 1761 roku dobudowano drugą barokową wieżę i kruchtę. Na przełomie XVIII i XIX w. zakonnicy założyli szkołę elementarną i średnią, jak również seminarium nauczycielskie. W czasie zaborów w przyklasztornych budynkach założono szpital dla chorych psychicznie. W czasie międzywojnia zakonnicy wrócili do klasztoru, jednakże w pierwszych latach II wojny światowej kościół został zmieniony przez Niemców w magazyn zboża. Obecnie przywrócono budynkom funkcje sakralne.

W 1722 roku rozpoczęto budowę murowanego klasztoru Bernardynek w Warcie na miejscu wcześniejszego, który został zniszczony przez pożar. Niestety, podczas rozbiorów, w 1898 roku, siostry Bernardynki otrzymały nakaz przeniesienia się do klasztoru w Wieluniu. W czasie opuszczania klasztoru miało dojść do przekazania siostrze Szarytkom krzyża nazwanego „Cudowny Pan Jezus Warcki”. Wówczas wydarzyło się coś niezwykłego – konie, które miały ciągnąć powóz z krzyżem, odmówiły ruszenia. Siostry Szarytki, widząc w tym znak Boży, pozostawiły krzyż siostrze Bernardynkom. Od 1908 roku budynek wykorzystywany był przez szpital psychiatryczny. Jednakże, w 1984 roku reaktywowano klasztor Bernardynek w Warcie. W latach 1986-1994 trwały prace nad budową nowego klasztoru i remontem kościoła p.w. Najświętszej Marii Panny Matki Kościoła i św. Józefa.

Zespół dworski w Małkowie, obejmujący pałac, pawilon oraz park, to przykład XIX-wiecznej architektury. Pałac, wzniesiony w latach 1810-1820, został zaprojektowany na wzór rezydencji

cesarza na wyspie Elbie i odznaczał się unikalnym stylem oraz elegancją. W budynku mieściła się tzw. świątynia sztuki, która podkreślała jego kulturalne znaczenie. Po II wojnie światowej pałac przeszedł na własność państwa, a w jego wnętrzach odbudowano pomnik Reymonta i utworzono izbę pamięci tego noblisty. Od lat 90. XX wieku pałac jest w rękach prywatnych, obecnie pełniąc funkcje hotelowe i restauracyjne, co przyczynia się do jego ożywienia jako miejsca spotkań i wypoczynku.

Tab. 3 Obiekty wpisane do rejestru zabytków w granicach Gminy Warta

Miejscowość	Obiekt
Warta	- kościół par. p.w. św. Mikołaja XIV-XX w., - zespół klasztorny bernardynek XVIII w.: kościół, klasztor, dzwonnica, - zespół klasztorny bernardynów XV, XVII-XVIII w.: kościół, klasztor, kaplica cmentarna, - kaplica cmentarna z I połowy XIX w., - ratusz z 1842 r., - jatki, ob. kino „Lutnia” z I połowy XIX, XX w., - park, - dom ul. Kaszyńskiego 1 z 1840-45 r., - dom Rynek 24 z połowy XIX w., - kamienica ul. Błękitnej Armii 26.
Cielce	dwór z początku XIX w.
Góra	kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP z 1793 r.
Kamionacz	- kościół par. p.w. św. Marcina z 1845 r., - dzwonnica, - park.
Kraków	- dwór z 1 połowy XIX w., - spichlerz z 1 połowy XIX w.
Małków	zespół pałacowy z w połowy XIX w.: pałac, pawilon, park.
Mikołajewice	zespół dworski XVIII/XIX w.: dwór, spichlerz, park.
Rossoszycza	kościół par. p.w. św. Wawrzyńca z 1783
Rożdżały	zespół pałacowy XIX/XX w.: pałac, park.
Ustków	zespół dworski z XIX w.: dwór, spichrz, park.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.nid.pl.

Zgodnie z zapisami Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Łódzkiego na lata 2024–2027, wśród zabytków reprezentatywnych znajdują się:

- zespół dworsko-parkowy w Ustkowie,
- historyczny układ urbanistyczny miasta,
- zespół klasztorny bernardynów w Warcie,
- kościół parafialny św. Mikołaja w Warcie.

Jednocześnie część obiektów znajduje się na liście zabytków zagrożonych, w tym zespół dworsko-parkowy w Ustkowie, wymagający podjęcia działań ochronnych i konserwatorskich.

Miasto Warta włączono do ośrodków historycznych o randze lokalnej, dedykując mu zadania związane m.in. z ochroną i rewaloryzacją dziedzictwa kulturowego, wsparciem finansowym i programowym dla obiektów zabytkowych, poprawą jakości przestrzeni historycznych, aktywizacją społeczności lokalnych i promocją wielokulturowego dziedzictwa, a także digitalizacją i nowoczesnym udostępnianiem zasobów muzealnych

Turystyczne walory Gminy Warta wynikają przede wszystkim z jej położenia nad zbiornikiem Jeziorsko i rzeką Wartą – co katalizuje rozwój turystyki wodnej, w tym kajakowej i jachtowej. Przy zachodnim brzegu zbiornika w miejscowości Ostrów Warcki zlokalizowany jest port jachtowy „Jeziorsko”. Oferuje liczne atrakcje m.in. wypożyczalnie rowerów wodnych, kajaków, wakeparku, pole namiotowe i caravanningowe, SPA i plażę. Oprócz przystani jachtowej zapewnia przestrzeń do gry w tenisa

stołowego, siatkówki plażowej oraz siłowni zewnętrznej. W porcie znajduje się również Centrum Szkoleniowo-Wystawiennicze i Turystyki Wodnej, które pełni rolę szkoleniową, wystawienniczą, jak również nadzorczą przystani.

Na terenie Gminy zlokalizowany jest oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajobrazowego im. Eugenii Kaleniewicz w Warcie, którego głównym celem są działania w zakresie kultury, oświaty i ochrony środowiska. Z inicjatywy współzałożycieli PTTK w Warcie powstało Muzeum Miasta i Rzeki Warty, które mieści się w zabytkowej XIX-wiecznej kamienicy, przy ul. Błękitnej Armii w Warcie. Stała ekspozycja zaprasza do odkrywania losów znanych postaci, takich jak pułkownik Stanisław Skarżyński. Zwiedzający mogą podziwiać również zabytki archeologiczne z terenów obecnego zbiornika Jeziorsko oraz wyposażenie mieszkań z przełomu z XIX i XX w. Wystawy czasowe oferują różnorodne tematy, prezentując zarówno lokalną sztukę, jak i historyczne pamiątki. Całość dopełniają wydarzenia kulturalne i warsztaty, które angażują lokalną społeczność i stanowią dodatkową atrakcję dla turystów.

W Warcie przy ul. Tarnowskiego znajduje się obiekt rekreacyjno-wypoczynkowy, na który składa się 6 stref: wejścia, piknikowa, zabaw i sportu, rekreacji wodnej, edukacji ekologicznej, spacerowa. Wielofunkcyjna przestrzeń publiczna zapewnia możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego m.in. na: plaży, dwóch placach zabaw, dwóch boiskach do piłki nożnej. Kompleks zapewnia również strefy do relaksu i odpoczynku m.in.: pomosty piknikowe, trzy altany, miejsca na ognisko-paleniska z ławkami, ścieżki piesze. Ponadto w przestrzeni zlokalizowano tablice oraz gry edukacyjne, które odnoszą się do walorów przyrodniczych rezerwatu Jeziorsko. Zapewniono także dobrą dostępność przestrzeni poprzez wprowadzenie ławek oraz toalety publicznej.

Możliwość zapoznania się z krajobrazem Gminy z lotu ptaka zapewniają dwie wieże widokowe, o wysokości ok. 20 m. W miejscowości Glinno wieża widokowa umiejscowiona jest na wysokiej skarpie doliny Warty. Z punktu widokowego obserwować można rezerwat przyrody, zbiornik Jeziorsko i sąsiednie okolice. Na obrzeżach miejscowości Proboszczowice również znajduje się wieża widokowa, która ze względu na niewielką odległość od zbiornika Jeziorsko i rezerwatu przyrody pozwala obserwować różne gatunki ptaków. Z punktu widokowego można również zobaczyć fragment koryta rzeki Warty.

Przez obszar Gminy biegnie Turystyczny Nadwarciański Szlak Bursztynowy, który pozwala poznać komunikacyjne trakty z czasów starożytnych. Całkowita długość szlaku wynosi 382 km, co czyni go znaczącą atrakcją turystyczną regionu. Warto również zaznaczyć, że przez Gminę Warta przebiegają szlaki piesze, takie jak:

- Walk nad Wartą w 1939 r. (długość ok. 54,9 km)
- Władysława Reymonta (długość ok. 35,6 km),
- Powstańców 1863 r. (długość 49,5 km),
- Kazimierza Deczyńskiego (długość ok. 38km).

Przez analizowaną jednostkę przebiega szlak konny im. Henryka Dobrzańskiego „Humbała”, który jest jednym z najdłuższych w Europie. Ponadto na terenie Gminy zostały wyznaczone liczne szlaki rowerowe, m.in.:

- Łódzka Magistrala Rowerowa (szlak czerwony) – stanowiąca międzynarodowy szlak rowerowy Łódź – Berlin,
- Nadwarciański Szlak Rowerowy (szlak niebieski) – prowadzący od Warty do Jeziorska i granicy Gminy,
- Regionalny szlak rowerowy – odcinek Szlaku Ziemi Sieradzkiej,
- Sieradzka „S” (szlak niebieski) – przebiegająca od Tubądzina do Warty.

Dodatkowo w SRWŁ 2030 wskazano przebieg kulturowych szlaków samochodowych przez gminę Warta, są to: Szlak Bursztynowy i Szlak Romański.

Uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego nr 926/25 z dnia 8 lipca 2025 r. przyjęto schematyczny przebieg regionalnych tras rowerowych województwa łódzkiego. W powyższym dokumencie dla Gminy Warta wytyczono:

- 17: trasa krajowa wzdłuż rzeki Warty, wytyczona po wale wschodnim,
- 8: trasa krajowa od granicy województwa przez miejscowości: Mrocзки Małe, Sędzimirowice, Morawki, Witów i Wartę. Dalej na wschód przebiegająca wzdłuż drogi wojewódzkiej 710 do skrzyżowania za wschodnim wałem rzeki Warta i wyżej wymienionej trasy nr 17,
- 217: trasa regionalna wzdłuż zachodniego brzegu zbiornika Jeziorsko - sugerowany przebieg wzdłuż drogi krajowej nr 83.

Gmina Warta posiada również bogatą ofertę noclegową, która zlokalizowana jest głównie w otoczeniu zbiornika Jeziorsko. Zapewniona jest także różnorodna oferta gastronomiczna, która obejmuje restauracje, smażalnie, kawiarnie, bary, cukiernie. Najwięcej punktów gastronomicznych występuje w mieście Warta oraz miejscowościach z bogatą ofertą turystyczną.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna

Przedsiębiorczość

Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą Gminy jest liczba podmiotów gospodarczych działających na jej obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w granicach danej jednostki samorządowej. W poniższej tabeli przedstawiono kształtowanie się liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze powiatu sieradzkiego w latach 2019-2023. W 2023 roku najwięcej przedsiębiorstw funkcjonowało w gminie miejskiej Sieradz stanowiącej główny ośrodek gospodarczy powiatu – 4 610 podmiotów, co stanowiło 42,9% wszystkich firm zarejestrowanych w powiecie. Na terenie Gminy Warta w 2023 roku zarejestrowanych było 991 podmiotów, co stanowiło 9,2% wszystkich przedsiębiorstw w powiecie. Dynamika zmian w badanych latach dla powiatu sieradzkiego wyniosła ok. 111,2%. Największe zmiany wśród gmin powiatu odnotowano w gminach Goszczanów i Brzeźnio, gdzie dynamika zjawiska wyniosła ok. 124%. Natomiast Gmina Warta, z dynamiką na poziomie 111,3%, miała zbliżony wynik do średniej dla gmin powiatu sieradzkiego.

Tab. 4 Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie sieradzkim w latach 2019-2023

JST	2019		2023		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2019-2023
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat sieradzki	9 656	100,0%	10 740	100,0%	1 084
m. Sieradz	4 395	45,5%	4 610	42,9%	215
Błaszki	905	9,4%	1 021	9,5%	116
Brąszewice	309	3,2%	349	3,2%	40
Brzeźnio	482	5,0%	598	5,6%	116
Burzenin	409	4,2%	472	4,4%	63
Goszczanów	317	3,3%	394	3,7%	77
Kłonowa	164	1,7%	199	1,9%	35
Sieradz	879	9,1%	1 062	9,9%	183
Warta	890	9,2%	991	9,2%	101
Wróblew	352	3,6%	426	4,0%	74
Złoczew	554	5,7%	618	5,8%	64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

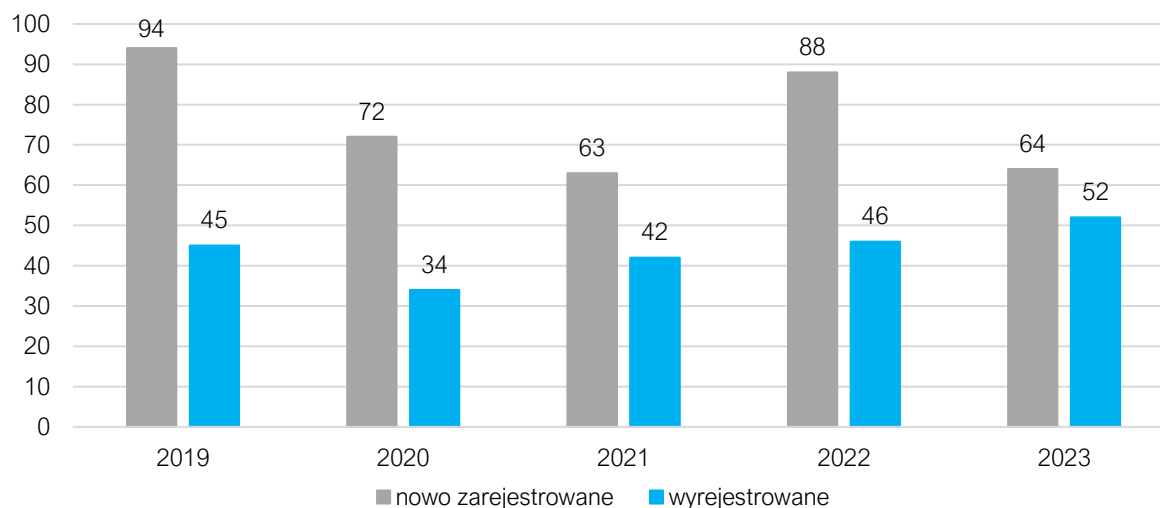
Według danych na koniec 2023 roku wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Warta, na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), najwięcej z nich działało w sekcji G handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (206 – 20,8%) oraz sekcji F budownictwo (202 – 20,4%). Następne w kolejności sekcje, których udział wynosił powyżej 5% to: S i T pozostała działalność usługowa (97 – 9,8%), Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna (83 – 8,4%), C przetwórstwo przemysłowe (78 – 7,9%), M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (64 – 6,5%), H transport i gospodarka magazynowa (59 – 6,0%).

Tab. 5 Podmioty działające na terenie Gminy Warta na koniec 2023 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	35	3,5%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	3	0,3%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	78	7,9%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0,4%
SEKCJA F Budownictwo	202	20,4%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	206	20,8%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	59	6,0%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	19	1,9%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	15	1,5%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18	1,8%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	1,0%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	64	6,5%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	25	2,5%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	26	2,6%
SEKCJA P Edukacja	25	2,5%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	83	8,4%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	20	2,0%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	97	9,8%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

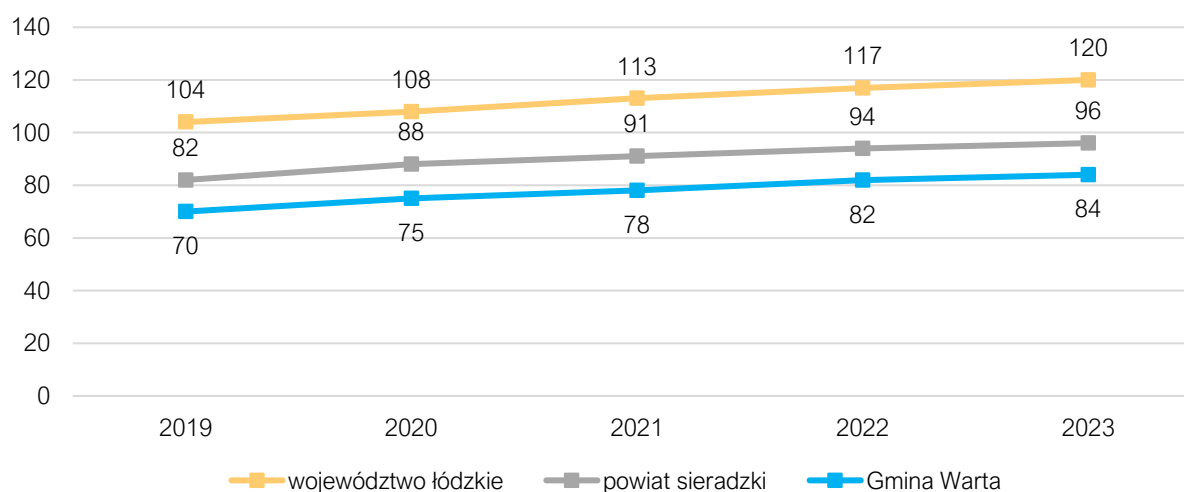
Na poniższej rycinie przedstawiono liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 na terenie Gminy Warta. W każdym analizowanym roku liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Najwyższą różnicę odnotowano w 2019 roku, kiedy to kształtowała się ona na poziomie 49 podmiotów (94 nowe zarejestrowane firmy, 45 wyrejestrowanych). Z kolei najmniejsza różnica pomiędzy przedsiębiorstwami nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi wystąpiła w 2023 roku (12 podmiotów: 64 nowe podmioty, 52 wyrejestrowane). Analizując przedstawione dane zaobserwowano również, że na terenie Gminy najwięcej nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych zostało w 2019 roku (98 podmiotów) i 2022 roku (88 podmiotów). Należy również zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat liczba nowo zarejestrowanych podmiotów znacznie zmalała, natomiast liczba wyrejestrowanych podmiotów wzrosła, co jest negatywnym zjawiskiem.

Ryc. 9 Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 działających na terenie Gminy Warta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu osiągnięcia porównywalności poziomu rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego stosowane jest kryterium liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 tys. mieszkańców. Gminę Wartę zestawiono ze średnią dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego, co prezentuje poniższa rycina. W latach 2019-2023 liczba funkcjonujących przedsiębiorstw na 1 tys. mieszkańców dla wszystkich analizowanych jednostek, wykazywała tendencję wzrostową. Gmina Warta charakteryzowała się szybszą dynamiką tego zjawiska w porównaniu do średniej dla gmin powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego, osiągając poziom 120%. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta (gdzie w 2023 roku na 1 tys. mieszkańców przypadały 84 podmioty gospodarcze) była niższa od średniej dla gmin powiatu sieradzkiego (96 podmiotów na 1 tys. mieszkańców) oraz średniej dla gmin województwa łódzkiego (120 podmiotów na 1 tys. mieszkańców).

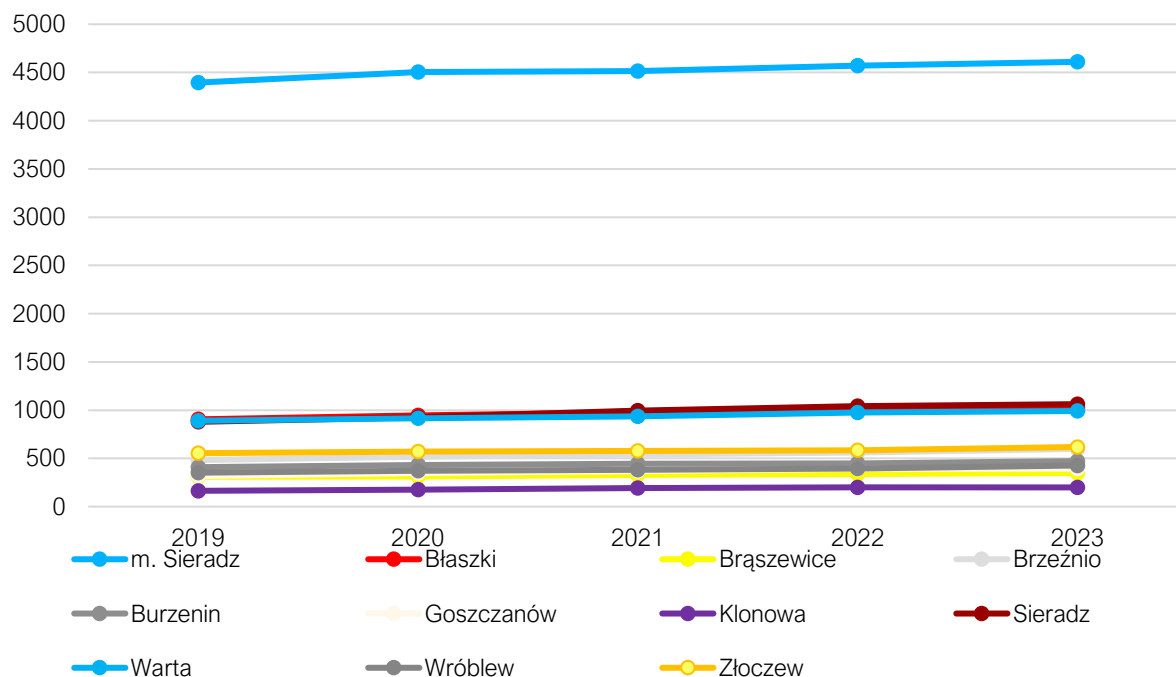

Ryc. 10 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle gmin powiatu sieradzkiego Gmina Warta osiągała jedną z wyższych wartości pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2019-2023. W 2023 roku wyższą wartość wskaźnika od Gminy Warty osiągała jedynie gmina miejska

Sieradz (4 610 podmiotów), gmina wiejska Sieradz (1 062 podmiotów) i gmina Błaszki (1 021 podmiotów). W analizowanych latach w Gminie Warta widoczny jest powolny stały wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Podobna sytuacja ma miejsce w większości gmin powiatu sieradzkiego.

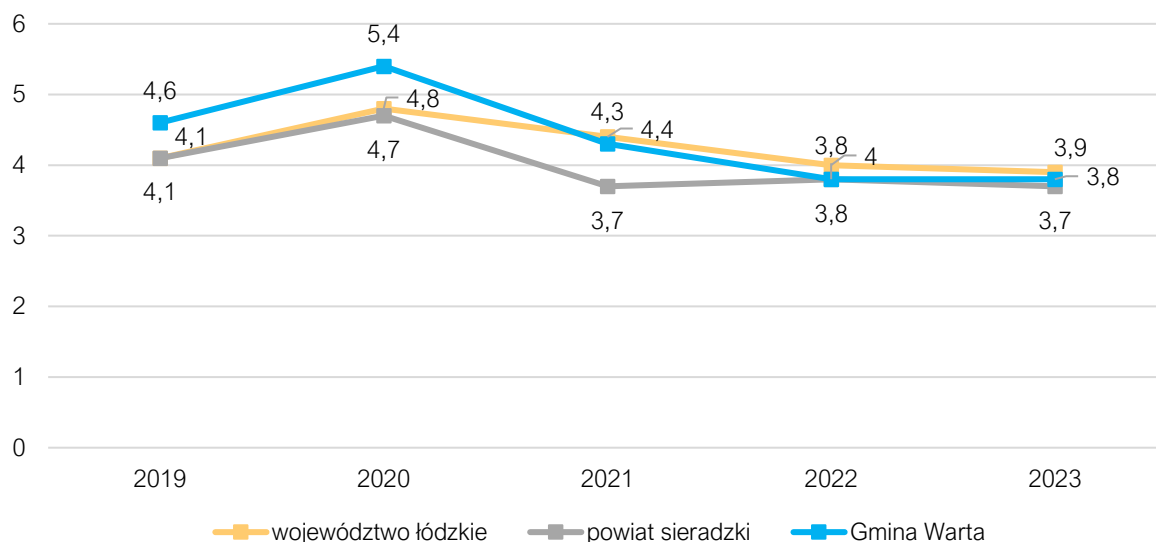
Ryc. 11 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców w gminach powiatu sieradzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rynek pracy

Rozwój gospodarczy jednostki samorządowej wykazuje ścisłą zależność ze zmianami zachodzącymi na rynku pracy. Dostęp do stabilnego zatrudnienia oraz satysfakcjonujących miejsc pracy bezpośrednio wpływa na ocenę jakości życia mieszkańców oraz zachęca do osiedlenia się na terenie Gminy.

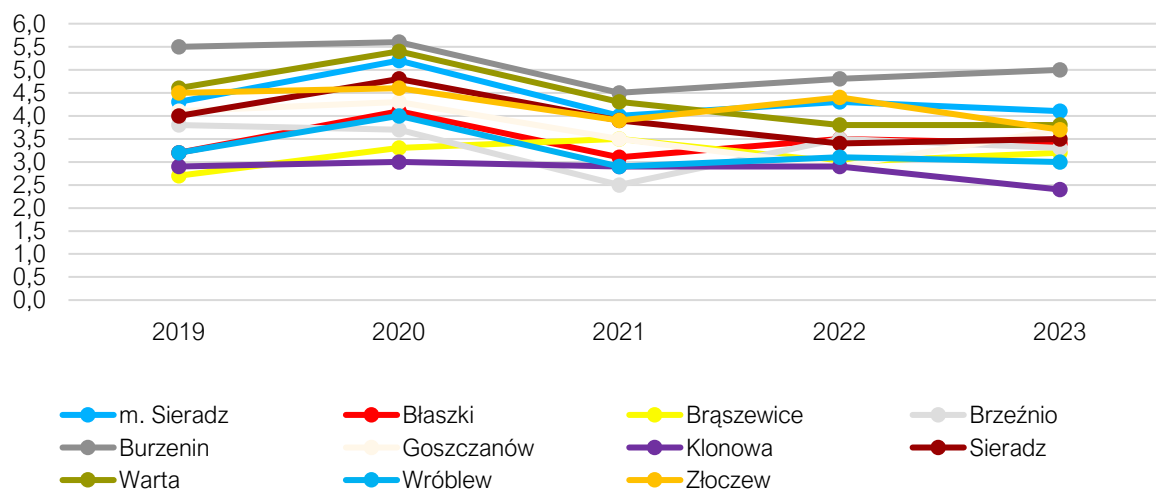
Na poniższej rycinie przedstawiono zmiany udziału zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Warta na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego w latach 2019-2023. W analizowanym okresie wysokość bezrobocia ulegała znaczącym zmianom: w 2020 wyniosło ono aż 5,4%. Od tego czasu corocznie malało, osiągając w 2023 roku poziom 3,8%. Średnia wartość wskaźnika w analizowanym okresie, na terenie badanej jednostki kształtowała się na poziomie 4,4%, co stanowiło wynik zbliżony do średniej gmin województwa łódzkiego i powiatu sieradzkiego.

Ryc. 12 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2023 na terenie analizowanej Gminy porównano z sytuacją w pozostałych gminach powiatu sieradzkiego. W 2023 roku Gmina Warta (3,9%) charakteryzowała się jednym z najniższych wskaźników bezrobocia spośród gmin powiatu sieradzkiego, jedynie gmina Klonowa (3,7%) osiągała niższy wynik. Warto również zauważyć, iż w 2020 roku wśród analizowanych jednostek jedynie gmina Brzeźnio nie odnotowała wzrostu udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu sieradzkiego. Jednakże już w 2021 roku oprócz gminy Brąszewice występował znaczny spadek wskaźnika w badanych jednostkach. Na znaczne zmiany udziału osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021 w większości gmin powiatu sieradzkiego mogła wpłynąć globalna pandemia SARS-CoV-2.

Ryc. 13 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu sieradzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze osób bezrobotnych w powiecie sieradzkim w 2023 roku dominowały kobiety (około 51,52%). Największą grupą osób bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata (około 23,83%). Należy jednak zaznaczyć, że grupa osób w wieku 35-44 lat była nieznacznie mniejsza – 23,70%. Najwięcej osób bezrobotnych posiadało wykształcenie

gimnazjalne, podstawowe lub niższe (około 26,07%). Blisko 19% bezrobotnych pozostawało bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy, z czego wynika, iż w powiecie sieradzkim przeważa długookresowe bezrobocie. Jednakże, należy zauważyć, że zbliżony udział bezrobotnych stanowią również osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca.

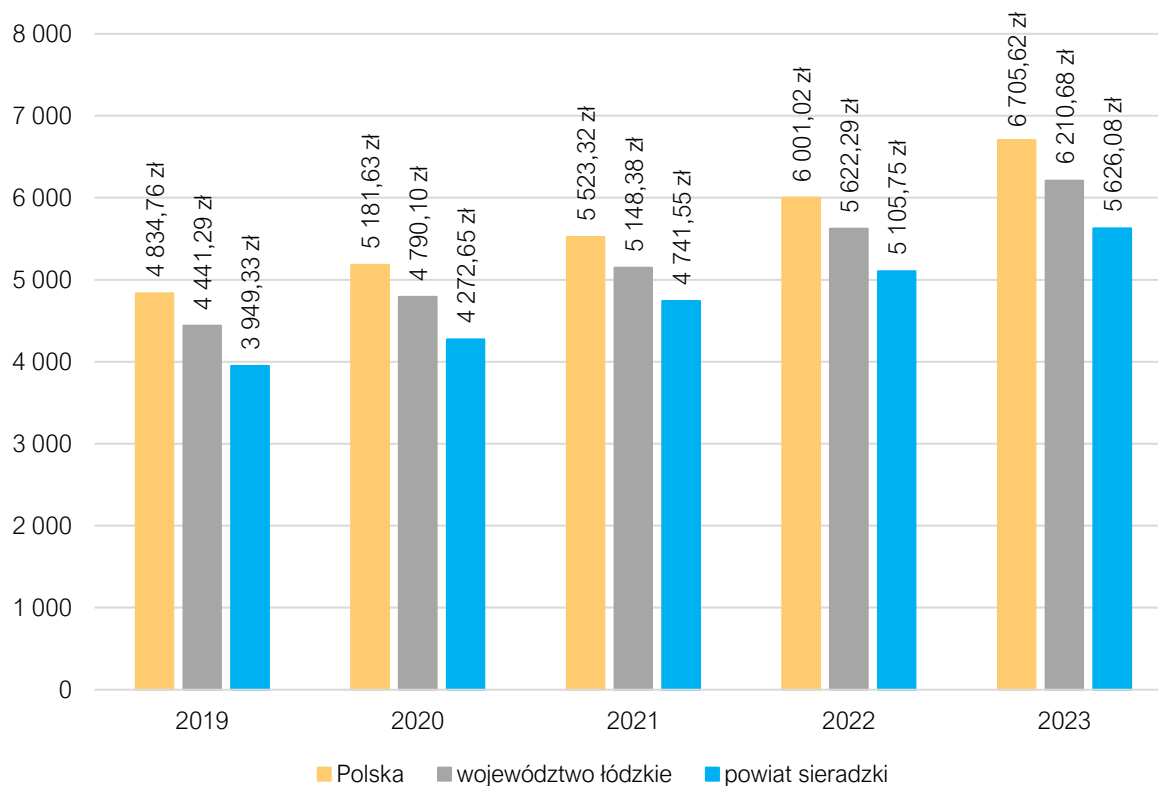
Tab. 6 Struktura bezrobotnych w powiecie sieradzkim w 2023 roku

		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		2409	1241
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	454	255
	1-3	449	206
	3-6	381	206
	6-12	320	153
	12-24	353	170
	powyżej 24	452	251
Wiek	18-24	414	231
	25-34	574	368
	35-44	571	305
	45-54	447	216
	55-59	254	121
	60 lat i więcej	149	0
Wykształcenie	Wyższe	304	205
	policealne i średnie zawodowe/branżowe	515	285
	średnie ogólnokształcące	371	231
	zasad. zawodowe/branżowe	591	248
	gimnazjalne/podstawowe i poniżej	628	272

Źródło: Sprawozdanie z rynku pracy MRPIIS-01. Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu sieradzkiego

Według danych zawartych w Barometrze Zawodów w 2023 roku w powiecie sieradzkim stwierdzono deficyt w grupie 14 zawodów: cieśle i stolarze budowlani, fizjoterapeuci i masażyści, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, magazynierzy, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, operatorzy obrabiarek skrawających, pielęgniarki i położne, pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, pracownicy służb mundurowych, przetwórcy mięsa i ryb, robotnicy obróbki drewna i stolarze, spawacze.

W 2023 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto dla średniej gmin w powiecie sieradzkim wynosiło 5 626,08 zł, co stanowiło ok. 90,6% średniej dla gmin województwa łódzkiego. W tym samym roku średnie miesięczne wynagrodzenie brutto dla średniej gmin powiatu stanowiło ok. 83,9% średniego wynagrodzenia w skali kraju. Dane te zostały przedstawione na poniższej rycinie.

Ryc. 14 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sieradzkim i wojewódzkie łódzkim na tle kraju w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rolnictwo

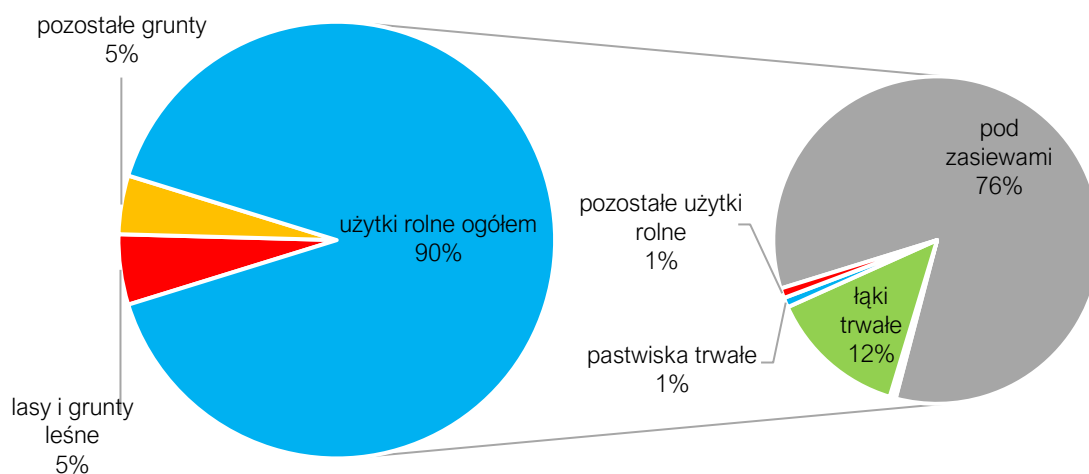
Gmina Warta charakteryzuje się wysokim udziałem powierzchni rolniczej w ogólnej powierzchni Gminy, dlatego analizując jej gospodarkę lokalną należy uwzględnić specyfikę znajdujących się na jej terenie gospodarstw rolnych. Najbardziej rzetelnym źródłem informacji, odzwierciedlającym realny stan rolnictwa w Gminie, są przeprowadzane raz na 10 lat Powszechne Spisy Rolne. Obowiązek przeprowadzenia spisów wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, a uszczegółowionego na poziomie krajowym w drodze ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 r. Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy, a odmowa przystąpienia skutkować może nałożeniem grzywny. Dzięki przyjętym rozwiązaniom w ostatnim Powszechnym Spisie Rolnym przeprowadzonym w 2020 r. według danych GUS wzięło udział 98% polskich gospodarstw rolnych. Tym samym, analiza stanu rolnictwa na terenie Gminy Warta przeprowadzona została głównie w oparciu o dane pozyskane na drodze PSR 2020.

Zachodnia część Gminy to typowo rolniczy rejon, na którym przeważają gleby brunatne i bielcowe wytworzone z pyłów i glin. Natomiast wschodnia część Gminy charakteryzuje się słabymi, piaszczystymi glebami. W części północnej i południowej dominują gleby wytworzone z piasków luźnych całkowitych lub piasków słabo gliniastych. Na terenach zalewowych doliny Warty znajdują się gleby hydromorficzne.

Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Sieradzu gleby dobre i średnie (III-IV klasy) zajmują około 63,5% powierzchni Gminy, a najwięcej z nich posiadają wsie: Piotrowice, Kawęczynek, Lipiny, Ustków, Wola Zadąbrowska Stara i Nowa Wieś i Maszew.

W 2020 roku gospodarstwa rolne ogółem zajmowały ponad 15 tys. ha, co stanowiło ok. 61% całkowitej powierzchni Gminy. W ich strukturze użytkowania dominowały użytki rolne, zajmujące ok. 90% ich powierzchni. Lasy i grunty leśne stanowiły ok. 5%, na równi z udziałem pozostałych gruntów. Należy jednak pamiętać, że użytki rolne nie stanowią w całości pól uprawnych, a dzielą się na dalsze

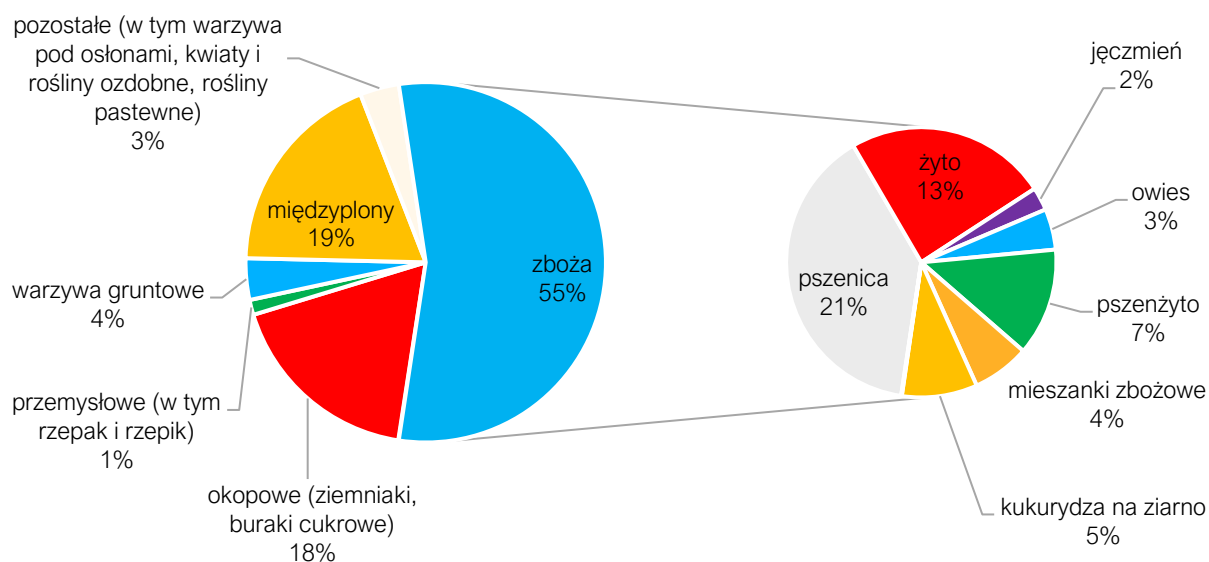
podgrupy użytkowe. Tym samym, pod zasiewami znajdowało się 76% gruntów gospodarstw rolnych w Gminie, a 12% zajmowały łąki trwałe. Strukturę użytkowania gruntów rolnych przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 15 Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Warta w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

Naturalne warunki przyrodnicze w Gminie sprzyjają produkcji roślinnej. Największą powierzchnię użytków rolnych w Gminie Warta przeznacza się pod zasiew zbóż – 55%. Następnie jedną z większych powierzchni zajmowały międzyplony – 19% i rośliny okopowe – 18%. Wśród upraw zbóż dominuje pszenica i żyto.

Ryc. 16 Struktura zasiewów wybranych upraw w Gminie Warta w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W Gminie Warta w 2020 r. zarejestrowanych było łącznie 1 611 gospodarstw rolnych, co stanowiło ok. 15% wszystkich gospodarstw rolnych znajdujących się w powiecie sieradzkim. Zdecydowaną większość z nich, pod względem wielkości mieściła się w przedziale 1-5 ha (42%), następnie

w przedziale 5-10 ha (28%). W tym samym roku średnia wielkość gospodarstwa w Gminie Warta wyniosła ok. 8,45 ha, podczas gdy w całym powiecie było to 8,38 ha. Poniższa tabela prezentuje szczegółowe dane dotyczące wielkości gospodarstw rolnych.

Tab. 7 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Warta na tle powiatu sieradzkiego

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Warta		powiat sieradzki	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
Ogółem	1 611	100%	10 763	100%
do 1 ha włącznie	19	1%	110	1%
1 - 5 ha	679	42%	4 701	44%
5 - 10 ha	450	28%	3 252	30%
10 - 15 ha	252	16%	1 399	13%
15 ha i więcej	211	13%	1 301	12%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	8,45		8,38	

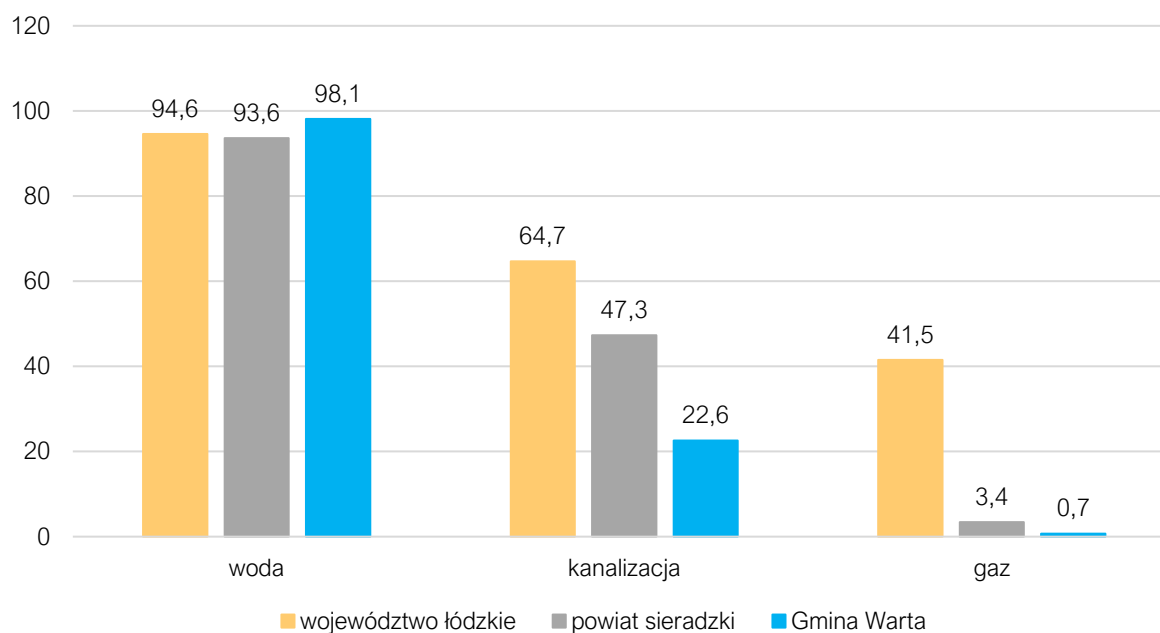
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

Struktura wielkości gospodarstw rolnych jest szczególnie ważna w analizie ich dochodów. Nadmierne rozdrobnienie powoduje brak możliwości utrzymania gospodarstwa domowego w oparciu o środki pozyskane z działalności rolniczej. Z kolei wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne wymagają wysokiego stopnia mechanizacji produkcji, co wiąże się z ich kapitałochłonnością.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą oraz potencjał inwestycyjny danego terenu. Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku udział korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Warta kształtował się na poziomie 98,1%. Był to wynik wyższy od średniej dla gmin województwa łódzkiego oraz powiatu sieradzkiego, co świadczy o dobrze rozwiniętej infrastrukturze wodociągowej na terenie Gminy. W tym samym roku odsetek mieszkańców badanej jednostki posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej wyniósł jedynie 22,6%. Wynik ten był znacznie niższy od średniej dla gmin województwa łódzkiego oraz powiatu sieradzkiego, które kształtowały się na poziomie kolejno 64,7% i 47,3%. Niski udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej może prowadzić do pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego poprzez emisję zanieczyszczeń płynnych do wód gruntowych oraz gleb, co w rezultacie może doprowadzić do ich zakwaszenia i degradacji biosfery. W 2023 roku odsetek mieszkańców Gminy korzystających z infrastruktury gazowej wyniósł 0,7%. Wynik ten był niższy od powiatu sieradzkiego (3,4%) oraz województwa łódzkiego (41,5%).

Ryc. 17 Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Warta w 2023 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków w Gminie jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o.

Zauważalnym problemem w zakresie dostępu sieci wodociągowej w Gminie jest utrzymanie odpowiedniego ciśnienia wody. Zjawisko to występuje szczególnie w sezonie wiosenno-letnim. Do najważniejszych działań w zakresie rozwoju sieci wodociągowej na terenie Gminy zalicza się m.in.:

- przebudowę i rozbudowę SUW w miejscowościach Włyń i Rossoszyca,
- optymalizację sieci wodociągowej przez połączenie sieci zaopatrywanej z ujęcia Jeziorsko z siecią wodociągową zaopatrywaną z ujęcia Ustków,
- budowę i rozbudowę wodociągu „Wschód”,
- modernizację zbiornika retencyjnego wody na SUW Grabinka,
- inwestycje w inteligentne systemy monitorowania i zarządzania infrastrukturą wodociągową.

Nieczystości płynne odprowadzane są do dwóch oczyszczalni mechaniczno-biologicznych, są nimi: oczyszczalnia biologiczna w Warcie oraz oczyszczalnia biologiczna typu Lemna „Jeziorsko” w Zakrzewie. Maksymalne przepustowości oczyszczalni osiągają kolejno 1200 m³/d i 90 m³/h. Przy obecnej liczbie mieszkańców oraz uwzględnieniu jej wzrostu oczyszczalnie będą w pełni przepustowe, jednak z uwagi na konieczność utrzymania prawidłowych parametrów ścieków oczyszczania potrzebna jest zmiana technologii oczyszczania ścieków. W centralnej części miasta została również wyznaczona aglomeracja Warta o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3768. Nieruchomości niepodłączone do kanalizacji są obsługiwane przez przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe.

Najważniejszym zadaniem z zakresu rozwoju gminnej sieci kanalizacyjnej jest rozwój sieci kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja i rozbudowa gminnych oczyszczalni ścieków.

Gmina Warta przeprowadza na bieżąco czynności kontrolne w zakresie wywozu nieczystości płynnych. Ze względu na dużą powierzchnię Gminy, kontrole przeprowadzane są w podziale na poszczególne obszary. Istotnym zadaniem w Gminie Warta jest także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, których wykorzystanie jest bardziej ekologiczne niż korzystanie przestarzałych

technologicznie zbiorników bezodpływowych, które narażone są na przeciekanie, a tym samym skażenie gleby. Ponadto budowa przydomowych oczyszczalni ścieków jest bardziej korzystna w miejscach, gdzie doprowadzenie sieci kanalizacyjnej jest nieefektywne ekonomicznie. Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej mogą liczyć na dofinansowanie do 50% kosztów na przydomowe oczyszczalnie ścieków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na terenie badanej jednostki w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości stałych w 2023 roku działa 12 przedsiębiorców.

W Gminie odnotowano bardzo niski wskaźnik wykorzystywania gazu. Obszar ten nie jest zgazyfikowany, zatem mieszkańcy wykorzystują gaz płynny propan-butan. Oznacza to, że mieszkańcy pozyskują energię cieplną z paliw stałych m.in. węgla, drewna, biomasy. Jest to sytuacja niekorzystna, ponieważ w wyniku spalania paliw konwencjonalnych do atmosfery wydzielane są znaczne ilości dwutlenku węgla oraz dwutlenku siarki, które przyczyniają się do pogorszenia jakości powietrza.

W południowo-zachodniej części Gminy przewidziana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia MOP 6,3 MPa DN500 relacji Kalisz – Sieradz – Piotrków Trybunalski. Budowa gazociągu, realizowana przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o. o. zwiększy możliwości dostaw gazu oraz realizację zadań rozwojowych wzdłuż trasy gazociągu.

Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii

Postępujące zanieczyszczenie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne są rezultatem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko przyrodnicze. W obliczu tego wyzwania konieczne staje się podejmowanie działań mających na celu ograniczenie degradacji środowiska oraz poprawę jego komponentów. Działania te skoncentrowane są przede wszystkim na ochronie powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleb.

W 2023 roku najczęściej wykorzystywanym źródłem energii na terenie Gminy Warta był węgiel kamienny. Zidentyfikowano 2 586 źródeł ciepła tego typu, co stanowiło ok. 58% wszystkich źródeł ciepła w Gminie. Znaczny udział miały też biomasa (778 źródeł, 17%) i energia elektryczna (627 źródeł, 14%).

Tab. 8 Źródła energii w Gminie Warta w 2023 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział (%)
węgiel kamienny	2 584	57,61
gaz ziemny	128	2,85
olej opałowy	70	1,56
biomasa, w tym drewno	778	17,35
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektrociepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	25	0,56
energia elektryczna	627	13,98
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	49	1,09
energia geotermalna (pompy ciepła)	224	4,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Wacie.

W ostatnich latach temat zrównoważonego rozwoju oraz transformacji energetycznej stał się nieodłącznym elementem debaty publicznej. W związku z tym, coraz większy nacisk kładziony jest na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki, czego efektem jest stopniowe zwiększanie nakładów inwestycyjnych na rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Gmina Warta posiada kluczowe obszary rozwojowe OZE. Ponadto w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miejscowości Łabędzie, Raczków, Bartochów, Małków, Zagajew i Duszniki wyznaczono tereny pod farmy wiatrowe.

Gmina Warta prowadzi również działania związane z edukacją ekologiczną jej mieszkańców. Jednym z kluczowych działań jest udział w programie „Czyste Powietrze”. Program ten ma na celu poprawę

jakości powietrza poprzez wymianę starych pieców i kotłów grzewczych na nowe, bardziej ekologiczne źródła ciepła, a także poprawę efektywności energetycznej budynków. W Urzędzie Miejskim w Warcie działa punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”. Zajmuje się udzielaniem informacji właścicielom nieruchomości położonych na terenie Gminy Warta o możliwości indywidualnego pozyskania dotacji, udziela pomocy w założeniu indywidualnego konta na Portalu Beneficjenta oraz udziela wsparcia merytorycznego w zakresie prawidłowego wypełnienia elektronicznego wniosku o dofinansowanie.

Ponadto Gmina Warta realizuje projekty związane z budową odnawialnych źródeł energii. Przykładem jest projekt pt. „Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w Gminie Warta”, który został wsparty dofinansowaniem ze środków Funduszy Europejskich z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 mający na celu zaprojektowanie i budowę 189 instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych oraz 43 kotłów na pellet dla mieszkańców z terenu Gminy. Realizacja zadania zakończyła się w 2023 roku, a łączne nakłady finansowe na jego wykonanie wyniosły prawie 6,1 mln zł.

Jednostka prowadzi również projekt „Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Warta”. W 2023 roku firma realizująca projekt, odebrała z 80 posesji wyroby zawierające azbest. Łączna suma odpadów zawierających azbest wynosiła 258,91 ton. Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 138 324,67 zł brutto. Z czego wartość dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi 115 269,00 zł co stanowiło ok. 85 % wartości zadania.

Na terenie Gminy Warta zlokalizowane są trzy czujniki badania jakości powietrza. Umieszczone są przy ośrodkach oświatowych w Ustkowie i Warcie. Odczytują w czasie rzeczywistym parametry PM1, PM2.5, PM10, ciśnienie i temperaturę. Jakość powietrza w Gminie można sprawdzać na stronie internetowej lub przez aplikację mobilną.

Gospodarka odpadami

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów komunalnych jest podmiot wyłaniany w drodze przetargu. Zbieranie odpadów podzielone jest na metale i tworzywa sztuczne, papier, szkło, odpady biodegradowalne, odpady zmieszane oraz popiół. Mieszkańcy Gminy mogą skorzystać z bezpłatnej aplikacji, która pozwala m.in. sprawdzić harmonogram odbioru odpadów, znaleźć informacje na temat innych miejsc odbioru czy zgłosić nieprawidłowości.

Na terenie Gminy przy ul. Garncarskiej działa Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych prowadzony przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o. Przyjmuje on pozostałe odpady gromadzone w sposób selektywny, a pochodzące z gospodarstw domowych, takie jak:

- gruz budowlany- maksymalnie 3 m³ na rok,
- zmieszane odpady budowlane - maksymalnie 2 m³ na rok,
- bioodpady,
- wielkogabarytowe (np. meble, wyposażenie wnętrz) - maksymalnie 6 m³ na rok,
- niebezpieczne (np. pozostałości farb, lakierów, kwasów, olejów, płynów do chłodziaczy),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (np. pralki, lodówki, telewizory, radioodbiorniki, komputery, kalkulatory),
- zużyte baterie i akumulatory,
- opony 650 mm x 350 mm w ilości 8 sztuk na rok,
- przeterminowane lekarstwa.

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Warta w latach 2019-2023. W analizowanym okresie liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi co roku znacząco się różniła, jednak średnio wynosiła 10 179 osób. Analizując przedstawione dane zaobserwowano również, że w badanych latach udział odpadów segregowanych

w łącznej ilości odpadów na terenie badanej jednostki wzrósł z 37% do 57%, co jest pozytywnym zjawiskiem. Od 2021 roku zmniejsza się również ilość odpadów na 1 mieszkańca. W 2021 roku wyniosła ona 0,39 Mg, a w 2023 roku – 0,33 Mg. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych spełniał wymagane wartości.

Tab. 9 Stan gospodarki odpadami w Gminie Warta w latach 2019-2023

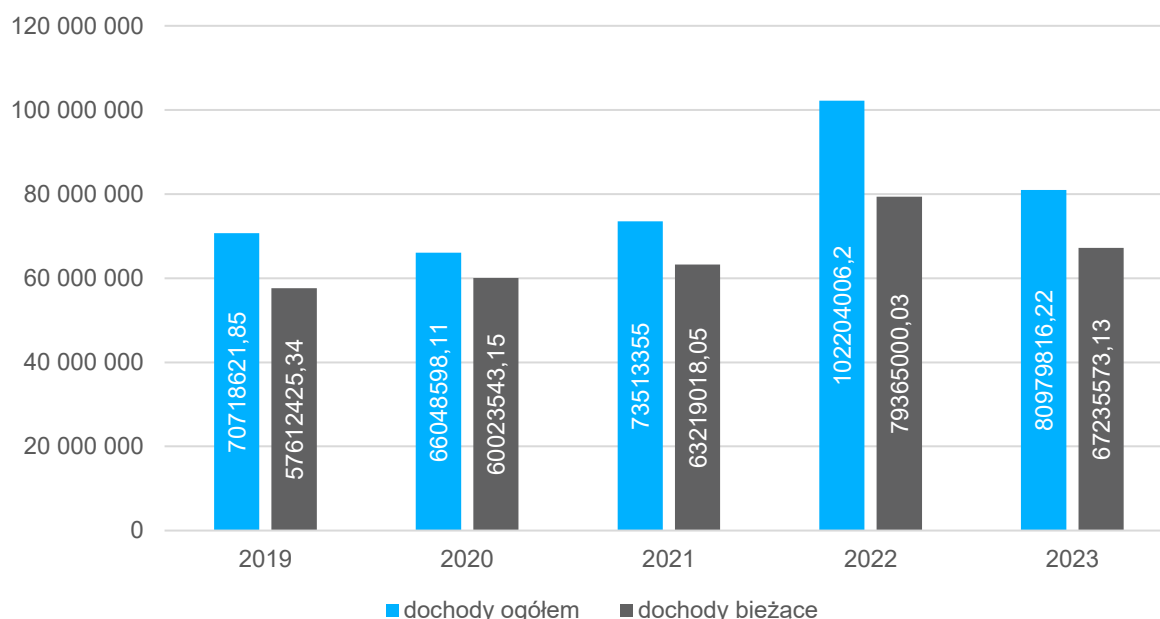
	2019	2020	2021	2022	2023	
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	10 266	10 127	10 077	10 280	10 144	
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	3 010,43	3 239,35	3 923,50	3 446,65	3 344,66	
<i>Zmieszane</i>	1 928,14	1 825,92	1 621,42	1 471,345	1 445,086	
<i>Segregowane</i>	1 112,29	1 413,43	2 302,08	1 975,31	1 899,57	
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	37%	44%	59%	57%	57%	
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,29	0,32	0,39	0,34	0,33	
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	45,4	35	x	x	X
	wymagany	40	50	x	x	X
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	100	96,5	87,02	x	X
	wymagany	60	70	70	x	X
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	6,41	17,64	48,79	x	X
	wymagany	<40	<35	<35	x	X
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gmina	x	X	51,34	55,75	42,99
	wymagany	x	X	>20	>25	>35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Warta.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

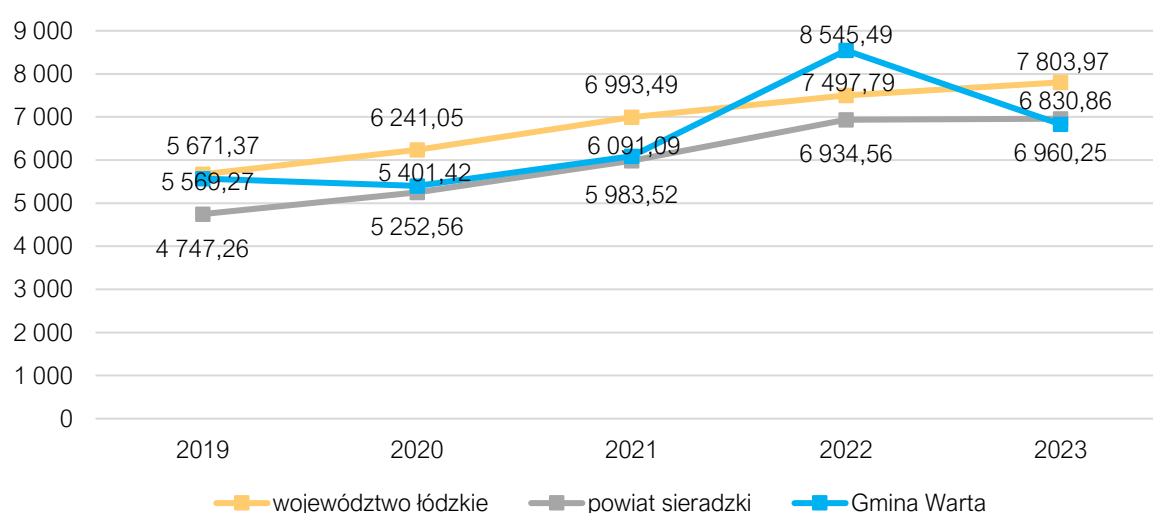
Poniższa rycina przedstawia sposób, w jaki kształtowały się dochody budżetowe (dochody ogółem, z wyodrębnieniem dochodów bieżących) w latach 2019-2023 w Gminie Warta. Największy wzrost dochodów z roku na roku nastąpił w 2022 roku: o blisko 29 mln zł (wtedy też gminne dochody po raz pierwszy przekroczyły kwotę 100 mln zł), co jest konsekwencją wysokich dotacji inwestycyjnych, które Gmina Warta otrzymała ze środków zewnętrznych m.in. w ramach Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”. Gmina Warta otrzymała dofinansowanie m.in. na: remont dróg gminnych (ok. 6,7 mln zł), przebudowę ciągu ulic Cwendrycha, Szukalskiego, Kaleniewicz, Andrychiewicza w Warcie wraz z budową kanalizacji deszczowej (ok. 2,9 mln zł). Znaczne środki zewnętrzne przeznaczone na inwestycje spowodowały, że zmniejszył się udział dochodów bieżących w dochodach Gminy ogółem – w 2020 roku udział dochodów bieżących w dochodach ogółem Gminy stanowił 91%, natomiast w 2023 roku już 83%. Najniższy udział dochodów bieżących w dochodach ogółem Gminy odnotowano w 2022 roku (78%). W 2023 roku odnotowano znaczny spadek ogólnych dochodów Gminy do blisko 81 mln zł. Pomimo spadku wciąż były one na poziomie przekraczającym te z 2021 roku. Mniejszy udział dochodów bieżących w dochodach ogólnych Gminy Warta od 2022 roku był spowodowany nie tylko wysokimi dotacjami inwestycyjnymi, ale także zmianą polityki fiskalnej państwa oraz spadkiem wartości przyznanych dotacji na cele bieżące (m.in. ze względu na przeniesienie wypłat z Programu Rodzina 500+ / 800+ z Gminy do ZUS).

Ryc. 18 Dochody ogółem i dochody bieżące Gminy Warta w latach 2019-2023 (zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Gminy Warta

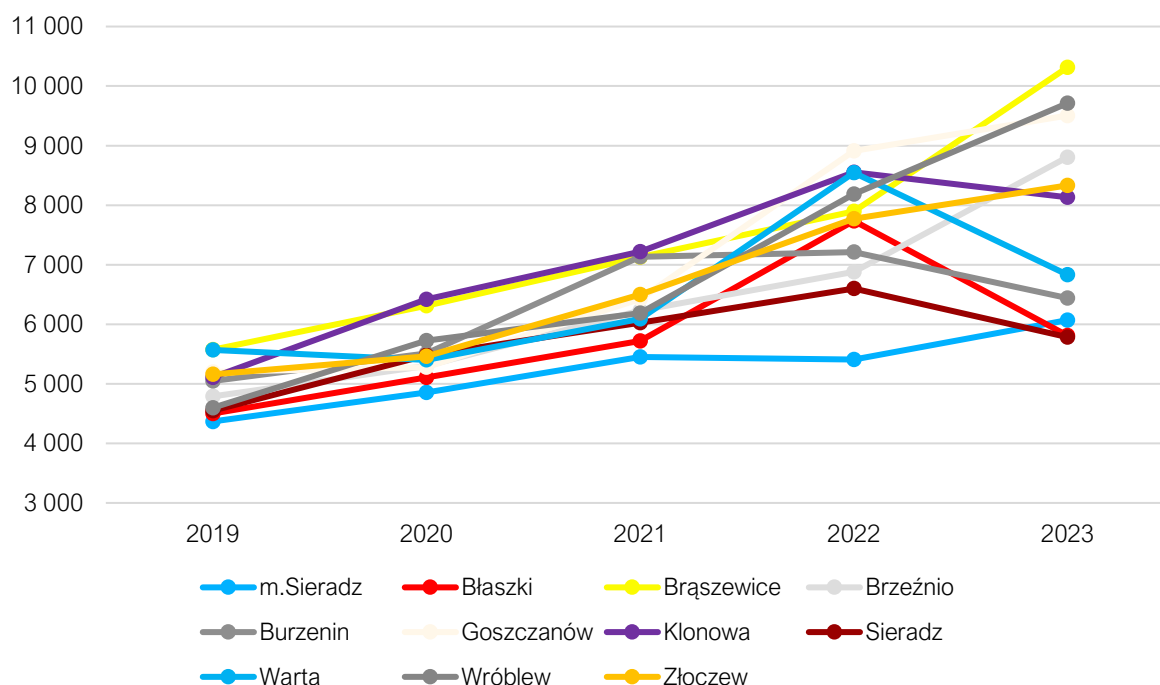
Na poniższym wykresie przedstawiono dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Warta na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego w latach 2019-2023. W Gminie Warta, na przestrzeni analizowanych lat, odnotowano wzrost dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2019 roku wskaźnik w Gminie wynosił 5 569,27 zł i osiągał zbliżoną wartość do wskaźnika średniej dla gmin województwa (5 671,37 zł), znacznie przewyższając średni wynik dla gmin w powiecie (4 747,26 zł). Natomiast w 2023 roku wskaźnik Gminy wyniósł 6 830,86 zł i osiągał podobną wartość co średnia dla gmin powiatu sieradzkiego (6 960,25 zł). Na wykresie wyróżnia się wyraźnie wynik dochodów ogółem gminy per capita w 2022 roku: był on wyższy o ok. 19% od średniego wyniku dla gmin powiatu sieradzkiego oraz o ok. 13% od średniej dla gmin województwa łódzkiego. Przyczyną znacznego wzrostu wskaźnika w tym jednym roku były wysokie dotacje otrzymane m.in. z Rządowego Programu Polski Ład, przy stałej malejącej liczbie ludności.

Ryc. 19 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

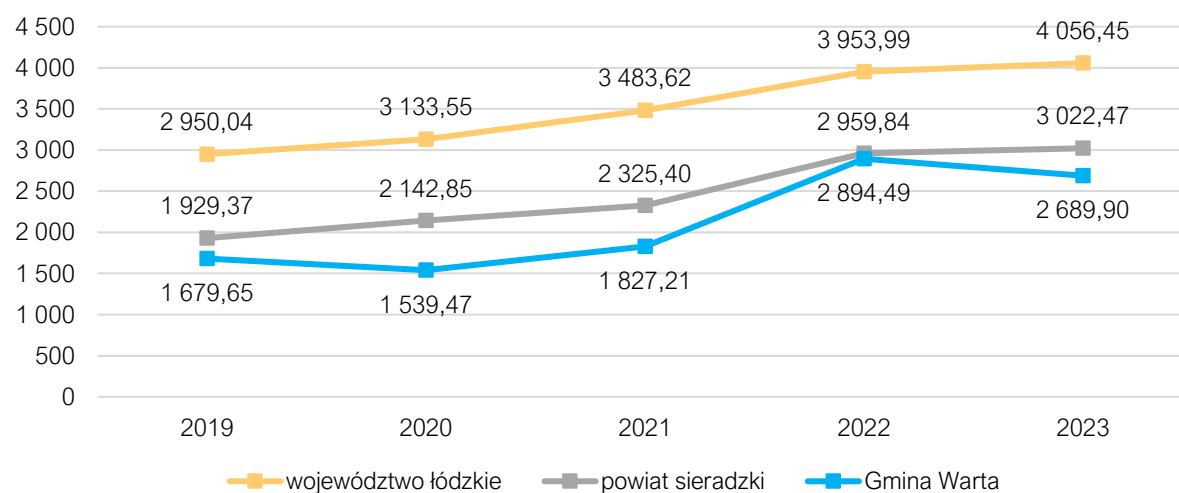
Na przestrzeni analizowanych lat zwiększały się różnice pomiędzy dochodami gmin powiatu sieradzkiego per capita. Wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca Gminy Warta był jednym z najniższych w powiecie sieradzkim. Niższe dochody ogółem na 1 mieszkańca miały tylko gminy: Błaszki, Burzenin, Sieradz (miejska) i Sieradz (wiejska).

Ryc. 20 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższa rycina z kolei przedstawia dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Warta na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego w latach 2019-2023. Wartości dla Gminy w analizowanych latach były znacznie niższe od średniej dla gmin powiatu i województwa.

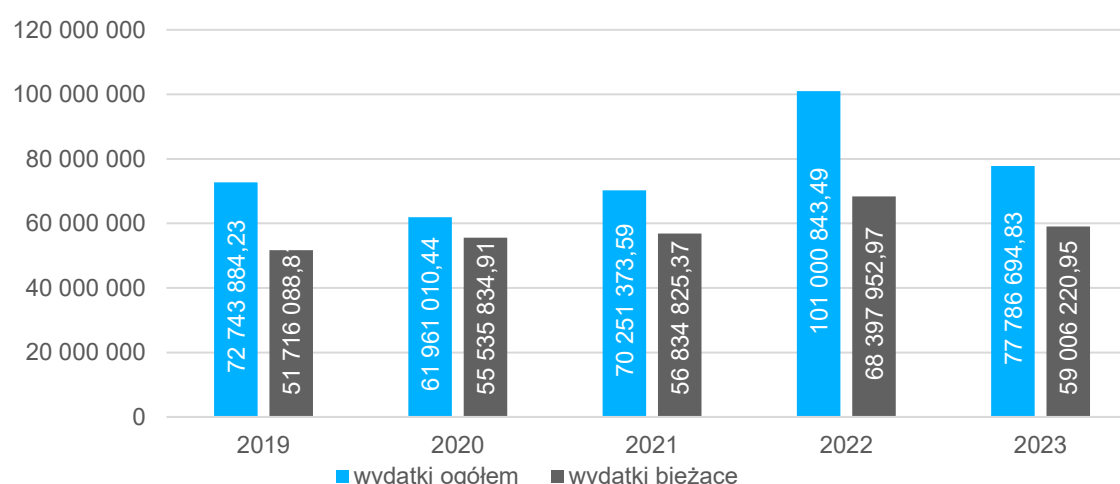

Ryc. 21 Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższa rycina przedstawia sposób w jaki kształtowały się wydatki budżetowe (wydatki ogółem, z wyodrębnieniem wydatków bieżących) Gminy Warta w latach 2019-2023. Największy wzrost wydatków nastąpił w 2022 roku o blisko 31 mln zł (wtedy też gminne wydatki przekroczyły kwotę 100

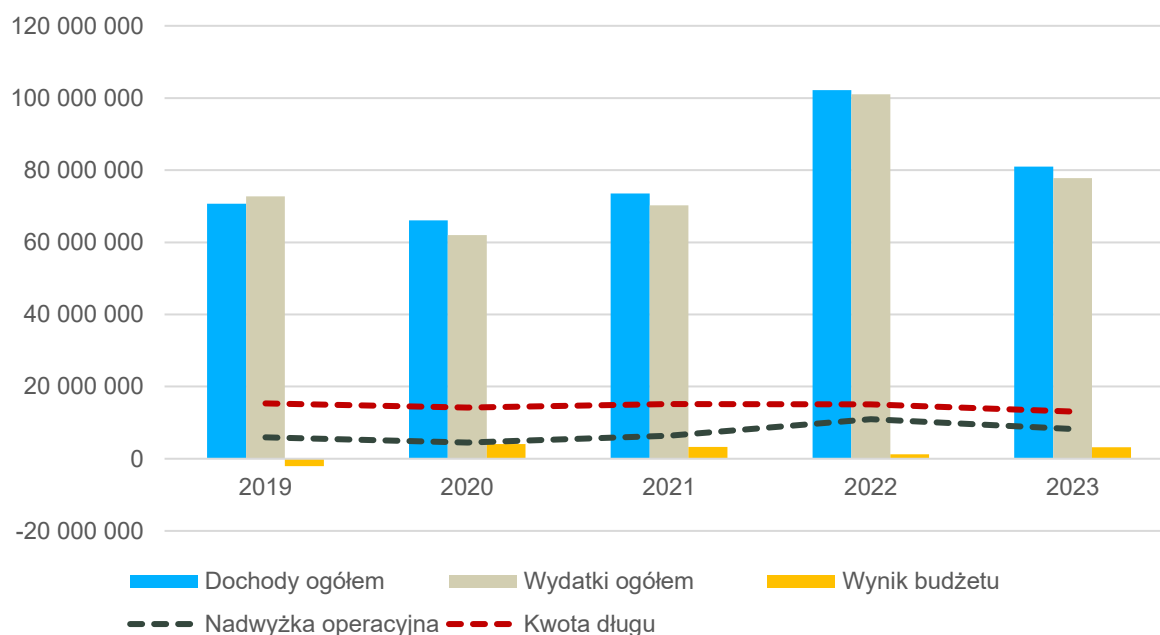
mln zł), co było spowodowane wysokimi wydatkami na inwestycje. W 2023 roku natomiast odnotowano znaczny spadek wydatków ogółem Gminy o ok. 23 mln zł. Wydatki przeznaczone na inwestycje spowodowały zmniejszenie udziału wydatków bieżących w wydatkach Gminy ogółem. W 2019 roku udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem wynosił 79%, a w 2023 roku już 76%. W 2022 roku wydatki bieżące stanowiły niecałe 68% wydatków ogółem. Mniejszy udział wydatków bieżących od 2022 roku spowodowany był również zmianą polityki fiskalnej państwa oraz ograniczeniem wydatków na cele bieżące finansowanych z budżetu państwa (m.in. związane z przejściem przez ZUS obsługi Programu Rodzina 500+/800+).

Ryc. 22 Wydatki ogółem i wydatki bieżące Gminy Warta w latach 2019-2023 (zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższa rycina przedstawia wykonanie budżetu Gminy Warta w latach 2019-2023. Analizując przedstawione dane zaobserwowano, że w 2019 roku wydatki ogółem badanej jednostki przewyższyły dochody ogółem o 2,03 mln zł. W pozostałych latach wynik budżetu był dodatni, a w 2020 roku osiągnął swoją najwyższą wartość – nieco ponad 4,09 mln zł. Ponadto, w badanym okresie, kwota zadłużenia Gminy utrzymywała się na podobnym poziomie z tendencją malejącą od 2021 roku – z 15,2 mln zł w 2021 roku do 13,08 mln zł w 2023 roku. Korzystny jest również fakt, że wartość nadwyżki operacyjnej w latach 2022-2023 wzrosła, co wpłynęło na zwiększenie stabilności finansowej.

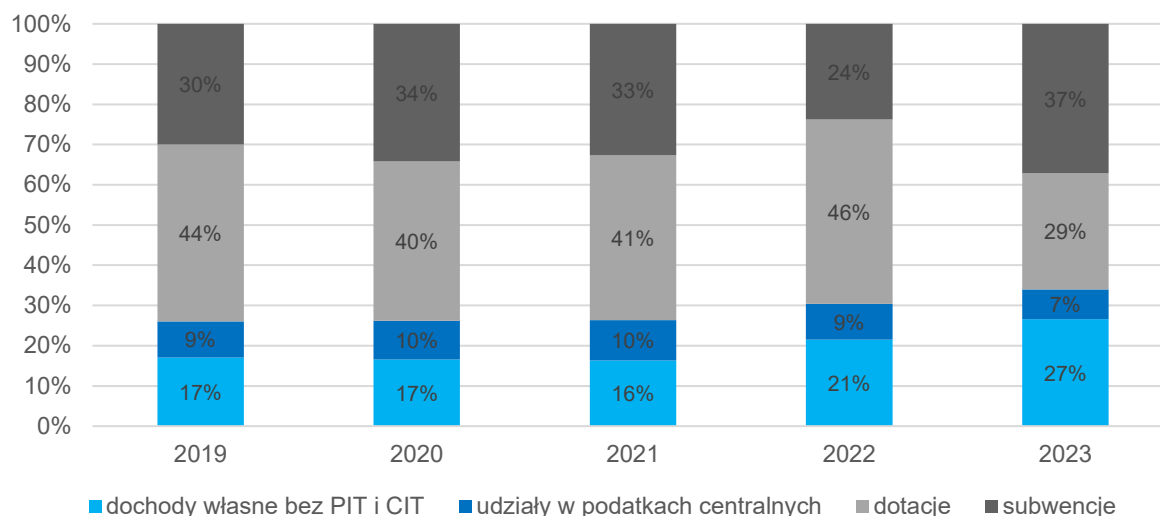
Ryc. 23 Wykonanie budżetu Gminy Warta w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych gmin najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Dochody własne są kluczowe dla gmin, ponieważ gminy mogą wpływać na ich wysokość, m.in. poprzez określenie wysokości stawek podatkowych, wprowadzenie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu gminy mogą oddziaływać m.in. na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować lokalną gospodarkę.

Analizując strukturę dochodów budżetowych Gminy Warta w latach 2019-2023 zaobserwowano, że największy udział w tych dochodach stanowiły dotacje, których udział wahał się od 29% do aż 46%. Drugą największą grupą dochodów budżetowych Gminy w analizowanych latach stanowiły subwencje: od 24% do aż 37% udziału w dochodach ogółem. Udział dochodów własnych z tytułu podatków i opłat lokalnych, wzrastał na przestrzeni analizowanych lat z 17% do 27%. Najniższy udział w strukturze dochodów budżetowych w latach 2019-2023 stanowiły udziały w podatkach centralnych PIT i CIT – było to średnio 9%. Podsumowując powyższe dane, dotacje oraz subwencje stanowiły w badanym okresie średnio 71% wszystkich dochodów budżetowych Gminy Warta. Kształująca się w ten sposób struktura dochodów może świadczyć o niskiej samodzielności finansowej badanej jednostki (niskiej możliwości wpływania na kształt i strukturę jej dochodów), a w rezultacie ograniczonej możliwości samodzielnego kształtowania swojego rozwoju. Należy jednak zaznaczyć, że udział dochodów własnych w dochodach ogółem rośnie: z 26% w 2019 roku do 34% w 2023 roku, co jest pozytywnym zjawiskiem.

Ryc. 24 Struktura dochodów Gminy Warta w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę bazy podatkowej w Gminie Warta w latach 2019-2023. W analizowanym okresie największe znaczenie miał udział w podatku dochodowym od osób fizycznych PIT oraz podatek od nieruchomości. Dochody z tytułu udziału w PIT wyniosły średnio 7,01 mln zł, jednak wartość ta zmieniała się znacznie w poszczególnych latach. Rekordowy wynik 9,12 mln w 2022 roku jest efektem zmian wprowadzonych nowelizacją ustawy o dochodach JST. Dochód z tytułu podatku od nieruchomości wyniósł średnio 3,26 mln zł, choć corocznie wzrastał uzyskując w 2023 roku poziom 5,4 mln zł. W analizowanym okresie Gmina Warta odnotowała również wysokie wpływy budżetowe z tytułu podatku rolnego, którego średnia wyniosła ok. 1,67 mln zł. Pozostałe dochody mają mniejszy wpływ na kształtowanie się ogólnych dochodów gminy.

Tab. 10 Dochody podatkowe Gminy Warta w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
PIT	6 301 380,00	6 339 043,00	7 355 939,00	9 118 362,57	5 920 986,00
CIT	54 933,48	43 829,61	29 204,25	66 889,00	81 785,00
podatek rolny	1 494 285,90	1 608 674,65	1 537 660,52	1 708 189,38	1 977 712,41
podatek od nieruchomości	2 167 802,01	2 572 015,62	2 869 470,47	3 297 024,35	5 401 239,75
podatek leśny	152 521,60	153 029,10	152 472,90	166 170,05	251 032,33
podatek od środków transportowych	335 859,90	316 556,50	334 899,11	373 827,32	407 941,79
karta podatkowa	35 742,81	41 399,50	146 084,76	69 818,79	75 664,56
podatek od czynności cywilnoprawnych	457 993,00	422 376,55	531 555,80	544 111,64	561 831,67
wpływy z opłaty skarbowej	43 927,00	44 942,00	51 635,00	48 426,00	46 604,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	1 126 965,11	149 038,55	143 707,23	144 958,60	118 697,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniższa tabela zawiera strukturę wydatków Gminy Warta w latach 2019-2023. Analizując przedstawione dane zaobserwowano, że największy udział wydatków dotyczył następujących działów: dział 801 – Oświata i wychowanie (26,5% wszystkich wydatków) oraz dział 855 – Rodzina (17,1% wszystkich wydatków). Znaczną część środków przeznaczano również w: dziale 600 – Transport i łączność (13,8% wszystkich wydatków), dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (10,2%), dziale 750 – Administracja publiczna (7,8%) i dziale 852 – Pomoc

społeczna (7,0%). Wydatki w pozostałych działach nie przekraczały 4% całkowitych wydatków Gminy Warta.

Tab. 11 Wydatki Gminy Warta wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2019-2023

DZIAŁ	2019	2020	2021	2022	2023	udział %
010	1 321 653,69	1 357 182,79	1 350 171,38	1 651 025,57	2 476 743,17	2,1%
020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0%
400	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0%
600	6 169 053,82	3 890 581,80	8 274 407,53	23 705 168,34	10 877 048,87	13,8%
630	7 992 526,35	680 836,65	937 765,83	3 168 580,49	916 642,21	3,6%
700	5 656 852,38	296 282,08	831 593,72	320 589,62	734 699,32	2,0%
710	49 986,31	136 877,40	62 277,37	65 550,87	90 898,02	0,1%
720	103 176,40	96 034,40	7 977,20	0,00	0,00	0,1%
750	5 425 410,32	4 986 946,97	5 052 225,49	7 906 697,07	6 652 121,51	7,8%
751	123 827,25	109 253,08	2 616,00	2 569,00	105 485,00	0,1%
752	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0%
754	576 143,31	2 048 873,53	624 737,82	771 175,84	1 104 059,19	1,3%
755	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0%
757	251 883,40	165 577,45	94 901,29	786 163,69	987 089,78	0,6%
758	403 716,40	136 911,81	182 142,99	452,36	70 967,17	0,2%
801	19 005 374,74	17 559 334,31	19 121 947,79	22 537 128,55	23 455 459,60	26,5%
803	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0%
851	179 785,95	171 348,79	230 494,75	298 744,15	256 297,19	0,3%
852	2 447 701,37	2 431 897,94	2 747 515,34	15 410 241,29	3 676 036,33	7,0%
853	0,00	0,00	0,00	535 335,28	4 028 674,83	1,2%
854	207 066,32	173 237,04	159 108,16	140 883,46	109 127,98	0,2%
855	15 357 926,93	17 895 035,49	17 124 716,86	9 909 931,13	5 353 617,50	17,1%
900	5 524 244,99	7 028 676,39	7 479 832,87	7 070 739,09	12 014 593,71	10,2%
921	1 476 247,78	1 354 866,70	1 846 873,43	2 152 867,49	2 283 446,38	2,4%
926	471 306,52	1 441 255,82	4 120 067,77	4 567 000,20	2 593 687,07	3,4%
SUMA	72 743 884,23	61 961 010,44	70 251 373,59	101 000 843,49	77 786 694,83	100,0%

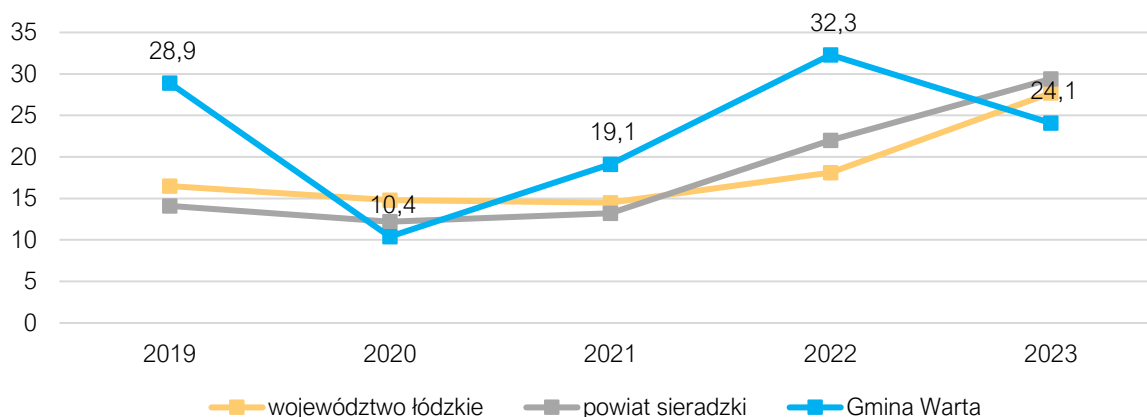
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Legenda:

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo; 020 – Leśnictwo; 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę; 600 – Transport i łączność; 630 – Turystyka; 700 – Gospodarka mieszkaniowa; 710 – Działalność usługowa; 720 – Informatyka; 750 – Administracja publiczna; 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa; 752 – Obrona narodowa; 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa; 755 – Wymiar sprawiedliwości; 757 – Obsługa długu publicznego; 758 – Różne rozliczenia; 801 – Oświata i wychowanie; 803 – Szkolnictwo wyższe; 851 – Ochrona zdrowia; 852 – Pomoc społeczna; 853 – Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej; 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza; 855 – Rodzina; 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska; 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego; 926 – Kultura fizyczna i sport.

Poniższa rycina przedstawia udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Warta na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego w latach 2019-2023. Analizując przedstawione dane zaobserwowano, że w 2019 roku udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Warta kształtował się na poziomie 28,9% i przewyższał średnią dla gmin powiatu oraz województwa. W kolejnym roku udział ten jednak uległ znacznemu zmniejszeniu i wyniósł 10,4%. W latach 2021-2022 udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wzrastał

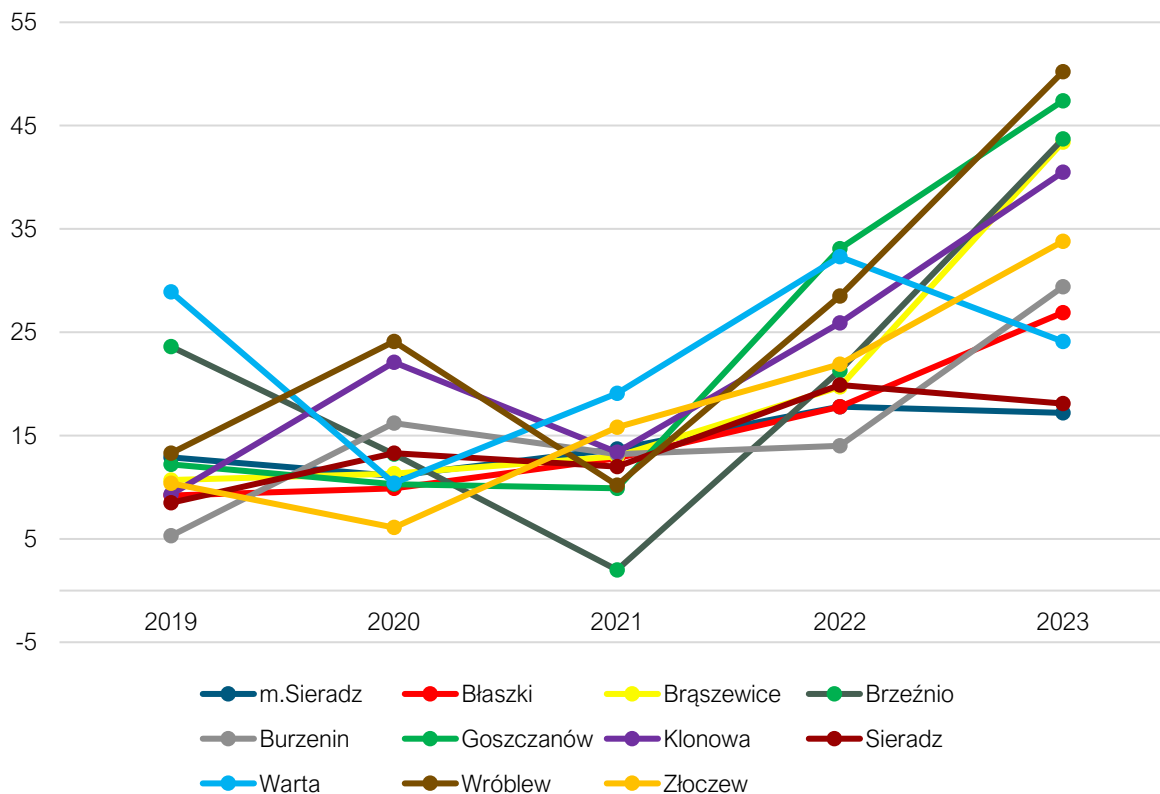
i w 2022 roku osiągnął wartość 32,3%. Jednakże w 2023 roku odnotowano ponowny spadek wartości analizowanego wskaźnika w Gminie do 24,1%, co było niższą wartością od średniej dla gmin powiatu i województwa.

Ryc. 25 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Warta na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Warta na tle pozostałych gmin powiatu sieradzkiego, charakteryzowała się względnie wysokim udziałem wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2019-2023. Wskaźnik dla Gminy wyniósł średnio prawie 23%. Wyższą średnią na przestrzeni analizowanych lat osiągała jedynie gmina Wróblew (25,3%). W 2022 roku Gmina Warta (32,3%) osiągała drugi najwyższy wskaźnik na tle gmin powiatu sieradzkiego, który mógł być spowodowany licznymi projektami realizowanymi w ramach Rządowego Programu Polski Ład.

Ryc. 26 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fundusze Europejskie 2014-2024

Gmina Warta oraz jej jednostki podległe w latach 2014-2024 pozyskały dofinansowanie ze środków funduszy europejskich na realizację szeregu projektów. Zgodnie z serwisem www.mapadotacji.gov.pl łączna wartość dofinansowania projektów wynosiła 72,06 mln zł i przeznaczona była głównie na projekty infrastrukturalne.

Tab. 12 Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2024 w Gminie Warta

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Program	Wartość Dofinansowania (zł)
1.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy i Miasta Warta	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o.	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	12 847 737,32 zł
2.	Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w Gminie Warta	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	3 869 371,28 zł
3.	Rewitalizacja miasta Warta – Etap II	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	2 468 021,53 zł
4.	Wsparcie systemu ratowniczo – gaśniczego w gminie i mieście Warta poprzez zakup ciężkiego samochodu specjalnego pożarniczego, ratowniczo – gaśniczego	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	1 106 772,57 zł
5.	Promocja gospodarcza Gminy i Miasta Warta szansą na ożywienie obszarów peryferyjnych województwa łódzkiego	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	848 300,00 zł
6.	Tworzenie miejsc żłobkowych dla dzieci do lat 3 w Gminie warta	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	723 928,25 zł
7.	Nowe miejsca edukacji przedszkolnej w Gminie Warta	Gmina i Miasto Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	494 485,00 zł
8.	Budowa centrum szkoleniowo-wystawienniczego i turystyki wodnej w porcie jachtowym „Jeziorsko” w miejscowości Ostrów Warcki wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ramach zagospodarowania turystycznego rzeki Warty oraz zbiornika „Jeziorsko”	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	5 260 136,40 zł
9.	Zagospodarowanie turystyczne rzeki Warty oraz zbiornika Jeziorsko.	Gmina i Miasto Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	3 864 685,05 zł
10.	Zagospodarowanie terenu przy ul. Tarnowskiego w Warcie	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	1 648 620,75 zł
11.	Termomodernizacja budynku szkolnego w Warcie przy ul. Koźmińskiej.	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	1 044 039,59 zł
12.	"budowa dwóch wież widokowych	Gmina Warta	Regionalny program	405 932,85 zł

	w miejscowości Glinno i Proboszczowice" w ramach zagospodarowania turystycznego rzeki Warty oraz zbiornika Jeziorsko		operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	
13.	Poprawa efektywności energetycznej budynku szkolnego w Cielcach - termomodernizacja szkoły podstawowej	Gmina Warta	Regionalny program operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020	810 050,04 zł
14.	Szkoła w Jeziorsku na drodze rozwoju	Gmina Warta	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027	433 317,23 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapadotacji.gov.pl

Rządowy Fundusz Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład jest to Program Inwestycji Strategicznych, który ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK. Gmina Warta pozyskała dotacje na inwestycje na łączną kwotę 32,28 mln zł.

Tab. 13 Inwestycje w Gminie Warta zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład

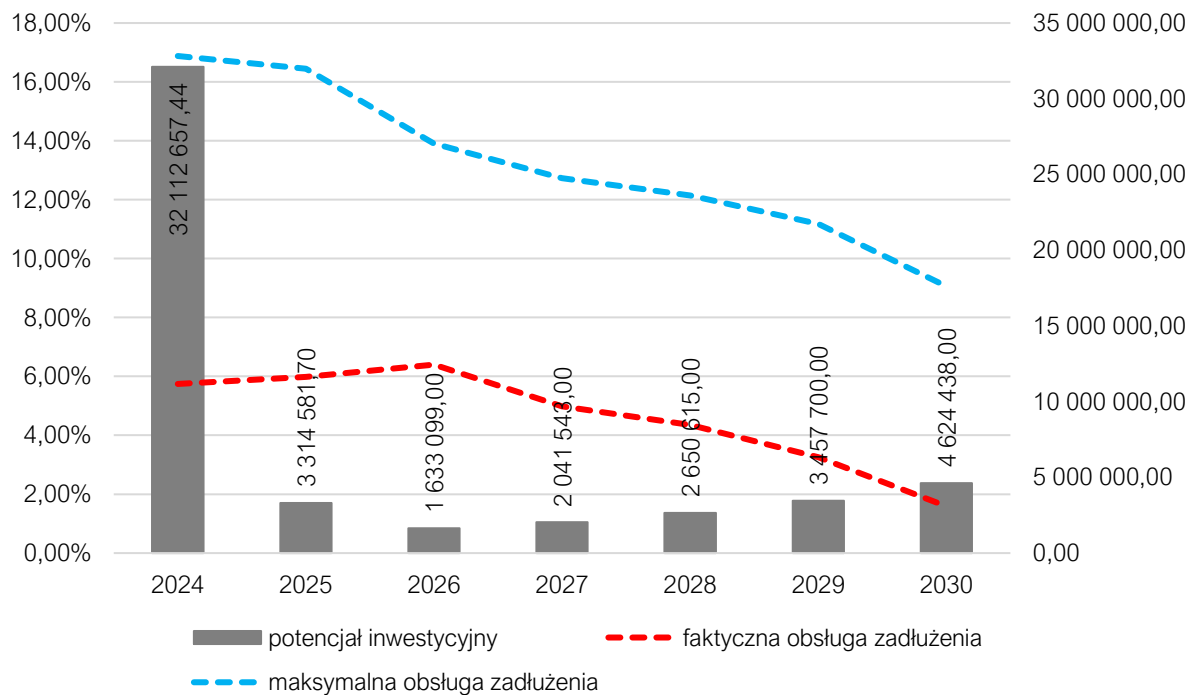
Lp.	Inwestycja	Data ogłoszenia wyników	Kwota przyznanego dofinansowania
1.	Remont drogi Lasek - Pierzchnia Góra o długości 5,5 km	25.10.2021	4 270 000 zł
2.	Remont drogi gminnej Proboszczowice - Ustków o długości 5,50 km, szerokości jezdni 7m	25.10.2021	2 850 000 zł
3.	Przebudowa ciągu ulic Cwendrycha, Szukalskiego, Kaleniewicz, Andrychiewicza w Warcie wraz budową kanalizacji deszczowej	30.05.2022	2 850 000 zł
4.	Remont dróg gminnych na terenie Gminy Warta	30.05.2022	6 650 000 zł
5.	Remont drogi gminnej w miejscowości Rożdżały	14.07.2022	1 740 000 zł
6.	Remont drogi gminnej w miejscowości Małków gm. Warta	14.07.2022	1 150 000 zł
7.	Wymiana okładziny schodów kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Rossoszycy	14.07.2023	107 249,92 zł
8.	Remont zabytkowego kościoła parafialnego p.w. św. Marcina Biskupa w Kamionaczu - empora drewniana i kruchta oraz wymiana instalacji elektrycznej	14.07.2023	251 705,46 zł
9.	Remont konserwatorski trzech zabytkowych witraży w nawie głównej od strony południowej w kościele ojców bernardynów p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Warcie	14.07.2023	293 131,07 zł
10.	Prace konserwatorskie w prezbiterium - ściana południowa i południowo/wschodnia w kościele p.w. św. Mikołaja w Warcie	14.07.2023	238 498,88 zł
11.	Konserwacja i renowacja organów wraz z projektem organowym kościoła wniebowzięcia najświętszej Maryi Panny w Górze	14.07.2023	243 244,34 zł
12.	Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Małków gm. Warta.	15.09.2023	2 350 000 zł
13.	Remont elewacji zabytkowej XIX - wiecznej kamienicy przy ulicy Błękitnej Armii 26 w Warcie	26.09.2023	145 853,40 zł
14.	Roboty remontowe i renowacyjne w zakresie okładziny tynkowej budynku zabytkowego Klasztoru Zespołu Klasztornej Siostr Bernardynek w Warcie	26.09.2023	491 584,17 zł
15.	Remont dróg gminnych na terenie Gminy Warta	07.10.2023	6 650 000 zł
16.	Przebudowa drogi w miejscowości Jeziorsko	07.10.2023	2 000 000 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie

Potencjał inwestycyjny

Zgodnie z art. 243 ustawy dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, wskaźnika maksymalnego obsługi zadłużenia. Zgodnie z treścią Wieloletniej

Prognozy Finansowej na lata 2024-2030 (WPF) Gmina Warta w kolejnych latach będzie miała zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań, a jej potencjał inwestycyjny będzie najwyższy w 2024 roku (32,1 mln zł) oraz w 2030 roku (4,6 mln zł). Należy mieć jednak na uwadze, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy przedstawia również szacunkowe wartości.

Ryc. 27 Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Warta na lata 2024-2030

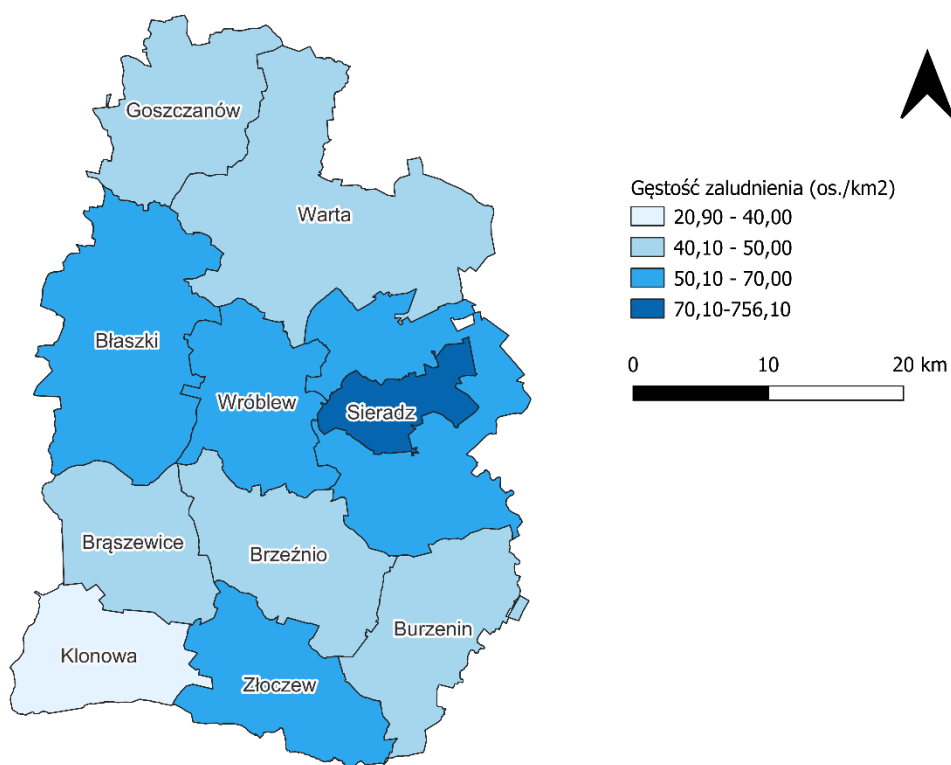
Źródło: opracowanie własne na podstawie treści uchwały Nr V/30/2024 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 21 października 2024 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Warta na lata 2024-2030

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Sytuacja demograficzna w Gminie Warta została poddana analizie w oparciu o dane uzyskane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, które mogą się nieznacznie różnić od danych zawartych w gminnej ewidencji ludności, ze względu na stosowanie odmiennej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych, z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją, a danymi GUS, analiza pozwala na zbadanie trendów i prognozowanie zmian w strukturze demograficznej gminy.

Poniższa rycina przedstawia gęstość zaludnienia w gminach powiatu sieradzkiego w 2023 roku. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego gęstość zaludnienia w Gminie Warta kształtowała się na poziomie ok. 46,4 os./km².

Ryc. 28 Gęstość zaludnienia w powiecie sieradzkim w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższa tabela przedstawia zmiany liczby ludności w gminach w powiecie sieradzkim w latach 2019-2023. Na przestrzeni badanego okresu odnotowano spadek liczby ludności we wszystkich analizowanych jednostkach, z wyjątkiem gminy wiejskiej Sieradz. W 2019 roku Gminę Warta zamieszkiwało 12 636 osób, a w 2023 roku – 11 798 osób. Średnia dynamika tego zjawiska wyniosła 98,3%, co świadczy o szybkim zmniejszaniu się liczby ludności z terenu badanej jednostki. Należy jednak zaznaczyć, że wartość ta była zbliżona do średniej dla pozostałych gmin powiatu sieradzkiego, co może wskazywać na występowanie niekorzystnego trendu demograficznego w całym subregionie.

Tab. 14 Zmiany liczby ludności w powiecie sieradzkim w latach 2019-2023

JST	2019	2020	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
powiat sieradzki	117 674	114 150	113 195	112 350	111 477	100%	98,7%
m. Sieradz	41 953	40 141	39 641	39 158	38 729	35%	98,0%
Błaszki	14 458	14 255	14 120	14 022	13 938	13%	99,1%
Brąszewice	4 471	4 388	4 362	4 336	4 316	4%	99,1%
Brzeźnio	6 384	6 154	6 169	6 175	6 160	6%	99,1%
Burzenin	5 512	5 369	5 304	5 285	5 255	5%	98,8%
Goszczanów	5 466	5 226	5 182	5 137	5 059	5%	98,1%
Klonowa	2 870	2 797	2 783	2 784	2 741	2%	98,9%
Sieradz	10 706	10 682	10 750	10 779	10 801	10%	100,2%
Warta	12 636	12 149	12 015	11 904	11 798	11%	98,3%
Wróblew	6 054	5 991	5 953	5 922	5 897	5%	99,3%
Złoczew	7 164	6 998	6 916	6 848	6 783	6%	98,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba ludności w jednostkach samorządu terytorialnego kształtowana jest przez dwie zmienne: przyrost naturalny oraz saldo migracji. Przyrost naturalny to różnica pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami. Z kolei saldo migracji to różnica pomiędzy osobami zameldowanymi, a osobami wymeldowanymi na danym obszarze.

Analizując zawarte w poniższej tabeli dane zaobserwowano, że wszystkie gminy powiatu sieradzkiego charakteryzowały się w 2023 roku ujemną wartością przyrostu naturalnego na 1 tys. mieszkańców. W 2023 roku w Gminie Warta wartość przyrostu naturalnego na 1 tys. mieszkańców wyniosła - 7,84. Wynik ten był najniższy wśród analizowanych jednostek, co stanowi negatywne zjawisko. Dodatkowo średnia zmiana wskaźnika od 2019 roku w Gminie wyniosła -0,72, co świadczy o stopniowym pogłębianiu się niekorzystnego trendu demograficznego.

W poniższej tabeli przedstawione zostały również dane dotyczące wartości salda migracji na 1 tys. mieszkańców. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w gminie wiejskiej Sieradz, która wyniosła 6,58. Z kolei najniższą wartością salda migracji na 1 tys. mieszkańców w tym samym roku charakteryzowała się gmina Klonowa (-8,7). W Gminie Warta wartość analizowanego wskaźnika wyniosła -1,10, co stanowiło wyższy wynik od średniej dla gmin powiatu sieradzkiego (-2,81), lecz niższy wynik od średniej dla gmin województwa łódzkiego. Średnia zmiana wskaźnika od 2019 roku w Gminie wyniosła 0,16, co oznacza powolne zmniejszanie się niekorzystnego zjawiska. Biorąc pod uwagę zarówno ujemne wartości w 2023 roku wskaźnika przyrostu naturalnego, jak również salda migracji oraz średnią dynamikę obu procesów od 2019 roku, można prognozować, że ogólna liczba mieszkańców Gminy będzie nadal malała.

Tab. 15 Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.
województwo łódzkie	-5,90	-0,57	-0,76	0,07
powiat sieradzki	-4,91	-0,62	-2,81	-0,11
m. Sieradz	-5,11	-0,58	-5,80	0,00

Błaszki	-3,00	-0,41	-4,65	-0,13
Brąszewice	-1,16	0,60	-3,47	0,85
Brzeźnio	-5,33	-1,02	4,04	-0,52
Burzenin	-3,61	-0,18	-3,61	-1,59
Goszczanów	-6,47	-1,53	-6,86	-0,71
Klonowa	-6,52	-1,63	-8,70	-3,57
Sieradz	-4,17	-0,55	6,58	-0,58
Warta	-7,84	-0,72	-1,10	0,16
Wróblew	-5,42	-0,90	1,86	1,17
Złoczew	-4,54	-0,75	-3,66	0,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące udziału mieszkańców w wieku 25-34 lat w ludności Gminy ogółem oraz udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Warta w latach 2019 i 2023 na tle średnich wyników gmin powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego. Analizie poddano wskazane grupy wiekowe, ponieważ w znaczącym stopniu determinują one sposób, w jaki rozwija się dana jednostka terytorialna pod względem potencjału demograficznego.

Osoby w wieku 25-34, zwane także osobami w wieku kreatywnym, stanowią grupę, która w sposób znaczący wpływa na lokalną sytuację demograficzną – osoby znajdujące się w tym przedziale wiekowym są najbardziej skłonne do założenia rodziny, wyboru „miejsca do życia”, kupna mieszkania oraz podjęcia stałej pracy – a co za tym idzie zapewnienia zastępowalności pokoleń. Z kolei wysoki odsetek seniorów w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym, zwany także „senioralnym obciążeniem demograficznym”, wiąże się z koniecznością poszerzenia oferty dla tej grupy społecznej, w celu jak najdłuższego utrzymania jej aktywności, co powoduje konieczność zwiększenia wydatków w takich obszarach jak zdrowie i usługi społeczne oraz dostosowania infrastruktury do potrzeb seniorów.

W 2019 roku odsetek mieszkańców w wieku kreatywnym na terenie Gminy Warta wyniósł 14,53%. Wynik ten był wyższy od średniej gmin województwa łódzkiego (13,35%) i nieznacznie niższy od średniej dla gmin powiatu sieradzkiego (14,58%). Z kolei, w 2023 roku wartość tego wskaźnika dla badanej jednostki kształtowała się na poziomie 11,99%, a jej wynik był wyższy od porównywanych średnich. Dynamika zjawiska wynosiła 83%, co oznacza znaczący spadek udziału mieszkańców w wieku kreatywnym w liczbie ludności Gminy. Wynik ten znajdował się poniżej średniej dla gmin województwa łódzkiego (87%), jednakże był porównywalny do średniej dla gmin powiatu sieradzkiego (82%). Jest to zmiana niekorzystna, która może wskazywać na niską atrakcyjność Gminy dla mieszkańców wchodzących w dorosłość. Z kolei analizując sposób, w jaki kształtowała się liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym zauważono, że w 2019 roku odsetek seniorów na terenie Gminy Warta kształtował się na poziomie 29%. Wynik ten był wówczas wyższy od średniej dla gmin powiatu sieradzkiego (27,2%), jednakże niższy od średniej dla województwa łódzkiego (30,7%). W 2023 roku wartość tego wskaźnika na terenie badanej jednostki kształtowała

się na poziomie 33,5%, a dynamika zmian wynosiła 116%. Oznacza to, że na Gminie Warta charakteryzuje się szybkim spadkiem udziału ludzi młodych w społeczeństwie oraz jednoczesnym szybkim wzrostem senioralnego obciążenia demograficznego.

Tab. 16 Wskaźniki demograficzne dla Gminy Warta w 2019 i 2023 roku na tle powiatu i województwa

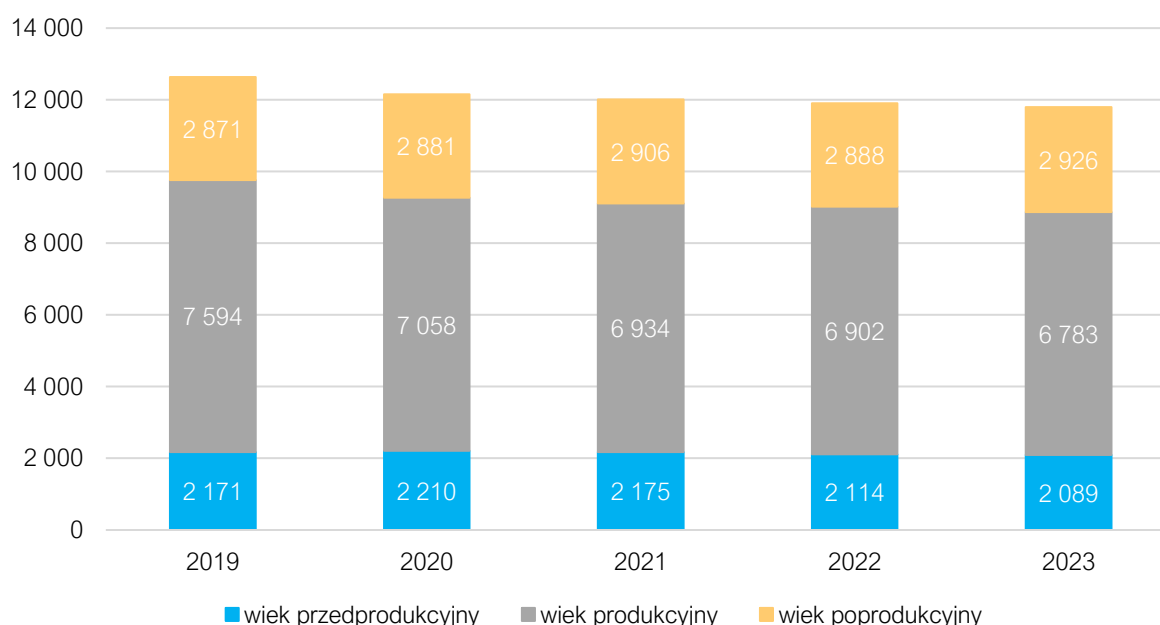
JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2019	2023	dynamika	2019	2023	dynamika
województwo łódzkie	13,35	11,57	87%	30,70	35,20	115%
powiat sieradzki	14,58	11,91	82%	27,20	32,10	118%
Gmina Warta	14,53	11,99	83%	29,00	33,50	116%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przedstawione powyżej dane znajdują swoje odzwierciedlenie na poniższej rycinie. Zaobserwowano, że na terenie Gminy Warta stale zmniejsza się liczba i udział w ogólnej liczbie mieszkańców, osób w wieku produkcyjnym. W latach 2019-2023 spadła ona o 811 osób, a dynamika tego zjawiska wyniosła 89%. Jednocześnie zaobserwowano wzrost liczby i udziału osób w wieku poprodukcyjnym. W 2019 roku na terenie Gminy grupa ta liczyła 2 871 osoby, a w 2023 roku – 2 926. Tym samym dynamika wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2019-2023 kształtowała się na poziomie 102%. Na przestrzeni badanego okresu odnotowano również spadek liczby i udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, dla którego dynamika wyniosła 96%. Należy również zaznaczyć, że już na początku okresu badań, w 2019 roku, liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, a z każdym kolejnym rokiem różnica ta powiększała się. W przypadku utrzymania się aktualnych tendencji, różnica pomiędzy grupami w przyszłości będzie się powiększać, a w przeciągu kolejnych kilku lat liczba osób w wieku poprodukcyjnym może znacznie przewyższyć liczbę osób w wieku produkcyjnym. Jest to zjawisko niekorzystne, które może w przyszłości negatywnie oddziaływać na lokalny rynek pracy – więcej osób schodzi z rynku pracy niż na niego wchodzi i nie pojawiają się kolejne pokolenia. Ponadto, w przyszłości konieczne może okazać się zwiększenie nakładów finansowych na świadczenia społeczne oraz usługi opiekuńcze dla osób starszych.

Ryc. 29 Struktura ludności w gminie Warta w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2 Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Główną rolą żłobków i przedszkoli, jest przygotowanie dzieci do rozpoczęcia podstawowej edukacji. Od najmłodszych lat jakość oraz poziom kształcenia stanowią istotny czynnik przekładający się na kapitał społeczny gminy, będący zdolnością mieszkańców do efektywnego współdziałania, co przyczynia się do napędzania rozwoju jednostki.

Od 2019 roku na terenie Gminy Warta opieką nad dziećmi do lat 3 zajmuje się Żłobek Gminny w Warcie, przy ul. Koźmińskiej 11. Do placówki uczęszcza 19 dzieci. Placówka działa w dni robocze, w godzinach 6:30-16:30. Placówka dostosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz osób wymagających szczególnej opieki.

Wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Warta zajmuje się Publiczne Przedszkole w Warcie oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych spoza terenu miasta. W roku szkolnym 2023/2024 uczęszczało do nich łącznie 373 dzieci. Najwięcej dzieci uczęszczało do Publicznego Przedszkola w Warcie (217 dzieci), które posiadało 9 grup liczących średnio 24 dzieci. Drugim, co do wielkości liczby przedszkolaków, był oddział przedszkolny w SP im. Władysława Łokietka w Rossoszycy, który miał pod opieką 39 dzieci w 2 grupach. Pozostałe oddziały przedszkolne posiadały jedną grupę i zlokalizowane są w: SP im. Ks. Infulata Sarnika w Jakubicach (25 dzieci), SP im. Mikołaja Kopernika w Cielcach (25 dzieci), SP im. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich we Włyniu (24 dzieci), SP im. Jana Pawła II w Ustkowie (16 dzieci), SP im. Władysława Reymonta w Jeziorsku (15 dzieci), SP im. Janusza Korczaka w Raczkowie (12 dzieci).

Tab. 17 Placówki wychowania przedszkolnego w Gminie Warta w roku szkolnym 2023/2024

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy
1.	Publiczne Przedszkole w Warcie	217	9	24
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ustkowie - oddział przedszkolny	16	1	16
3.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Raczkowie - oddział przedszkolny	12	1	12
4.	Szkoła Podstawowa im. Ks. Infulata Sarnika w Jakubicach - oddział przedszkolny	25	1	25
5.	Szkoła Podstawowa im. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich we Włyniu - oddział przedszkolny	24	1	24
6.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Łokietka w Rossoszycy - oddział przedszkolny	39	2	20
7.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Jeziorsku - oddział przedszkolny	15	1	15
8.	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Cielcach - oddział przedszkolny	25	1	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Warcie

Na terenie Gminy Warta miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym w latach 2019-2024 wzrósł ponad dwukrotnie. W roku szkolnym 2019/2020 wartość miesięcznego kosztu utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym wynosiła 555,42 zł, a w roku szkolnym 2023/2024 już 1 212,00 zł.

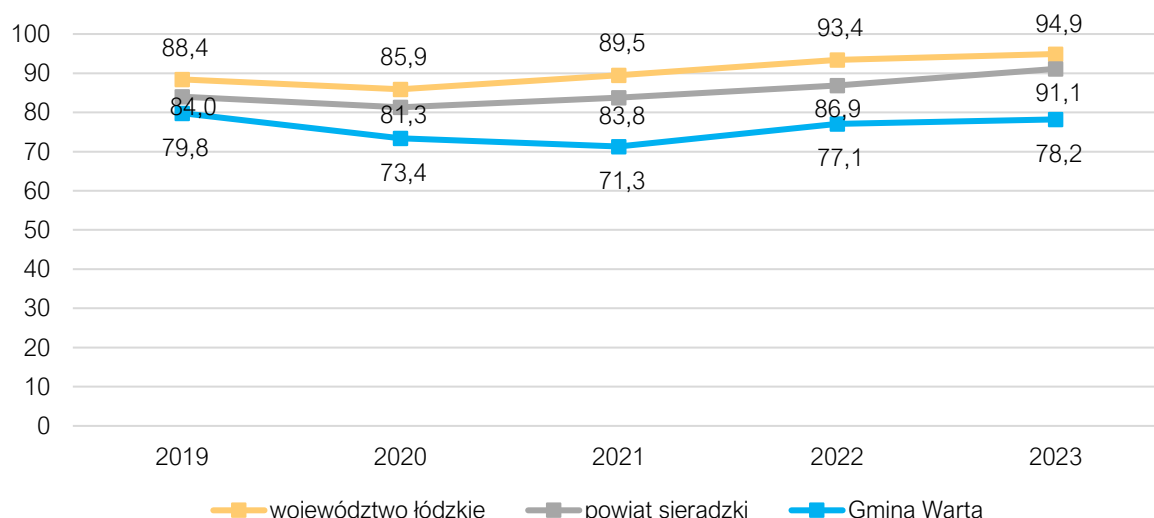
Tab. 18 Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	555,42	519,24	699,36	765,70	1 212,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Warcie

Na poniższej rycinie przedstawiono odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Warta na tle średnich dla gmin powiatu sieradzkiego i województwa

łódzkiego w latach 2019-2023 według danych GUS. Z przedstawionych danych wynika, że w analizowanych latach udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie badanej jednostki zmalał. Należy również zaznaczyć, że w badanym okresie udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Warta był niższy od średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego. Na przestrzeni analizowanych lat liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie Gminy Warta spoza jej obszaru sukcesywnie wzrastała.

Ryc. 30 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Szkoły

W roku szkolnym 2023/2024 na terenie Gminy Warta funkcjonowało osiem szkół podstawowych, zapewniając możliwość realizacji obowiązku szkolnego 860 dzieciom. Największą placówką w Gminie była Szkoła Podstawowa im. kpt. pil. Stanisława Skarżyńskiego w Warcie, do której uczęszczało 330 uczniów w 16 oddziałach. Drugą pod względem liczby uczniów szkołą na terenie Gminy była Szkoła Podstawowa im. Władysława Łokietka w Rossoszycy, do której uczęszczało 139 uczniów, podzielonych na 8 oddziałów. Pozostałe szkoły podstawowe miały również po 8 oddziałów i należały do nich: SP im. Mikołaja Kopernika w Cielcach (83 dzieci), SP im. Ks. Infulata Sarnika w Jakubicach (79 dzieci), SP im. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich we Włyniu (68 dzieci), SP im. Władysława Reymonta w Jeziorsku (65 dzieci), SP im. Jana Pawła II w Ustkowie (64 dzieci), SP im. Janusza Korczaka w Raczkowie (32 dzieci). Średnia wielkość oddziałów w szkołach w Gminie Warta mieści się w przedziale 4-21 uczniów.

Tab. 19 Szkoły podstawowe na terenie Gminy Warta w roku szkolnym 2023/2024

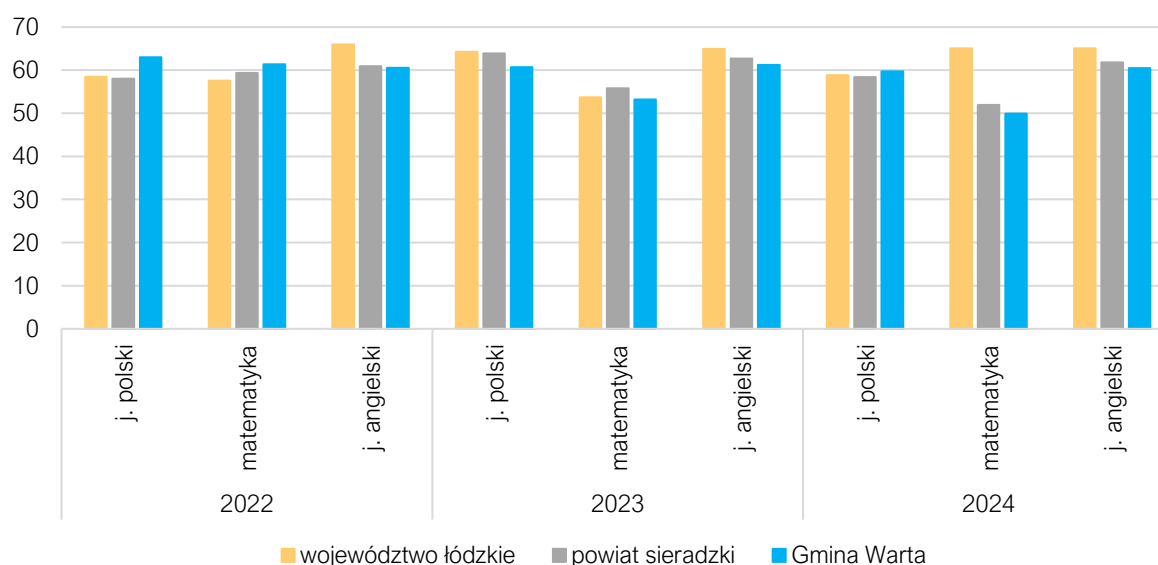
Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału
1.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ustkowie	64	8	8
2.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Raczkowie	32	8	4
3.	Szkoła Podstawowa im. Ks. Infulata Sarnika w Jakubicach	79	8	10
4.	Szkoła Podstawowa im. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich we Włyniu	68	8	9
5.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Łokietka w Rossoszycy	139	8	17
6.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Jeziorsku	65	8	8

7.	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Cielcach	83	8	10
8.	Szkoła Podstawowa im. kpt. pil. Stanisława Skarżyńskiego w Warcie	330	16	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Warcie.

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej wykorzystywanymi do tego celu narzędziami są sprawdziany wewnętrzne oraz zewnętrzne, a także konkursy przedmiotowe. W celu przeanalizowania poziomu nauczania na terenie Gminy Warta porównano wyniki dla Gminy ze średnimi dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego w latach 2022-2024.

Absolwenci szkół podstawowych z Gminy Warta w analizowanych latach osiągnęli przeważnie niższe wyniki z egzaminów z matematyki i egzaminów z języka angielskiego w porównaniu do średniej dla powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego. Wyjątek stanowił egzamin z matematyki w 2022 roku (61,37%). Natomiast wyniki egzaminów z języka polskiego w 2022 i 2024 roku w Gminie były wyższe od średniej dla gmin powiatu i województwa.

Ryc. 31 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Warta w latach 2022-2024 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Poniższa tabela przedstawia średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty w poszczególnych szkołach podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Warta w latach 2022-2024. Wyniki uzyskane przez Szkoły Podstawowe w Gminie bardzo się od siebie różniły. W 2022 i 2024 roku SP w Ustkowie osiągała najwyższe wyniki z egzaminów z matematyki spośród badanych placówek. W tych samych latach w wynikach z egzaminu z języka angielskiego najlepiej wypadła SP w Rossoszycy. W 2024 roku nie zostały przedstawione dane dla Szkoły Podstawowej w Raczkowie, co było spowodowane zbyt niską liczbą uczniów podchodzących do egzaminu co uniemożliwiało wyciągnięcie średniej dla całej placówki (4 osoby).

Tab. 20 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminy Warta w latach 2022-2024

	2022			2023			2024		
	j. polski	matematyka	j. angielski	j. polski	matematyka	j. angielski	j. polski	matematyka	j. angielski
SP w Ustkowie	65	76	62	70	59	64	60	62	51
SP w Raczkowie	60	62	54	67	53	68	0	0	0

SP w Jakubicach	53	58	53	68	62	70	67	60	66
SP we Włyniu	72	50	52	54	40	45	54	47	64
SP w Rossoszycy	63	63	68	63	66	64	54	53	75
SP w Jeziorsku	70	60	66	62	44	68	46	42	44
SP w Cielcach	65	64	53	56	43	39	69	53	22
SP w Warcie	60	54	65	57	49	62	58	43	24

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Szkoły podstawowe znajdujące się na terenie Gminy Warta w ostatnich latach uczestniczyły/organizowały m.in. następujące:

- **projekty edukacyjne:** Aktywna Tablica, Podróże z Klasą, Szkoła Pamięta, Lekturki Spod Chmurki, Ogólnopolska Sieć Edukacyjna, Sprzątamy dla Polski,
- **zawody sportowe:** Międzynarodowy Turniej Zapaśniczy z Okazji Konstytucji 3 Maja, Międzynarodowy Turniej Zapaśniczy o Puchar Prezydenta, Puchar Polski w Sumo Juniorek i Seniorek, Ogólnopolski Turniej Dzieci w Sumo, Igrzyskach Młodzieży Szkolnej w indywidualnych biegach przełajowych i piłce ręcznej, Mistrzostwa Europy w Sumo Młodziczek, Otwarte Mistrzostwa Województwa Łódzkiego w zapasach, Finał Wojewódzki w tenisie stołowym w ramach Igrzysk Młodzieży Szkolnej. Na terenie Gminy realizowano również: Halowy Miniturniej w Piłkę Nożną o Puchar Burmistrza Warty, Biegi Przełajowe „Dzieciństwo bez przemocy”, Bieg Fair Play, Turniej Skoków w Dal, Zawody Piłki Siatkowej w Warcie, Gminny i rejonowy turniej tenisa stołowego,
- **konkursy:** Ogólnopolski Jubileuszowy Konkurs Polonistyczny „Z ortografią na Ty”, Ogólnopolski Konkurs Online w Pisaniu na Klawiaturze „Klawiaturowe Wyzwanie”, Ogólnopolski Konkurs Polonistyczny „FRASZKA”, Ogólnopolski Konkurs Języka Angielskiego „Memory Master”, Wojewódzki Konkurs Literacki „Ziemia obiecana czy złe miasto?”, Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Matematyki, Międzypowiatowy Konkurs Mitologiczny „Wśród greckich bogów i bohaterów mitologii”, Regionalny Festiwal Piosenki Religijnej „Cecyliada”,
- **formy wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami:** zajęcia logopedyczne, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia kompensacyjne, zajęcia wyrównawcze, zajęcia z zakresu integracji sensorycznej, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, zajęcia z psychologiem, zajęcia profilaktyczne z pedagogiem specjalnym, nauczyciele współorganizujący kształcenie uczniów niepełnosprawnych.

W analizowanym okresie wydatki Gminy na oświatę i wychowanie stale rosły. Wydatki bieżące, z których zasadniczą część stanowiły wynagrodzenia i pochodne, w roku 2019 wyniosły 17,2 mln zł, a w 2023 roku 23,5 mln zł. Jedynie w 2019 i 2022 roku realizowane były większe inwestycje. W 2019 roku wynosiły one 1,85 mln zł, a w 2022 – 1,76 mln zł.

Tab. 21 Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Warta w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
WYDATKI OGÓŁEM	19 005 374,7	17 559 334,3	19 121 947,8	22 537 128,6	23 455 459,6
Wydatki bieżące, w tym:					
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>13 746 383,3</i>	<i>13 777 268,1</i>	<i>14 889 461,0</i>	<i>16 035 028,5</i>	<i>18 281 276,1</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>3 412 183,8</i>	<i>3 642 444,2</i>	<i>4 119 306,0</i>	<i>4 743 773,3</i>	<i>4 838 545,0</i>

Wydatki majątkowe	1 846 807,6	139 622,0	113 180,7	1 758 326,7	335 638,5
--------------------------	-------------	-----------	-----------	-------------	-----------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Warcie.

Kultura i sport

Zadowolenie i jakość życia mieszkańców w znacznej mierze wiążą się z możliwością zaspokojenia ich potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji. Na terenie Gminy funkcjonują instytucje kulturalne, jak również organizowane są lokalne wydarzenia o charakterze kulturalno-sportowym. Zadania własne Gminy Warta w zakresie kultury realizuje Warckie Centrum Kultury zlokalizowane przy ul. Kościuszki 9/11. Zajmuje się upowszechnianiem kultury, edukacji i wychowania. Stwarza możliwości do samorealizacji w różnych dziedzinach sztuki i edukacji kulturalnej oraz aktywnego spędzania wolnego czasu. W WCK można uczestniczyć w zajęciach nauki tańca, programowania i robotyki, wokalu, jak również gry na gitarze, instrumentach klawiszowych, perkusji. Do głównych działalności Warckiego Centrum Kultury należy: edukacja artystyczna, czy realizacja projektów kulturalnych.

W zakresie upowszechniania kultury szczególnie widoczna jest działalność artystyczna WCK. W 2023 w WCK funkcjonowały 3 sekcje taneczne dla dzieci i jedna dla dorosłych, ponadto sekcje: plastyczna, nauki gry na gitarze, instrumentach klawiszowych, wokalna oraz instrumentów dętych będąca bazą dla miejskiej orkiestry działającej w strukturach Warckiego Centrum Kultury. Obok orkiestry dętej w strukturach WCK działalność prowadzi ludowy zespół śpiewaczy Jezioranki oraz formacja Warta Folk Band, a także Męski Chór „Lutnia”, którego historia sięga 1922 roku. Do składu chóru należy 28 chórzystów, którym przewodniczą 2 dyrygentów. Chór zdobywa liczne nagrody m.in.: Złoty dyplom w I Ogólnopolskim Konkursie Organowego Akompaniamentu Liturgicznego i Muzyki Chóralnej, Srebrny dyplom na Ogólnopolskim Konkursie Muzyki Sakralnej we Wrocławiu. Ponadto z okazji jubileuszu 100-lecia chóru wydano płytę.

W strukturach Warckiego Centrum Kultury działa również Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Warcie, która znajduje się przy ul. Tarnowskiego 8 w Warcie. Głównym celem działalności Biblioteki jest promocja czytelnictwa, organizacja zajęć kulturalno-oświatowych we współpracy z instytucjami oświatowymi i kulturalnymi. Pod koniec 2023 roku księgozbiór biblioteki liczył łącznie ponad 82 309 woluminów. W dni robocze działa ona w godzinach 9:00-19:00, natomiast w drugą i ostatnią sobotę miesiąca w godzinach 9:00-13:00.

Ponadto w Gminie funkcjonują 4 świetlice wiejskie: w Dzierżanej, Głaniszewie, Tomisławicach i Mikołajewie oraz 6 domów ludowych (Jeziorsko, Klonówek, Zadąbrowie-Wiatraczyska, Małków, Włyń, Ustków), a także Muzeum Miasta i Rzeki Warty opisane we wcześniejszym rozdziale.

Na terenie Gminy Warta organizowane są liczne wydarzenia kulturalno-sportowe, należą do nich m.in.:

- Warckie Festiwale Chóralne im. Marcina Warteckiego,
- Regaty o Błękitną Wstęgę Zalewu Jeziorsko,
- Dni Warty,
- Bieg Warcki,
- Koncerty Muzyki Filmowej,
- Mistrzostwa Świata Skuterów Wodnych,
- Miejsko-Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze,
- Dożynki Gminne.

Gmina Warta popularyzuje i rozwija sport na jej terenie, poprzez wsparcie finansowe sześciu klubów sportowych:

- Miejski Klub Sportowy „Jutrzenka” Warta,
- Utkowski Klub Sportowy w Ustkowie,
- Ludowy Klub Sportowy „Socha” w Sosze,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „AS” w Jakubicach,

- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „28” we Włyniu,
- Uczniowski Klub Sportowy „JUNIOR” w Warcie.

Wymienione powyżej kluby sportowe organizują zajęcia i treningi w różnych dyscyplinach, takich jak piłka nożna, siatkówka, koszykówka czy unihokej. Głównym celem ich działalności jest poprawa kondycji fizycznej oraz zdrowia psychicznego mieszkańców poprzez propagowanie aktywnego stylu życia. Kluby te dążą także do tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi różnorodnych form aktywności fizycznej poprzez zwiększenie dostępności ich oferty dla mieszkańców, promowanie i rozwój różnych dyscyplin sportowych, a także popularyzację aktywności fizycznej i sportu.

Do obiektów infrastruktury sportowej i turystycznej będących w zasobie gminnym należą:

- Port jachtowy „Jeziorsko” w Ostrowie Warckim w skład, którego wchodzi: marina na 54 jachty, pola namiotowe i carawaningowe wraz z zapleciami sanitarnymi, dwa wyciągi nart wodnych (200m. i 800 m.), miejsce do plażowania, boisko do plażowej piłki siatkowej i stoły do tenisa stołowego, siłownia zewnętrzna, parking, miejsca do rozpalenia ogniska oraz wiata, dwa domki letniskowe;
- Stadion Miejski w Warcie w skład, którego wchodzi: boisko piłkarskie wraz z bieżnią, boisko do plażowej piłki siatkowej, trybuny wraz z sanitariatami, budynek zaplecza socjalnego, parking;
- Kompleks boisk sportowych ORLIK w Warcie w skład, którego wchodzi: boisko do piłki siatkowej, boisko do piłki nożnej, budynek zaplecza socjalnego, parking;
- Kort tenisowy przy kompleksie boisk sportowych ORLIK oraz siłownia zewnętrzna;
- Skatepark w parku miejskim w Warcie;
- Kompleks boisk sportowych w Jakubicach w skład, którego wchodzi: boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej, plac zabaw, parking;
- Kompleks boisk sportowych ORLIK w Proboszczowicach;
- Boiska w Cielcach, Jeziorsku, Sosze, Ustkowie, Rossoszycy;
- Przystań kajakowa w Warcie;
- Sala gimnastyczna przy SP w Rossoszycy oraz przy SP w Warcie;
- Obiekt rekreacyjno-sportowy w Warcie przy ul. Płk. M. A. Tarnowskiego, do którego zalicza się: kąpielisko strzeżone, place zabaw, boiska do siatkówki plażowej, siłownię zewnętrzną, miejsca do palenia grilla i ogniska oraz infrastrukturę towarzyszącą;
- Boisko piłkarskie i wielofunkcyjne z bieżnią prostą 100 m i rzutni do pchnięcia kulą przy Szkole Podstawowej w Rossoszycy;
- Boisko piłkarskie i wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej we Włyniu;
- Hala wielofunkcyjna przy Szkole Podstawowej w Warcie. Obiekt pozwala na organizowanie imprez kulturalnych i sportowych. Budynek posiada salę wielofunkcyjną o wymiarach wewnętrznych 4580 x 2795cm, na której zlokalizowana jest widownia na 274 miejsc siedzących. Przed halą główną znajduje się hol z szatnią, toaletami dla widzów oraz magazynami podręcznymi;
- 19 placów zabaw: przy ulicy Skarżyńskiego i Długiej w Warcie; w parku miejskim w Warcie, w Rossoszycy, w Jeziorsku, w Cielcach, w Ustkowie, w Woli Zadąbrowskiej Nowej, w Bartochowie, 2 w Jakubicach, w Dzierżanej, w Raczkowie, w Małkowie, w Łabędziach, w Proboszczowicach, w Kawęczynku, w Dusznikach, w Lasku i w Krąkowie;
- Wieże widokowe: w Glinie i w Proboszczowicach.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Obszar Gminy Warta obejmuje działaniem Komisariat Policji w Warcie, przy ul. Sadowej 47. Pracuje w nim 21 funkcjonariuszy policji. Teren Gminy podzielony jest na trzy rejony,

do których przypisani są dzielnicowi. Komisariat jest jednostką organizacyjną podległą Komendzie Powiatowej Policji w Sieradzu.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Warta odpowiadają również strażacy z 24 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. W krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG) ujęto: OSP w Warcie, OSP w Rossoszycy, OSP w Proboszczowicach, OSP w Cielcach. Ponadto OSP w Proboszczowicach to jedyna jednostka w powiecie sieradzkim z grupą poszukiwawczo-ratowniczą. Na terenie Gminy funkcjonuje Zarząd Oddziału Miejsko-Gminnego ZOSP RP w Warcie, który corocznie, przy współudziale Gminy, organizuje Gminny Dzień Strażaka, Turniej Wiedzy Pożarniczej pt. „Młodzież Zapobiega Pożarom” oraz Miejsko-Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze. Oprócz pojazdów strażackich, niektóre OSP posiadają w swoim zasobie łodzie motorowodne.

Tab. 22 Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Warta

Nazwa jednostki	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
Ochotnicza Straż Pożarna w Warcie	TAK
Ochotnicza Straż Pożarna w Rossoszycy	TAK
Ochotnicza Straż Pożarna w Proboszczowicach	TAK
Ochotnicza Straż Pożarna w Cielcach	TAK
Ochotnicza Straż Pożarna w Jakubicach	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Glinnie	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Grzybkach	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Jeziorsku	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Kamionaczu	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna we Włyniu	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Bartochowie	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Miłkowskiej	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Rożdżalich	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Ustkowie	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Łabędziach	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Sosze	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Krąkowie	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Zielęcinie	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Czartkach	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Raczkowie	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Zadąbrowskiej	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Raszelkach	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Zagajewie	NIE
Ochotnicza Straż Pożarna w Górze	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Warcie

Na terenie Gminy Warta działa system monitoringu wizyjnego, składający się z centrum sterowania oraz 22 punktów kamerowych wyposażonych w 35 kamer. Centrum sterowania zlokalizowane jest w Urzędzie Miejskim w Warcie, przy ul. Reymontowa 1.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

Wśród stowarzyszeń, fundacji oraz organizacji społecznych na terenie Gminy wymienić można:

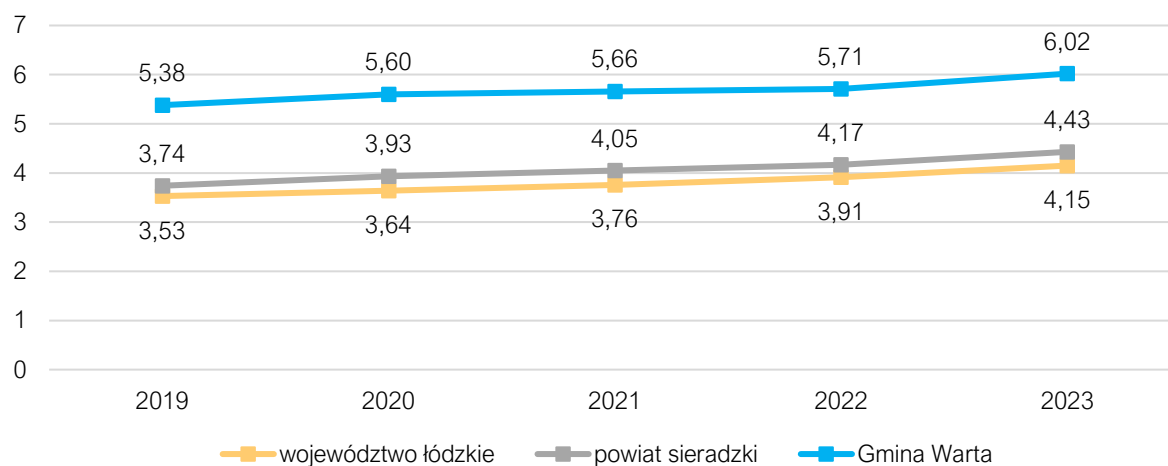
- Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Warcie,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Grzybki,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Cielce,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Zagajew,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Klonówek,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Jeziorsko,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Glinno,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Głaniszew,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Ustków,

- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Zielęcín,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Kraków,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Wsi Witów,
- Społeczne Stowarzyszenie Ekologiczno Krajoznawcze Dolina Warty,
- KOKSOWNIA Krajowy Organ Krzepienia Siły Oraz Wspierania Nowatorskich Inicjatyw Atletycznych,
- Stowarzyszenie im. Ireneusza Ślipka na rzecz dialogu polsko-żydowskiego,
- Oddział PTTK im. Dr E. Kaleniewicz w Warcie,
- Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Poszkodowanych w Wypadkach "Razem możemy wiele" w Warcie,
- Kółko Rolnicze w Mogilnie,
- Kółko Rolnicze w Jeziorsku,
- Kółko Rolnicze w Rożdżałach
- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Rożdżałach,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wawrzynianki Rossoszyca,
- Koło Gospodyń Wiejskich Gołuchy-Łabędzie,
- Koło Gospodyń Wiejskich we Włyniu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jakubicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bartochowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Zadąbrowiu-Wiatraczyskach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Proboszczowicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Piotrowicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Dzierżąźnie,
- Ochotnicze Straże Pożarne.

Gmina Warta jest członkiem **Lokalnej Grupy Działania „Przymierze Jeziorsko”**. Jest to stowarzyszenie, które powstało w celu wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz wzmocnienia aktywności ludności wiejskiej, w tym: kształtowania postaw przedsiębiorczych, wspieranie działań kooperacyjnych w sektorze gospodarczym, rozwijanie potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru, promocja aktywnego stylu życia, dbałość o dziedzictwo kulturowe, historyczne i przyrodnicze oraz wspieranie działalności organizacji pozarządowych. Wpływ LGD na rozwój lokalny jest znaczący, głównie poprzez możliwość korzystania z dotacji Unii Europejskiej. Jej inicjatywa rozpoczęła się w 2004 roku, gdy trzy gminy: Warta, Dobra i Pęczniew, podpisały porozumienie o współpracy. W 2008 roku przyłączono do LGD gminy: Burzenin i Sieradz. Celem LGD jest aktywizacja lokalnych społeczności oraz współpraca między sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym. Lokalna Grupa Działania opracowała Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2023-2027 ukierunkowując się na turystykę, przedsiębiorczość, włączenie osób młodych oraz seniorów w życie społeczne, wykorzystując specyficzne cechy obszaru. Stowarzyszenie działa pod nadzorem Marszałka Województwa Łódzkiego. Główne cele strategiczne to:

- Rozwój przedsiębiorczości opartej o turystyczny potencjał obszaru – zostanie osiągnięty poprzez tworzenie i rozwój przedsiębiorstw w tym z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań, tworzenie i rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz zagród edukacyjnych oraz rozwój infrastruktury turystyczno/rekreacyjnej wykorzystującej turystyczny potencjał obszaru,
- Budowa otwartej, zaangażowanej i kreatywnej społeczności lokalnej – zostanie osiągnięty poprzez tworzenie przestrzeni publicznych tj. parki, place zabaw, tereny rekreacyjne, które sprzyjają integracji społecznej oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Wsparcie osób starszych, które mają wiele do zaoferowania społeczności lokalnej, a jednocześnie mogą czerpać korzyści z uczestnictwa w życiu społecznym oraz włączenie społeczne osób młodych, gdyż młodzież stanowi przyszłość społeczności i kluczowy element trwałego rozwoju lokalnego.

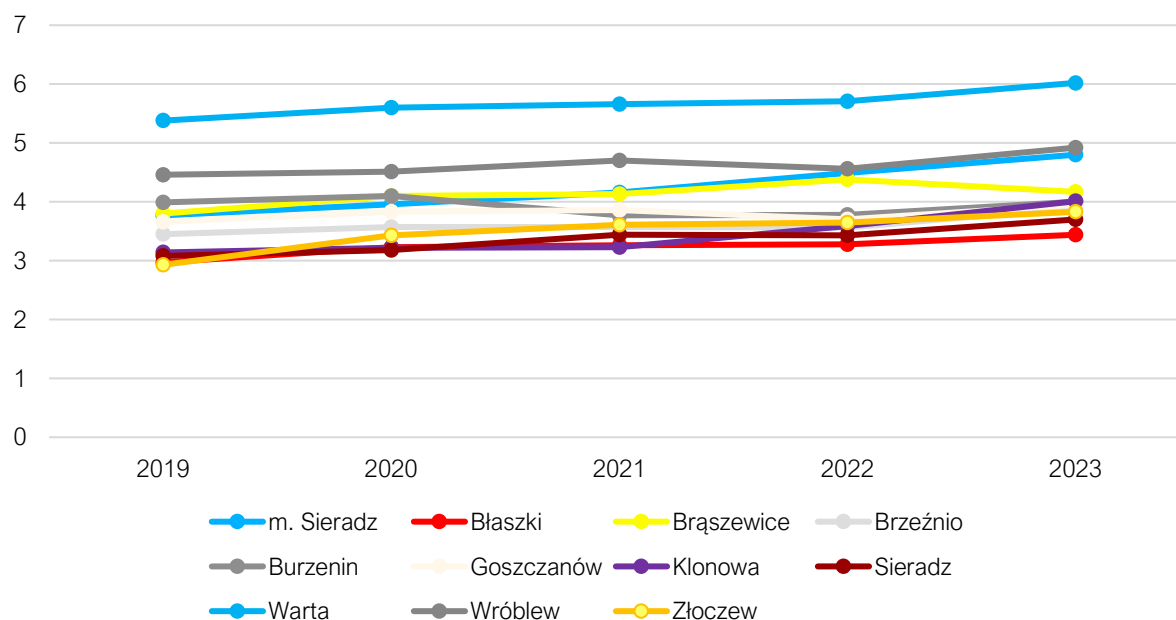
Na poniższej rycinie przedstawiona została liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego w latach 2019-2023. W analizowanym okresie ich liczba charakteryzowała się tendencją wzrostową, a w 2023 roku wyniosła 6,02. Należy zwrócić uwagę, że był to znacznie wyższy wynik od średniej dla gmin powiatu oraz województwa.

Ryc. 32 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei na poniższej rycinie przedstawiono liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w gminach powiatu sieradzkiego Gmina Warta w latach 2019-2023. Gmina Warta w analizowanych latach osiągała najwyższy wynik wśród badanych jednostek, co jest pozytywnym zjawiskiem

Ryc. 33 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

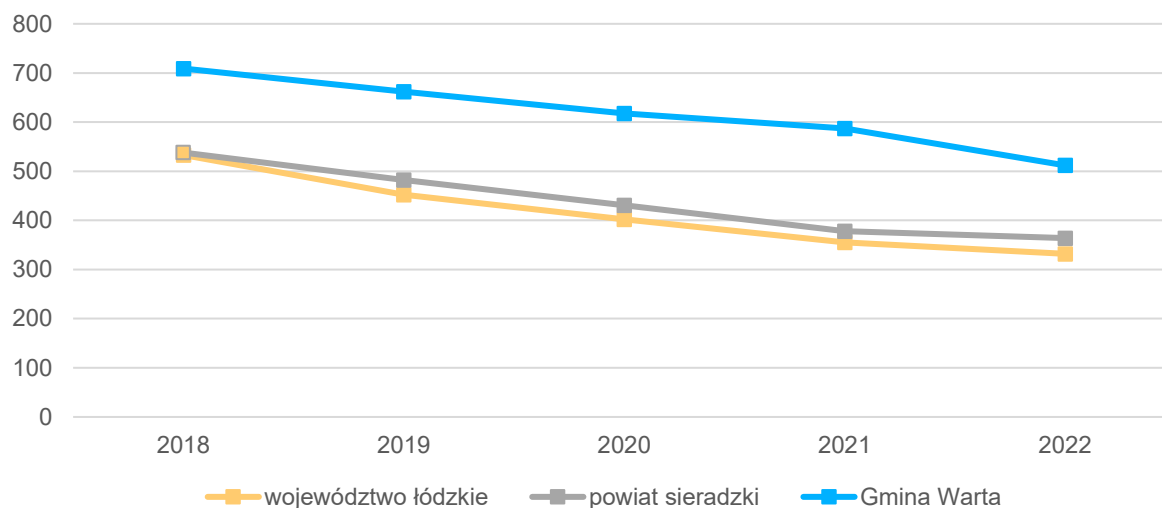
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na terenie Gminy Warta opieką zdrowotną zajmują się następujące placówki:

- **Przychodnia Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Centrum** (ul. Koźmińska 9 w Warcie), w której można uzyskać pomoc z zakresu: dermatologii, diabetologii, endokrynologii, ginekologii, kardiologii, laryngologii, logopedii, medycyny pracy, okulistyki, ortopedii, pediatrii, rehabilitacji medycznej, urologii, anestezjologii, chirurgii naczyniowej i chorób wewnętrznych;
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medyk** (ul. Przedwiośnie 36/38 w Warcie) zakresem usług obejmuje: leczenie stomatologiczne, leczenie ambulatoryjne specjalistyczne, medycynę pracy, leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, medycynę rodzinną, rehabilitację ambulatoryjną, badania laboratoryjne, diagnostykę obrazową, rehabilitację w domu pacjenta, szczepienia, USG, leczenie w domu pacjenta, nocną i świąteczną pomoc lekarską.
- **Centrum Medyczne Adent Medica** (ul. Cielecka 8 w Warcie), który oferuje usługi w zakresie neurologii, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, chirurgii, urologii, dermatologii, ginekologii, endokrynologii, diabetologii, psychiatrii, pulmonologii, USG, alergologii, akupunktury, dietetyki i kosmetyki.
- **Adent Anna Kossakowska** (ul. Cielecka 43 w Warcie), placówka zajmująca się stomatologią,
- **Ośrodek Rehabilitacyjno-Leczniczy w Rafałówce** (Rafałówka 2) działający w strukturach Szpitala Wojewódzkiego im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu. Zajmuje się kompleksową rehabilitacją dzieci,
- **Centrum Psychiatryczne w Warcie** (ul. Sieradzka 3, Warta) funkcjonuje w strukturze Wojewódzkiego Szpitala im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu. Zapewnia leczenie psychiatryczne oraz terapię uzależnień w warunkach stacjonarnych i ambulatoryjnych.

Jednostką organizacyjną świadczącą usługi społeczne na terenie **Gminy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**, który zlokalizowany jest przy ul. Skarżyńskiego 12 w Warcie. Działa w godzinach 7:30-15:30. Nadrzędnym celem działalności placówki jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać, wykorzystując własne możliwości, uprawnienia i zasoby (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, art.2).

W 2023 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców Gminę Warta zamieszkiwało 512 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. W 2019 roku było ich znacznie więcej (662). Na przestrzeni analizowanych lat widoczny był stały spadek wskaźnika w Gminie. Podobną tendencję zaobserwowano również w skali powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego, przy czym w przypadku średniej gmin z tych jednostek liczba beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców była niższa niż w Gminie.

Ryc. 34 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Warta na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zasady gospodarowania mieniem komunalnym Gminy Warta określa uchwała nr L/355/2023 uchwalona przez Radę Miejską w Warcie w dniu 8 lutego 2023 roku zmieniająca uchwałę nr XLVII/321/2022 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 7 listopada 2022 r. w sprawie: przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Warta na lata 2022-2027. Odpowiedzialnym za administrowanie i gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Gminy Warta jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o.

W 2023 roku w zasobie Gminy Warta znajdowało się:

1. 45 budynków lokalowych ze 100% udziałem gminy (41 na terenie miasta i 4 na terenie gminy), w których znajdowało się 198 lokali mieszkalnych i 6 lokali użytkowych przeznaczonych pod najem komunalny wraz z 22 budynkami gospodarczymi (tzw. komórki, garaże).
2. 43 lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych Wspólnot Mieszkaniowych, wchodzących w skład zasobów mieszkaniowych przeznaczonych pod najem komunalny.

Spis Tabel

Tab. 1 Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2019-2023 w Gminie Warta (tys. zł)	63
Tab. 2 Ruch budowlany w Gminie Warta w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu sieradzkiego.....	70
Tab. 3 Obiekty wpisane do rejestru zabytków w granicach Gminy Warta	74
Tab. 4 Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie sieradzkim w latach 2019-2023	77
Tab. 5 Podmioty działające na terenie Gminy Warta na koniec 2023 r. według sekcji PKD	78
Tab. 6 Struktura bezrobotnych w powiecie sieradzkim w 2023 roku	82
Tab. 7 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Warta na tle powiatu sieradzkiego.....	85
Tab. 8 Źródła energii w Gminie Warta w 2023 roku	87
Tab. 9 Stan gospodarki odpadami w Gminie Warta w latach 2019-2023	90
Tab. 10 Dochody podatkowe Gminy Warta w latach 2019-2023	95
Tab. 11 Wydatki Gminy Warta wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2019-2023.....	96
Tab. 12 Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 w Gminie Warta	98
Tab. 13 Inwestycje w Gminie Warta zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład.....	99
Tab. 14 Zmiany liczby ludności w powiecie sieradzkim w latach 2019-2023.....	102
Tab. 15 Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa	102
Tab. 16 Wskaźniki demograficzne dla Gminy Warta w 2019 i 2023 roku na tle powiatu i województwa	104
Tab. 17 Placówki wychowania przedszkolnego w Gminie Warta w roku szkolnym 2023/2024	105
Tab. 18 Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	105
Tab. 19 Szkoły podstawowe na terenie Gminy Warta w roku szkolnym 2023/2024.....	106
Tab. 20 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminy Warta w latach 2022-2024.....	107
Tab. 21 Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Warta w latach 2019-2023	108
Tab. 22 Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Warta.....	111

Spis Rycin

Ryc. 1 Położenie Gminy Warta na tle gmin sąsiadujących	60
Ryc. 2 Układ komunikacyjny Gminy Warta	62
Ryc. 3 Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie łódzkim	65
Ryc. 4 Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim – Obszar Zielonej Gospodarki.....	63
Ryc. 5 Lokalizacja złóż na terenie Gminy Warta	68
Ryc. 6 Zasięg obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Warta.....	69
Ryc. 7 Formy ochrony przyrody występujące w Gminie Warta	72
Ryc. 8 Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 działających na terenie Gminy Warta.....	79
Ryc. 9 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023	79
Ryc. 10 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców w gminach powiatu sieradzkiego.....	80
Ryc. 11 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023.....	81
Ryc. 12 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu sieradzkiego	81
Ryc. 13 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sieradzkim i województwie łódzkim na tle kraju w latach 2019-2023.....	79
Ryc. 14 Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Warta w 2020 roku	80
Ryc. 15 Struktura zasiewów wybranych upraw w Gminie Warta w 2020 roku	80

Ryc. 16 Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Warta w 2023 roku na tle powiatu i województwa	82
Ryc. 17 Dochody ogółem i dochody bieżące Gminy Warta w latach 2019-2023 (zł).....	86
Ryc. 18 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023.....	87
Ryc. 19 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2019-2023	87
Ryc. 20 Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023.....	88
Ryc. 21 Wydatki ogółem i wydatki bieżące Gminy Warta w latach 2019-2023 (zł).....	88
Ryc. 22 Wykonanie budżetu Gminy Warta w latach 2019-2023	89
Ryc. 23 Struktura dochodów Gminy Warta w latach 2019-2023.....	90
Ryc. 24 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Warta na tle powiatu i województwa	92
Ryc. 25 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2019-2023.....	92
Ryc. 26 Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Warta na lata 2024-2030.....	95
Ryc. 27 Gęstość zaludnienia w powiecie sieradzkim w 2023 roku	96
Ryc. 28 Struktura ludności w gminie Warta w latach 2019-2023	99
Ryc. 29 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Warta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023	101
Ryc. 30 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Warta w latach 2022-2024 na tle powiatu i województwa	102
Ryc. 31 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Warta w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa	108
Ryc. 32 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2019-2023	108
Ryc. 33 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Warta na tle powiatu i województwa	110

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Warta

Szanowni Państwo,

W związku z podjęciem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Warta, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę, *nie dotyczy/nie mam zdania* nie jest zaliczane do średniej.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)?						
skuteczność działania pomocy społecznej?						
dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
dostęp do żłobków?						
jakość opieki żłobkowej?						
wsparcie osób starszych (np. DPS, Klub Seniora)?						
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)?						
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski w Warcie?						
bezpieczeństwo publiczne?						
dostępność budynków administracji publicznej?						

OBSZAR: GOSPODARKA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność inwestycyjną?						
możliwość uzyskania zatrudnienia?						
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem?						
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej?						
funkcjonowanie transportu zbiorowego?						
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)?						
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej?						
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
estetykę (czystość na obszarach publicznych)?						
jakość powietrza?						
oferę w działaniach wspierających ochronę środowiska np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła?						
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
dostępność terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
czystość terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
świadomość ekologiczną mieszkańców?						
system odbioru odpadów?						
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						

walory środowiska przyrodniczego?						
rozwój odnawialnych źródeł energii?						
OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
stan dróg?						
małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
dostępność sieci wodociągowej?						
dostępność sieci kanalizacyjnej?						
dostępność sieci gazowej?						
dostęp do szerokopasmowego Internetu?						
OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność turystyczną?						
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej?						
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)?						
poziom bazy gastronomicznej?						
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)?						
jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych?						
oferę spędzania wolnego czasu dla dzieci?						
oferę spędzania wolnego czasu dla młodzieży?						
oferę spędzania wolnego czasu dla dorosłych?						
oferę spędzania wolnego czasu dla seniorów?						
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

OBSZAR: EDUKACJA I KULTURY						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
dostęp do edukacji przedszkolnej?						
jakość edukacji przedszkolnej?						
jakość infrastruktury przedszkolnej?						
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
dojazd do szkół ponadpodstawowych?						
jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach?						
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach?						
dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach?						
organizację dowozu dzieci do szkół?						
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych?						
dostęp do obiektów kulturalnych? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
działalność Warckiego Centrum Kultury?						
działalność Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Warcie?						
działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
- rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego

- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej**
- rozwój infrastruktury kulturalnej**
- rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)**
- renowacja zabytków**
- poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami**
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej**
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków**
- rozwój sieci gazowej**
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich**
- rozwój przedsiębiorczości - ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: ulgi)**
- rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego**
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych**
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami**
- zwiększenie dostępu do Internetu**
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy**
- zwiększenie/stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3**
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi**
- poprawa dostępu do usług medycznych**
- zmniejszenie bezrobocia**
- zwiększenie działań promocyjnych Gminy**
- inwestycje w rozwój turystyki**
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych**
- zwiększenie dostępności przedszkoli**
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży**
- poprawa bezpieczeństwa publicznego**
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)**
- aktywizacja osób starszych**
- inne (jakie?)**

Część III:

1. Proszę wymienić kluczowe elementy, z których Gmina może być dumna (maksymalnie 3):

2. Proszę podać, co mogłoby stać się wizytówką Gminy?

3. Proszę uporządkować (według ważności) poszczególne profile rozwoju, na których Gmina według Państwa powinna się skupić do 2030 roku. 1 – najważniejsza, 5 – najmniej ważna.

Gmina turystyczna	
Gmina produkcyjno-przemysłowa	
Gmina rolnicza	
Gmina prospołeczna	
Gmina mieszkaniowa	

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student

- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem Gminy
- nie jestem mieszkańcem Gminy

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem miasta
- jestem mieszkańcem wsi
- nie jestem mieszkańcem Gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W GMINIE WARTA – CZYSTA PRZESTRZEŃ DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	Wskaźnik	Osiągnięta wartość wskaźnika w roku x	
I.I. NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA SPRZYJAJĄCA ROZWOJOWI I BEZPIECZEŃSTWU GMINY WARTA	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych;					długość wybudowanych dróg gminnych (km)		
						długość zmodernizowanych dróg gminnych (km)		
	Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, budowę inteligentnych przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej, montaż wyświetlaczy prędkości i poprawę stanu oznakowania drogowego;						długość wybudowanych i zmodernizowanych chodników (km)	
							długość wybudowanych i zmodernizowanych ścieżek rowerowych (km)	
	Budowa i modernizacja chodników oraz sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, połączonych z istniejącą infrastrukturą (połączenie zbiornika Jeziorsko w Warcie m.in. z Ostrowem, Sieradzem)						długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci komunikacyjnej we współpracy z zarządcami dróg wyższego rzędu (km)	
							liczba kursów	

						autobusów (szt.)	
	Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w celu rozbudowy i modernizacji dróg oraz budowy ciągów pieszych oraz rowerowych;					długość zmodernizowanej sieci energetycznej (km)	
	Utrzymanie funkcjonujących kursów transportu publicznego oraz dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców;					długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy (km)	
	Modernizacja sieci energetycznej;					długość sieci wodociągowej na terenie gminy (km)	
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji)					udział mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%)	
	Budowa nowych, utrzymanie i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody (m.in. modernizacja SUW we Włyniu);					udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%)	
	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie;					liczba obiektów retencyjnych (szt.)	
	Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne);					długość wybudowanej sieci światłowodowej (km)	
	Zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu oraz współpraca z operatorami i umożliwienie rozwoju wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy;					liczba budynków, w których usunięto bariery architektoniczne (szt.)	

	Rozwój e-usług;						
	Poprawa dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej oraz infrastruktury drogowej;						środki przekazane na doposażenie jednostek OSP (zł)
	Doposażenie jednostek OSP.						
I.II. ZRÓWNOWAŻONE PLANOWANIE PRZESTRZENNE I EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE ZASOBAMI GMINY	Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy;						postępy prac nad Planem ogólnym (forma opisowa);
	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzące do optymalnego wykorzystania przestrzeni (ograniczenie niekontrolowanego rozpraszania się zabudowy);						udział powierzchni Gminy objętej obowiązującymi MPZP (%)
	Wyznaczanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz wielorodzinnej w dokumentach planistycznych;						powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha)
	Rozwój usług w obrębie skupisk zabudowy mieszkaniowej.						powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycje (ha)
	Wyznaczenie terenów przeznaczonych pod inwestycje w dokumentach planistycznych;						liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (szt.).
	Wyznaczenie obszarów strategicznej interwencji – rozwój turystyki						liczba nieruchomości po przeprowadzonej procedurze uregulowania stanu prawnego (szt.)
	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej;						
	Prowadzenie procesu rewitalizacji zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzącego do wyprowadzenia terenów ze stanu kryzysowego;						
	Rekultywacja terenów kopalni w przypadku zaprzestania ich działalności;						
Regulacja własności stanów prawnych nieruchomości komunalnych.							

I.III. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA I EKOLOGICZNA GMINY WARTA	Lokalizacja instalacji produkujących energię odnawialną np. fotowoltaicznych, na budynkach użyteczności publicznej i innych obiektach gminnych;					liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.)	
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy;					liczba przeprowadzonych działań i kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska (szt.)	
	Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła);					liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.)	
	Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne;					udział mieszkańców korzystających z odnawialnych źródeł energii (%)	
	Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych;					liczba niskoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy (szt.)	
	Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);					liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury (szt.)	
	Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy;						
	Sukcesywne oczyszczanie przestrzeni z azbestu.						powierzchnia nowych zalesień i zadrzewień (ha).
	Wyznaczenie w dokumentach planistycznych terenów pod rozwój OZE wraz z określenie						liczba ton usuniętych i

	stref buforowych;					unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest (t).	
	Budowa biogazowni;					powierzchnia terenów	
	Optymalizacja gospodarki odpadami, lokalne zarządzanie odpadami i wzrost samowystarczalności Gminy.					wyznaczonych pod rozwój OZE (ha)	

CEL STRATEGICZNY II: GMINA WARTA – PRZYJAZNA PRZEDSIĘBIORCOM I DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ TURYSTYCZNIE

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	Wskaźnik	Osiągnięta wartość wskaźnika w roku x
II.I. WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO POPRZEC INNOWACJE, EDUKACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYSEKTOROWĄ	Stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej (m.in. ulgi podatkowe);					liczba przedsiębiorców korzystających z systemu ulg i zachęt (szt.)	
	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na obrzeżach miasta;					liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.)	
	Współpraca międzysektorowa pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami z uwzględnieniem NGO - utworzenie w Gminie podmiotu skupiającego przedsiębiorców i pomagającego w rozwoju, będącego platformą wymiany doświadczeń, współpracy, promocji i rozwiązywania					liczba spotkań organizowanych w partnerstwie Gminy, przedsiębiorców, NGO (szt.)	

	problemów;						
	Stworzenie i realizacja wraz ze szkołami podstawowymi oraz ponadpodstawowymi programu edukacyjnego, stymulującego postawy przedsiębiorcze oraz przedstawiające możliwości zawodowe.					liczba uczniów w szkołach zawodowych (os.)	
	Rozbudowa lokalnego targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na którym realizowana będzie sprzedaż bezpośrednia m.in. producentów lokalnych;					udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	
	Stwarzanie warunków umożliwiających organizację szkoleń dla rolników z zakresu nowoczesnego rolnictwa, retencjonowanie wód oraz aplikacji o fundusze strukturalne UE oraz inne zewnętrzne źródła finansowania.					liczba zrealizowanych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla rolników (szt.) liczba spotkań dotyczących retencjonowania wód (szt.)	
II.II. PROMOCJA ATRAKCYJNOŚCI KULTUROWEJ, PRZYRODNICZEJ I INWESTYCYJNEJ GMINY WARTA	Kontynuacja i poszerzenie oferty cyklicznych wydarzeń kulturowych i sportowych wyróżniających Gminę Warta;					liczba zorganizowanych wydarzeń kulturowych i sportowych na terenie Gminy (szt.)	
	Stworzenie broszury informacyjnej skupiającej lokalne atrakcje turystyczne;					liczba odsłon strony internetowej (szt.)	
	Utworzenie strony promocyjnej					liczba	

	terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów;					przeprowadzonych kampanii promocyjnych Gminy (szt.).	
	Prowadzenie kampanii promocyjnych gminy pod kątem turystyki krajoznawczej i ekoturystyki, a także w oparciu o dziedzictwo i postaci historyczne (m.in. prawa miejskie od 1255 r., osoby urodzone w Warcie: Skarżyński, Stach z Warty);						
	Kontynuowanie współpracy oraz rozwój sieci gmin partnerskich;					liczba działań podejmowanych wraz z gminami partnerskimi (szt.)	
	Promocja produktów lokalnych producentów (sery, rękodzieło);						
	Stworzenie lokalnej marki oraz produktu lokalnego;						
	Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą oraz wypoczywać.						liczba nowo powstałych przedsiębiorstw (szt.)
II.III. BOGATA OFERTA TURYSTYCZNA OPARTA NA ZASOBACH I TRADYCJACH REGIONU	Wyznaczenie stref rozwoju infrastruktury turystycznej (m.in. baza noclegowa);					liczba miejsc noclegowych na terenie Gminy (szt.)	
	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz jej promocja (m.in. przystań kajakowa);					liczba zmodernizowanych lub wybudowanych obiektów turystycznych (szt.)	
	Opracowanie materiałów ukazujących możliwości aktywnego spędzenia czasu na terenie Gminy przy wykorzystaniu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej;					liczba wydarzeń wpisanych do kalendarza rocznego (szt.)	
	Kontynuowanie tworzenia kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych;						
	Dbanie o historię, m.in. poprzez kolekcjonowanie i zachowanie pamiątek historycznych oraz						liczba wydarzeń związanych z kultywowaniem tradycji (szt.)

	kultywowanie tradycji np. funkcjonowanie chóru „Lutnia”;						
	Współpraca z Muzeum Miasta i Rzeki Warty;					liczba zabytków oraz obiektów po renowacji (szt.)	
	Renowacja obiektów zabytkowych;						
	Podejmowanie kompleksowych działań na rzecz ochrony, rewaloryzacji i promocji dziedzictwa kulturowego Gminy, w szczególności układu urbanistycznego miasta Warty wraz z zespołami sakralnymi, obiektów z listy zabytków reprezentatywnych oraz zagrożonych;						
	Utworzenie punktu informacji turystycznej i historycznej;					liczba odwiedzin punktu informacji turystycznej i historycznej (os.)	
	Utworzenie całorocznej oferty turystycznej.						

CEL STRATEGICZNY II: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZEGO MIESZKAŃCÓW W GMINIE WARTA

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	Wskaźnik	Osiągnięta wartość wskaźnika w roku x
III.I. WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY I OPIEKI NAD DZIEĆMI	Rozwój infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej poprzez utworzenie dodatkowych miejsc;					liczba miejsc w przedszkolach i żłobkach (szt.)	
	Modernizacja placówek oświatowych oraz doposażanie obiektów w pomoce dydaktyczne;					liczba zmodernizowanych i doposażonych obiektów oświatowych (szt.)	

	Poszerzenie bazy specjalistycznej w placówkach edukacyjnych (np. psycholog, pedagog, logopeda);					liczba specjalistów świadczących pomoc psychologiczną w szkołach (os.)	
	Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach;					liczba przeprowadzonych działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej w szkołach (szt.)	
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli;					liczba szkoleń dla nauczycieli (szt.)	
	Zwiększenie liczby zajęć języków obcych w szkole;					liczba godzin języków obcych w szkołach (godz.)	
	Organizacja zajęć pozalekcyjnych pozwalających						
	na rozwijanie pasji i zainteresowań.;					liczba zajęć pozalekcyjnych (szt.)	
	Organizacja zajęć związanych z technologiami cyfrowymi m.in. programowanie, robotyka;					średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty (%)	
	Kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce;						
	Dostosowywanie istniejącej sieci szkół do zmieniającej się sytuacji demograficznej.						
III.II. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH ORAZ SPOŁECZNYCH	Wsparcie działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej;					liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (os.)	
	Zwiększenie dostępu oraz poszerzenie oferty usług opiekuńczych;					liczba utworzonych miejsc w Domu Dziennego Pobytu (szt.)	
	Utworzenie Domu Dziennego Pobytu;					liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-	

						zdrowotnych (szt.)	
	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług w zakresie zdrowia psychicznego;					liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktyki zdrowotnej (os.)	
	Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami;						
	Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia;					liczba przeszkolonych pracowników (os.)	
	Wspieranie przez gminę programów nieobowiązkowych szczepień oraz programów profilaktyki zdrowotnej i badań przesiewowych, we współpracy z podmiotami medycznymi;						
	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla pracowników zatrudnianych przez Gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami;					liczba dostępnych specjalistycznych usług medycznych (szt.)	
	Utworzenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej współpracującego z podmiotami prywatnymi w zakresie specjalistycznej opieki medycznej.						
III.III. ROZBUDOWANA OFERTA KULTURALNA ORAZ SPORTOWA Z UWZGLĘDNIENIEM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I AKTYWIZACJI MIESZKAŃCÓW	Kontynuacja działań oraz rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, dostosowanej do zachodzących zmian demograficznych, m.in. rozwój oferty dla seniorów;					liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych w roku (szt.)	
	Remont świetlic wiejskich wraz z zagospodarowaniem otoczenia;					liczba świetlic, w których odbywają się cykliczne zajęcia/spotkania dla mieszkańców (szt.)	

	Organizacja zielonych szkół, półkolonii opartych o potencjał turystyczny gminy (bogactwo przyrodnicze oraz postaci historyczne)					liczba uczestników zielonych szkół i półkolonii (os.)	
	Kontynuacja współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami;					liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą (szt.)	
	Wsparcie organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne;					liczba uczestników zajęć organizowanych przez jednostki kultury (os.).	
	Utworzenie centrum kulturalno-informacyjnego (którego zadaniem będzie m.in. organizacja oferty kulturalnej, turystycznej oraz edukacyjno-historycznej) w celu stworzenia przyjaznej przestrzeni dla wszystkich grup społecznych;					liczba zajęć sportowych dostępnych na terenie Gminy oraz ich uczestników (szt.).	
	Budowa odkrytego i krytego basenu;					liczba	
	Modernizacja istniejących oraz budowa nowych obiektów sportowych (m.in. przy szkołach na terenie wsi, stadion, boiska wielofunkcyjne).					rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów infra. sportowej (szt.)	

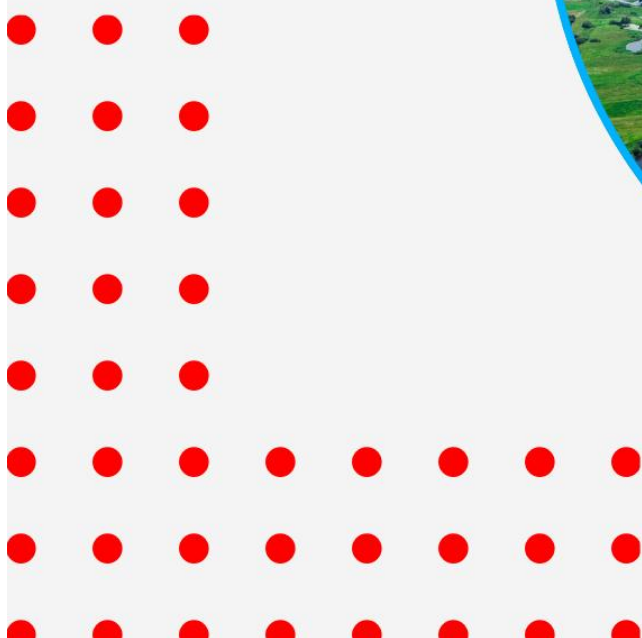

Załącznik nr 2 do uchwały nr XVIII/122/2025
Rady Miejskiej w Warcie
z dnia 30 grudnia 2025 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

Wykonawca prognozy:

Zespół autorów:

Nina Jędrusik

Nina Jędrusik – kierujący zespołem

Iwona Nowacka

Iwona Nowacka – członek zespołu

15 października 2025 roku

Spis treści

Spis treści.....	3
1. INFORMACJE O PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	5
1.1. Podstawy formalno-prawne sporządzania prognozy	5
1.2. Zakres i cel prognozy	6
1.3. Metody opracowania prognozy	9
1.4. Źródła informacji	9
1.5. Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska	10
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIAMI Z INNYMI DOKUMENTAMI	12
2.1. Zawartość i cele Strategii	12
2.2. Powiązania Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 z innymi dokumentami strategicznymi, z uwzględnieniem ich celów ochrony środowiska i wyznaczanych kierunków działań	18
3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY WARTA	28
3.1. Położenie	28
3.2. Demografia	29
3.3. Infrastruktura techniczna	30
3.3.1. Transport i komunikacja	30
3.3.2. Urządzenia sieciowe	31
3.4. Istniejący stan środowiska przyrodniczego.....	32
3.4.1. Ochrona klimatu i jakość powietrza	32
3.4.2. Zagrożenie hałasem.....	38
3.4.3. Pola elektromagnetyczne	42
3.4.4. Gospodarowanie wodami.....	43
3.4.5. Gospodarka wodno-ściekowa	51
3.4.6. Zasoby geologiczne	52
3.4.7. Gleby.....	53
3.4.8. Gospodarowanie odpadami i zapobieganie ich powstawaniu	54
3.4.9. Zasoby przyrodnicze	56
3.4.10. Zapobieganie poważnym awariom	77
4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	78
5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	80
5.1. Różnorodność biologiczna, fauna i flora, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000	80
5.2. Zdrowie i bezpieczeństwo ludzi.....	96

5.3.	Wody powierzchniowe i podziemne	99
5.4.	Powietrze i klimat	104
5.5.	Powierzchnia ziemi, krajobraz i gleby.....	108
5.6.	Klimat akustyczny	111
5.7.	Zasoby naturalne	113
5.8.	Zabytki i dobra materialne	113
6.	PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII	114
7.	MOŻLIWE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ STRATEGII	118
8.	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	120
9.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIK LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	120
10.	REKOMENDACJE I WNIOSKI DO OSTATECZNEJ WERSJI DOKUMENTU	121
11.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ PRZEWIDZIANYCH W PROJEKCIE STRATEGII.....	122
12.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	123
13.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	126
14.	SPIS RYSUNKÓW I TABEL	129
15.	OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST.2	130

1. INFORMACJE O PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

1.1. Podstawy formalno-prawne sporządzania prognozy

Podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Zgodnie z zapisami art. 46 ust. 1 pkt 1, pkt 2 i pkt 3 ww. ustawy, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 ustawy, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi oraz Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Przedmiotowe dokumenty zostaną także udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.2. Zakres i cel prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera w swoim zakresie identyfikację potencjalnych oddziaływań na środowisko, będących wynikiem realizacji zapisów „Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034” oraz ocenę natężenia tych oddziaływań. Jej celem jest analiza potencjalnego oddziaływania na środowisko przedsięwzięć oraz realizacji założeń wskazanego wyżej dokumentu.

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami (o których mowa w art. 57 i 58) zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi po zapoznaniu się z wnioskiem Burmistrza Warty, w piśmie nr WOOŚ.411.397.2025.AJa.2 z dnia 01.09.2025 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034”. W piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 i art. 52 ustawy ooś.

Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie nr NS OZNS.9022.533.2025.AK z dnia 19.08.2025 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034”.

W związku z tym, niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko (art. 51 ust. 2):

- zawiera:
 - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
 - oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
 - datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;
- określa, analizuje, ocenia:
 - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

- przedstawia:
 - rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
 - biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto, zgodnie z art. 52 ust. 1 i 2:

- Prognoza oddziaływania na środowisko, została opracowana stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowana do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem,

- w Prognozie zostały uwzględnione informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Dodatkowo zgodnie z wymogami określonymi w uzgodnieniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi prognoza powinna zawierać:

- identyfikację, analizę i ocenę oddziaływań generowanych zapisami projektu dokumentu na zasoby, twory i składniki przyrody, a także cele ochrony przyrody wymienione w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz cele, przedmioty i zakazy obowiązujące w odniesieniu do form ochrony przyrody i otulin,
- zakres informacji zawartych w prognozie powinien uwzględniać analizę możliwości negatywnego oddziaływania przewidywanych przez projekt dokumentu zapisów na cele ochrony, przedmioty ochrony, integralność obszarów i spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 w kontekście zapisów art. 33 ustawy o ochronie przyrody,
- identyfikację, analizę i ocenę oddziaływania generowanego zapisami projektu dokumentu na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych oraz obejmować analizę możliwości nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza dla zidentyfikowanych części wód,
- analizę odporności ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych, jak i analizę oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych na ustalenia projektowanego dokumentu, powyższa analiza winna również uwzględniać wpływ projektu dokumentu na różnorodność biologiczną i inne elementy środowiska,
- zakres informacji zawartych w prognozie powinien uwzględniać szczegółową analizę i ocenę w jaki sposób zapisy Rozporządzenia (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869 (Dz. U. UE. L. z 2024 r. poz. 1991) nakładającego cele i obowiązki odbudowy m.in. ekosystemów lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych, odbudowy naturalnej łączności rzek oraz naturalnych funkcji powiązanych równin zalewowych, odbudowy populacji owadów zapylających, odbudowy ekosystemów rolniczych oraz odbudowy ekosystemów leśnych, zostały uwzględnione w projekcie dokumentu oraz jak zapisy projektowanego dokumentu przyczyniły się do ograniczenia oddziaływania na środowisko. Wyjaśnić, czy zawarte w projekcie dokumentu działania są wystarczające do spełnienia założeń wynikających z ww. rozporządzenia,
- zakres prognozy winien obejmować analizę zgodności ustaleń projektowanego dokumentu z zapisami Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego obowiązujący na mocy uchwały Nr XIII/150/25 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 kwietnia 2025 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego.

Natomiast zgodnie z wymogami określonymi w uzgodnieniu Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego prognoza powinna zostać opracowana ze szczególnym uwzględnieniem:

- informacji o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami – spójność z dokumentami wyższego rzędu,

- rzetelnie sporządzonego streszczenia w języku niespecjalistycznym, pozwalającym wszystkim zainteresowanym, także tym nieposiadającym specjalistycznej wiedzy z zakresu ochrony środowiska zapoznać się z wynikami i wnioskami z oceny, a także uczestniczyć w dyskusji nad ustaleniami projektu i jego wpływem na zmiany środowiska,
- przewidywanych znaczących oddziaływań na ludzi, powietrze, wodę i powierzchnię ziemi, w fazie realizacji, jak i eksploatacji planowanych przedsięwzięć, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych na środowisko – uwzględnienie zależności między poszczególnymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy, zwłaszcza oddziaływania na stan zdrowia ludzi (w aspekcie narażenia na m.in. zanieczyszczenia powietrza, hałas, wibracje) zamieszkujących w sąsiedztwie planowanych do realizacji przedsięwzięć, uwzględnionych w projekcie,
- rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko (zdrowie ludzi), mogących być rezultatem realizacji dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034” – działania mające na celu zapewnienie standardów jakości środowiska, zwłaszcza w przypadku realizacji inwestycji zaplanowanych do realizacji w ramach dokumentu,
- istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych – należy uwzględnić działania, które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić realizację zapisów przedmiotowego dokumentu.

1.3. Metody opracowania prognozy

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.).

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autorzy prognozy kierowali się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotyczącą oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono opisowo wraz z merytorycznym uzasadnieniem. Ocena dokonana została oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych kierunków działań.

1.4. Źródła informacji

W toku opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034” oraz Prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystywano następujące dokumenty źródła międzynarodowego, krajowego oraz regionalnego:

- Traktat Lizboński,

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030,
- Europejski Zielony Ład,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Polityka wodna Państwa do 2030 r.,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza,
- Krajowy Program Gospodarki Odpadami,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.,
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030,
- Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego,
- Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej,
- Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego.

1.5. Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska

W celu określenia wpływu oraz skutków planowanych kierunków działań na stan środowiska, w toku opracowywania prognozy przeprowadzono dokładną analizę wpływu każdego z nich na poszczególne obszary środowiska. Przyjęto, że obszarami tymi są wymienione w art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy OOŚ tj. „przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,

- dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIAMI Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Zawartość i cele Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2034 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie i kulturowe, środowisko przyrodnicze, infrastruktura czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 to najważniejszy dokument do kreowania rozwoju lokalnego, spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030). Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany w sposób kompleksowy na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Warta w określonym czasie. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców oraz informacje pozyskane podczas warsztatów strategicznych, które odbyły się 18 grudnia 2024 roku. Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w tym zmian wprowadzonych ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, oraz ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, wprowadzających zmiany dotyczące treści strategii rozwoju gminy.

Prace nad Strategią rozpoczęto w pierwszej połowie 2024 roku, kiedy Burmistrz Warty podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr II/5/2024 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 22 maja 2024 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034, w tym trybu konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem i pracownikami Urzędu Miejskiego w Warcie. Następnie przeprowadzono badania ankietowe oraz warsztaty, podczas których opracowano misję i wizję rozwoju Gminy, a także cele strategiczne, operacyjne i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. W lutym 2025 roku przygotowano

projekt Strategii, który później został wyłożony do publicznego wglądu, a następnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Łódzkiego.

Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 jest kompleksowym dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zawiera ocenę zarówno mocnych stron, które stanowią podstawę do dalszego rozwoju, jak i obszarów problemowych, wymagających szczególnej uwagi i konkretnych działań naprawczych. W ramach procesu strategicznego określono misję Gminy Warta, która służy jako przewodnik przy formułowaniu celów strategicznych oraz planowaniu działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wizji Gminy Warta w 2034 roku.

Misja Gminy jest kluczowym elementem strategii, wskazującym na najważniejsze kierunki rozwoju. Skupia się ona na podstawowych wartościach, którymi kierują się zarówno władze, jak i mieszkańcy w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie: co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Warta brzmi następująco:

Gmina Warta to społeczność świadoma swoich potrzeb i zaangażowana w rozwój, która wykorzystuje swój potencjał i dostępne zasoby w dążeniu do zrównoważonego rozwoju. Skupia się na tworzeniu warunków do dynamicznego rozwoju gospodarczego, społecznego, dbając o środowisko naturalne i wysoką jakość życia mieszkańców. Angażuje się w ochronę środowiska oraz wspieranie inicjatyw, które przyczyniają się do tworzenia silnej i zjednoczonej wspólnoty.

Kolejnym istotnym elementem jest wizja Gminy, czyli wyobrażenie jej przyszłego stanu, obrazu jednostki, który będzie rezultatem realizacji strategii. Wizja ukazuje Gminę Warta w perspektywie strategicznej, po wdrożeniu zaplanowanych działań i osiągnięciu zamierzonych celów.

Wizja przedstawia stan docelowy Gminy Warta w 2034 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Warta brzmi następująco:

Gmina Warta to dynamicznie rozwijający się obszar, który łączy nowoczesną infrastrukturę z lokalnymi tradycjami. Dzięki rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej wzdłuż Jeziora oraz sieci dróg i tras rowerowych staje się ważnym punktem turystycznym w Polsce, oferującym całosezonową atrakcję oraz zwiększających atrakcyjność osiedleńczą Gminy. Mieszkańcy mają dostęp do różnorodnych mieszkań oraz usług zdrowotnych, społecznych, kulturalnych i edukacyjnych. Gmina Warta wspiera lokalną przedsiębiorczość i tworzenie miejsc pracy. Jest to przyjazne miejsce dla rodzin, otwarte na inwestycje i rozwój, z przestrzenią publiczną sprzyjającą integracji i jakości życia.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Warta, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe, nazywane celami operacyjnymi, które stanowią konkretne działania do osiągnięcia

Wyznaczone dla Gminy Warta cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu

przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Tabela 1. Zestawienie celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

CELE STRATEGICZNE		
CEL I:	CEL II	CEL III
NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W GMINIE WARTA – CZYSTA PRZESTRZEŃ DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ	GMINA WARTA – PRZYJAZNA PRZEDSIĘBIORCOM I DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ TURYSTYCZNIE	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZEGO MIESZKAŃCÓW W GMINIE WARTA
CELE OPERACYJNE		
I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta I.II. Zrównoważone planowanie przestrzenne i efektywne zarządzanie zasobami Gminy I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta	II.I. Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, edukację i współpracę międzysektorową II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu	III.I. Rozwinięty system oświaty i opieki nad dziećmi III.II. Dostęp do wysokiej jakości usług medycznych oraz społecznych III.III. Rozbudowana oferta kulturalna oraz sportowa z uwzględnieniem integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców

Źródło: projekt „Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034”.

Poniżej przedstawiono zbiór kierunków działań dla poszczególnych celów operacyjnych, odpowiadającym poszczególnym celom strategicznym.

Tabela 2. Zestawienie celów operacyjnych i kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034

CEL STRATEGICZNY I: NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W GMINIE WARTA – CZYSTA PRZESTRZEŃ DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ	
CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
I.I. NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA SPRZYJAJĄCA ROZWOJOWI I BEZPIECZEŃSTWU GMINY WARTA	1. Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych; 2. Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, budowę inteligentnych przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej, montaż wyświetlaczy prędkości i poprawę stanu oznakowania drogowego; 3. Budowa i modernizacja chodników oraz sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, połączonych z istniejącą infrastrukturą (połączenie zbiornika Jeziorsko w Warcie m.in. z Ostrowem, Sieradzem). 4. Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w celu rozbudowy i modernizacji dróg oraz budowy ciągów pieszych oraz rowerowych; 5. Utrzymanie funkcjonujących kursów transportu publicznego oraz dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców;

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Modernizacja sieci energetycznej; 7. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji) 8. Budowa nowych, utrzymanie i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody (m.in. modernizacja SUW we Włyniu); 9. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie; 10. Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne); 11. Zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu oraz współpraca z operatorami i umożliwienie rozwoju wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy; 12. Rozwój e-usług; 13. Poprawa dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej oraz infrastruktury drogowej; 14. Dopuszczenie jednostek OSP.
<p style="text-align: center;">I.II. ZRÓWNOWAŻONE PLANOWANIE PRZESTRZENNE I EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE ZASOBAMI GMINY</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy; 2. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzące do optymalnego wykorzystania przestrzeni (ograniczenie niekontrolowanego rozpraszania się zabudowy); 3. Wyznaczanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz wielorodzinnej w dokumentach planistycznych; 4. Rozwój usług w obrębie skupisk zabudowy mieszkaniowej; 5. Wyznaczenie terenów przeznaczonych pod inwestycje w dokumentach planistycznych; 6. Wyznaczenie obszarów o potencjale rozwoju turystyki; 7. Ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej; 8. Prowadzenie procesu rewitalizacji zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzącego do wyprowadzenia terenów ze stanu kryzysowego; 9. Rekultywacja terenów kopalni w przypadku zaprzestania ich działalności; 10. Regulacja własności stanów prawnych nieruchomości komunalnych.
<p style="text-align: center;">I.III. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA I EKOLOGICZNA GMINY WARTA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalizacja instalacji produkujących energię odnawialną np. fotowoltaicznych, na budynkach użyteczności publicznej i innych obiektach gminnych; 2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie działań termomodernizacyjnych w sektorze prywatnym na terenie Gminy; 3. Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła); 4. Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne; 5. Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych; 6. Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji); 7. Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy; 8. Sukcesywne oczyszczanie przestrzeni z azbestu. 9. Wyznaczenie w dokumentach planistycznych terenów pod rozwój OZE wraz z określeniem stref buforowych;

	10. Budowa biogazowni; 11. Optymalizacja gospodarki odpadami, lokalne zarządzanie odpadami i wzrost samowystarczalności Gminy.
CEL STRATEGICZNY 2 – GMINA WARTA – PRZYJAZNA PRZEDSIĘBIORCOM I DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ TURYSTYCZNIE	
CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
II.I. WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO POPRZEZ INNOWACJE, EDUKACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYSEKTOROWĄ	1. Stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej (m.in. ulgi podatkowe); 2. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na obrzeżach miasta; 3. Współpraca międzysektorowa pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami z uwzględnieniem NGO - utworzenie w Gminie podmiotu skupiającego przedsiębiorców i pomagającego w rozwoju, będącego platformą wymiany doświadczeń, współpracy, promocji i rozwiązywania problemów; 4. Stworzenie i realizacja wraz ze szkołami podstawowymi oraz ponadpodstawowymi programu edukacyjnego, stymulującego postawy przedsiębiorcze oraz przedstawiające możliwości zawodowe. 5. Rozbudowa lokalnego targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na którym realizowana będzie sprzedaż bezpośrednia m.in. producentów lokalnych; 6. Stwarzanie warunków umożliwiających organizację szkoleń dla rolników z zakresu nowoczesnego rolnictwa, retencjonowanie wód oraz aplikacji o fundusze strukturalne UE oraz inne zewnętrzne źródła finansowania.
II.II. PROMOCJA ATRAKCYJNOŚCI KULTUROWEJ, PRZYRODNICZEJ I INWESTYCYJNEJ GMINY WARTA	1. Kontynuacja i poszerzenie oferty cyklicznych wydarzeń kulturowych i sportowych wyróżniających Gminę Warta; 2. Stworzenie broszury informacyjnej skupiającej lokalne atrakcje turystyczne; 3. Utworzenie strony promocyjnej terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów; 4. Prowadzenie kampanii promocyjnych gminy pod kątem turystyki krajoznawczej i ekoturystyki, a także w oparciu o dziedzictwo i postaci historyczne (m.in. prawa miejskie od 1255 r., osoby urodzone w Warcie: Skarżyński, Stach z Warty); 5. Kontynuowanie współpracy oraz rozwój sieci gmin partnerskich; 6. Promocja produktów lokalnych producentów (sery, rękodzieło); 7. Stworzenie lokalnej marki oraz produktu lokalnego; 8. Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą oraz wypoczywać.
II.III. BOGATA OFERTA TURYSTYCZNA OPARTA NA ZASOBACH I TRADYCJACH REGIONU	1. Wyznaczenie stref rozwoju infrastruktury turystycznej (m.in. baza noclegowa); 2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz jej promocja (m.in. przystań kajakowa); 3. Opracowanie materiałów ukazujących możliwości aktywnego spędzenia czasu na terenie Gminy przy wykorzystaniu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej; 4. Kontynuowanie tworzenia kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych; 5. Dbanie o historię, m.in. poprzez kolekcjonowanie i zachowanie pamiątek historycznych oraz kultywowanie tradycji np. funkcjonowanie chóru „Lutnia”; 6. Współpraca z Muzeum Miasta i Rzeki Warty;

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Renowacja obiektów zabytkowych; 8. Podejmowanie kompleksowych działań na rzecz ochrony, rewaloryzacji i promocji dziedzictwa kulturowego Gminy, w szczególności układu urbanistycznego miasta Warty wraz z zespołami sakralnymi, obiektów z listy zabytków reprezentatywnych oraz zagrożonych; 9. Utworzenie punktu informacji turystycznej i historycznej; 10. Utworzenie całorocznej oferty turystycznej.
CEL STRATEGICZNY 3 – WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZEGO MIESZKAŃCÓW W GMINIE WARTA	
CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
III.I. WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY I OPIEKI NAD DZIEĆMI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej poprzez utworzenie dodatkowych miejsc; 2. Modernizacja placówek oświatowych oraz doposażanie obiektów w pomoce dydaktyczne; 3. Poszerzenie bazy specjalistycznej w placówkach edukacyjnych (np. psycholog, pedagog, logopeda); 4. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach; 5. Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli; 6. Zwiększenie liczby zajęć języków obcych w szkole; 7. Organizacja zajęć pozalekcyjnych pozwalających na rozwijanie pasji i zainteresowań.; 8. Organizacja zajęć związanych z technologiami cyfrowymi m.in. programowanie, robotyka; 9. Kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce; 10. Dostosowywanie istniejącej sieci szkół do zmieniającej się sytuacji demograficznej.
III.II. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH ORAZ SPOŁECZNYCH	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej; 2. Zwiększenie dostępu oraz poszerzenie oferty usług opiekuńczych; 3. Utworzenie Domu Dziennego Pobytu; 4. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług w zakresie zdrowia psychicznego; 5. Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami; 6. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia; 7. Wspieranie przez gminę programów nieobowiązkowych szczepień oraz programów profilaktyki zdrowotnej i badań przesiewowych, we współpracy z podmiotami medycznymi; 8. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla pracowników zatrudnianych przez Gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami; 9. Utworzenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej współpracującego z podmiotami prywatnymi w zakresie specjalistycznej opieki medycznej.
III.III. ROZBUDOWANA OFERTA KULTURALNA ORAZ SPORTOWA Z UWZGLĘDNIENIEM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I AKTYWIZACJI MIESZKAŃCÓW	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja działań oraz rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, dostosowanej do zachodzących zmian demograficznych, m.in. rozwój oferty dla seniorów; 2. Remont świetlic wiejskich wraz z zagospodarowaniem otoczenia; 3. Organizacja zielonych szkół, półkolonii opartych o potencjał turystyczny gminy (bogactwo przyrodnicze oraz postaci historyczne) 4. Kontynuacja współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami;

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Wsparcie organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne; 6. Utworzenie centrum kulturalno-informacyjnego (którego zadaniem będzie m.in. organizacja oferty kulturalnej, turystycznej oraz edukacyjno-historycznej) w celu stworzenia przyjaznej przestrzeni dla wszystkich grup społecznych; 7. Budowa odkrytego i krytego basenu; 8. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych obiektów sportowych (m.in. przy szkołach na terenie wsi, stadion, boiska wielofunkcyjne).
--	--

Źródło: projekt „Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034”.

2.2. Powiązania Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 z innymi dokumentami strategicznymi, z uwzględnieniem ich celów ochrony środowiska i wyznaczonych kierunków działań

Cele operacyjne oraz kierunki działań określone w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Warta są bezpośrednio związane z ochroną środowiska przyrodniczego. Zgodnie z założeniami dokumentu, planowane działania będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska, przyczyniając się do jego poprawy, racjonalnego zarządzania zasobami oraz minimalizacji negatywnego wpływu na ekosystemy. Wyznaczone cele i kierunki są również zgodne z celami ochrony środowiska określanymi w dokumentach wyższego szczebla.

Traktat Lizboński jest dokumentem, który nadaje Unii Europejskiej jednolitą strukturę oraz osobowość prawną. Zawiera on kluczowe zasady funkcjonowania Unii, podkreślając, że proces integracji Europy powinien opierać się na przejrzystych i demokratycznych zasadach, w ramach sprawnie działającej unii państw członkowskich. Zgodnie z jego postanowieniami, budowanie Wspólnoty Europejskiej powinno odbywać się w duchu zasady „Europy praw i wartości, wolności, solidarności i bezpieczeństwa”. Traktat zakłada również wzrost znaczenia Europy na scenie międzynarodowej. Z perspektywy ochrony środowiska najistotniejszym elementem jest wprowadzenie podstawy prawnej dotyczącej „solidarności energetycznej” oraz podkreślenie potrzeby walki ze zmianami klimatycznymi, choć bez konkretnych zobowiązań dla państw członkowskich. Analizując zapisy Traktatu, można stwierdzić, że projekt Strategii odpowiednio uwzględnia kwestie poruszone w jednym z najważniejszych dokumentów Unii Europejskiej.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu uznawana jest za kluczowy dokument strategiczny na poziomie unijnym. Stanowi ona odpowiedź na kryzys gospodarczy, jednocześnie uwzględniając nowe wyzwania związane z procesem globalizacji oraz rosnącą koniecznością racjonalnego wykorzystania surowców. Aby osiągnąć te cele, opracowano trzy podstawowe, ze sobą powiązane priorytety: inteligentny wzrost, zrównoważony rozwój oraz wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu.

W projekcie Strategii zaplanowano m.in. następujące kierunki działań, które mogą przyczynić się do realizacji założeń wymienionych w Strategii Europa 2020:

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie działań termomodernizacyjnych w sektorze prywatnym na terenie Gminy;
- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji);
- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych;
- Budowa i modernizacja chodników oraz sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, połączonych z istniejącą infrastrukturą (połączenie zbiornika Jeziersko w Warcie m.in. z Ostrowem, Sieradzem);
- Zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu oraz współpraca z operatorami i umożliwienie rozwoju wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy;
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych.

Cele polityki energetycznej na szczeblu Unii Europejskiej określają obecnie **Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030**. Najważniejsze z nich to:

- ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.),
- zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.

Wyznaczone w Strategii cele są w pełni zgodne z celami polityki energetycznej wskazanymi w Ramach polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, tj. ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, zwiększeniu udziału energii pochodzącej z OZE oraz poprawy efektywności energetycznej. Najważniejszymi kierunkami działań w tym zakresie są m.in.:

- Modernizacja sieci energetycznej;
- Lokalizacja instalacji produkujących energię odnawialną np. fotowoltaicznych, na budynkach użyteczności publicznej i innych obiektach gminnych;
- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie działań termomodernizacyjnych w sektorze prywatnym na terenie Gminy;
- Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne;
- Wyznaczenie w dokumentach planistycznych terenów pod rozwój OZE wraz z określeniem stref buforowych;
- Budowa biogazowni.

Komunikat Komisji Europejskiej o europejskim zielonym ładzie przedstawia inicjatywy polityczne, które mają pomóc UE osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 roku. Unia zobowiązała się do realizacji tego celu, co wymaga przeprowadzenia transformacji społeczno-gospodarczej w Europie: racjonalnej kosztowo, sprawiedliwej oraz społecznie zrównoważonej. **Europejski Zielony Ład (EZŁ)** to strategia rozwoju, która ma na celu przekształcenie Unii Europejskiej w obszar neutralny pod względem emisji dwutlenku węgla. Jest to odpowiedź na

kryzys klimatyczny oraz intensywne procesy degradacji środowiska. W Komunikacie omówiono konieczne inwestycje i dostępne narzędzia finansowe oraz wyjaśniono, w jaki sposób zapewnić transformację, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Do 2050 r. UE chce stać się kontynentem neutralnym dla klimatu.

Do realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu przyczynić się mogą m.in. następujące kierunki działań wyznaczone w ramach Strategii:

- Lokalizacja instalacji produkujących energię odnawialną np. fotowoltaicznych, na budynkach użyteczności publicznej i innych obiektach gminnych;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie działań termomodernizacyjnych w sektorze prywatnym na terenie Gminy;
- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne;
- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);
- Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne);
- Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy;
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych.

Głównym celem **Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku (SPA2020)** jest zapewnienie wysokiej jakości życia zarówno obecnym, jak i przyszłym pokoleniom, z uwzględnieniem ochrony środowiska. Plan ma także na celu stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, który będzie w stanie zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz wspierać konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Wszystkie działania podejmowane w ramach Strategii będą zgodne z założeniami SPA2020. Zaplanowane zadania mają na celu przede wszystkim poprawę stanu środowiska, zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię. W ramach Strategii określono m.in. następujące kierunki działań, które wpisują się w cele SPA2020:

- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);
- Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne);
- Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji);
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie;
- Prowadzenie procesu rewitalizacji zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzącego do wyprowadzenia terenów ze stanu kryzysowego;
- Ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej;

- o Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych.

Europejska Konwencja Krajobrazowa została przyjęta w Florencji 20 października 2000 roku i jest jedynym międzynarodowym aktem w pełni poświęconym tematyce krajobrazu. Polska ratyfikowała konwencję 27 września 2004 roku, a weszła ona w życie 1 stycznia 2005 roku. Celem Konwencji jest promowanie ochrony, zarządzania i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów oraz tworzeniu dobrych praktyk krajobrazowych. Konwencja traktuje krajobraz jako istotny element życia ludzi, zarówno tych zamieszkujących miasta, wsie, jak i obszary zdegradowane, pospolite, czy wyjątkowo piękne, dlatego jej zasięg obejmuje terytorium całej Polski.

Wszystkie cele operacyjne oraz kierunki działań zaplanowane w ramach Strategii będą uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe, aby kierować i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy z specyfiką terenu gminy. Zmiany gospodarcze, społeczne oraz środowiskowe to wzajemnie powiązane czynniki, których czasami nie da się całkowicie uniknąć, jednak należy je ograniczyć, aby minimalizować ich wpływ na krajobraz. W Strategii zaplanowano m.in. następujące kierunki działań, które są spójne z Europejską Konwencją Krajobrazową:

- o Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzące do optymalnego wykorzystania przestrzeni (ograniczenie niekontrolowanego rozpraszania się zabudowy);
- o Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy;
- o Wyznaczenie obszarów o potencjale rozwoju turystyki;
- o Rekultywacja terenów kopalni w przypadku zaprzestania ich działalności;
- o Podejmowanie kompleksowych działań na rzecz ochrony, rewaloryzacji i promocji dziedzictwa kulturowego Gminy, w szczególności układu urbanistycznego miasta Warty wraz z zespołami sakralnymi, obiektów z listy zabytków reprezentatywnych oraz zagrożonych;
- o Renowacja obiektów zabytkowych;
- o Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy;
- o Prowadzenie procesu rewitalizacji zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzącego do wyprowadzenia terenów ze stanu kryzysowego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 stanowi kluczowy dokument strategiczny w zakresie polityki regionalnej państwa na lata do 2030 roku. Jest to zbiór wspólnych wartości i zasad współpracy między rządem, samorządami oraz partnerami społeczno-gospodarczymi na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument ten wyznacza systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd w odniesieniu do regionów, jak i w ramach działań wewnątrzregionalnych. W nadchodzących latach odegra on istotną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy.

Głównym celem Strategii jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytorialnych i ich specjalizacji w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzy warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Działania zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 wpisują się w cele określone w KSRR. Spośród wszystkich celów tego dokumentu, odniesiono się do nich poprzez zaplanowanie działań związanych z rozwojem infrastruktury komunalnej, mających na celu poprawę jakości środowiska, wód, powietrza, a także efektywne wykorzystanie energii i ograniczenie zapotrzebowania na tradycyjne źródła energii.

Głównym celem **Polityki wodnej Państwa do 2030 roku** jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do czystej i zdrowej wody oraz ograniczenie zagrożeń związanych z powodzią i suszami. Cel ten będzie realizowany poprzez utrzymanie dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy jednoczesnym zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej oraz dążeniu do wyrównania dysproporcji regionalnych. Działania zaplanowane w ramach Strategii są zgodne z założeniami Polityki wodnej Państwa, ponieważ przyczynią się do zaspokojenia potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz ograniczenia zagrożeń związanych z suszą.

W założenia Polityki wodnej Państwa do 2030 roku wpisują się m.in. następujące kierunki działań Strategii:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji);
- Budowa nowych, utrzymanie i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody (m.in. modernizacja SUW we Włyniu);
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie;
- Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne);
- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);
- Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy;
- Ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej;
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych.

Na poziomie ogólnopolskim funkcjonuje również **Krajowy Program Ochrony Powietrza**, którego głównym celem jest poprawa jakości powietrza w Polsce, szczególnie na obszarach, gdzie przekroczone zostały dopuszczalne standardy emisyjne. W ramach Programu, jako jeden z kluczowych problemów, wskazano emisję pyłów zawieszonych PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. W celu rozwiązania tych problemów zaproponowane zostały działania o charakterze technicznym, finansowym oraz organizacyjnym. Polityka ochrony powietrza będzie realizowana przez Partnerstwo na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce, które łączy organy rządowe i samorządowe.

W Strategii Rozwoju Gminy Warta przewidziano zadania, które mogą przyczynić się do realizacji celów Krajowego Programu Ochrony Powietrza, wspierając działania na rzecz poprawy jakości powietrza na poziomie lokalnym. Wśród tych działań wymienić można m.in.:

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie działań termomodernizacyjnych w sektorze prywatnym na terenie Gminy;
- Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne;

- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Lokalizacja instalacji produkujących energię odnawialną np. fotowoltaicznych, na budynkach użyteczności publicznej i innych obiektach gminnych;
- Modernizacja sieci energetycznej;
- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych.

Krajowy Program Gospodarki Odpadami (KPGO) jest dokumentem strategicznym, który określa cele, zasady i działania mające na celu poprawę zarządzania odpadami w Polsce. Jego głównym celem jest zminimalizowanie negatywnego wpływu odpadów na środowisko i zdrowie ludzi, poprzez efektywne zarządzanie nimi, promowanie recyklingu, a także zmniejszenie ilości odpadów trafiających na wysypiska. Program kładzie duży nacisk na wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), co oznacza dążenie do ponownego wykorzystania zasobów, minimalizowanie odpadów oraz ich odzyskiwanie. KPGO wspiera również rozwój infrastruktury do zbierania, przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów, oraz edukację społeczną na temat odpowiedzialnej konsumpcji i segregacji odpadów.

W Strategii wyznaczono m.in. następujące kierunki działań wpisujące się w założenia KPGO:

- Optymalizacja gospodarki odpadami, lokalne zarządzanie odpadami i wzrost samowystarczalności Gminy;
- Sukcesywne oczyszczanie przestrzeni z azbestu;
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji);
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie;
- Budowa biogazowni.

Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku (PEP2040) określa kierunki rozwoju sektora energetycznego w Polsce w kontekście transformacji energetycznej, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Główne założenia to zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w miksie energetycznym, modernizacja sektora węgla, rozwój energetyki jądrowej, poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie elastyczności systemu energetycznego. PEP2040 kładzie również nacisk na redukcję emisji CO₂, a także na wspieranie innowacji technologicznych i zielonych inwestycji. Celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 roku przy jednoczesnym zapewnieniu stabilności i dostępności energii dla obywateli i gospodarki.

W Strategii zaplanowano m.in. następujące zadania, które wpisują się w założenia Polityki energetycznej Polski do 2040 r.:

- Modernizacja sieci energetycznej;
- Lokalizacja instalacji produkujących energię odnawialną np. fotowoltaicznych, na budynkach użyteczności publicznej i innych obiektach gminnych;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie działań termomodernizacyjnych w sektorze prywatnym na terenie Gminy;

- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne;
- Wyznaczenie w dokumentach planistycznych terenów pod rozwój OZE wraz z określeniem stref buforowych.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 to dokument strategiczny, który określa cele i działania w zakresie ochrony środowiska oraz zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi w Polsce. Główne założenia obejmują poprawę jakości powietrza, ochronę bioróżnorodności, efektywne gospodarowanie wodami oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych. Dokument promuje również transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, zwiększenie efektywności energetycznej oraz rozwój technologii proekologicznych. W kontekście gospodarki wodnej, polityka zakłada zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi, ochronę przed suszami i powodzią, oraz poprawę jakości wód. Celem jest tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju, który nie narusza równowagi ekologicznej.

W Strategii zaplanowano następujące kierunki działań, które wpisują się w założenia Polityki ekologicznej Państwa do 2030 r.:

- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);
- Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne);
- Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji);
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie;
- Sukcesywne oczyszczanie przestrzeni z azbestu;
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych;
- Optymalizacja gospodarki odpadami, lokalne zarządzanie odpadami i wzrost samowystarczalności Gminy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry uwzględnia uwagi oraz wytyczne Komisji Europejskiej opracowane w ramach Wspólnej strategii wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej, a także dokumenty oceny pierwszych planów. Ponadto, dokument ten stosuje zintegrowane podejście w zarządzaniu wodami oraz uwzględnia powiązania między zarządzaniem wodami a celami środowiskowymi ustalonymi zgodnie z RDW. Kluczowym celem planowania w gospodarce wodnej jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszaru dorzecza Odry, przy jednoczesnym zaspokojeniu potrzeb związanych z gospodarką wodną. Jednym z priorytetowych zagadnień w procesie planowania inwestycji wodnych jest implementacja założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r., mająca na celu ochronę zasobów środowiska naturalnego oraz zapobieganie pogorszeniu jego stanu.

Realizacja ustaleń projektowanego dokumentu nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu

gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. W Strategii zaplanowano następujące kierunki wpisujące się w cele Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji);
- Budowa nowych, utrzymanie i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody (m.in. modernizacja SUW we Włyniu);
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie;
- Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne);
- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);
- Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy;
- Ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej;
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 to dokument strategiczny opracowany na szczeblu regionalnym, który w większym stopniu niż dotychczas koncentruje się na planowaniu, współzarządzaniu oraz lepszej koordynacji polityk publicznych. Jest to odpowiedź na wyzwania, przed którymi stoi Województwo Łódzkie. Dokument został przyjęty na podstawie Uchwały Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 roku.

W ramach Strategii określono trzy cele strategiczne, które obejmują sfery gospodarcze, społeczne i przestrzenne:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

Na poniższym schemacie zaprezentowano spójność celów strategicznych i operacyjnych określonych w Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2030	STRATEGIA ROZWOJU GMINY WARTA NA LATA 2025-2034
<p>Cel I: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka:</p> <p>I.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego</p> <p>I.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego</p> <p>I.3. Wsparcie rozwoju MŚP</p> <p>I.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności</p>	<p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.I. Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, edukację i współpracę międzysektorową</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta</p> <p>II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu</p> <p>Cel III Wysoka jakość życia społecznego mieszkańców w Gminie Warta</p> <p>III.I. Rozwinięty system oświaty i opieki nad dziećmi</p>
<p>Cel II: Obywatelskie społeczeństwo równych szans</p> <p>II.1. Rozwój kapitału społecznego</p> <p>II.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</p> <p>II.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia</p>	<p>Cel I: Nowoczesna infrastruktura i zrównoważony rozwój w gminie Warta – czysta przestrzeń dla przyszłych pokoleń</p> <p>I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta</p>

społecznego	<p>I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta</p> <p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta</p> <p>II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu</p> <p>Cel III Wysoka jakość życia społecznego mieszkańców w Gminie Warta</p> <p>III.I. Rozwinięty system oświaty i opieki nad dziećmi</p> <p>III.II. Dostęp do wysokiej jakości usług medycznych oraz społecznych</p> <p>III.III. Rozbudowana oferta kulturalna oraz sportowa z uwzględnieniem integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców</p>
<p>Cel III: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń</p> <p>III.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska</p> <p>III.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu</p> <p>III.3. Zwiększenie dostępności transportowej</p> <p>III.4. Nowoczesna energetyka w województwie</p> <p>III.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami</p> <p>III.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych</p>	<p>Cel I: Nowoczesna infrastruktura i zrównoważony rozwój w gminie Warta – czysta przestrzeń dla przyszłych pokoleń</p> <p>I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta</p> <p>I.II. Zrównoważone planowanie przestrzenne i efektywne zarządzanie zasobami Gminy</p> <p>I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta</p> <p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta</p> <p>II.III. Bogata oferta turystyczna oparta na zasobach i tradycjach regionu</p>
<p>Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo</p>	<p>Cel I: Nowoczesna infrastruktura i zrównoważony rozwój w gminie Warta – czysta przestrzeń dla przyszłych pokoleń</p> <p>I.I. Nowoczesna infrastruktura sprzyjająca rozwojowi i bezpieczeństwu Gminy Warta</p> <p>I.II. Zrównoważone planowanie przestrzenne i efektywne zarządzanie zasobami Gminy</p> <p>Cel II: Gmina Warta – przyjazna przedsiębiorcom i dynamicznie rozwijająca się turystycznie</p> <p>II.I. Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, edukację i współpracę międzysektorową</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności kulturowej, przyrodniczej i inwestycyjnej gminy Warta</p>

Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku został opracowany w celu realizacji polityki ochrony środowiska, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. W Programie dokonano diagnozy aktualnego stanu środowiska oraz infrastruktury ochrony środowiska, a także analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na dalsze planowanie strategii ochrony środowiska województwa, w tym mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, zawartych w analizie SWOT. Na podstawie diagnozy stanu środowiska województwa łódzkiego, zdefiniowano zagrożenia, problemy oraz prognozowane zmiany stanu środowiska. Określono również cele i kierunki interwencji Programu oraz rodzaje zadań zgłoszonych przez samorządy w poszczególnych obszarach interwencji. Realizacja zaproponowanych działań nie dotyczy wszystkich jednostek i będzie uzależniona od uwarunkowań prawnych oraz środowiskowych.

Wskazuje się, wszystkie cele i kierunki działań zawarte w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 są spójne z założeniami Programu ochrony środowiska dla województwa łódzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028.

W dniu 28 sierpnia 2018 r. uchwałą Nr LV/679/18 Sejmik Województwa Łódzkiego przyjął **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego**. Jest to kluczowy dokument Samorządu Województwa Łódzkiego, który definiuje politykę przestrzenną w granicach administracyjnych regionu, w tym dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Plan określa model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa. Zawiera także wskazania dotyczące rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 wpisuje się w założenia Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Łódzkiego.

Dokument „**Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej**” został przyjęty na podstawie Uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego nr XX/303/20 z dnia 15 września 2020 r. Program został opracowany w odpowiedzi na przekroczenie norm jakości powietrza odnotowane w 2018 roku, obejmujące:

- poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10,
- poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM2,5 (faza I oraz II),
- poziom docelowy benzo(a)pirenu,
- poziom docelowy ozonu.

Program ochrony powietrza jest dokumentem określającym działania, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Kierunki określone w Strategii będą zgodne z Programem ochrony powietrza i planem działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej

Sejmik Województwa Łódzkiego w dniu 15 kwietnia 2025 r. przyjął uchwałę Nr XIII/150/25 w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego. Audyt krajobrazowy stanowi podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu poprzez uwzględnienie wniosków i rekomendacji w dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego. Co więcej, zapisy Audytu wzmocniają także ochronę krajobrazu na obszarach objętych ochroną prawną. Zgodnie z Audytem, Gmina Warta jest położona w granicach 5 krajobrazów priorytetowych: Warta – krajobraz miejski (10-318.17-6), Nadwarciańskie Łąki w rejonie Warty (10-318.18-3), Dolina Warty na odcinku Strońsko – Warta (10-318.18-5), Las Rafałówka (10-318.19-75), Zbiornik Jeziorsko (10-318.18-8).

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 w zakresie ustaleń i rekomendacji kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie pozostają zgodne z rekomendacjami i wnioskami dotyczącymi kształtowania i ochrony krajobrazu priorytetowego, gdyż działania przewidziane w strategii wspierają zachowanie i rozwój wartości krajobrazowych, kulturowych oraz ekologicznych regionu.

3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY WARTA

3.1. Położenie

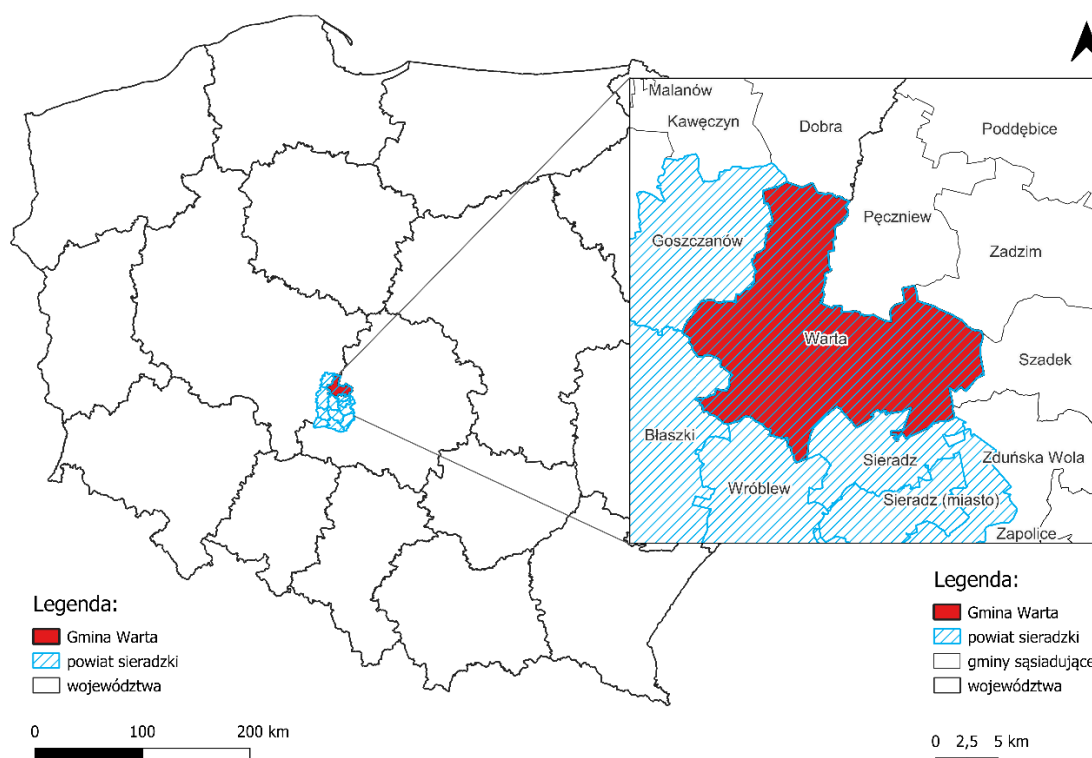
Gmina Warta jest gminą miejsko-wiejską, położoną w północnej części powiatu sieradzkiego, w zachodniej części województwa łódzkiego, na granicy dwóch województw: łódzkiego i wielkopolskiego. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 254 km², co stanowi 17% powierzchni powiatu sieradzkiego. Dominującą formę pokrycia i użytkowania terenu stanowią użytki rolne (69,5% powierzchni Gminy) oraz lasy (19,7% powierzchni Gminy). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na koniec 2023 roku Gminę Wartę zamieszkiwało 11 798 osób, co stanowiło ok. 11% ludności powiatu. W tym samym roku gęstość zaludnienia wyniosła 46,4 os./km². Warto zaznaczyć, że na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Warcie na koniec 2024 roku Gminę Wartę zamieszkiwało 12 157 osób.

Gmina Warta graniczy z dziewięcioma gminami:

- od północy z gminą Dobra (woj. wielkopolskie),
- od północnego wschodu z gminą Pęczniew (woj. łódzkie),
- od wschodu z gminą Zadzim (woj. łódzkie),
- od wschodu z gminą Szadek (woj. łódzkie),
- od południowego wschodu z gminą Zduńska Wola (woj. łódzkie),
- od południa z gminą Sieradz (woj. łódzkie),
- od południa z gminą Wróblew (woj. łódzkie),
- od zachodu z gminą Błaszki (woj. łódzkie),
- od zachodu z gminą Goszczanów (woj. łódzkie).

W Gminie znajduje się 63 miejscowości, a największą z nich jest miasto Warta. Pozostałymi miejscowościami są wsie zlokalizowane w 48 sołectwach: Kamionacz, Glinno, Rossoszycza, Miedźno, Raszelki, Rożdżały, Włyń, Małków, Cielce, Tądów Dolny, Bartochów, Jakubice, Ustków, Socha, Łabędzie, Ostrów Warcki, Dzierżazna, Maszew, Wola Miłkowska, Mikołajewice, Mogilno, Raczków, Tomisławice, Zagajew, Głaniszew, Kraków, Zaspy Kolonia, Miedze-Grabinka, Zielęcín, Grzybki, Jeziorsko, Duszniki, Klonówek, Zadąbrowie Rudunek, Gać Warcka, Tądów Górny, Proboszczowice, Czartki, Piotrowice, Lipiny, Lasek, Witów, Wola Zadąbrowska Nowa, Góra, Wola Zadąbrowska Stara, Kawęczynek, Zadąbrowie Wiatraczyska, Augustynów. Miasto Warta usytuowane jest w centralnej części Gminy, pełniąc funkcję ośrodka administracyjnego, kulturalnego, handlowego oraz usług społecznych.

Na podstawie Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego, Gmina Warta zaliczona została do grupy gmin z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą. Ponadto przez teren Gminy przepływa rzeka Warta, a wzdłuż północno-wschodniej granicy Gminy znajduje się zbiornik Jeziorsko – jeden z czterech największych sztucznych zbiorników w Polsce.

Rysunek 1. Położenie Gminy Warta na tle gmin sąsiadujących

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

3.2. Demografia

W 2019 roku Gminę Warta zamieszkiwało 12 636 osób, a w 2023 roku – 11 798 osób. Średnia dynamika tego zjawiska wyniosła 98,3%, co świadczy o szybkim zmniejszaniu się liczby ludności z terenu badanej jednostki. Należy jednak zaznaczyć, że wartość ta była zbliżona do średniej dla pozostałych gmin powiatu sieradzkiego, co może wskazywać na występowanie niekorzystnego trendu demograficznego w całym subregionie.

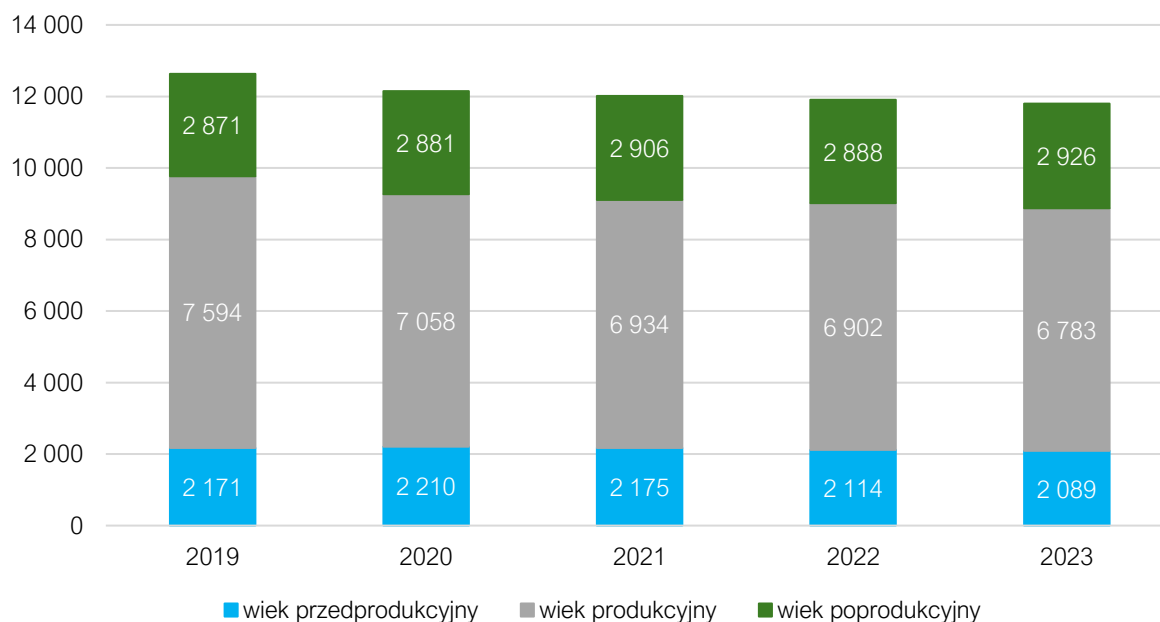
Tabela 3. Zmiany liczby ludności w Gminie Warta w latach 2019-2023

JST	2019	2020	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
Warta	12 636	12 149	12 015	11 904	11 798	11%	98,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

Na terenie Gminy Warta stale zmniejsza się liczba i udział w ogólnej liczbie mieszkańców, osób w wieku produkcyjnym. W latach 2019-2023 spadła ona o 811 osób, a dynamika tego zjawiska wyniosła 89%. Jednocześnie zaobserwowano wzrost liczby i udziału osób w wieku poprodukcyjnym. W 2019 roku na terenie Gminy grupa ta liczyła 2 871 osoby, a w 2023 roku – 2 926. Tym samym dynamika wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2019-2023 kształtowała się na poziomie 102%. Na przestrzeni badanego okresu odnotowano również spadek liczby i udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, dla którego dynamika wyniosła 96%. Należy również zaznaczyć, że już na początku okresu badań, w 2019 roku, liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, a z każdym kolejnym rokiem różnica ta powiększała się. W przypadku utrzymania się aktualnych tendencji, różnica pomiędzy grupami w przyszłości będzie się powiększać, a w

przeciągu kolejnych kilku lat liczba osób w wieku poprodukcyjnym może znacznie przewyższyć liczbę osób w wieku produkcyjnym. Jest to zjawisko niekorzystne, które może w przyszłości negatywnie oddziaływać na lokalny rynek pracy – więcej osób schodzi z rynku pracy niż na niego wchodzi i nie pojawiają się kolejne pokolenia. Ponadto, w przyszłości konieczne może okazać się zwiększenie nakładów finansowych na świadczenia społeczne oraz usługi opiekuńcze dla osób starszych.

Rysunek 2. Struktura ludności w Gminie Warta w latach 2019-2023

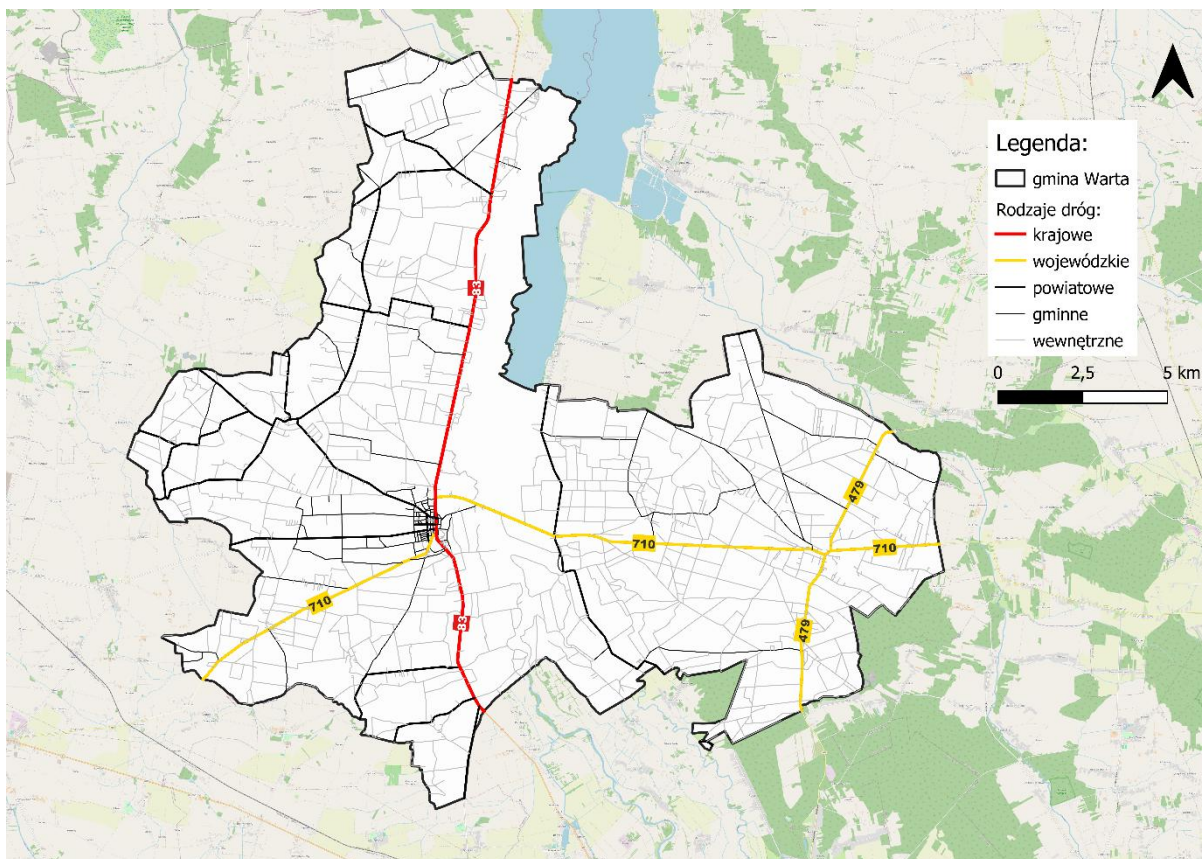
Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

3.3. Infrastruktura techniczna

3.3.1. Transport i komunikacja

Infrastruktura transportowa i łączność są kluczowymi czynnikami wpływającymi na rozwój wszystkich jednostek samorządowych. Ich jakość ma istotne znaczenie dla potencjału gospodarczego i społecznego danego obszaru oraz dla jakości życia jego mieszkańców. Gmina Warta charakteryzuje się względnie dobrym układem komunikacyjnym, a na jej sieć drogową składają się m.in.:

- droga krajowa nr 83 (19,6 km) relacji Turek – Sieradz, przebiegająca przez Gminę w układzie północ-południe;
- drogi wojewódzkie:
 - nr 710 (24,1 km) relacji Błaszki – Łódź,
 - nr 479 (8,9 km) relacji Dąbrówka – Sieradz;
- drogi powiatowe o łącznej długości na obszarze Gminy 69,87 km, a na obszarze Miasta Warta 13,79 km;
- drogi gminne o łącznej długości 100,8 km.

Rysunek 3. Układ komunikacyjny Gminy Warta

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

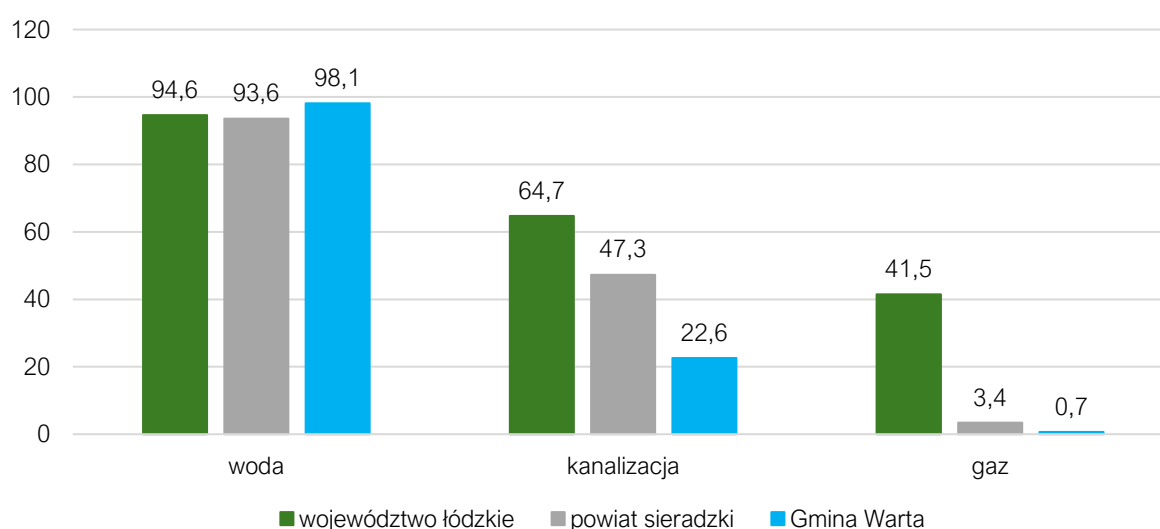
Sieć drogowa jest nierównomiernie rozmieszczona głównie z uwagi na barierę przestrzenną jaką tworzy zbiornik Jeziorisko oraz rzeka Warta w środkowej części Gminy. Przez obszar ten przebiega tylko jedna droga na terenie Gminy (droga wojewódzka nr 710), która umożliwia przejazd między zachodnią a wschodnią częścią Gminy. Na terenach zurbanizowanych sieć drogowa jest dobrze rozwinięta. Ponadto droga krajowa nr 83 umożliwia łatwy dojazd do Turku oraz Sieradza będących większymi ośrodkami miejskimi w pobliżu Gminy. Z kolei średni czas podróży samochodem z centrum Gminy Warta do centrum Łodzi zajmuje ok. 1 godzinę (64 km). Ponadto centrum Gminy – miejscowość Warta, oddalone jest od Kalisza, dużego ośrodka miejskiego województwa wielkopolskiego, o ok. 40 km (50 min).

Przez teren Gminy nie przebiega linia kolejowa. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się poza granicami Gminy, w miejscowości Kociołki (stacja Błaszki, Gmina Błaszki) oraz w Sieradzu (dworzec kolejowy). Ze stacji w Błaszki podróżni mogą udać się m.in. do Łodzi, Poznania, Warszawy, Ostrowa Wielkopolskiego, Kalisza, z kolei z Sieradza m.in. do Łodzi, Poznania, Lublina, Ełku, Wrocławia.

3.3.2. Urządzenia sieciowe

Dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą oraz potencjał inwestycyjny danego terenu. Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku udział korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Warta kształtował się na poziomie 98,1%. Był to wynik wyższy od średniej dla gmin województwa łódzkiego oraz powiatu sieradzkiego, co świadczy o dobrze rozwiniętej

infrastrukturze wodociągowej na terenie Gminy. W tym samym roku odsetek mieszkańców badanej jednostki posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej wyniósł jedynie 22,6%. Wynik ten był znacznie niższy od średniej dla gmin województwa łódzkiego oraz powiatu sieradzkiego, które kształtowały się na poziomie kolejno 64,7% i 47,3%. Niski udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej może prowadzić do pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego poprzez emisję zanieczyszczeń płynnych do wód gruntowych oraz gleb, co w rezultacie może doprowadzić do ich zakwaszenia i degradacji biosfery. W 2023 roku odsetek mieszkańców Gminy korzystających z infrastruktury gazowej wyniósł 0,7%. Wynik ten był niższy od powiatu sieradzkiego (3,4%) oraz województwa łódzkiego (41,5%).

Rysunek 4. Udział osób korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Warta w 2023 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

3.4. Istniejący stan środowiska przyrodniczego

3.4.1. Ochrona klimatu i jakość powietrza

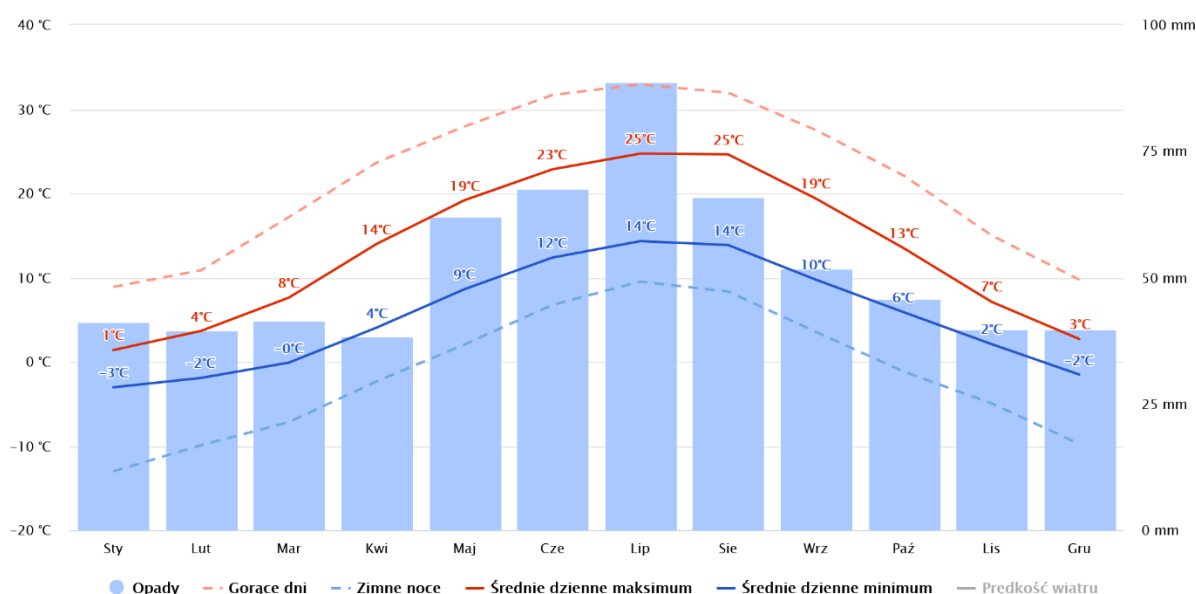
3.4.1.1. Ochrona klimatu

Region Gminy Warta charakteryzuje się klimatem umiarkowanym ciepłym o cechach przejściowych między klimatem morskim a kontynentalnym, co przejawia się wyraźną zmiennością sezonową oraz zauważalnymi różnicami temperatur w ciągu roku. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 9,0°C, przy czym najcieplejszym miesiącem jest lipiec – ze średnią temperaturą maksymalną wynoszącą około 24°C, a minimalną 13°C. Najchłodniejszym miesiącem w roku jest styczeń, gdy średnia temperatura maksymalna wynosi 1°C, a minimalna spada do około -4°C. Skrajne temperatury rzadko przekraczają 31°C latem i spadają poniżej -13°C zimą. W ciągu roku wyraźnie zaznacza się podział na sześć pór roku, co jest typowe dla obszarów o klimacie przejściowym. Obserwuje się także znaczne zmiany stopnia zachmurzenia. Najbardziej pochmurnym miesiącem jest grudzień, kiedy niebo pozostaje pochmurne lub znacznie zachmurzone przez średnio 69% czasu. Z kolei miesiącem najbardziej pogodnym jest lipiec, kiedy niebo pozostaje częściowo lub całkowicie bezchmurne

przez około 57% czasu. Sumy opadów również wykazują sezonowość – największe opady notowane są w lipcu, kiedy średni miesięczny opad wynosi około 59 mm, natomiast najmniejsze w lutym, z wartością średnią na poziomie 14 mm. Roczna suma opadów kształtuje się w granicach 500–600 mm. Okres wegetacyjny trwa średnio około 214 dni, co stwarza korzystne warunki dla upraw rolnych, w szczególności zbóż, ziemniaków i roślin pastewnych.

Warta

51.71°N, 18.62°E (130 m n.p.m.),
Model: ERA5T.

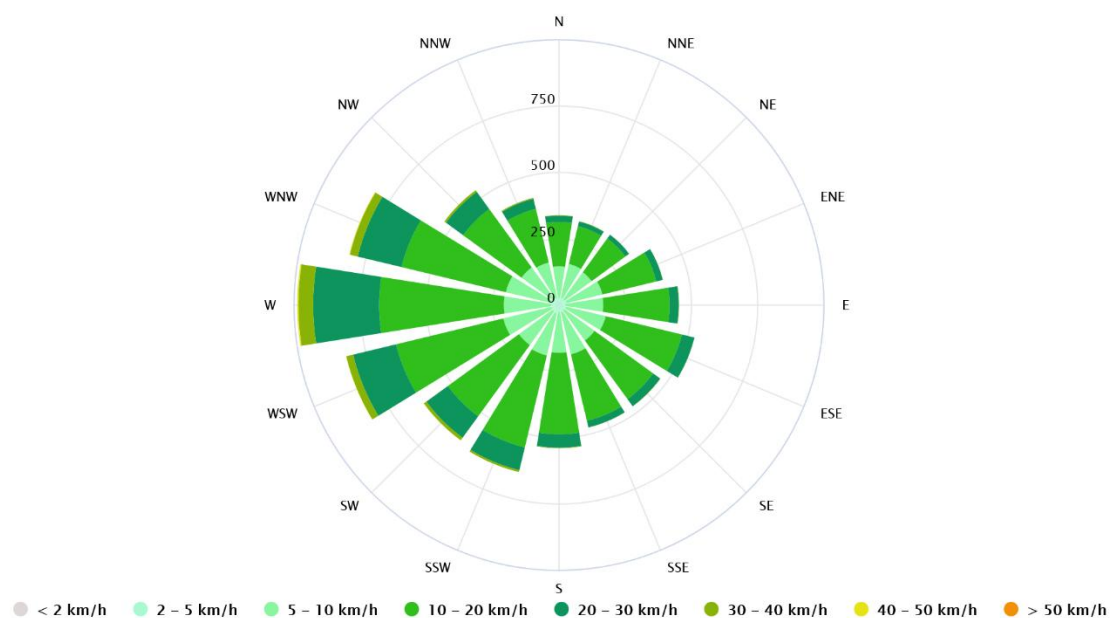
Rysunek 5. Wykres średnich temperatur i opadów w ciągu roku dla Gminy Warta

Źródło: <https://www.meteoblue.com>

Na terenie Gminy Warta przeważają wiatry z kierunków zachodnich oraz południowo-zachodnich, co jest typowe dla środkowej Polski, znajdującej się pod wpływem cyrkulacji strefowej. Najbardziej wietrznym miesiącem w roku jest styczeń, kiedy średnia godzinowa prędkość wiatru wynosi około 19,3 km/h. Natomiast najmniej wietrznym miesiącem jest sierpień – wówczas średnia prędkość wiatru spada do około 13,6 km/h. Wiatry mają istotny wpływ na warunki klimatyczne i agrometeorologiczne, zwłaszcza w okresie zimowym i wczesnowiosennym, wpływając m.in. na tempo parowania i przemarzanie gleby.

Warta

51.71°N, 18.62°E (130 m n.p.m.).
Model: ERA5T.

Rysunek 6. Róża wiatrów dla Gminy Warta

Źródło: <https://www.meteoblue.com>

Zmiany klimatu to długoterminowe przekształcenia w globalnym systemie klimatycznym, które mają wpływ na temperatury, opady, poziom morza oraz występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych. W ostatnich dziesięcioleciach tempo tych zmian wzrosło, głównie na skutek działalności człowieka, takiej jak emisja gazów cieplarnianych. Zmiany te mają poważne konsekwencje dla ekosystemów, gospodarki oraz jakości życia ludzi na całym świecie. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wskazuje na cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podejmować w następujących sektorach:

- gospodarki wodnej,
- rolnictwa,
- leśnictwa,
- różnorodności biologicznej,
- zdrowia,
- energetyki,
- budownictwa,
- transportu,
- gospodarki przestrzennej i obszarach:
 - prawnie chronionych,
 - o obszarach górskich,
 - o strefie wybrzeża,
 - o obszarach zurbanizowanych.

Wrażliwość tych sektorów została określona na podstawie scenariuszy zmian klimatu przyjętych dla SPA 2020. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne środki, które są zgodne z dokumentami strategicznymi, zwłaszcza z "Strategią Rozwoju Kraju - Polska 2030", oraz innymi strategiami rozwoju, pełniąc jednocześnie rolę ich niezbędnego uzupełnienia w zakresie adaptacji.

Obecnie dla Gminy Warta nie opracowano Planu Adaptacji do zmian klimatu.

3.4.1.2. Jakość powietrza

Uchwałą Nr XX/303/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 września 2020 roku został przyjęty Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do ww. zanieczyszczeń w województwie łódzkim oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (tj. Dz.U. z 2021 poz. 845).

Program ochrony powietrza to dokument, który określa działania mające na celu osiągnięcie dopuszczalnych i docelowych wartości substancji w powietrzu. Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej został przygotowany w związku z odnotowaniem w 2018 roku przekroczenia norm jakości powietrza:

- poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀,
- poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza I oraz II),
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu,
- poziomu docelowego dla ozonu.

Ocena jakości powietrza jest przeprowadzana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Analiza jakości powietrza uwzględnia zarówno ochronę zdrowia, jak i ochronę roślin. Oceny te prowadzone są na obszarze wyznaczonych stref. Dla województwa łódzkiego obowiązują następujące strefy:

- Aglomeracja Łódzka (miasta: Łódź, Zgierz, Pabianice, Aleksandrów Łódzki i Konstantynów Łódzki) – aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- strefa łódzka obejmująca pozostały obszar województwa.

Wszystkie strefy w województwie łódzkim stanowią obszary zwykłe, tj. obszary stref które nie są obszarami ochrony uzdrowiskowej.

Wyniki oceny, zarówno z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, skutkują przypisaniem strefy do jednej z poniższych klas:

- klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,

- klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe,
- klasy D1 – jeżeli poziom stężenia ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- klasy D2 – jeżeli poziom stężenia ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Określając stan jakości powietrza na terenie Gminy Warta kierowano się wynikami pomiarów dla strefy łódzkiej. Oceny przeprowadza się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla wszystkich stref,
- ze względu na ochronę roślin – dla strefy łódzkiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. Natomiast ocena pod kątem ochrony roślin uwzględnia: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃.

Pomiary, na podstawie których przeprowadzane są oceny, wykonywane są zarówno metodą automatyczną, jak i manualną, zgodnie z metodykami referencyjnymi. Urządzenia te podlegają stałemu nadzorowi metrologicznemu Centralnego Laboratorium Badawczego. Oceny te są wspomagane przez modelowanie matematyczne.

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Łodzi „Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport wojewódzki za rok 2024”, w 2024 roku w strefie łódzkiej stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu i zaliczono ją do klasy C. Dokonując klasyfikacji dodatkowej:

- w przypadku ozonu odnosząc otrzymane wyniki do poziomu celu długoterminowego strefę łódzką zaliczono do klasy D2,
- w przypadku pyłu PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego I fazy – strefa łódzka uzyskała klasę A.

Natomiast dla poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, stężenia pyłu zawieszzonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego ozonu, kadmu, arsenu, niklu strefę łódzką w roku 2024 zaliczono do klasy A. Z kolei w przypadku stężenia pyłu zawieszzonego PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego II fazy strefa uzyskała klasę C1.

Tabela 4. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
strefa łódzka	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	C1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport za rok 2024.

Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy łódzkiej. Klasyfikację wykonano na podstawie wyników pomiarów automatycznych prowadzonych w stałych punktach pomiarowych. Jako metodę uzupełniającą na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w województwie wykorzystano modelowanie jakości powietrza oraz obiektywne szacowanie.

Tabela 5. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji		
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆
strefa łódzka	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport za rok 2024.

W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu strefę łódzką zaliczono do klasy A. W dodatkowej klasyfikacji w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego strefie przypisano klasę D2, oznaczającej występowanie przekroczeń.

W ogólnej emisji istotne znaczenie mają emisje powierzchniowe, punktowe oraz liniowe. Jakość powietrza w województwie łódzkim zależy również od napływu zanieczyszczeń z innych regionów Polski oraz z Europy. Z danych KOBiZE wynika, że największy udział w emisji poszczególnych zanieczyszczeń powietrza mają źródła komunalno-bytowe, szczególnie w przypadku benzo(a)pirenu oraz pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀. Emisja punktowa ma istotny wpływ na emisję tlenków siarki, natomiast tlenki azotu w największym stopniu pochodzą z transportu drogowego.

W 2023 roku najczęściej wykorzystywanym źródłem energii na terenie Gminy Warta był węgiel kamienny. Zidentyfikowano 2 586 źródeł ciepła tego typu, co stanowiło ok. 58% wszystkich źródeł ciepła w Gminie. Znaczny udział miały też biomasa (778 źródeł, 17%) i energia elektryczna (627 źródeł, 14%).

Tabela 6. Źródła energii w Gminie Warta w 2023 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział (%)
węgiel kamienny	2 584	57,61
biomasa, w tym drewno	128	2,85
energia elektryczna	70	1,56
gaz ziemny	778	17,35
olej opałowy	25	0,56
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektrociepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	627	13,98
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	49	1,09
energia geotermalna (pompy ciepła)	224	4,99

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

Należy podkreślić, że 24 października 2017 roku Sejmik Województwa Łódzkiego podjął Uchwałę nr XLIV/548/17 w sprawie wprowadzenia ograniczeń lub zakazów dotyczących eksploatacji instalacji, w których dochodzi do spalania paliw, tzw. Uchwałę Antysmogową. Uchwała ta została zmieniona na podstawie Uchwały nr L/597/222 z dnia 22 listopada 2022

roku, która wprowadziła zmiany w zakresie wprowadzania ograniczeń i zakazów dotyczących eksploatacji instalacji spalających paliwa w województwie łódzkim. Zgodnie z tymi przepisami, od 1 maja 2018 roku obowiązuje zakaz stosowania najgorszej jakości paliw stałych, takich jak bardzo drobny muł, węgiel brunatny, flotokoncentrat, paliwa stałe z węgla kamiennego, w których zawartość frakcji o uziarnieniu mniejszym niż 3 mm przekracza 15%, oraz biomasy stałej o wilgotności przekraczającej 20%.

Co więcej, 15 września 2020 roku Sejmik Województwa Łódzkiego podjął Uchwałę nr XX/303/20 w sprawie programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej. W Programie wskazano zróżnicowane działania naprawcze wraz z harmonogramem ich realizacji. Zgodnie z Programem dla Gminy Warta nie przewidziano działań naprawczych.

Gmina Warta prowadzi również działania związane z edukacją ekologiczną jej mieszkańców. Jednym z kluczowych działań jest udział w programie „Czyste Powietrze”. Program ten ma na celu poprawę jakości powietrza poprzez wymianę starych pieców i kotłów grzewczych na nowe, bardziej ekologiczne źródła ciepła, a także poprawę efektywności energetycznej budynków. W Urzędzie Miejskim w Warcie działa punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”. Zajmuje się udzielaniem informacji właścicielom nieruchomości położonych na terenie Gminy Warta o możliwości indywidualnego pozyskania dotacji, udziela pomocy w założeniu indywidualnego konta na Portalu Beneficjenta oraz udziela wsparcia merytorycznego w zakresie prawidłowego wypełnienia elektronicznego wniosku o dofinansowanie.

Ponadto Gmina Warta realizuje projekty związane z budową odnawialnych źródeł energii. Przykładem jest projekt pt. „Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w Gminie Warta”, który został wsparty dofinansowaniem ze środków Funduszy Europejskich z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 mający na celu zaprojektowanie i budowę 189 instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych oraz 43 kotłów na pellet dla mieszkańców z terenu Gminy. Realizacja zadania zakończyła się w 2023 roku, a łączne nakłady finansowe na jego wykonanie wyniosły prawie 6,1 mln zł.

3.4.2. Zagrożenie hałasem

Pojęcie hałasu definiuje ustawa Prawo ochrony środowiska, za hałas uznaje się wszystkie dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Emisja hałasu jest jednym ze źródeł zanieczyszczeń środowiska, który może być szkodliwy dla zdrowia człowieka oraz stanu środowiska.

Na podstawie definicji hałasu określonej w Dyrektywie 2002/49/WE odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku, hałas w środowisku można podzielić wg źródła powstawania na:

- hałas emitowany przez środki transportu: ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy,
- hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- o utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- o zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Głównym źródłem informacji o hałasie w środowisku jest Państwowy Monitoring Środowiska, który stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska, a także gromadzenia i rozpowszechniania informacji na ten temat, utworzony na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska. Innym źródłem danych są Mapy akustyczne, które ilustrują wpływ hałasu komunikacyjnego, a które są opracowywane przez zarządców dróg, linii kolejowych i portów lotniczych.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112). Źródłami hałasu, dla których ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku są:

- o drogi lub linie kolejowe, w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- o starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- o linie elektroenergetyczne,
- o instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu.

W 2023 roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził na terenie województwa pomiary hałasu, na podstawie których opracowana została „Ocena stanu akustycznego województwa łódzkiego w 2023 roku”. Jednak w ramach prowadzonych obserwacji w Gminie Warta nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego.

3.4.2.1. Hałas przemysłowy

Zagadnienia związane z hałasem przemysłowym są dobrze zrozumiane, a istniejące konflikty mają zazwyczaj charakter lokalny. Obowiązujące przepisy prawne oraz dostępne technologie i metody redukcji hałasu pozwalają zazwyczaj na skuteczną eliminację istniejących zagrożeń. Działalność zakładów przemysłowych nie może prowadzić do przekroczenia ustalonych standardów emisyjnych ani do naruszenia standardów jakości środowiska poza terenem, którym zarządza podmiot posiadający odpowiedni tytuł prawny. W przypadku utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, przekroczenie tych standardów nie może występować poza tym obszarem.

W sytuacji, gdy pomiary wykażą przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku spowodowane działalnością zakładu, organy ochrony środowiska wydają decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu.

Aby przeciwdziałać nadmiernej emisji hałasu do środowiska, inspektorzy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska przeprowadzają kontrole podmiotów posiadających decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu. W przypadku przekroczenia tych poziomów, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska nakłada kary pieniężne w drodze decyzji administracyjnej. Oprócz sankcji karnych za niedotrzymywanie dopuszczalnych poziomów hałasu, w przypadku poważnego pogorszenia stanu środowiska lub zagrożenia zdrowia lub życia ludzi, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska może wstrzymać działalność w zakresie niezbędnym do zapobieżenia dalszemu pogarszaniu stanu środowiska.

Poziom hałas przemysłowego jest ustalany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od rodzaju maszyn i urządzeń, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, charakteru prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej terenów sąsiadujących. Specyficzną cechą hałasu przemysłowego jest jego czas występowania (zmianowy charakter pracy) oraz krótkotrwałe okresy o wysokim natężeniu.

Hałas przemysłowy na terenie Gminy Warta stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występując głównie na terenach sąsiadujących z obiektami gospodarczymi.

3.4.2.2. Hałas komunikacyjny

Głównym źródłem hałasu wpływającego na klimat akustyczny jest hałas związany z transportem, który ma charakter liniowy. Jest to jedno z najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu, ze względu na obszar jego oddziaływania oraz liczbę osób narażonych na jego wpływ. Ponadto, wraz ze wzrostem liczby samochodów, znacząco zwiększa się natężenie ruchu drogowego. Badania pokazują, że narażenie na hałas stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego, a jego nasilenie wykazuje tendencję wzrostową.

Na poziom hałasu wpływ mają przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów,
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku ustalono standardy akustyczne dla różnych rodzajów terenów, które różnią się sposobem zagospodarowania i pełnionymi funkcjami. W przypadku hałasu drogowego i kolejowego, obowiązujące wartości wskaźników długookresowych, określone w tym rozporządzeniu, mieszczą się w następujących przedziałach:

- dla poziomu dziennie-wieczorno-nocnego LDWN – 50–70 dB,
- dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN – 45–65 dB,
- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze dnia LAeqD – 50-68 dB,
- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze nocy LAeqN – 45-60 dB.

Z kolei wymagania względem hałasu lotniczego przedstawiają się następująco:

- wartość dopuszczalna poziomu dziennie-wieczorno-nocnego LDWN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze dnia LAeqD – 55–60 dB,

- o wartość dopuszczalna długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze nocy LAeqN – 45–50 dB.

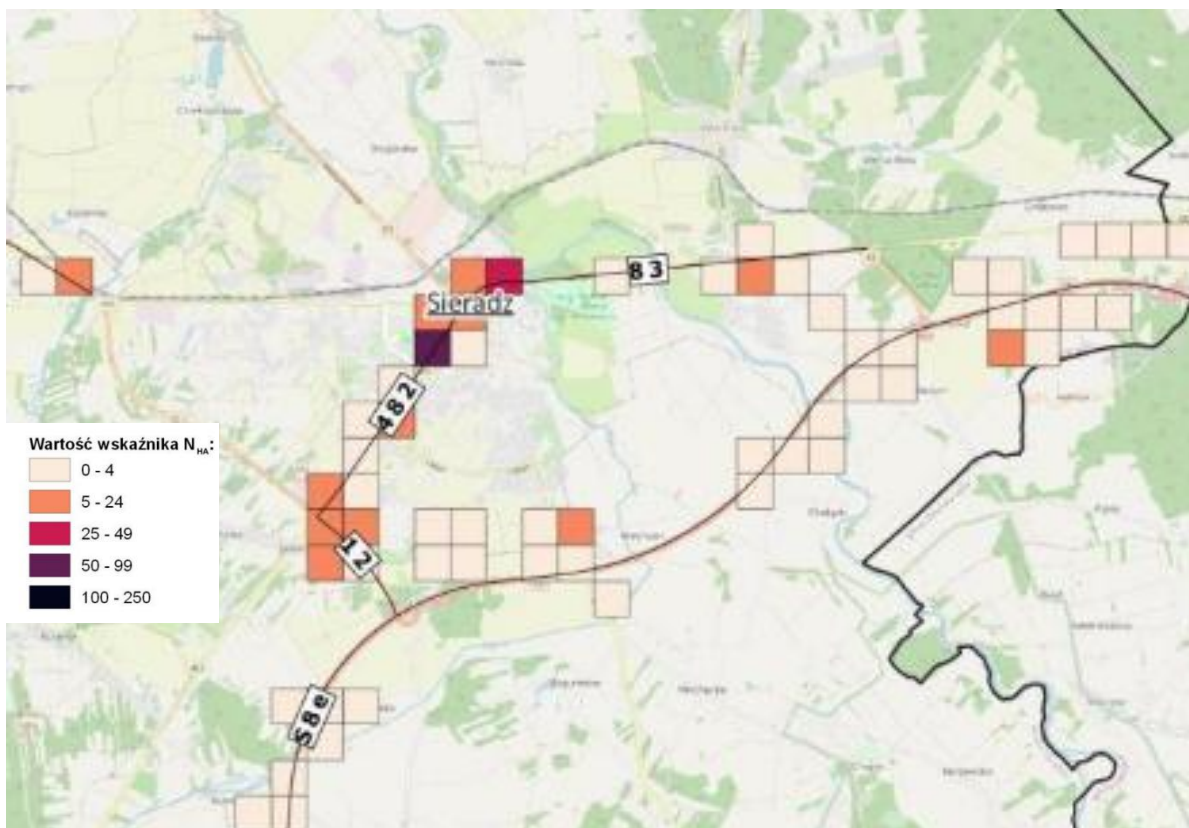
Na potrzeby oceny stanu klimatu akustycznego środowiska, na obszarach objętych przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku przyjmuje się następującą klasyfikację:

- tan niedobry – przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu do 10 dB,
- stan zły – przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 10 dB i do 20 dB,
- stan bardzo zły – przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 20 dB.

Należy przy tym podkreślić, że zachowanie dopuszczalnych poziomów hałasu nie zawsze zapewnia pełną eliminację uciążliwości akustycznych w środowisku. Ustalone normy stanowią kompromis pomiędzy koniecznością zapewnienia komfortu akustycznego a aktualnymi możliwościami technicznymi, technologicznymi i ekonomicznymi w zakresie ograniczania emisji hałasu.

Na sieć drogową Gminy Warta składają się szlaki o znaczeniu lokalnym (drogi powiatowe oraz drogi gminne) oraz ponadlokalnym (droga krajowa nr 83 oraz drogi wojewódzkie: nr 479 i 710). Przez teren Gminy nie przebiega linia kolejowa.

W dniu 21 czerwca 2024 r. Sejmik Województwa Łódzkiego przyjął uchwałę nr II/40/24 w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa łódzkiego” obejmujący swym zakresem m.in. tereny położone wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie pozwalające na identyfikację obszarów, na których poziomy hałasu przekraczają poziomy dopuszczalne. Pomiarów te nie dotyczyły odcinków dróg przebiegających przez teren Gminy Warta, jednakże na odcinku drogi krajowej nr 83 w okolicach Sieradza zdiagnozowano występowanie osób dotkniętych znaczną uciążliwością hałasu drogowego. Dotyczą one przede wszystkim osób mieszkających w bezpośredniej ekspozycji przy przebiegającym szlaku.

Rysunek 7. Mapa liczby osób dotkniętych znaczną uciążliwością hałasu drogowego wartość wskaźnika N_{HA}

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa łódzkiego, uchwała nr II/40/24 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 czerwca 2024 r.

3.4.3. Pola elektromagnetyczne

Zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, która definiuje pola elektromagnetyczne jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego. Zgodnie z zapisami ustawy ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, także zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymywane.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311).

Na terenie Gminy Warta zlokalizowany jest punkt pomiarowy w ramach stałej sieci monitoringu poziomów pól elektromagnetycznych w 2023 roku. Punkt znajduje się przy ul. 700-lecia 2 w Warcie. Poniżej zaprezentowano wyniki pomiarów dla wskazanego punktu.

Tabela 7. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Warta wykonanych w ramach stałej sieci monitoringu w województwie łódzkim w 2023 roku

Wynik pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość maksymalna (E _{max}) [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika poziomu emisji pól elektromagnetycznych WME (z obliczeń)
1,4	0,7	1,9	1	0,1

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie łódzkim, GIOŚ.

Na podstawie analizy wyników uznaje się, że na terenie Gminy Warta nie wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m.

3.4.4. Gospodarowanie wodami

Gmina Warta położony jest na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty. Sieć rzeczna Gminy Warta jest zróżnicowana i obejmuje kilka kluczowych cieków wodnych. Najważniejszą rzeką w tym rejonie jest Warta, która pełni rolę głównego nurtu wodnego, a jej brzegi są często otoczone malowniczymi krajobrazami. Rzeką ta ma duże znaczenie dla lokalnej ekologii oraz gospodarki, stanowiąc miejsce rekreacji i aktywności wodnych. Przepływa z południa na północ Gminy. Ponadto przez teren Gminy przepływają następujące rzeki:

- Jadwichna,
- Niniwka,
- Kanał Stojanowski,
- Struga z Bartochowa,
- Struga z Augustynowa,
- Swędra,
- Pichna k. Zduńskiej Woli.

Na rzece Warta, w granicach Gminy wybudowano sztuczny zbiornik Jeziorsko o łącznej powierzchni 42,3 km². Powierzchnia zbiornika na terenie Gminy wynosi 14,04 km², co stanowi ok. 33,2% jego ogólnej powierzchni. Maksymalny poziom piętrzenia zbiornika zaporowego wynosi 121,5 m n. p. m. Podstawową jego funkcją jest retencjonowanie wody, jednak zbiornik wykorzystywany jest także w celach rekreacyjnych oraz do wytwarzania energii w elektrowni wodnej.

3.4.4.1. Charakterystyka JCWPd i JCWP

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) to dokument, który porządkuje i nadzoruje obowiązujące przepisy prawne w zakresie gospodarki wodnej w Europie. Jej celem jest ochrona wszystkich wód przed zanieczyszczeniami u źródła. Na jej podstawie wyznaczone zostały jednolite części wód: powierzchniowych (JCWP) oraz podziemnych (JCWPd), które stanowią podstawowe jednostki gospodarki wodnej. JCWP obejmuje wody powierzchniowe, takie jak rzeki, jeziora, wody przybrzeżne i przejściowe. Głównym celem wyodrębnienia tych jednostek jest ocena stanu jakościowego i ilościowego wód w danej JCW.

Zgodnie ze wskazanym podziałem, Gmina Warta zlokalizowana jest w obrębie 3 jednolitych części wód podziemnych: JCWPd nr 71 (GW600071), JCWPd nr 81 (GW600081) oraz JCWPd nr 82 (GW600082). Krótką charakterystykę tych obszarów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Warta

Numer JCWPd	Kod UE	Stan	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
71	GW600071	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	zagrożona ilościowo
81	GW600081	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
82	GW600082	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: karty.apgw.gov.pl

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), implementowaną ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, jednolite części wód podziemnych są jednostkami wydzielonymi dla potrzeb zarządzania wodami, w tym planowania w gospodarowaniu wodami. Dla tych jednostek w kolejnych cyklach planistycznych sporządzane są programy działań, służące osiągnięciu ustalonych dla nich celów środowiskowych. W odniesieniu do wód podziemnych (art. 59 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r.– Prawo wodne) celem środowiskowym jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Dla wskazanych JCWPd celem środowiskowym jest dobry stan chemiczny oraz dobry stan ilościowy, z czego JCWPd nr 71 jest zagrożona ilościowo ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Monitoring jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Na terenie Gminy Warta nie występują punkty pomiarowe w ramach prowadzonych badań wód podziemnych.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Jednolita część wód powierzchniowych to oddzielny i znaczący

element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód oraz potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz na podstawie wyników badań elementów wspierających, czyli elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości.

Stan chemiczny określany jest na podstawie wyników badań substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych, prowadzonych w reprezentatywnych punktach pomiarowo-kontrolnych w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych aktualnym rozporządzeniu Ministra Środowiska.

Zgodnie z PGW Wody Polskie, Gmina Warta położona jest w obrębie 10 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- RW600010184829 Swędznia,
- RW60001018331299 Teleszyna,
- RW6000221831799 Zb. Jeziorsko,
- RW60001018317899 Pichna,
- RW600010183174 Stara Niniwka,
- RW600009183176 Dopływ z Emilianowa,
- RW6000101831549 Dopływ z Kawęczynka,
- RW6000111831799 Warta od Żegliny do zb. Jeziorsko,
- RW6000101831529 Dopływ z Sędzic,
- RW6000101831569 Niniwka.

Wykaz wraz z krótką charakterystyką tych JCWP został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 9. Charakterystyka JCWP na obszarze Gminy Warta

Nazwa	Kod	Typ	Status	Stan (ogólny)	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Główne źródło presji troficznych	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Swędrnia	RW600010184829	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, IO, MIR, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Teleszyna	RW60001018331299	potok lub strumień nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	nie dotyczy	stan chemiczny poniżej dobrego	nie dotyczy	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Zb. Jeziorsko	RW6000221831799	zbiornik przejściowy	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	tlen rozpuszczony; fitoplankton	stan chemiczny poniżej dobrego	rozproszone - rolnictwo, leśnictwo	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [Benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Pichna	RW60001018317899	potok lub strumień nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [kadm(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Stara Niniwka	RW600010183174	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	nie dotyczy; makrobezkręgowce, ichtiofauna	stan chemiczny dobry	nie dotyczy	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) dobry stan chemiczny	zagrożona
Dopływ z Emilianowa	RW600009183176	potok lub strumień nizinny	naturalna część wód	zły stan wód	OWO, azot ogólny, azot azotanowy, fosfor fosforanowy (V); nie dotyczy	brak danych	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) dobry stan chemiczny	zagrożona
Dopływ z Kawęczynka	RW6000101831549	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	nawożenie i depozycja	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartości w wodzie: do 2740 µS/cm), MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); dobry stan chemiczny	zagrożona
Warta od Żegliny do zb. Jeziorsko	RW6000111831799	rzeka nizinna	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IFPL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) dobry stan chemiczny	zagrożona

Dopływ z Sędzic	RW6000101831529	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	nawożenie i depozycja	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartości w wodzie: do 2740 µS/cm), MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Niniwka	RW6000101831569	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	nie dotyczy	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: karty.apgw.gov.pl

Wszystkie JCWP zlokalizowane w obrębie Gminy Warta charakteryzują się złym stanem wód, w związku z czym są one zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia wyznaczonych dla nich celów środowiskowych.

Wszystkie jednolite części wód powierzchniowych rzecznych posiadają derogacje od osiągnięcia celów środowiskowych. Dla wszystkich analizowanych JCWP ustalono odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych, z wyjątkiem Niniwki, Starej Niniwki i Teleszyny oraz odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, jakim jest ustalenie mniej rygorystycznych celów.

W celu prawidłowego gospodarowania wodami tworzy się Plany gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza. Gmina Warta położona jest na obszarze dorzecza Odry. Obecnie obowiązujący zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w dniu 23 lutego 2023 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry ustala następujące cele środowiskowe:

- dla jednolitych części wód – będących w dobrym stanie/potencjalnie ekologicznym, utrzymaniu tego stanu/potencjału,
- dla naturalnych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego,
- dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

3.4.4.2. Zagrożenie powodziowe

Powódź to w rozumieniu art. 16 pkt. 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP) to dokumenty planistyczne, których opracowanie jest wymagane na mocy dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącej oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa). Odpowiedzialność za sporządzenie projektów tych map spoczywa na Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie.

Mapy zagrożenia powodziowego opracowuje się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego. Są to obszary, w których stwierdzono znaczące ryzyko powodziowe lub gdzie wystąpienie powodzi jest prawdopodobne. Mapy ryzyka powodziowego przedstawiają szacowane wartości potencjalnych strat związanych z powodzią oraz wskazują obiekty, które mogą zostać zalane w przypadku powodzi o określonym prawdopodobieństwie. Obiekty te umożliwiają ocenę ryzyka powodziowego w odniesieniu do zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, stanowiąc podstawę do ograniczenia negatywnych skutków powodzi, zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego sporządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, teren Gminy Warta:

- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$;
- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$;
- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. c Prawa wodnego, tj. obszarze między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- nie znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. d Prawa wodnego, tj. pas techniczny;
- znajduje się częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$.

W związku z tym wskazuje się, że wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów Planu zarządzania ryzykiem powodziowym. Aktualnie dla opisywanego terenu odnosi się Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r. i opublikowany w dniu 22 grudnia 2022 r. (Dz. U. poz. 2714). Jednym z celów głównych Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym jest zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego. Cel ten wskazuje na wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Z kolei ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe stanowi cel szczegółowy celu głównego: obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego.

3.4.4.3. Susze

Susza to zjawisko naturalne, wynikające z długotrwałych okresów bez opadów deszczu lub śniegu. Jest jednym z ekstremalnych zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych, obok powodzi, stanowiącym jedno z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych wpływających na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. Może prowadzić do zakłócenia stosunków wodnych w dorzeczu, a jej skutki obejmują m.in. ograniczenie dostępu do wody pitnej oraz przesuszenie gleb.

W trakcie suszy, ze względu na warunki meteorologiczne, klimatyczne, rolnicze, hydrologiczne oraz skutki gospodarcze, wyróżnia się cztery etapy jej rozwoju:

- suszę atmosferyczną,
- glebową,
- hydrologiczną,
- hydrogeologiczną.

W dniu 3 września 2021 roku Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Rozporządzenie

Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615). Plan ten opracowano na okres od 2021 do 2027 roku. Zgodnie z ustawą Prawo Wodne dokument ten podlega aktualizacji co najmniej raz na 6 lat. Plan przeciwdziałania skutkom suszy stanowi kluczowy dokument planistyczny, który ma na celu wskazanie najistotniejszych działań zapobiegających kryzysowi wodnemu w Polsce. Głównym celem dokumentu jest przeciwdziałanie suszy, a także jej skutkom.

Cel główny PPSS doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

- o skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych,
- o zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód,
- o edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą,
- o stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Zgodnie z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, Gmina Warta znajduje się:

- w obszarze, gdzie występuje ekstremalne zagrożenie pod względem suszy atmosferycznej;
- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej;
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej;
- w całości na terenie słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy w łącznym zestawieniu w granicach Gminy Warta występuje silne zagrożenie suszą.

W związku z tym, wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy. Wskazuje się jednak że w Planie przeciwdziałania skutkom suszy nie wskazano żadnych zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Warta.

3.4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków w Gminie jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o.

Zauważalnym problemem w zakresie dostępu sieci wodociągowej w Gminie jest utrzymanie odpowiedniego ciśnienia wody. Zjawisko to występuje szczególnie w sezonie wiosenno-letnim.

Nieczystości płynne odprowadzane są do dwóch oczyszczalni mechaniczno-biologicznych, są nimi: oczyszczalnia biologiczna w Warcie oraz oczyszczalnia biologiczna typu Lemna „Jeziorsko” w Zakrzewie. Maksymalne przepustowości oczyszczalni osiągają kolejno 1200 m³/d i 90 m³/h. Przy obecnej liczbie mieszkańców oraz uwzględnieniu jej wzrostu oczyszczalnie będą w pełni przepustowe, jednak z uwagi na konieczność utrzymania prawidłowych parametrów ścieków oczyszczania potrzebna jest zmiana technologii oczyszczania ścieków. W centralnej części miasta została również wyznaczona aglomeracja Warta o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3768. Nieruchomości niepodłączone do kanalizacji są obsługiwane przez przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe.

Najważniejszym zadaniem z zakresu rozwoju gminnej sieci kanalizacyjnej jest rozwój sieci kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja i rozbudowa gminnych oczyszczalni ścieków.

Gmina Warta przeprowadza na bieżąco czynności kontrolne w zakresie wywozu nieczystości płynnych. Ze względu na dużą powierzchnię Gminy, kontrole przeprowadzane są w podziale na poszczególne obszary. Istotnym zadaniem w Gminie Warta jest także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, których wykorzystanie jest bardziej ekologiczne niż korzystanie przestarzałych technologicznie zbiorników bezodpływowych, które narażone są na przeciekanie, a tym samym skażenie gleby. Ponadto budowa przydomowych oczyszczalni ścieków jest bardziej korzystna w miejscach, gdzie doprowadzenie sieci kanalizacyjnej jest nieefektywne ekonomicznie. Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej mogą liczyć na dofinansowanie do 50% kosztów na przydomowe oczyszczalnie ścieków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na terenie badanej jednostki w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości stałych w 2023 roku działa 12 przedsiębiorców.

3.4.6. Zasoby geologiczne

Zgodnie z Regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski wg J. Kondrackiego, Gmina Warta położona jest na obszarze prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Badana jednostka zlokalizowana jest w obrębach czterech mezoregionów:

- Wysoczyzny Łaskiej (wschodnia część Gminy),
- Kotliny Sieradzkiej (środkowa część Gminy),
- Wysoczyzny Złoczewskiej (południowo zachodnia część Gminy),
- Wysoczyzny Tureckiej (zachodnia część Gminy).

Gmina Warta charakteryzuje się lekko falistą rozległą równiną morenową z zachowanymi piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi wzgórzami w postaci morenowych ostańców. W Gminie przeważają tereny równinne. W części spągowej występują żwiry i piaski polodowcowe, następnie zalegają pokłady glin zwałowych. Wyspowo występują osady żwirowo-piaszczyste. Środkowa część Gminy ma pagórkowaty charakter, natomiast kilka kilometrów na południowy zachód rozciąga się strefa wzgórz morenowych. Najwyższym wzniesieniem Gminy jest wzgórze Łysa Góra o wysokości 189 m n.p.m. Natomiast Dolina Warty jest wyraźnym obniżeniem na terenie Gminy.

Pod pojęciem kopaliny rozumie się naturalnie nagromadzone surowce mineralne, skały oraz inne substancje (np. gazowe, ciekłe), których wydobycie może przynieść korzyści gospodarcze (ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze [tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1290]). Wśród nich wyróżnić można kopaliny główne oraz towarzyszące, których nie eksploatuje się samodzielnie, a jedynie równocześnie z kopaliną główną. Kopaliny to nieodnawialne zasoby przyrody. Ich ochrona jest niezbędna nie tylko ze względów środowiskowych, ale również dla zabezpieczenia potrzeb gospodarczych i bytowych oraz dla zachowania zrównoważonego rozwoju, który polega na zapewnieniu dostępu do surowców mineralnych kolejnym pokoleniom.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647) definiuje ochronę złóż kopalin, która polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz ich kompleksowym wykorzystaniu. Według zapisów ustawy eksploatację złoża powinno prowadzić się w przypadku gospodarczo uzasadnionym, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Wydobywający kopaliny jest zobowiązany m.in. do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Zgodnie z serwisem MIDAS prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny -Państwowy Instytut Badawczy na terenie Gminy Warta wg stanu na dzień 31.12.2024 r. udokumentowanych zostało 51 złóż kopalin, w tym 9, których eksploatacja została zaniechana, 4 złóż eksploatowanych okresowo, 14 złóż rozpoznanych szczegółowo, 18 złóż skreślonych z bilansu zasobów oraz 6 złóż zagospodarowanych. W tabeli poniżej przedstawiono charakterystykę użytkowanych złóż kopalin na terenie Gminy Warta.

Tabela 10. Charakterystyka użytkowanych złóż kopalin na terenie Gminy Warta wg stanu na 31.12.2024 r.

Nr złoża	Nazwa złoża	Kopalina główna	Stan zagospodarowania	Użytkownicy aktywni
KN 15090	Bartochów-Zachód III	piaski i żwiry	złoże eksploatowane okresowo	PAMO Paweł Mocny
KN 16209	Bartochów III	piaski i żwiry	złoże eksploatowane okresowo	Przedsiębiorstwo Robót Drogowych i Mostowych sp. z o.o.
KN 12485	Małków VII	piaski i żwiry	złoże eksploatowane okresowo	Kopalnia Żwir Piasek Barbara Osiewała
KN 16253	Małków XI	piaski i żwiry	złoże eksploatowane okresowo	14 AVENUE sp. z o.o.
KN 21020	Bartochów - Łabędzie	piaski i żwiry	złoże rozpoznane szczegółowo	Dancewicz Mateusz PPHU "DANBUD"
KN 19115	Bartochów VI	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	Kazimierz Raj
KN 20829	Małków XXII	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	Dancewicz Mateusz PPHU "DANBUD"
KN 17004	Bartochów IV - p. A	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	Dancewicz Mateusz PPHU "DANBUD"
KN 20565	Bartochów VII	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	PPHU "DANBUD" Kinga Dancewicz-Wower
KN 20578	Małków XXI	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	Kopalnia Kruszywa Naturalnego Hurtownia Rafał Wrzosek
KN 19232	Małków XIX	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	Dancewicz Mateusz PPHU "DANBUD"

Źródło: <https://midas-app.pgi.gov.pl>

3.4.7. Gleby

Zachodnia część Gminy to typowo rolniczy rejon, na którym przeważają gleby brunatne i bielcowe wytworzone z pyłów i glin. Natomiast wschodnia część Gminy charakteryzuje się

słabymi, piaszczystymi glebami. W części północnej i południowej dominują gleby wytworzone z piasków luźnych całkowitych lub piasków słabo gliniastych. Na terenach zalewowych doliny Warty znajdują się gleby hydromorficzne.

Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Sieradzu gleby dobre i średnie (III-IV klasy) zajmują około 63,5% powierzchni Gminy, a najwięcej z nich posiadają wsie: Piotrowice, Kawęczynek, Lipiny, Ustków, Wola Zadąbrowska Stara i Nowa Wieś i Maszew.

Program "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski" stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany w 5-letnich odstępach czasowych, a próbki pobierane są z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju.

Obecnie na terenie Gminy Warta nie wyznaczono punktów monitoringu gleb. Najbliższy punkt monitoringu zlokalizowany został w miejscowości Charchów Pański w gminie Zadzim i posiada następującą charakterystykę:

Punkt nr 233 w miejscowości Charchów Pański, gmina Zadzim:

Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb.

3.4.8. Gospodarowanie odpadami i zapobieganie ich powstawaniu

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach odpady komunalne, to to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Odpady komunalne wytwarzane są przede wszystkim przez gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury (handel, usługi i rzemiosło, targowiska, szkolnictwo itp.).

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów komunalnych jest podmiot wyłaniany w drodze przetargu. Zbieranie odpadów podzielone jest na metale i tworzywa sztuczne, papier, szkło, odpady biodegradowalne, odpady zmieszane oraz popiół. Mieszkańcy Gminy mogą skorzystać z bezpłatnej aplikacji, która pozwala m.in. sprawdzić harmonogram odbioru odpadów, znaleźć informacje na temat innych miejsc odbioru czy zgłosić nieprawidłowości.

Na terenie Gminy przy ul. Garncarskiej działa Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych prowadzony przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Warcie sp. z o.o.

Przyjmuje on pozostałe odpady gromadzone w sposób selektywny, a pochodzące z gospodarstw domowych, takie jak:

- gruz budowlany- maksymalnie 3 m³ na rok,
- zmieszane odpady budowlane - maksymalnie 2 m³ na rok,
- bioodpady,
- wielkogabarytowe (np. meble, wyposażenie wnętrz) - maksymalnie 6 m³ na rok,
- niebezpieczne (np. pozostałości farb, lakierów, kwasów, olejów, płynów do chłodziaczy),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (np. pralki, lodówki, telewizory, radiodbiorniki, komputery, kalkulatory),
- zużyte baterie i akumulatory,
- opony 650 mm x 350 mm w ilości 8 sztuk na rok,
- przeterminowane lekarstwa.

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Warta w latach 2019-2023. W analizowanym okresie liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi co roku znacząco się różniła, jednak średnio wynosiła 10 179 osób. Analizując przedstawione dane zaobserwowano również, że w badanych latach udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów na terenie badanej jednostki wzrósł z 37% do 57%, co jest pozytywnym zjawiskiem. Od 2021 roku zmniejsza się również ilość odpadów na 1 mieszkańca. W 2021 roku wyniosła ona 0,39 Mg, a w 2023 roku – 0,33 Mg. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych spełniał wymagane wartości.

Tabela 11. Stan gospodarki odpadami w Gminie Warta w latach 2019-2023

		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		10 266	10 127	10 077	10 280	10 144
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		3 010,43	3 239,35	3 923,50	3 446,65	3 344,66
<i>zmieszane</i>		1 928,14	1825,92	1621,42	1471,345	1445,086
<i>segregowane</i>		1 112,29	1 413,43	2 302,08	1 975,31	1 899,57
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		37%	44%	59%	57%	57%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,29	0,32	0,39	0,34	0,33
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	Gmina	45,4	35	x	x	X
	wymagany	40	50	x	x	X
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	Gmina	100	96,5	87,02	x	X
	wymagany	60	70	70	x	X
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	Gmina	6,41	17,64	48,79	x	X
	wymagany	<40	<35	<35	x	X

Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Gmina	x	X	51,34	55,75	42,99
	wymagany	x	X	>20	>25	>35

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

Odpady zawierające azbest, będące odpadami niebezpiecznymi, wymagają specjalnego sposobu postępowania, dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu oraz odpadów zawierających ten minerał. Azbest nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla ludzi, pod warunkiem że jego włókna nie są uwalniane do powietrza. W trakcie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie) dochodzi do uwolnienia włókien azbestowych, co zwiększa ryzyko ich wchłonięcia. Z tego względu proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien odbywać się zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, przez wyspecjalizowane firmy posiadające odpowiednie uprawnienia. Azbest wprowadzony do środowiska utrzymuje się w nim przez długi czas, dzięki swoim właściwościom. Główne źródła przedostawania się azbestu do środowiska w wyniku działalności człowieka to transport oraz usuwanie i przeróbka odpadów przemysłowych. Obowiązek inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest spoczywa na właścicielu nieruchomości.

Gmina Warta realizuje zadanie pn. „Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Warta”. W 2023 roku firma realizująca projekt, odebrała z 80 posesji wyroby zawierające azbest. Łączna suma odpadów zawierających azbest wynosiła 258,91 ton. Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 138 324,67 zł brutto. Z czego wartość dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi 115 269,00 zł co stanowiło ok. 85 % wartości zadania.

Narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz monitorowania realizacji zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” jest prowadzona przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii Baza Azbestowa.

Baza Wyrobów Azbestowych pozwoliła zweryfikować ilość usuniętego azbestu na terenie Gminy Warta. Zgodnie z zawartymi w bazie danymi, do września 2025 roku łącznie unieszkodliwiono 3.604.676 kg wyrobów zawierających azbest, natomiast do unieszkodliwienia zostało 5.799.203 kg.

3.4.9. Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku poziom lesistości w Gminie Warta kształtował się na poziomie 20,5% – była to wartość niższa od poziomu lesistości dla Polski (29,6%), jednak porównywalna do średniej dla województwa łódzkiego (21,4%) oraz powiatu sieradzkiego (20,4%).

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) reguluje kwestie związane z ochroną przyrody, która według ustawowej definicji polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, m.in. roślin, zwierząt, siedlisk ich bytowania, krajobrazu, tworów przyrody nieożywionej, czy zieleni miejskiej i wiejskiej. Celem ochrony przyrody jest m.in. zachowanie

bioróżnorodności, utrzymanie właściwego stanu siedlisk i ekosystemów, ochrona walorów krajobrazowych, czy kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Dotychczas dla Gminy Warta nie opracowano inwentaryzacji przyrodniczej, w związku z czym flora i fauna tego terenu nie została szczegółowo rozpoznana. Wyjątek stanowią tereny objęte ochroną prawną, dla których można wyróżnić niektóre gatunki roślin występujące na tym obszarze. Z kolei charakteryzując faunę wzięto pod uwagę ogólne zapisy wynikające z Programu ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028.

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwej ochrony rzadkich, endemicznych, zagrożonych i podatnych na wyginięcie gatunków roślin, zwierząt i grzybów, które występują dziko w Polsce i innych krajach Unii Europejskiej. Dotyczy to również gatunków objętych ochroną na podstawie międzynarodowych umów, których Polska jest stroną. Celem tych działań jest zachowanie różnorodności biologicznej i genetycznej oraz ochrona siedlisk i ostoi tych gatunków. Aby to osiągnąć, mogą być tworzone specjalne strefy ochronne w miejscach występowania i rozrodu chronionych organizmów¹.

Fauna Gminy Warta jest charakterystyczna dla środkowej Polski. Wśród ssaków spotkać można m.in. łosia, jelenia, sarnę, borsuka, chomika europejskiego, orzesznicę oraz liczne gatunki nietoperzy, takie jak nocek Bechsteina, nocek duży czy mopek. Objęte ochroną częściową są również bóbr i wydra. Awifauna Gminy Warta obejmuje wiele gatunków ptaków wodno-błotnych, leśnych i otwartych terenów, takich jak: batalion, bączek, bąk, bielik, błotniak – stawowy i zbożowy, bociany biały i czarny, brodziec piskliwy, brzęczka, cietrzew, cyraneczka, czapla biała, derkacz, dudek, dzięcioły – czarny, średni i zielonosiwy, gągoł, jarzębatka, kropiatka, krwawodziób, lelek, łabędź krzykliwy, muchołówka mała, nurogęś, orlik krzykliwy, ortolan, perkoz dwuczuby, podgorzałka, podróżniczek, rybitwy – białoskrzydła, białowąsa i czarna, rycyk, sieweczka rzeczna, siewka złota, siniak, skowronek borowy, srokosz, trzmielojad, zimorodek i żuraw. Wśród płazów i gadów występują: żaba trawna, żaba wodna, ropucha szara, kumak nizinny, rzekotka drzewna, traszka grzebieniasta, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec oraz zaskroniec. Liczna jest również entomofauna – do najcenniejszych gatunków owadów należą: czerwończyk fioletek, modraszki – nausitous i telejus, paż żeglarz, pachnica dębowa, przeplatka aurinia, trzepla zielona oraz zalotka większa. W wodach i ciekach spotkać można ryby i minogi, w tym: głowacza białopłetwego, kozę, kozę złotawą, piskorza, różankę pospolitą, minoga strumieniowego oraz minoga ukraińskiego².

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Warta występują następujące formy ochrony przyrody:

- Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Rezerwat przyrody „Jeziorsko”,
- Obszar specjalnej ochrony Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko (kod obszaru PLB100002),
- 4 użytki ekologiczne,

¹ <https://www.gov.pl/web/gdos/ochrona-gatunkowa-roslin-zwierzat-i-grzybow>

² Na podstawie Programu ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028

- 29 pomników przyrody.

Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu – w granicach Gminy koncentruje się na terenach doliny Warty, zbiornika Jeziorsko oraz rezerwatu ornitologicznego. Charakteryzuje się bogactwem fauny i flory, naturalnych zbiorowisk roślinnych, kompleksem łąk z oczkami wodnymi oraz stanowiskami roślinności szuwarowej i wodnej.

Zgodnie z § 3 ust. 1 Uchwały nr XXXI/614/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na Obszarze wprowadza następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Rezerwat przyrody „Jeziorsko” – celem ochrony jest zachowanie ostoi ptaków wodno-błotnych, ze względów krajobrazowych, naukowych i dydaktycznych. Na jego terenie zidentyfikowano 250 gatunków ptaków, w tym 150 gatunków lęgowych oraz około 25 gatunków ptaków z Załącznika nr I tzw. Dyrektywy Ptasiej. Ponadto zidentyfikowano występowanie trzech gatunków ptaków znajdujących się w Polskiej czerwonej księdze zwierząt.

Poniższe tabele przedstawiają zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Jeziorsko” wyznaczone zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 6 lipca 2020 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jeziorsko”.

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Zarastanie roślinnością zielną, szuwarami trzcinowymi, zaroślami i zadrzewieniami wierzbowymi siedlisk ptaków wodno-blotnych.	Utrzymanie dogodnych siedlisk ptaków poprzez: 1) wykoszenie roślinności zielnej, krzewiastej i szuwarów trzcinowych z terenu rezerwatu przyrody wraz z usunięciem biomasy z jego terenu, 2) wycinka odrostów wierzbowych, zadrzewień i zarośli wierzbowych.
2.	Zanik siedlisk i pierwotnych miejsc gniazdowania, degradacja platform rybitwy rzecznej (<i>Sterna hirundo</i>).	Zwiększanie liczby potencjalnych siedlisk lęgowych poprzez posadowienie dodatkowych pływających platform lęgowych lub konserwacja już istniejących.
3.	Drapieżnictwo ze strony norki amerykańskiej (<i>Neovison vison</i>).	Odłów i eliminacja osobników norki amerykańskiej w obrębie rezerwatu.
4.	Zubożenie różnorodności biologicznej poprzez spadek liczebności populacji niektórych gatunków ryb.	1) limitowanie miejsc prowadzenia amatorskiego połowu ryb w rezerwacie, 2) prowadzenie gospodarki rybacko-wędkarskiej zgodnie z operatem rybackim dla obwodu rybackiego zbiornika wodnego Jeziorsko na rzece Warta – nr 4, 3) określenie zasad amatorskiego połowu ryb w zbiorniku Jeziorsko, na obszarze rezerwatu.
5.	Nieprawidłowa gospodarka rybacko-wędkarska, spadek liczebności niektórych gatunków ryb.	Prowadzenie zarybień zgodnie z operatem rybackim dla obwodu rybackiego zbiornika wodnego Jeziorsko na rzece Warta – nr 4.
6.	Kłusownictwo ryb, płoszenie i niepokojenie ptaków wodno-blotnych będących przedmiotami ochrony rezerwatu a także obszaru Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko PLB100002.	Prowadzenie kontroli przez Państwową Straż Rybacką w Łodzi z siedzibą w Sieradzu oraz Polski Związek Wędkarski Okręg w Sieradzu.
7.	Antropopresja, w szczególności niekontrolowana penetracja i zaśmiecanie rezerwatu.	Lustracja rezerwatu i ocena wpływu presji antropogenicznej, w szczególności monitorowanie stanu oznakowania rezerwatu.

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ GATUNKÓW ZWIERZĄT, Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

Lp.	Rodzaj i opis zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych	Rozmiar zadania
1.	Wykoszenie i wycinka roślinności zielnej, krzewiastej i szuwarów trzcinowych w miejscach gdzie w latach poprzednich usunięto zadrzewienia, możliwie najniżej przy samym gruncie. Pozyskaną biomasę należy usunąć z rezerwatu.	Zgodnie z załącznikiem nr 4.	1) prace prowadzić poza sezonem lęgowym ptaków, w terminie od 1 września do 28 lutego, 2) prace przeprowadzić co najmniej dwukrotnie w ciągu obowiązywania zarządzenia, na powierzchni przynajmniej 70 ha.
2.	Utrzymanie istniejących platform lęgowych rybitwy rzecznej poprzez ich konserwację, naprawę lub wymianę na nowe z możliwością zwiększania liczby potencjalnych siedlisk lęgowych poprzez budowę kolejnych pływających platform.	Cały obszar rezerwatu.	1) kontrolę stanu platform prowadzić corocznie lub według istniejących potrzeb, 2) w przypadku montażu nowych platform, ich lokalizację należy wybierać w taki sposób aby znajdowały się w miejscach częściowo osłoniętych od falowania wody, 3) montując nowe platformy, jak również dokonując naprawy uszkodzonych należy zwracać uwagę aby ich konstrukcja: uniemożliwiała lub ograniczała dostęp drapieżników (norka amerykańska, jenot, wydra), posiadała elementy dające schronienie pisklątom przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi lub ptakami drapieżnymi.
3.	Określenie warunków amatorskiego połowu ryb w rezerwacie przyrody „Jeziorsko” poprzez ustalenie miejsc do prowadzenia amatorskiego połowu ryb w rezerwacie a także wprowadzenie ograniczeń czasowych wykonywania połowów.	Zgodnie z załącznikiem nr 3 i 5.	

4.	Prowadzenie zarybień.	Cały obszar rezerwatu.	<ol style="list-style-type: none"> 1) corocznie, nie więcej jak dwa razy do roku, 2) gatunki ryb, rodzaj i ilość materiału zarybieniowego zgodnie z obowiązującym operatem rybackim dla obwodu rybackiego zbiornika wodnego Jeziorsko na rzece Warta – nr 4, 3) Polski Związek Wędkarski Okręg w Sieradzu będzie informował Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Łodzi o planowanych zarybieniach przynajmniej z dwudniowym wyprzedzeniem.
5.	Prowadzenie cyklicznych kontroli osób dokonujących amatorskiego połowu ryb. Przeciwdziałanie kłusownictwu wędkarskiemu oraz sieciowemu.	Cały obszar rezerwatu.	<ol style="list-style-type: none"> 1) według potrzeb, 2) kontrole będzie prowadziła Państwowa Straż Rybacka oraz Polski Związek Wędkarski Okręg w Sieradzu, 3) dopuszcza się stosowanie w trakcie kontroli dokonywanych przez Państwową Straż Rybacką jednostek pływających.
6.	Eliminacja norki amerykańskiej poprzez odlów z obszaru rezerwatu.	Cały obszar rezerwatu ze szczególnym uwzględnieniem strefy cofkowej zbiornika.	<p>Eliminacja lokalnej populacji norki amerykańskiej poprzez coroczny odlów przy pomocy pułapek żywołownych oraz uśmiercanie zwierząt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pułapki zlokalizować na piaszczystych łachach, na granicy zakrzewień przy otwartej wodzie oraz na pływających, sztucznych platformach łęgowych dla rybitw, 2) dopuszcza się stosowanie pułapek w liczbie do 10 sztuk, 3) termin prowadzenia działań: przez cały rok z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638), 4) w ramach zadania prowadzić regularne kontrole rozstawionych pułapek, raz na dobę, 5) działanie realizowane przez Sekcję Ornitologiczną Studenckiego Koła Naukowego Biologów Uniwersytetu Łódzkiego.
7.	Lustracja rezerwatu co najmniej dwa razy w ciągu roku.	Cały obszar rezerwatu.	<ol style="list-style-type: none"> 1) monitorowanie stanu oznakowania tablic informacyjnych oraz betonowych słupków wyznaczających lądową

			granicę rezerwatu, 2) ocena presji antropogenicznej wzdłuż granic rezerwatu, 3) okresowe sprzątanie rezerwatu.
--	--	--	---

Obszar specjalnej ochrony Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko (kod obszaru PLB100002) – koncentruje się głównie w obszarze doliny Warty i zbiornika Jeziorsko. Celem wyznaczenia Obszaru Specjalnej Ochrony jest ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, jak również przywracanie zniszczonych i tworzenie nowych biotopów.

W okresie lęgowym ostoja ważna dla 5 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej: bączka, czapli białej, rybitwy rzecznej, rybitwy białowąsej i rybitwy czarnej (> 1 % populacji krajowej), spoza tego załącznika: ohara, krakwy, perkozka, perkoza dwuczubego, kormorana, czapli siwej, gęgawy, krwawodzioba, brzegówki, remiza (>1% populacji krajowej) oraz gatunku zagrożonego w skali światowej - rycyka. W okresie pozalęgowym ostoja ważna dla 4 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej: łabędzia krzykliwego (co najmniej 1% populacji zimującej w Polsce) oraz czapli białej, mewy małej (co najmniej 1% populacji biogeograficznej i wędrowskiej gatunku wodno-błotnego) i żurawia (co najmniej 1% populacji wędrowskiej gatunku wodno-błotnego) oraz 7 gatunków spoza tej listy: gęsi zbożowej, (co najmniej 1% populacji biogeograficznej i wędrowskiej gatunku wodno-błotnego), gęsi białoczelnej, krakwy, cyraneczki, krzyżówki, głowienki, kormorana, czajki, (co najmniej 1% populacji wędrowskiej gatunku wodno-błotnego, kryterium) i jednego gatunku zagrożonego w skali światowej - kulika wielkiego.

Poniższe tabele przedstawiają identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, cele działań ochronnych oraz działania ochronne zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 4 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko PLB100002.

**IDENTYFIKACJA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
DLA ZACHOWANIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY GATUNKÓW PTAKÓW I ICH SIEDLISK,
BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY OBSZARU NATURA 2000**

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia
1.	A004 perkozek Tachybaptus ruficollis	Zagrożenia istniejące: X Brak zagrożeń i nacisków Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków
2.	A005 perkoz dwuczuby Podiceps cristatus	Zagrożenia istniejące: X Brak zagrożeń i nacisków Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków
3.	A391 kormoran Phalacrocorax carbo sinensis	Zagrożenia istniejące: G05.04 Wandalizm Celowe niszczenie gniazd i zabijanie piskląt F02.01 Rybołówstwo bierne Zaplatania żerujących ptaków w sieciach rybackich G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne F02.03 Wędkarstwo Płoszenie w miejscu gniazdowania przez wędkarzy, kajakarzy, żaglówki, skutery wodne Zagrożenia potencjalne: F05.05 Odstrzał Odstrzał poza obszarem Natura 2000 w miejscach żerowania C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000 J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska Zanik wysokich drzew w miejscach gniazdowania – na skutek zmian siedlisk, aktywności bobrów, celowe wycinanie.
4.	A022 bączek Ixobrychus minutus	Zagrożenia istniejące: X Brak zagrożeń i nacisków Zagrożenia potencjalne: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska Nadmierny rozwój wierzbowisk drzewiastych
5.	A027 czapla biała Egretta alba	Zagrożenia istniejące: F02.03 Wędkarstwo G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne Płoszenie w miejscu gniazdowania przez wędkarzy, kajakarzy, żaglówki i skutery wodne Zagrożenia potencjalne: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska Nadmierny rozwój wierzbowisk drzewiastych, zanik wiklinowisk we wczesnym stadium rozwoju – miejsca gniazdowania

6.	A028 czapla siwa Ardea cinerea	<p>Zagrożenia istniejące: F02.03 Wędkarstwo G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne Płoszenie w miejscu gniazdowania przez wędkarzy, kajakarzy, żaglówki i skutery wodne</p> <p>Zagrożenia potencjalne: F05.05 Odstrzał Odstrzał poza obszarem Natura 2000 w miejscach żerowania J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska Zanik wysokich drzew w miejscach gniazdowania – na skutek zmian siedlisk, aktywności bobrów, celowe wycinanie, celowe usuwanie drzew w obrębie kolonii</p>
7.	A038 łabędź krzykliwy Cygnus cygnus	<p>Zagrożenia istniejące: F03.01 Polowanie Płoszenie w czasie polowań G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotywowanych Płoszenie na zimowisku</p> <p>Zagrożenia potencjalne: C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000</p>
8.	A039 gęś zbożowa Anser fabalis	<p>Zagrożenia istniejące: F03.01 Polowanie Płoszenie w miejscach żerowania</p> <p>Zagrożenia potencjalne: C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000</p>
9.	A041 gęś białoczelna Anser albifrons	<p>Zagrożenia istniejące: F03.01 Polowanie Płoszenie w miejscach żerowania</p> <p>Zagrożenia potencjalne: C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000</p>
10.	A043 gęgawa Anser anser	<p>Zagrożenia istniejące: G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne F02.03 Wędkarstwo Płoszenie w miejscu gniazdowania przez wędkarzy, kajakarzy, żaglówki, skutery wodne</p> <p>Zagrożenia potencjalne: F03.01 Polowanie Polowanie poza obszarem Natura 2000 w miejscach żerowania oraz w czasie przemieszczania się ptaków z noclegowiska</p>
11	A048 ohar Tadorna tadorna	<p>Zagrożenia istniejące: G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne F02.03 Wędkarstwo Turystyka wodna w pobliżu miejsc gniazdowania, płoszenie przez wędkarzy</p> <p>Zagrożenia potencjalne: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska E01.04 Inne typy zabudowy Zabudowa rekreacyjna linii brzegowej, zarastanie skarp</p>
12	A051 krakwa Anas strepera	<p>Zagrożenia istniejące: K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) F03.01 Polowanie Śmiertelność na skutek botulizmu oraz polowań</p> <p>Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków</p>
13	A052 cyraneczka	<p>Zagrożenia istniejące: K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe)</p>

	Anas crecca	F03.01 Polowanie G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych Śmiertelność spowodowana botulizmem, polowaniami oraz płoszenie w miejscach koncentracji przez turystów, wędkarzy, quady Zagrożenia potencjalne: C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000
14.	A053 krzyżówka Anas platyrhynchos	Zagrożenia istniejące: K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) F03.01 Polowanie G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych Śmiertelność spowodowana botulizmem, polowaniami oraz płoszenie w miejscach koncentracji przez turystów, wędkarzy, quady Zagrożenia potencjalne: C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000
15.	A059 głowienka Aythya ferina	Zagrożenia istniejące: F02.01 Rybołówstwo bierne Zaplątywanie się w sieci rybackie żerujących ptaków Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków
16.	A127 żuraw Grus grus	Zagrożenia istniejące: F03.01 Polowanie Płoszenia na polowaniach w miejscach żerowania G01.02 Jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych Płoszenie na noclegowisku przez wędkarzy, quady. Zagrożenia potencjalne: C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000
17.	A142 czajka Vanellus vanellus	Zagrożenia istniejące: K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) F03.01 Polowanie G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych Śmiertelność spowodowana botulizmem, polowaniami oraz płoszenie w miejscach koncentracji przez turystów, wędkarzy, quady Zagrożenia potencjalne: C03.03 Produkcja energii wiatrowej Lokalizacja farm wiatrowych w pobliżu obszaru Natura 2000
18.	A156 rycyk Limosa limosa	Zagrożenia istniejące: A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych K03.04 Drapieżnictwo Intensyfikacja upraw łąkowych, zanik łąk, wysuszenie, drapieżnictwo, ekspansja gatunków inwazyjnych - jenota Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków
19.	A160 kulik wielki Numenius arquata	Zagrożenia istniejące: F02.03 Wędkarstwo K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) Płoszenie przez wędkarzy w miejscach koncentracji, śmiertelność na skutek botulizmu Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków
20.	A162 krwawodziób Tringa totanus	Zagrożenia istniejące: A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych K03.04 Drapieżnictwo

		<p>Intensyfikacja upraw łąkowych, zanik łąk, wysuszenie, drapieżnictwo, ekspansja gatunków inwazyjnych - jenota</p> <p>Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków</p>
21.	A177 mewa mała Hydrocoloeus minutus (Larus minutus)	<p>Zagrożenia istniejące: X Brak zagrożeń i nacisków</p> <p>Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków</p>
22.	A193 rybitwa rzeczna Sterna hirundo	<p>Zagrożenia istniejące: G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska Podpływanie do platform z koloniami lęgowymi, zanik pierwotnych miejsc gniazdowania</p> <p>Zagrożenia potencjalne: G05.04 Wandalizm G05.07 Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak Celowe niszczenie miejsc gniazdowania, degradacja platform – brak renowacji, nieodnawianie</p>
23.	A196 rybitwa białowąsa Chlidonias hybryda (Chlidonias hybridus)	<p>Zagrożenia istniejące: K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne Śmiertelność spowodowana botulizmem, płoszenie w miejscu gniazdowania przez wędkarzy, kajakarzy, żaglówki i skutery wodne</p> <p>Zagrożenia potencjalne: J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie Wczesne opuszczanie poziomu piętrzenia, osuszenie miejsc występowania kolonii przed wyprawieniem młodych ptaków</p>
24.	A197 rybitwa czarna Chlidonias niger	<p>Zagrożenia istniejące: F02.03 Wędkarstwo G01.01.01 Motorowe sporty wodne G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K03.04 Drapieżnictwo K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych Płoszenie w miejscu gniazdowania przez wędkarzy, kajakarzy, żaglówki i skutery wodne, ekspansja gatunku obcego - jenota, zarastanie kolonii lęgowych</p> <p>Zagrożenia potencjalne: J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie Wczesne opuszczanie poziomu piętrzenia, osuszenie miejsc występowania kolonii przed wyprawieniem młodych ptaków</p>
25.	A249 brzegówka Riparia riparia	<p>Zagrożenia istniejące: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska Zarastanie skarp, przesłanianie drzewami</p> <p>Zagrożenia potencjalne: E01.04 Inne typy zabudowy Zabudowa rekreacyjna na skarpach</p>
26.	A336 remiz Remiz pendulinus	<p>Zagrożenia istniejące: X Brak zagrożeń i nacisków</p> <p>Zagrożenia potencjalne: X Brak zagrożeń i nacisków</p>

CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	A004 perkozek Tachybaptus ruficollis	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie aktualnej mozaiki biotopowej.
2.	A005 perkoz dwuczuby Podiceps cristatus	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie aktualnej mozaiki biotopowej.
3.	A391 kormoran Phalacrocorax carbo sinensis	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie aktualnej mozaiki biotopowej.
4.	A022 bączek Ixobrychus minutus	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie aktualnej mozaiki krajobrazowej.
5.	A027 czapla biała Egretta alba	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie mozaikowości zarośli wierzbowych.
6.	A028 czapla siwa Ardea cinerea	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
7.	A038 łabędź krzykliwy Cygnus cygnus	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
8.	A039 gęś zbożowa Anser fabalis	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
9.	A041 gęś białoczelna Anser albifrons	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
10.	A043 gęgawa Anser anser	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
11.	A048 ohar Tadorna tadorna	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
12.	A051 krakwa Anas strepera	Poprawa stanu ochrony (U1) w kierunku właściwego (FV) poprzez polepszenie warunków siedliskowych: – zmiana sposobu użytkowania trwałych użytków zielonych na ekstensywny, – utrzymanie sposobu użytkowania, zahamowanie porzucania użytkowania i zarastania.
13.	A052 cyraneczka Anas crecca	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
14.	A053 krzyżówka Anas platyrhynchos	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
15.	A059 głowienka Aythya ferina	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
16.	A127 żuraw Grus grus	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
	A142	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.

17.	czajka Vanellus vanellus	
18.	A156 rycyk Limosa limosa	Poprawa stanu ochrony (U2) w kierunku właściwego (FV), w tym przejściowe osiągnięcie stanu niezadawalającego (U1), poprzez polepszenie warunków siedliskowych: – zmiana sposobu użytkowania trwałych użytków zielonych na ekstensywny, – utrzymanie sposobu użytkowania, zahamowanie porzucania użytkowania i zarastania.
19.	A160 kulik wielki Numenius arquata	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk gatunku.
20.	A162 krwawodziób Tringa totanus	Poprawa stanu ochrony (U2) w kierunku właściwego (FV), w tym przejściowe osiągnięcie stanu niezadawalającego (U1), poprzez polepszenie warunków siedliskowych: – zmiana sposobu użytkowania trwałych użytków zielonych na ekstensywny, – utrzymanie sposobu użytkowania, zahamowanie porzucania użytkowania i zarastania.
21.	A177 mewa mała Hydrocoloeus minutus (Larus minutus)	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV).
22.	A193 rybitwa rzeczna Sterna hirundo	Poprawa stanu ochrony (U2) w kierunku właściwego (FV), poprzez poprawę ilości i jakości siedlisk gatunku: – utrzymanie 6 istniejących platform lęgowych (moduł podstawowy 3 m x 3 m), – zwiększanie ilości potencjalnych siedlisk lęgowych - zwiększanie powierzchni pływających platform do 12 modułów (moduł podstawowy 3 m x 3 m), – bieżącą konserwację oraz naprawę uszkodzonych modułów.
23.	A196 rybitwa białowasa Chlidonias hybrida (Chlidonias hybridus)	Poprawa stanu ochrony (U1) poprzez zwiększanie powierzchni pod miejsca gniazdowania na terenie cofki: – usuwanie zadrzewień i zarośli w obszarze płytkiej wody na zbiorniku (20 hektarów w skali roku), – utrzymanie koszenia zapobiegającemu zarastaniu na powierzchniach po usunięciu zadrzewień i zarośli.
24.	A197 rybitwa czarna Chlidonias niger	Poprawa stanu ochrony (U1) poprzez zwiększanie powierzchni pod miejsca gniazdowania na terenie cofki: – usuwanie zadrzewień i zarośli w obszarze płytkiej wody na zbiorniku (20 hektarów w skali roku), – utrzymanie koszenia zapobiegającemu zarastaniu na powierzchniach po usunięciu zadrzewień i zarośli.
25.	A249 brzegówka Riparia riparia	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie siedlisk lęgowych gatunku.
26.	A336 remiz Remiz pendulinus	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV).

**DZIAŁANIA OCHRONNE ZE WSKAZANIEM PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH
ZA ICH WYKONANIE I OBSZARÓW ICH WDRAŻANIA**

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków oraz ich siedlisk				
1.	A004 perkozak <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Program informacyjny – 2-10 rok obowiązywania planu zadań ochronnych.	Obszar Natura 2000 w granicach województwa łódzkiego.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
	A005 perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	Opracowanie i przeprowadzenie szkolenia dotyczącego programu Natura 2000, przedmiotowego obszaru Natura 2000 oraz możliwości ochrony gatunków ptaków będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000.		
	A391 kormoran <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>			
	A022 bączek <i>Ixobrychus minutus</i>			
	A027 czapla biała <i>Egretta alba</i>			
	A028 czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>			
	A038 labędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>			
	A039 gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>			
	A041 gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>			
	A043 gęgawa <i>Anser anser</i>			
	A048 ohar <i>Tadorna tadorna</i>			
	A051 krakwa <i>Anas strepera</i>			
	A052 cyraneczka <i>Anas crecca</i>			

	<p>A053 krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i></p> <p>A059 głowienka <i>Aythya ferina</i></p> <p>A127 żuraw <i>Grus grus</i></p> <p>A142 czajka <i>Vanellus vanellus</i></p> <p>A156 rycyk <i>Limosa limosa</i></p> <p>A160 kulik wielki <i>Numenius arquata</i></p> <p>A162 krwawodziób <i>Tringa totanus</i></p> <p>A177 mewa mała <i>Hydrocoloeus minutus</i> (<i>Larus minutus</i>)</p> <p>A193 rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i></p> <p>A196 rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybrida</i> (<i>Chlidonias hybridus</i>)</p> <p>A197 rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i></p> <p>A249 brzegówka <i>Riparia riparia</i></p> <p>A336 remiz <i>Remiz pendulinus</i></p>			
2.	<p>A193 rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i></p>	<p>Budowa i utrzymanie platform pływających – 2-10 rok obowiązywania planu zadań ochronnych.</p> <p>Utrzymanie istniejących sześciu pływających platform – sztucznych siedlisk lęgowych oraz budowa sześciu nowych platform. Platformy umieszczone są w strefie cofkowej zbiornika w miejscach gdzie woda utrzymuje się przez cały sezon lęgowy. Lokalizację nowych należy wybierać w taki sposób, by platformy znajdowały się w</p>	<p>Obszar lokalizacji platform zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.</p>

		<p>miejscach częściowo osłoniętych od falowania wody.</p> <p>Moduł podstawowy 3 x 3 m. Konstrukcja platform powinna uniemożliwiać wchodzenie na platformy drapieżników (norka amerykańska, jenot, wydra). Zabezpieczenie platform można wykonać w postaci plastikowych kołnierzy/opasek otaczających platformy na poziomie wody.</p> <p>Na platformach należy umieścić konstrukcje dające schronienie pisklątom przed złymi warunkami pogodowymi lub przed ptakami drapieżnymi.</p> <p>W czasie trwania planu zadań ochronnych należy poddawać renowacji/wymieniać istniejące platformy i usuwać losowe uszkodzenia.</p>		
3.	<p>A156 rycyk <i>Limosa limosa</i></p> <p>A162 krwawodziób <i>Tringa totanus</i></p>	<p>Podniesienie poziomu wody na stanowisku Gliškie Ługi – pierwsze 3 lata obowiązywania planu zadań ochronnych.</p> <p>Wybudowanie dwóch spięrzeń w formie progów, w celu podniesienia poziomu wody na łąkach Gliškie Ługi. W celu osiągnięcia optymalnego efektu działania i wybrania metody piętrzenia konieczna jest wcześniejsza ekspertyza hydrogeologiczna. Ekspertyza pozwoli wybrać metodę realizacji przedsięwzięcia. Ekspertyza może zalecić zmianę lokalizacji progów w celu przywrócenia stanu siedlisk.</p>	Obszar wdrażania działań ochronnych zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi.
4.	<p>A156 rycyk <i>Limosa limosa</i></p> <p>A162 krwawodziób <i>Tringa totanus</i></p> <p>A051 krakwa <i>Anas strepera</i></p>	<p>Działania obligatoryjne – cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych.</p> <p>Zachowanie siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych, w tym zabezpieczenie siedlisk przed zaozarnieniem czy zalesianiem.</p>	Obszar wdrażania działań ochronnych zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru.
5.	<p>A156 rycyk <i>Limosa limosa</i></p> <p>A162 krwawodziób <i>Tringa totanus</i></p> <p>A051 krakwa <i>Anas strepera</i></p>	<p>Działania fakultatywne – corocznie</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe na trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska gatunków ptaków.</p> <p>Pierwszy pokos od dnia 1 czerwca, nie więcej niż dwa pokosy rocznie, – wysokość koszenia 5–15 cm, – technika koszenia: zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka działki, – w przypadku użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego wykonanie pokosu najpóźniej do dnia 30 września, – obowiązek pozostawienia 5-10% działki rolnej nieskosiwanej, przy czym co roku</p>	Obszar wdrażania działań ochronnych zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad ob-

		<p>powinien to być inny fragment,</p> <ul style="list-style-type: none"> - obowiązek usunięcia lub złożenia w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie. Maksymalna obsada zwierząt wynosi 1 DJP/ha, - w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,3 DJP/ha, - w przypadku użytkowania pastwiskowego minimalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a maksymalna 1,0 DJP/ha, - maksymalne obciążenie pastwiska do 10 DJP/ha (5 t/ha), - sezon pastwiskowy trwa od 1 maja do 15 października, dopuszcza się wykaszanie niedojadów wyłącznie w okresie sierpień-wrzesień, - dopuszczalne wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich, - termin rozpoczęcia wypasu na terenach zalewowych nie wcześniej niż w 2 tygodnie po ustąpieniu wód. 		szarem Natura 2000.
6.	<p>A196 rybitwa białowąsa Chlidonias hybrida (Chlidonias hybridus)</p> <p>A197 rybitwa czarna Chlidonias niger</p>	<p>Wycinka zadrzewień i zarośli wierzbowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - pierwsza wycinka w drugim roku obowiązywania planu zadań ochronnych, następnie co roku. <p>Wycinka zadrzewień i zarośli wierzbowych – 20 ha rocznie. Wycinka w obrębie wyznaczonego poligonu. Powierzchnie do wycinki wyznaczane corocznie po sezonie lęgowym. Wycinka w terminie od 1 października do 1 marca.</p>	Obszar wdrażania działań ochronnych zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Poznaniu.
7.	<p>A196 rybitwa białowąsa Chlidonias hybrida (Chlidonias hybridus)</p> <p>A197 rybitwa czarna Chlidonias niger</p>	<p>Wycinanie roślinności krzewiastej i zielnej w miejscu przeprowadzonej wycinki</p> <ul style="list-style-type: none"> - corocznie. <p>Wycinanie, wykaszanie – powierzchni, na której we wcześniejszych latach usunięto zadrzewiania. Termin koszenia po 1 sierpnia. Biomasa przed następnym sezonem – zalaniem musi zostać usunięta z powierzchni. Co roku należy pozostawić 10-20% powierzchni niekoszonej, w kolejnych latach należy pozostawić inny płat niewykoszony.</p>	Obszar wdrażania działań ochronnych zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Poznaniu.
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych				
8.	<p>A193 rybitwa rzeczna Sterna hirundo</p> <p>A196 rybitwa białowąsa Chlidonias hybrida (Chlidonias hybridus)</p> <p>A197 rybitwa czarna Chlidonias niger</p> <p>A027 czapla biała</p>	<p>Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony</p> <ul style="list-style-type: none"> - corocznie. <p>Zgodnie ze standardami metodyki opracowanymi przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS).</p> <p>Monitoring liczebności. Coroczne liczenia w koloniach lęgowych.</p>	Cofka zbiornika Jeziorsko, zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.

	Egretta alba A391 kormoran Phalacrocorax carbo sinensis A028 czapla siwa Ardea cinerea			
9.	A193 rybitwa rzeczna Sterna hirundo	Monitoring realizacji celów działań ochronnych – corocznie. Coroczne liczenia posłużą do oceny skuteczności działań ochronnych dla rybitw. W czasie monitorowania liczebności gatunku należy ocenić stan techniczny platform.	Obszar lokalizacji platform zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
10.	A177 mewa mała Hydrocoloeus minutus (Larus minutus)	Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony – corocznie. Zgodnie ze standardami metodyki opracowanymi przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS). Monitoring liczebności. Dwa liczenia osobników w czasie koncentracji migracyjnych na otwartej wodzie zbiornika Jeziorsko w ostatniej pentadzie kwietnia i pierwszej dekadzie maja.	Otwarta woda zbiornika Jeziorsko, zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
11.	A127 żuraw Grus grus	Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony – corocznie. Monitoring liczebności. Liczenia na noclegowisku, zgodnie ze standardami metodyki Monitoringu Noclegowisk Żurawia opracowanego przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS).	Cofka zbiornika Jeziorsko, zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
12.	A039 gęś zbożowa Anser fabalis A041 gęś białoczelna Anser albifrons	Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony – corocznie. Liczenie w okresie koncentracji na migracjach. Liczenie wykonywane w czasie wylatywania gęsi z noclegowisk na żerowiska, zgodnie z metodyką monitoringu noclegowisk gęsi prowadzonego przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS).	Cofka zbiornika Jeziorsko, zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
13.	A038 łabędź krzykliwy Cygnus cygnus	Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony – corocznie. Monitoring liczebności w okresie zimowym na zbiorniku Jeziorsko i rzece Wąrcie na terenie obszaru, zgodnie ze standardami metodyki Monitoringu Zimujących Ptaków Wodno-Błotnych opracowanej przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS).	Zbiornik Jeziorsko, rzeka Warta, zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
14.	A027	Monitoring stanu ochrony przedmiotów	Zbiornik Jeziorsko, zgod-	Organ sprawujący nadzór

	<p>czapla biała Egretta alba</p> <p>A051 krakwa Anas strepeta</p> <p>A052 cyraneczka Anas crecca</p> <p>A053 krzyżówka Anas platyrhynchos</p> <p>A059 głowienka Aythya ferina</p> <p>A142 czajka Vanellus vanellus</p> <p>A160 kulik wielki Numenius arquata</p> <p>A391 kormoran Phalacrocorax carbo sinensis</p>	<p>ochrony – corocznie.</p> <p>Zgodnie ze standardami metodyki opracowanej przez GłOS w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS).</p> <p>Monitoring liczebności migrujących ptaków wodno-błotnych. Liczenie osobników w czasie koncentracji migracyjnych na zbiorniku Jeziorsko. Dwa terminy: w połowie września i połowie listopada.</p>	nie z mapą stanowiącą załącznik nr 6.	nad obszarem Natura 2000.
15.	<p>A004 perkozek Tachybaptus ruficollis</p> <p>A005 perkoz dwuczuby Podiceps cristatus</p> <p>A022 bączek Ixobrychus minutus</p> <p>A043 gęgawa Anser anser</p> <p>A048 ohar Tadorna tadorna</p> <p>A051 krakwa Anas strepeta</p> <p>A156 rycyk Limosa limosa</p> <p>A162 krwawodziób Tringa totanus</p> <p>A197 rybitwa czarna Chlidonias niger</p>	<p>Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony – pierwsze liczenie par lęgowych w trzecim roku obowiązywania planu zadań ochronnych, następne w siódmym roku.</p> <p>Zgodnie ze standardami metodyki opracowanej przez GłOS w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS).</p> <p>Monitoring liczebności gatunków lęgowych.</p> <p>Na całym obszarze co cztery lata liczenie gatunków lęgowych, będących celem ochrony, nieobjętych corocznym monitoringiem.</p>	Cały obszar Natura 2000.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.

A249 brzegówka Riparia riparia			
A336 remiz Remiz pendulinus			

Użytki ekologiczne – zlokalizowane w Nadleśnictwie Poddębice w Obrębie Sieradz. Są to 3 bagna śródlądowe o powierzchni 1,57 ha, 0,82 ha oraz 1,19 ha. Ochroną o randze użytku ekologicznego jest objęta w części także rzeka Mazur stanowiąca lewobrzeżny dopływ zbiornika Jeziorsko.

W Gminie Warta znajduje się **29 pomników przyrody**, które koncentrują się w grupach. Jednym z najbardziej znanych pomników przyrody jest dąb szypułkowy w Kamionaczu. Dąb ma obwód wynoszący 782 cm i wysokość około 24 metrów, a jego wiek szacuje się na ok. 500 lat. Stanowi jedną z ostatnich pozostałości starych, nadwarciańskich lasów grądowych.

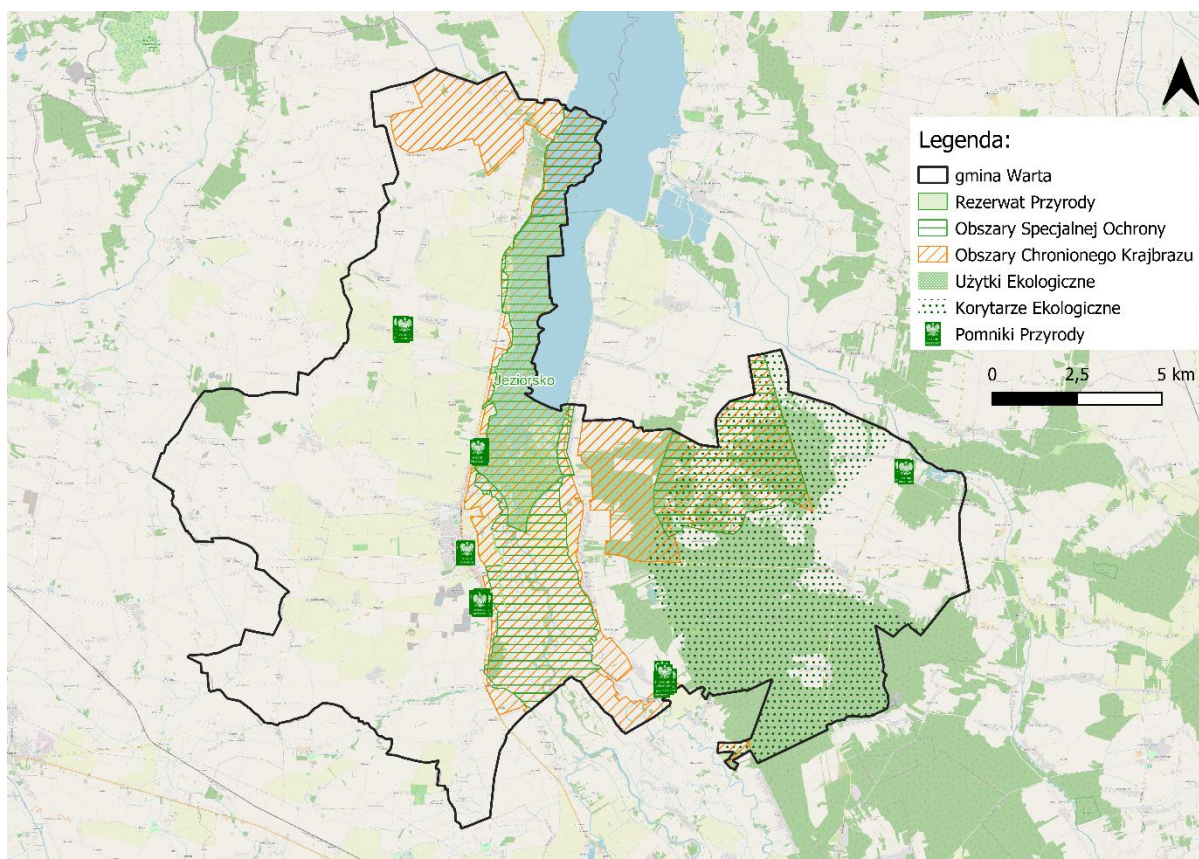
Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

- prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,
- realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,

- o zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
- o likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Rysunek 8. Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne występujące w Gminie Warta

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

Z inicjatywy Ministerstwa Środowiska w 2005 roku opracowano „Projekt korytarzy ekologicznych, które łączą sieć Natura 2000 w Polsce”. Projekt ten miał na celu identyfikację sieci terenów, które zagwarantowałyby ciągłość ekologiczną na poziomie krajowym oraz międzynarodowym, umożliwiając swobodne przemieszczanie się zwierząt, innych żywych organizmów oraz swobodny przepływ genów między wydzielonymi wartościowymi obszarami przyrodniczymi, w tym obszarami sieci Natura 2000. W rezultacie projektu utworzono spójną sieć obejmującą kluczowe obszary przyrodnicze oraz korytarze, które łączą te obszary w jeden system ekologiczny, znanym jako sieć korytarzy ekologicznych. Te korytarze mają kluczowe znaczenie dla poprawy funkcji środowiska naturalnego na wszelkich poziomach przestrzennych, od skali lokalnej do skali ponadregionalnej. Ich głównym zadaniem jest ułatwienie migracji organizmów. Może to zachodzić albo przez stopniowe kolonizowanie terenów wzdłuż korytarza i pokoleniowe przemieszczanie się populacji – co jest charakterystyczne dla roślin i mniejszych zwierząt, albo poprzez wykorzystanie korytarzy jako tras migracyjnych przez poszczególne osobniki lub grupy w poszukiwaniu lepszych siedlisk. Poza umożliwieniem migracji i przyczynianiem się do zwiększenia bioróżnorodności, korytarze ekologiczne pełnią szereg innych funkcji. Zapewniają schronienie dla wielu gatunków zwierząt nieadaptowanych do życia poza korytarzami, tworzą barierę dla niektórych rodzajów szkodników, moderują siłę wiatru, podwyższają poziom wilgoci i filtrują zanieczyszczenia z powietrza.

W Gminie Warta znajduje się również **korytarz ekologiczny Dolina Warty (KPdC-22)** wyznaczony w celu zapewniania przemieszczania się zwierząt pomiędzy siedliskami, aby zachować różnorodność gatunkową oraz siedliska przyrodnicze, które zajmują ok. 52,9 ha obszaru Gminy Warta. Są to obszary lądowe lub wodne, na których występują cenne dla wspólnoty gatunki zwierząt i roślin. Zlokalizowane są w granicach Lasów Państwowych. Należy do nich m.in.: Grąd środkowoeuropejski, Dąbrowa świetlista, Łęg olszowy i Bór bagienny.

3.4.10. Zapobieganie poważnym awariom

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Warta nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR) lub zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR).

Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr poważnych awarii. Zgodnie z rejestrem, w 2023 roku na terenie województwa łódzkiego nie doszło do poważnych awarii przemysłowych.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Na podstawie powyższego opisu stanu środowiska określono najważniejsze zagrożenia środowiska mogące mieć charakter naturalny lub antropogeniczny. Rodzaj i intensywność zagrożeń jest ściśle związana ze specyfiką danego obszaru, tj. rozwojem gospodarczym w powiązaniu z warunkami fizyczno-geograficznymi.

Główne zagrożenia środowiska na terenie Gminy Warta związane są przede wszystkim z działalnością człowieka oraz z wykorzystaniem i przetwarzaniem zasobów naturalnych. Presja na środowisko wynika z różnych sektorów gospodarki oraz codziennych działań mieszkańców.

Tabela 12. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Gminy Warta

OBSZAR	ZAGROŻENIE/PROBLEM
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚĆ POWIETRZA	<ul style="list-style-type: none"> • wysoka emisja z sektora komunalno-bytowego – dominacja ogrzewania paliwami stałymi (węgiel – 58%, biomasa – 17%) powoduje znaczną emisję pyłów i CO₂. • brak Planu adaptacji do zmian klimatu – ograniczona zdolność do zarządzania skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych (susze, powódzie), • zanieczyszczenie powietrza – przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla benzo(a)pirenu i pyłów PM10 i PM2,5 (klasa C w strefie łódzkiej),
ZAGROŻENIE HAŁASEM	<ul style="list-style-type: none"> • hałas przemysłowy o charakterze lokalnym występujący głównie na terenach sąsiadujących z obiektami gospodarczymi, • hałas komunikacyjny – szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 83,
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby źródeł pól elektromagnetycznych oraz ich koncentracji – rozwój telekomunikacji i rosnąca liczba stacji bazowych telefonii komórkowej, w tym wdrażanie technologii 5G,
GOSPODAROWANIE WODAMI	<ul style="list-style-type: none"> • deficyt wody dla potrzeb rolnictwa – szczególnie istotne w kontekście zmian klimatu i sezonowych susz, • zły stan części JCWP oraz zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych,
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo niski stopień skanalizowania gminy – 22,6% mieszkańców posiada dostęp do kanalizacji, • potencjalne zanieczyszczenie gleb i wód gruntowych – wynikające z użytkowania zbiorników bezodpływowych oraz nielegalnych zrzutów ścieków,
ZASOBY GEOLOGICZNE I GLEBY	<ul style="list-style-type: none"> • eksploatacja złóż kruszywa naturalnego – ryzyko trwałych przekształceń rzeźby terenu oraz konfliktów z funkcją rolniczą, • zagrożenie zakwaszeniem i degradacją gleb – w wyniku niskiej jakości oczyszczania ścieków bytowych i intensywnego rolnictwa, • działania związane z pracami budowlanymi mogą przyczynić się do przekształceń gleb,

GOSPODAROWANIE ODPADAMI	<ul style="list-style-type: none"> • duża ilość materiałów zawierających azbest – na stan do września 2025 roku do unieszkodliwienia pozostało 5.799.203 kg, • brak infrastruktury do zagospodarowania odpadów rolniczych – w tym folii i opakowań po nawozach i środkach ochrony roślin, • potrzeba dalszej edukacji ekologicznej i rozwoju selektywnej zbiórki – mimo istniejących działań,
ZASOBY PRZYRODNICZE	<ul style="list-style-type: none"> • presja urbanizacyjna na formy ochrony przyrody i obiekty cenne przyrodniczo, • potencjalne ograniczenie ciągłości korytarzy ekologicznych,
ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	<ul style="list-style-type: none"> • na terenie Gminy nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR) oraz zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii.

Źródło: opracowanie własne.

Zidentyfikowane zagrożenia dla ochrony środowiska na terenie Gminy Warta wymagają zwiększenia działań naprawczych i zapobiegawczych, które zostały określone w niniejszej prognozie.

Wszystkie działania przewidziane w Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 mają na celu zrównoważony rozwój Gminy Warta, który idzie w parze z przeciwdziałaniem degradacji środowiska oraz poprawą jego stanu, co wpływa na polepszenie jakości życia jej mieszkańców. Cele i kierunki działań wskazane w projekcie Strategii odpowiadają a zidentyfikowane problemy środowiskowe i mają na celu ograniczenie lub eliminację negatywnych zjawisk w tej sferze.

5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja inwestycji zaplanowanych w ramach projektu „Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034” wiąże się z przejściowym i krótkotrwałym negatywnym wpływem na środowisko, głównie w trakcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Po zakończeniu inwestycji teren zostanie uporządkowany. Po zakończeniu prac budowlanych zaobserwuje się pozytywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego.

Jeśli to możliwe, należy unikać negatywnych oddziaływań, a w przypadku ich wystąpienia podejmować odpowiednie działania minimalizujące lub kompensujące, opisane w kolejnym rozdziale. Należy podkreślić, że realizacja postanowień dokumentu, przy przestrzeganiu szczegółowych przepisów i zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko, nie powinna stanowić zagrożenia ani dla środowiska, ani dla ludzi.

Zadania zaplanowane w ramach Strategii zostały przeanalizowane w aspekcie oddziaływania na następujące komponenty środowiska: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat (w tym mikroklimat), klimat akustyczny, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, obszary chronione, cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Szczegółową ocenę wpływu działań na poszczególne elementy środowiska wykonano w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem.

Z uwagi na fakt, że na obecnym etapie organ opracowujący projekt Programu nie dysponuje szczegółowymi informacjami dotyczącymi parametrów technicznych i rozwiązań technologicznych planowanych przedsięwzięć na obszarze powiatu, przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko ma charakter prognostyczny. Wskazuje ona możliwe oddziaływania oraz uwzględnia różne warianty realizacji przedsięwzięcia, w tym także te najbardziej niekorzystne dla środowiska.

5.1. Różnorodność biologiczna, fauna i flora, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

Projekt Strategii uwzględnia zapisy Rozporządzenia (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych oraz zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869 (Dz. U. UE. L. z 2024 r. poz. 1991). Rozporządzenie to nakłada cele i obowiązki w zakresie odbudowy m.in. ekosystemów lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych, przywracania naturalnej łączności cieków wodnych oraz funkcji powiązanych z równinami zalewowymi, a także odbudowy populacji owadów zapylających, ekosystemów rolniczych i leśnych.

W Projekcie Strategii zawarto szereg zapisów mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem działań mitygacyjnych i adaptacyjnych. Działania te znajdują odzwierciedlenie przede wszystkim w celu operacyjnym I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta, w ramach którego przewidziano m.in.:

- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Wsparcie mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne;
- Podniesienie świadomości środowiskowej mieszkańców poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej skierowanej do różnych grup społecznych;

- Adaptację do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji);
- Wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy.

Ponadto w Projekcie Strategii określono ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, w tym zasady ochrony środowiska i jego zasobów — ze szczególnym uwzględnieniem ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu. Zawarte w dokumencie zapisy wprost nawiązują do założeń Rozporządzenia (UE) 2024/1991.

Podkreśla się przy tym, że Strategia ma charakter prośrodowiskowy i służy realizacji celów związanych z ochroną i odbudową środowiska przyrodniczego.

Z uwagi na walory przyrodnicze i krajobrazowe zdecydowały o powołaniu w obrębie Gminy Warta form ochrony przyrody. Obecnie na terenie Gminy zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody: Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat przyrody „Jeziorsko”, Obszar specjalnej ochrony Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko (kod obszaru PLB100002), 4 użytki ekologiczne, 29 pomników przyrody.

Kwestie związane z ochroną przyrody reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), która według definicji polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, w tym m.in. roślin, zwierząt, siedlisk ich bytowania, krajobrazu, tworów przyrody nieożywionej, czy zieleni miejskiej i wiejskiej. Celem ochrony przyrody jest m.in. zachowanie bioróżnorodności, utrzymanie właściwego stanu siedlisk i ekosystemów, ochrona walorów krajobrazowych czy kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów.

Dla obszarów o najwyższej wartości bioróżnorodności niezbędne jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które szczegółowo określą wymagania dotyczące zagospodarowania terenu z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska (takich jak doliny rzeczne czy tereny leśne).

Planowane w Strategii działania w odniesieniu do form ochrony przyrody będą wyłącznie pozytywne. Jedynie w trakcie prac budowlanych mogą pojawiać się pośrednie, krótkoterminowe, negatywne chwilowe oddziaływania na przedmioty ochrony obszarów chronionych. Wskazuje się jednak, że oddziaływania te mogą obejmować powstawanie hałasu, zmiany w rzeźbie terenu czy modyfikację stosunków wodnych w pobliżu obszarów chronionych, co może być związane na przykład z rozwojem inwestycji. Jednak biorąc pod uwagę ich charakter, przewiduje się, że będą one miały pozytywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego i w dłuższej perspektywie nie wpłyną negatywnie na obszary chronione.

Proponowane do realizacji zadania nie ingerują w najcenniejsze przyrodniczo tereny ani w stanowiska występowania gatunków chronionych i rzadkich. Zachowują obszary stanowiące zieloną infrastrukturę, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych oraz obszarów węzłowych. Co istotne, w ramach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki

przestrzennej w Gminie Warta wskazano szereg zasad w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu, w tym m.in.:

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- włączenie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju.

Wskazuje się przy tym, że wpływ poszczególnych działań inwestycyjnych na krajobraz i przyrodę powinien być szczegółowo rozpoznany na etapie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, gdzie zasięg oddziaływania i jego rzeczywisty wpływ powinien być określony w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko na podstawie konkretnych parametrów planowanej inwestycji, a zapisy minimalizujące czy ograniczające negatywne oddziaływania powinny zostać zawarte w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co powinno wykluczyć negatywny wpływ na walory przyrodnicze Gminy.

W ostatnich latach zauważalne są efekty globalnego ocieplenia, dlatego planowane działania w ramach Strategii powinny uwzględniać zmiany klimatu. Zmiany te mają istotny wpływ na bioróżnorodność. W strefie klimatu umiarkowanego zmiany klimatyczne objawiają się m.in. przyspieszeniem wiosny oraz zmianami w rozkładzie temperatur latem. Wiosenne kwiaty zaczynają kwitnąć wcześniej, pora godów płązów przyspiesza, a ptaki zakładają gniazda o kilkanaście dni wcześniej. Zauważalne jest również przyspieszenie wegetacji wczesną wiosną, a następnie wcześniejsze jej zamieranie jesienią. Zmiany klimatyczne mają wpływ na zasięg i rozmieszczenie gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji oraz interakcje ze środowiskiem. Należy jednak zauważyć, że różne gatunki i siedliska różnie reagują na zmiany klimatyczne – niektóre europejskie gatunki mogą zyskać, podczas gdy inne mogą ucierpieć. Większość prognoz zmian klimatu opiera się na średnich wartościach parametrów klimatycznych, takich jak opady, temperatura czy kierunek wiatru. Warto jednak podkreślić, że zmiany w zasięgu, liczebności populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji – całej bioróżnorodności, wynikają również ze zmiany częstotliwości i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powodzie, wichury czy ulewy. Zjawiska ekstremalne, wpływające na parametry biologiczne populacji, a w konsekwencji na bioróżnorodność, mogą oddziaływać znacznie intensywniej niż przewidują to współczesne modele.

Wszystkie działania proponowane w ramach Strategii mają na celu ochronę przyrody, nawet jeśli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z elementów środowiska, np.

podczas prac inwestycyjnych. Będą one realizowane z pełnym poszanowaniem zasad ustawy o ochronie przyrody.

W przypadku działań w obrębie terenów objętych formami ochrony przyrody należy je prowadzić tak, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie, jeśli realizuje ono wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska, żerowiska lub trasy przelotów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

Aby uniknąć nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków, przed rozpoczęciem prac należy przeprowadzić obserwację lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę możliwości, warto umożliwić ptakom gniazdowanie, np. poprzez zawieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie odpowiednich miejsc do zakładania gniazd.

Wskazanych powyżej danych nie należy traktować jako wytycznych do wyłączenia jakichkolwiek obszarów z możliwości inwestycyjnych. Zwrócono jedynie uwagę na tereny o wysokiej bioróżnorodności, które wymagają szczególowej analizy pod kątem potencjalnych oddziaływań środowiskowych przed podjęciem jakichkolwiek działań.

Tereny położone w granicach regionu wodnego Warty oraz tzw. prace utrzymaniowe prowadzone w obrębie jego wód mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej ochrony obszarowych form ochrony przyrody, a także dla zachowania ekosystemów zależnych od wód, występujących poza jego granicami. Cały obszar regionu wodnego Warty charakteryzuje się wysokim udziałem różnych rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz ekosystemów w różnym stopniu związanych z wodami. Wynika to głównie z gęstej sieci rzecznej oraz topografii terenu – w większości płaskie obszary naturalnie sprzyjają zabagnianiu i retencjonowaniu wody. Region cechuje się także dużym udziałem użytków zielonych, które najczęściej występują w dolinach rzek. Tego typu obszary stanowią miejsca koncentracji cennych siedlisk przyrodniczych, a także gatunków roślin i zwierząt. W ocenie stanu obszarów ważną rolę mogą odgrywać gatunki ptaków, w szczególności ptaki wodno-błotne, które są szczególnie wrażliwe na zmiany poziomu wód gruntowych, takie jak obniżenie czy przesuszenie siedlisk. Region wodny Warty wyróżnia się dużymi walorami i potencjałem, jeśli chodzi o tę grupę ptaków. Większość rzek w regionie, na których zlokalizowane są obszarowe formy ochrony przyrody, znajduje się w dobrym stanie, co potwierdza obecność istotnych populacji gatunków zależnych od naturalnego charakteru dna cieków oraz procesów hydromorfologicznych w korycie (m.in. minóg rzeczny, różanka, głowacz białopłetwy, goza), a

także siedlisk przyrodniczych związanych z mało przekształconymi korytami rzek. Analiza dostępnych ortofotomap regionu oraz ocena takich parametrów jak krętość rzeki i ogólne rodzaje pokrycia brzegów wskazują, że ekosystemy związane z rzekami są powszechnie reprezentowane w regionie i pozostają w dobrym stanie zachowania.

Działania zaplanowane w ramach Strategii nie będą stanowić zagrożenia dla gatunków roślin, zwierząt ani siedlisk, które zostały objęte ochroną. Realizacja zadań nie wpłynie negatywnie na ich stan, a także cele powołanych form ochrony przyrody.

Na terenach objętych formami ochrony przyrody wszystkie działania muszą być zgodne z zasadami ochrony przyrody. Działania przewidziane w ramach Strategii nie będą miały wpływu na integralność i funkcjonowanie ekosystemów obszarów chronionych. Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się zniszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Należy jednak przeprowadzić inwentaryzację chronionych gatunków w obszarze planowanej inwestycji, a w przypadku ich wykrycia, konieczne będzie przeniesienie tych gatunków lub ich siedlisk po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia, zgodnie z art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów.

W ramach projektu Strategii nie planuje się działań, które mogłyby wpłynąć negatywnie na cele ochrony obszarów chronionych występujących na terenie Gminy Warta. Przewiduje się, że zaplanowane do realizacji zadania nie wpłyną negatywnie na liczebność i kondycję populacji, na niszę ekologiczną gatunku, siedliska przyrodnicze, fragmentację siedlisk, izolację siedlisk, zaburzenia funkcji pełnionych przez siedlisko.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Strategii muszą uwzględniać odpowiednie prowadzenie prac infrastrukturalnych, tak aby w skali regionu nie powodowały negatywnych zmian, w tym zmian stosunków wodnych, żyzności siedliska oraz warunków siedliskowych na obszarach chronionych, zarówno na terenie inwestycji, jak i poza nim (oddziaływania skumulowane i pośrednie).

Zwraca się szczególną uwagę przy doborze roślinności podczas przeprowadzania nasadzeń, ponieważ gatunki obce mogą się rozprzestrzeniać poza teren inwestycji i stanowić zagrożenie dla gatunków rodzimych i chronionych. W związku z tym rekomenduje się stosowanie wyłącznie gatunków rodzimych, takich jak: klon polny, klon zwyczajny, klon jawor, olsza czarna, olsza szara, brzoza brodawkowata, topola biała, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna oraz lipa szerokolistna. Ponadto realizacja założeń projektu nie powinna negatywnie wpływać na stan koryt rzek, dolin cieków wodnych oraz zlewni jezior, ani przyczyniać się do ich eutrofizacji.

W większości przypadków oddziaływania na obszary chronione oraz ekosystemy zależne od wód obejmują również strefę przylegającą do koryta rzeki, czyli siedliska przyrodnicze, w których warunki wodne są powiązane z korytem cieku. Wszystkie działania mają na celu ochronę przyrody, nawet jeśli będzie to wiązało się z krótkotrwałym przekształceniem jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych czy budowlanych. Będą one

realizowane zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.).

Działania inwestycyjne realizowane na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być prowadzone w sposób, który nie narusza przedmiotu ochrony ani nie ma istotnego negatywnego wpływu na integralność tych obszarów, również w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały znacząco negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. W przypadku stwierdzenia istotnie negatywnego oddziaływania na obszary chronione, nie wyklucza się automatycznie możliwości realizacji przedsięwzięcia lub przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie, jeśli realizuje ono wymogi nadrzędnego interesu publicznego, który nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie powodujące znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub, co najmniej, działań zmierzających do zminimalizowania tego oddziaływania. W takim przypadku konieczne jest skompensowanie szkód poniesionych przez przyrodę w celu utrzymania spójności i integralności sieci, na przykład poprzez tworzenie siedlisk sprzyjających chronionym gatunkom w innym miejscu. Jeżeli negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk lub gatunków priorytetowych, zgoda na realizację przedsięwzięcia może być wydana jedynie wtedy, gdy nadrzędny interes publiczny wiąże się z ochroną zdrowia i życia ludzi, zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego lub uzyskaniem korzystnych następstw o kluczowym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego. W innych, wyjątkowych przypadkach, przed udzieleniem zgody, państwo członkowskie musi zwrócić się o opinię do Komisji Europejskiej (www.gdos.gov.pl).

W ramach zaplanowanych działań nie przewiduje się naruszenia przepisów obowiązujących na terenach objętych ochroną. Działania te będą realizowane wyłącznie w sytuacjach, gdy będą wynikać z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego, a także budowy, odbudowy, utrzymania, remontu lub naprawy urządzeń wodnych.

W Strategii zaplanowano działania polegające na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Należy podkreślić, że prace termomodernizacyjne mogą stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach, takich jak jerzyk (*Apus apus*) i wróbel (*Passer domesticus*), a także dla nietoperzy. W związku z tym przed rozpoczęciem prac konieczne jest przeprowadzenie inwentaryzacji budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Prace termomodernizacyjne powinny być realizowane poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 1 marca do 31 sierpnia. Po zakończeniu prac lub w trakcie ich trwania należy zamontować budki lęgowe. Działania te będą wiązały się z krótkotrwałym negatywnym wpływem w postaci hałasu oraz generowania odpadów. W długoterminowej perspektywie wpłyną pozytywnie na jakość powietrza, klimat oraz zasoby naturalne. W efekcie te działania przyczynią się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz będą miały korzystny wpływ na zdrowie ludzi.

Wśród negatywnych oddziaływań pośrednich można wymienić wzrost presji urbanizacyjnej oraz aktywizacji gospodarczej na tereny, które zostaną uzbrojone w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej nie wpłynie negatywnie na dziko żyjące gatunki zwierząt – potencjalne oddziaływanie może wystąpić jedynie w trakcie prac budowlanych, a jego charakter będzie chwilowy i odwracalny. Krótkoterminowe

negatywne oddziaływanie będzie związane z koniecznością przekształcenia powierzchni ziemi. W wyniku prac ziemnych może wystąpić tymczasowe, negatywne oddziaływanie na roślinność w rejonie inwestycji, w szczególności na strefę korzeniową drzew. Oddziaływania na środowisko związane z realizacją inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wystąpią głównie na etapie budowy i instalacji obiektów oraz urządzeń. Z uwagi na charakter tych działań, mogą wystąpić chwilowe, negatywne oddziaływania na elementy biotyczne (np. niszczenie siedlisk roślin i zwierząt). Niemniej jednak, w ostatecznym rozrachunku korzyści wynikające z uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej będą zdecydowanie większe, szczególnie w kontekście ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

W ramach Strategii zaplanowano działanie pn. „Modernizacja sieci energetycznej”. Jednym z zagrożeń dla ptaków stanowią linie energetyczne, zwłaszcza dla gatunków o dużej rozpiętości skrzydeł, podobnie jak elektrownie wiatrowe. Najczęściej dochodzi do kolizji z liniami energetycznymi w przypadku takich ptaków, jak pustułki, myszołowy, orły, sępy, gołębie, szpaki, bociany, kruki i sowy. Szczególnie narażone na takie zagrożenie są ptaki migrujące dalekodystansowo, które wielokrotnie napotykają linie energetyczne podczas swoich wiosennych i jesiennych migracji (Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, Strasburg, 2003). Ptaki lęgowe, które są głównie ptakami osiadłymi, często potrafią dostosować się do przeszkód w swoich siedliskach, w przeciwieństwie do ptaków migrujących lub zatrzymujących się na krótki postój. Manewry prowadzące do kolizji z kablami i przewodami energetycznymi są częstsze u ptaków wędrownych, które przelatują przez dany obszar w krótkim czasie. Ponadto linie energetyczne mogą stanowić pośrednie zagrożenie dla chronionych gatunków ptaków występujących na innych obszarach chronionych w gminie oraz bezpośrednie zagrożenie dla nietoperzy. Wykorzystanie nowoczesnych urządzeń ochronnych pozwala w znaczny sposób zredukować zarówno obrażenia zwierząt, jak i uszkodzenia zasilania spowodowane kolizjami. W tym celu można stosować zabezpieczenia linii energetycznych, kulowe oznaczniki, a także światła ostrzegawcze (dienne i nocne) lub odstraszacze, które pomagają zmniejszyć liczbę ginących ptaków. Dodatkowo, budowa tzw. podestów na słupach energetycznych zapewnia bezpieczeństwo ptakom, jednocześnie eliminując przyczyny awarii i zakłóceń w przepływie prądu.

W projekcie Strategii wyznaczono cel operacyjny w zakresie adaptacji do zmian klimatu i poprawy jakości środowiska, w ramach którego przewidziano m.in. adaptację do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji). Zieleń pełni również istotną rolę klimatyczną, ponieważ rozległe obszary zieleni wysokiej, parkowej oraz lasy miejskie pomagają w ograniczeniu efektu „wyspy ciepła”, który staje się szczególnie dokuczliwy podczas letnich upałów. W takich warunkach różnica temperatur między centrum miasta, gdzie zieleni jest niewiele, a przedmieściami, gdzie jest jej więcej, może wynosić nawet 4°C. Niezwykle ważne są także drzewa, które stanowią kluczowy element zielonej infrastruktury. Oprócz zapewniania cienia, drzewa chłodzą otoczenie, produkują tlen, obniżają temperaturę, nawilżają i oczyszczają powietrze, a także pomagają w retencji wody. Pozytywnie wpływają również na nasze samopoczucie. Z kolei zbiorniki małej retencji oraz te gromadzące deszczówkę przyczyniają się do zmniejszenia deficytu wody na terenie Gminy Warta, której teren zagrożony jest suszą. Dlatego wdrażanie działań związanych z rozwojem zielono-błękitnej infrastruktury nie tylko poprawi stan środowiska, ale także jakość życia i zdrowia mieszkańców.

Celem zarówno małej, jak i dużej retencji jest zatrzymanie wody opadowej w miejscu jej opadania. Zbiorniki retencyjne gromadzą wodę w okresach intensywnych opadów, stanowiąc jej rezerwar na czas suszy. Dzięki temu wspierają przetrwanie wodnych ekosystemów, a także spowalniają procesy suszowe. Zbiorniki retencyjne przyczyniają się również do zmniejszenia ryzyka powodziowego. Budowa małych i dużych zbiorników wodnych ma kluczowe znaczenie w łagodzeniu skutków skrajnych zjawisk hydrologicznych, które coraz częściej występują w wyniku zmian klimatycznych. Działania w zakresie małej retencji mają na celu eliminację przyczyn i skutków pogorszenia naturalnych stosunków wodnych poprzez spowolnienie odpływu wody na terenie całego kraju, minimalizowanie skutków suszy, przeciwdziałanie powodziom oraz odtwarzanie i zachowanie istniejących obszarów wodno-błotnych. Działania te obejmują m.in. wspieranie prośrodowiskowych metod retencjonowania wody, takich jak zachowanie naturalnych „zbiorników retencyjnych”, renaturyzacja siedlisk podmokłych oraz integrację działań różnych podmiotów w celu osiągnięcia efektu ekologicznego.

Wśród działań wskazanych do realizacji w ramach dokumentu wskazano również rozbudowę, przebudowę i modernizację sieci dróg gminnych oraz budowę sieci ścieżek pieszo-rowerowych. Realizacja zaplanowanych działań wiązać się będzie ze znaczącym, lokalnym oddziaływaniem, które może powodować zaburzenia stosunków wodnych (np. melioracja, budowa systemów odwadniających), przekształcenia powierzchni ziemi, degradację krajobrazu oraz emisję hałasu. Emisja substancji z silników pojazdów może wpływać na stan czystości powietrza, szczególnie w pobliżu dróg, choć ich wpływ maleje wraz z odległością od nich. Dodatkowo, zarówno podczas budowy, jak i eksploatacji, istnieje ryzyko znacznej fragmentacji przestrzeni, co może prowadzić do przerwania szlaków migracyjnych zwierząt. Fragmentacja przestrzeni przyrodniczej może również niekorzystnie wpłynąć na ochronę siedlisk, gatunków, lasów oraz gospodarkę wodną. Na etapie eksploatacji dróg przewiduje się zmiany mikroklimatu, degradację krajobrazu, emisję zanieczyszczeń do atmosfery oraz pogorszenie klimatu akustycznego. W bezpośrednim sąsiedztwie dróg mogą wystąpić zanieczyszczenia gleb i wód, związane z substancjami chemicznymi stosowanymi przy ich utrzymaniu oraz wyciekami z pojazdów. Dodatkowo, wytwarzane odpady, takie jak pozostałości po remontach dróg, zmiotki z oczyszczania ulic oraz odpady wynikłe z wypadków, mogą stanowić zagrożenie dla środowiska. Rozbudowa sieci drogowej może prowadzić do zwiększenia natężenia ruchu, a tym samym do wzrostu emisji spalin. Rozwój infrastruktury drogowej sprzyja również rozrastaniu się terenów zurbanizowanych oraz wywieraniu większej presji na cenne przyrodniczo obszary, dzięki łatwiejszemu dostępowi do nich. Uciążliwości związane z transportem mogą wpłynąć na obniżenie jakości warunków zamieszkania w rejonach mieszkaniowo-usługowych oraz na komfort wypoczynku w terenach rekreacyjnych (hałas, zanieczyszczenia, fragmentacja terenów zielonych). W przypadku modernizacji i przebudowy dróg, należy szczególnie zadbać o istniejące zadrzewienia przydrożne, gdyż drzewa wymagają szczególnej ochrony na każdym etapie inwestycji. Szczególnie niebezpieczne dla drzew są czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni, takie jak zmiana poziomu gruntu czy zagęszczenie gleby wskutek składowania materiałów budowlanych. Należy także zabezpieczyć drzewa przed zanieczyszczeniem chemicznym gleby wodami używanymi na budowie, zawierającymi wapno czy cement. W trakcie prac budowlanych obok drzew, należy zastosować odpowiednie rozwiązania ochronne, takie jak ogrodzenie strefy ochrony drzew, murki oporowe czy ekrany korzeniowe, aby zapobiec przesuszeniu i przemarznięciu korzeni. Ochrona systemu korzeniowego jest niezbędna dla zachowania zdrowia i bezpieczeństwa drzew w przyszłości. Inwestor ma obowiązek

przestrzegania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o ochronie środowiska, w tym zasad ochrony gleby, zieleni i stosunków wodnych w trakcie prac budowlanych. Zgodnie z tą ustawą, przekształcanie elementów przyrodniczych może odbywać się tylko w niezbędnym zakresie związanym z realizacją inwestycji. Drogi, podobnie jak linie kolejowe, stanowią przedsięwzięcia liniowe, które mogą przecinać trasy migracyjne zwierząt, co stwarza ryzyko kolizji z pojazdami i zagrożenia dla zwierząt oraz kierowców. Aby zmniejszyć śmiertelność zwierząt, stosuje się siatki zabezpieczające przy drogach, zwłaszcza na odcinkach o dużej dopuszczalnej prędkości. Jednak takie zabezpieczenia mogą uniemożliwiać migrację zwierząt, dlatego należy przewidzieć odpowiednie miejsca, w których zwierzęta będą mogły bezpiecznie przejść przez te przeszkody, na przykład przepusty dla małych zwierząt i płazów.

Ponadto realizacji inwestycji w zakresie infrastruktury liniowej stanowić może dla świata przyrody bezpośrednie, fizyczne oddziaływanie człowieka na florę i faunę poprzez fragmentację jednorodnych obszarów przyrodniczych (np. zwartych kompleksów leśnych), powodując m.in. izolację niektórych gatunków zwierząt oraz populacji, ograniczenie lub zahamowanie migracji. Rozbudowa, przebudowa lub też modernizacja dróg może mieć negatywny wpływ na rośliny, zwierzęta i grzyby, m.in. w wyniku emisji spalin, hałasu oraz potencjalnego skażenia wód i gleby. Ponadto, funkcjonowanie dróg może przyczynić się do wzrostu presji urbanizacyjnej oraz nasilenia turystyki na obszarach chronionych. Z kolei poprawa stanu technicznego dróg sprzyja upłynnieniu ruchu samochodowego, co może ograniczyć emisję spalin, poprawić jakość powietrza oraz klimat akustyczny, a pośrednio wpłynąć na poprawę warunków życia organizmów. Tak jak w przypadku budowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, negatywne oddziaływanie będzie miało charakter krótkotrwały i odwracalny, występując jedynie na etapie budowy. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk. Skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Proponowane działania mające na celu minimalizowanie oddziaływań zarówno na ludzi, jak i na środowisko, można podzielić na następujące kategorie: ekrany akustyczne, urządzenia do podczyszczania wód opadowych, ogrodzenia, przejścia dla zwierząt, osłony ochronne oraz pasy zieleni izolacyjnej. Wskazuje się jednak, że w planach nie przewiduje się budowy dróg, które mogłyby negatywnie wpłynąć na gatunki, ich siedliska lub siedliska przyrodnicze, będące przedmiotem ochrony obszarów chronionych, ani na integralność tych obszarów czy ich powiązania z innymi terenami. Aby zminimalizować ewentualne negatywne oddziaływania inwestycji zawartych w harmonogramie Strategii na zwierzęta, planuje się budowę przejść dla zwierząt: małych (przepusty), średnich (przejścia dolne i przejścia górne) oraz dużych (przejścia górne). Dodatkowo wprowadzone zostaną ograniczenia ostrzegające kierowców o możliwości wystąpienia kolizji ze zwierzętami, a także stworzone zostaną nowe miejsca siedliskowe i żerowiskowe (nasadzenia krzewów i drzew, zbiorniki wodne). Negatywny wpływ inwestycji drogowych na grzyby, rośliny, tereny zieleni oraz zadrzewienia przydrożne można ograniczyć poprzez odpowiednie prowadzenie dróg, aby uniknąć fragmentacji siedlisk.

Częstsze kontrole dróg, w tym kontrole stanu technicznego pojazdów, które mogą zanieczyszczać środowisko, pozwolą ograniczyć ryzyko poważnych awarii, w tym wycieków substancji do środowiska.

W ramach Strategii zaplanowano również działania w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii – szczególnie w odniesieniu do obiektów publicznych, a także promocja tego typu rozwiązań wśród społeczeństwa. Jedną z form pozyskiwania odnawialnych źródeł energii jest wykorzystywanie paneli fotowoltaicznych lub też kolektorów słonecznych. Panele fotowoltaiczne służą do bezpośredniej konwersji energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną, stanowiąc jedyną technologię konwersji, która jest w pełni pasywna. Proces konwersji fotowoltaicznej jest bezgłośny, bezwibracyjny i nie generuje skutków ubocznych. Podczas eksploatacji panele fotowoltaiczne nie zanieczyszczają powietrza ani nie wytwarzają odpadów. Praca farmy fotowoltaicznej przebiega praktycznie bezobsługowo, z wyjątkiem okresowej konserwacji i prac pobocznych (np. koszenie trawy wokół paneli), a sama instalacja nie wymaga bezpośredniego zaangażowania człowieka. Potencjalne oddziaływanie może wynikać jednak z wprowadzenia nowych elementów do krajobrazu, co może prowadzić do zmniejszenia dostępnej powierzchni lub stworzenia bariery migracyjnej dla zwierząt. Aby ograniczyć te negatywne efekty, inwestycje związane z panelami fotowoltaicznymi mogą być lokalizowane w formie punktowych urządzeń na dachach budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych. Kluczowym zagrożeniem może być wpływ na ptaki. Panele fotowoltaiczne mogą powodować liczne kolizje, ponieważ odbijają nieboskłon lub imitują wodę, co prowadzi do zderzeń ptaków podczas prób lądowania lub lotu. Ponadto ptaki drapieżne, polując na ofiarę, mogą wlecieć z dużą prędkością w panele, które wyglądają jak niebo. Innym zagrożeniem ze strony energii słonecznej jest przypadkowe wlatywanie ptaków w strefy przepływu energii słonecznej, gdzie temperatura może sięgać nawet 500-800°C. W takich warunkach pióra ptaków ulegają zniszczeniu już przy temperaturze 160°C, co prowadzi do ich śmierci lub trwałej niezdolności do lotu. W przeciwieństwie do turbin wiatrowych, panele fotowoltaiczne generują ciepło nawet wtedy, gdy nie są używane, co stanowi zagrożenie dla ptaków. Problem odbicia światła dotyczy również owadów, które składają jaja w wodzie (np. jętki, widelnice). Mogą one traktować kolektory jako zbiorniki wodne, co może prowadzić do spadku sukcesu rozrodczego owadów i w efekcie ograniczenia zasobów pokarmowych dla ptaków.

W związku z tym zaleca się stosowanie powłok antyrefleksyjnych, które zmniejszą współczynnik odbicia światła od powierzchni ogniw, a jednocześnie zwiększą absorpcję promieniowania słonecznego i poprawią parametry elektryczne ogniwa. Powłoka antyrefleksyjna eliminuje efekt tafla wody. Inne działania minimalizujące negatywny wpływ infrastruktury fotowoltaicznej obejmują m.in.:

- w przypadku obsiewu powierzchni biologicznie czynnej zespołu elektrowni słonecznych nie używać gatunków roślin obcego pochodzenia,
- w przypadku gdy na etapie funkcjonowania elektrowni fotowoltaicznych planuje się koszenie terenu, to dla ochrony ptaków lęgowych należy planować koszenia poza okresem lęgowym ptaków, który dla większości gatunków ptaków krajobrazu rolniczego przypada przeciętnie od 1 marca do 31 sierpnia,
- w przypadku planowanego koszenia terenu wokół elektrowni fotowoltaicznych terminy należy dostosować także do okresów migracji płazów, który dla większości gatunków

płazów w Polsce przypada przeciętnie od 15 lutego do końca maja (migracja wiosenna) oraz od 15 sierpnia do końca października (migracja jesienna).

Aby zapobiegać, ograniczać lub kompensować negatywne oddziaływania na środowisko, zaleca się zastosowanie proekologicznych technologii podczas prac budowlanych oraz dobór odpowiednich technologii i parametrów technicznych planowanych elektrowni, które minimalizują ich wpływ na środowisko. Wskazuje się przy tym, że wprowadzenie odnawialnych źródeł energii, mimo konieczności zainstalowania nowych urządzeń i powstania hałasu podczas prac budowlanych, przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię z konwencjonalnych źródeł. W efekcie zmniejszy się emisja szkodliwych substancji do atmosfery, które powstają m.in. przy spalaniu węgla kamiennego.

W ramach kierunków działań zaplanowano rozwój odnawialnych źródeł energii, do czego może zaliczyć się również energetyka wiatrowa. Powszechnie uważa się, że turbiny elektrowni wiatrowych mogą być poważnym zagrożeniem przede wszystkim dla ptaków i nietoperzy. Z tego względu zaleca się dokonać rocznej inwentaryzacji przyrodniczej w miejscu planowanego przedsięwzięcia. Elektrownie wiatrowe stwarzają dwa główne zagrożenia populacji ptaków – utratę siedlisk oraz śmiertelność w wyniku kolizji z elementami turbin wiatrowych, głównie łopat. Należy też przy tym zaznaczyć, że powstanie farmy wiatrowej na terenie dotychczas niezainwestowanym może skutkować obniżeniem zagęszczeń lęgowych ptaków w sąsiedztwie takiej inwestycji (Pearce-Higgins i in. 2009). Szerokość takiego buforu spadku może wynosić od 500-800 m dla mniejszych ptaków gniazdujących w siedliskach pól uprawnych, a także podmokłych łąk. Przejawia się to zmniejszeniem sukcesu lęgowego, co w efekcie prowadzi do obniżenia przeżywalności populacji i ograniczenia jej rozwoju. Dla większych gatunków negatywny wpływ, jaki może wywierać powstanie zespołu turbin wiatrowych może sięgać kilku kilometrów (Sikora i in., 2008, Chylarecki 2009).

Negatywne oddziaływanie elektrowni wiatrowych na nietoperze jest podobne jak w przypadku ptaków. Następuje albo utrata siedlisk albo śmierć w kolizji z wiatrakami. Nietoperze giną wskutek bezpośrednich kolizji z elementami ruchomymi turbiny wiatrowej, a także z powodu szoku ciśnieniowego, który powoduje pęknięcie ich pęcherzyków płucnych, gdy dostają się w obszar obniżonego ciśnienia za obracającą się łopatą wirnika. Szczególnie niebezpieczne dla nietoperzy są wiatraki w okolicy zalesionej i na grzbiecie wzniesienia, ale zdarzają się elektrownie wiatrowe z wysoką śmiertelnością nietoperzy zlokalizowane na obszarze nizinnym, pozbawionym otoczenia drzew. Z tych względów ważna jest wcześniejsza ocena terenu planowanej lokalizacji masztu elektrowni wiatrowej pod kątem możliwości występowania nietoperzy. Realizacja projektów wiatrowych może powodować:

- śmiertelność ptaków w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, w szczególności napowietrznymi liniami energetycznymi,
- zmniejszanie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk spowodowanej odstraszeniem z okolic siłowni i/ lub w wyniku rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej energetycznej związanej z obsługą elektrowni wiatrowych,
- zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności zaburzenia krótko- i długodystansowych przemieszczeń ptaków (efekt bariery).

Zasadnicze znaczenie z uwagi na możliwe negatywne skutki dla populacji ptaków mają dwa pierwsze rodzaje oddziaływań – śmiertelność w wyniku kolizji oraz utrata siedlisk. Wpływ na

rodzaj i skalę oddziaływania ma również typ turbin wiatrowych wykorzystywanych w projekcie (wysokość wieży, średnica wirnika, oświetlenie, osiągnięta prędkość liniowa wierzchołków śmigieł), liczba turbin w ramach parku i powierzchnia zajmowana przez projekt, lokalizacja turbin w ramach projektu (turbin względem siebie i wobec elementów środowiska), czy występowanie w sąsiedztwie innych parków wiatrowych (oddziaływania skumulowane). Ten ostatni element będzie nabierał znaczenia wraz z zagęszczaniem lokalizacji farm wiatrowych. ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na ptaki jest wyższe w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenach intensywnie wykorzystywanych przez ptaki. Inwestycje lokalizowane na takich obszarach, w szczególności terenach o wysokim natężeniu przemieszczeń ptaków w przestrzeni powietrznej, mają większy potencjał negatywnego oddziaływania niż przedsięwzięcia realizowane w lokalizacjach o małym natężeniu wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki. I odwrotnie – tereny o niskim natężeniu przemieszczeń cechuje niższe ryzyko negatywnego oddziaływania. Znaczenie ma jednak również sposób wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki (pułapy przelotów, czas i sposób użytkowania terenu - np. czy jest to noclegowisko, żerowisko, teren lęgowy) oraz skład gatunkowy ptaków występujących na obszarze lokalizacji (badania wykazują, iż ryzyko kolizji z elektrowniami wiatrowymi jest różne dla poszczególnych gatunków). Podstawowe znaczenie dla minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań elektrowni wiatrowych na ptaki ma właściwy wybór lokalizacji, w szczególności unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych:

- na obszarach użytkowanych intensywnie przez ptaki,
- w miejscach koncentracji występowania gatunków znanych ze swej kolizyjności, takich jak np.: ptaki drapieżne (szponiaste), mewy i rybitwy, ptaki migrujące nocą, sowy oraz wybrane gatunki wykonujące w powietrzu pokazy godowe,
- w miejscach koncentracji ptaków blaskodziobych oraz siewkowych, w odniesieniu do których stwierdzono silne reakcje unikania elektrowni wiatrowych, prowadzące do utraty siedlisk tych ptaków,
- na obszarach wyjątkowo cennych dla awifauny lęgowej³.

Ponadto ze względu na ochronę ptaków proponuje się następujące szczegółowe zasady lokalizacji elektrowni wiatrowych (Sikora i in., 2008, Chylarecki 2009):

- zachowanie co najmniej 200 m odległości elektrowni wiatrowych d atrakcyjnych lęgowisk ptaków,
- efekt odstraszący pracujących siłowni wiatrowych na ptaki niełęgowe – żerujące lub odpoczywające na terenach otwartych ustępuje zazwyczaj w odległości 200-500 m (wyjątkowo do 800 m),
- dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od miejsc licznego przebywania ptaków niełgowych należy przyjąć 800 m,
- dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od korytarzy ekologicznych należy przyjąć 800 m.

Aby ograniczyć wpływ elektrowni wiatrowej na nietoperze zaleca się następujące działania zapobiegawcze i łagodzące:

³ Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki. Szczecin. PSEW (2008).

- wyłączenie turbin w pewnych okresach w czasie aktywności nietoperzy przy prędkościach wiatru poniżej 6 m/s,
- niezalesianie terenów, na których staną turbiny, i niewprowadzanie ciągów zieleni w ich pobliżu (dotyczy głównie prognoz dla zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a w raportach może dotyczyć terenów zarządzanych przez inwestora – np. dróg dojazdowych),
- unikanie oświetlania turbin światłem białym – zastrzeżenie to nie dotyczy oświetlenia wynikającego z przepisów dotyczących bezpieczeństwa ruchu powietrznego,
- zachowanie co najmniej 200 m odległości elektrowni wiatrowych od ważnych źerowisk i miejsc zwiększonej aktywności nietoperzy, przy czym przyjęta odległość powinna być uzależniona od stwierdzonych gatunków, rodzaju siedliska i innych okoliczności,
- zachowanie co najmniej 200 m odległości elektrowni wiatrowych od liniowych elementów krajobrazu (np. alei, szpalerów drzew, innych zadrzewień i zakrzewień), których wykorzystywanie przez nietoperze potwierdzono w wyniku badań,
- rezygnacja z części elektrowni wiatrowych na farmie lub zmiana ich umiejscowienia, w celu uniknięcia lokalizacji elektrowni wiatrowych na przecięciu istotnych szlaków migracji lub innych miejscach o wysokiej aktywności nietoperzy⁴.

Dla każdej planowanej inwestycji konieczne jest przeprowadzenie całorocznych lub zbliżonych do całorocznych badań (obejmujących co najmniej okres od kwietnia do października). Dla każdej planowanej farmy wiatrowej (zwartego kompleksu elektrowni wiatrowych lub pojedynczych elektrowni wiatrowych posadowionych w znacznym oddaleniu od innych) konieczne są osobne badania. Niedopuszczalne jest określanie aktywności nietoperzy na podstawie analogii z innym, nawet bardzo podobnym siedliskowo obszarem⁵.

Ponadto w ramach dokumentu zaplanowano działanie pn. „Budowa biogazowni”. Biomasa używana jest na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (np. drewno, słoma, osady ściekowe, odpady spożywcze) lub też spalania przetworzonej biomasy na paliwa ciekłe (np. sekty oleju rzepakowego, alkohol), bądź gazowe (np. biogaz rolniczy, biogaz z oczyszczalni ścieków, gaz wysypiskowy, gaz drzewny). Obecnie głównym źródłem biomasy stosowanej do fermentacji metanowej są odpady pochodzenia zwierzęcego, roślinnego i przemysłowego. Odpady te charakteryzują się niską wydajnością metanu z tony suchej masy (ts), która wynosi poniżej 300 m³/ts, a często poniżej 100 m³/ts. Wykorzystanie takiej biomasy do produkcji biogazu charakteryzuje się niską opłacalnością a ich ilość liczona w skali kraju nie pokryje zapotrzebowania na energię odnawialną przez bioenergetykę. Dlatego odpady tego typu mogą być stosowane jako dodatkowe źródło biomasy. Podstawowym źródłem biomasy dla potrzeb bioenergetyki powinny być celowe uprawy roślin charakteryzujących się dużą wydajnością wytwarzania biometanu z jednej tony suchej masy dochodzącą nawet do 840 m³. Do takich roślin należą np. buraki pastewne czy trawy. Drugim, dużym źródłem biomasy mogą być produkty uboczne produkcji roślinnej tj. liście, łęty ziemniaczane, słomy zbóż i innych roślin lub też odpady poprodukcyjne z buraków cukrowych ziemniaków itp. Zastosowanie energii ze źródeł odnawialnych niesie ze sobą wiele korzyści,

⁴ Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009), Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy.

⁵ Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009), Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy.

w tym zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, dywersyfikację dostaw energii czy zmniejszoną zależność od rynków paliw kopalnych (w szczególności węgla, ropy naftowej i gazu). Budowa oraz eksploatacja biogazowni może wpływać na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (powodować przekroczenia m.in. dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla czy substancji odorowych), środowisko gruntowo-wodne (pobór wody, zanieczyszczenia wód ściekami i wodami opadowymi) oraz klimat akustyczny (emisja hałasu).

Aby ograniczyć oddziaływanie biogazowni na ww. elementy środowiska należy budować takie obiekty w odpowiedniej odległości od siedlisk ludzkich, z uwzględnieniem występowania przeważających kierunków wiatrów, tak żeby przez jak najdłuższą część roku znajdowała się po stronie zawietrznej względem obiektów mieszkalnych. Wskazane jest również eliminowanie transportu surowców i odpadów pofermentacyjnych przez tereny zabudowane. Zaleca się również odizolowanie biogazowni od przyległych terenów zamieszkałych ogrodzeniem systemowym np. metalowym oraz pasami zieleni średnio- i wysokopiennej. Istotne jest również osiągnięcie i utrzymanie właściwej stabilności procesu fermentacji; odpowiednie uszczelnienie urządzeń, a w szczególności komór fermentacyjnych m.in. poprzez zastosowanie betonu, materiałów uszczelniających oraz zabezpieczających ścian zbiorników o odpowiedniej klasie.

Wprowadzenie odnawialnych źródeł energii przyczyni się do zmniejszonego zapotrzebowania na energię z konwencjonalnych źródeł energii. Zmniejszy się więc emisja zanieczyszczeń do atmosfery szkodliwych substancji powstałych np. przy spalaniu węgla kamiennego.

Dla obszarów najbardziej cennych pod względem bioróżnorodności konieczne jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które w szczególności będą określać wymogi zagospodarowania terenu względem wymogów ochrony środowiska (doliny rzeczne, tereny leśne).

Prace w terenach niezurbanizowanych (takich jak ciek, nieużytki, grunty orne, tereny zadrzewione) powinny rozpocząć się poza głównym okresem lęgowym zwierząt. Aby zminimalizować ryzyko związane z bezpieczeństwem pracy i zapobiec uwięzieniu zwierząt w wykopach, Wykonawca powinien codziennie wykonywać tyle wykopów, ile jest w stanie zasypać. W przypadku długotrwałego odkrycia wykopów, zwłaszcza w trudnych warunkach gruntowo-wodnych, należy je zabezpieczyć, np. poprzez zastosowanie płotków foliowych, a w przypadku długotrwałego odkrycia – krat zabezpieczających wykop, umożliwiającą migrację zwierząt. Przed zasypaniem wykopów należy dokładnie sprawdzić dno i ściany wykopu pod kątem obecności zwierząt i umożliwić ich ewakuację. Zaplecze budowy powinno być zlokalizowane na wyznaczonych placach (przystosowanych do stacjonowania sprzętu), wyposażonych w urządzenia zapobiegające szkodliwemu oddziaływaniu na grunty i wody. Wszystkie prace związane z naprawą lub konserwacją sprzętu powinny odbywać się poza terenem inwestycji. Roboty ziemne w pobliżu drzew i krzewów powinny być prowadzone w sposób minimalizujący szkodliwość dla tych roślin. Warunki prowadzenia prac ziemnych w sąsiedztwie drzew zależą od odległości i przebiegu planowanego przedsięwzięcia względem drzewostanu, jego wieku, gatunków i obwodu pni. Należy unikać manewrowania sprzętem ciężkim w pobliżu drzew, składowania materiałów ziemnych w obrębie koron i korzeni drzew oraz zagęszczania gruntu w obrębie korzeni.

Należy przywrócić trawniki do stanu pierwotnego po zakończeniu prac. W przypadku uszkodzeń korzeni, gałęzi lub pni, należy zlecić usunięcie szkód specjalistycznej firmie, aby

zapobiec przesuszeniu systemu korzeniowego. Wykopy przy drzewach powinny być zasypywane w możliwie najkrótszym czasie. Jeśli prace będą prowadzone w okresie wegetacyjnym, drzewa po zasypaniu wykopów należy obficie podlać. Natomiast w okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie należy zabezpieczyć, owijając je jutą lub matami, aby chronić je przed niskimi temperaturami.

Warto również zaznaczyć, że większość planowanych inwestycji będzie realizowana na terenach przekształconych przez działalność człowieka. Strategia zakłada także działania, które przyczynią się do zwiększenia bioróżnorodności oraz liczby terenów zielonych w Gminie Warta, w tym m.in. poprzez wprowadzenie rozwiązań związanych z zieloną infrastrukturą.

Realizacja inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej przyniesie pozytywny wpływ na środowisko, szczególnie w zakresie jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Rozbudowa oraz modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w Gminie przyczyni się do zmniejszenia ilości nieoczyszczonych ścieków odprowadzanych do środowiska, co będzie korzystne dla otoczenia. Uporządkowanie gospodarki ściekowej w perspektywie długoterminowej poprawi jakość wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym pozytywnie wpłynie na stan środowiska w obszarach chronionych. Negatywne oddziaływanie może wystąpić jedynie w trakcie fazy budowy, jednak będą to krótkotrwałe i odwracalne skutki związane z pracami budowlanymi. Na etapie eksploatacji, ewentualne negatywne oddziaływanie może dotyczyć wykopów związanych z usuwaniem awarii.

Budowa infrastruktury związanej z odprowadzaniem ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych będzie miała pozytywny wpływ na bioróżnorodność, szczególnie w przypadku organizmów żyjących w glebie. Mniejsza ilość zanieczyszczeń trafiających bezpośrednio do gleby sprzyja większej obecności organizmów glebowych, co z kolei poprawia jej żyzność i urodzajność. Gleba o bogatej różnorodności biologicznej skutkuje lepszym kontrolowaniem szkodników, gdyż zawiera zarówno drapieżników, jak i różnorodne zasoby składników pokarmowych. Część z tych organizmów może stanowić pożywienie dla szkodników, podczas gdy inne będą dla nich szkodliwe.

Podczas realizacji inwestycji należy wdrożyć odpowiednie i skuteczne środki zabezpieczające wykopy oraz studzienki przed dostępem zwierząt, zwłaszcza płazów, gadów i drobnych ssaków. Wskazane jest codzienne zasypywanie wykopów; w przypadku konieczności pozostawienia otwartego wykopu, należy go zabezpieczyć ogrodzeniem lub przykryć siatką, aby zapobiec wpadaniu zwierząt. Studzienki rewizyjne powinny być wyposażone w pokrywy uniemożliwiające zwierzętom dostęp do wnętrza modernizowanej sieci kanalizacyjnej. Prace w terenach niezurbanizowanych (cieki, nieużytki, grunty orne, tereny zadrzewione) powinny rozpoczynać się poza głównym okresem lęgowym zwierząt. W celu zapewnienia bezpieczeństwa pracy oraz zapobieżenia uwięzieniu zwierząt w wykopach, wykonawca powinien dziennie wykonywać tylko tyle wykopów, ile jest w stanie zasypać. Wykopy, które muszą pozostać odkryte przez dłuższy czas, zwłaszcza w trudnych warunkach gruntowo-wodnych, należy zabezpieczyć, np. za pomocą płotków foliowych, a w przypadku długotrwałego odkrycia – kratami zabezpieczającymi, które umożliwią migrację zwierząt. Przed zasypaniem wykopów należy dokładnie sprawdzić ich dno i ściany pod kątem obecności zwierząt oraz umożliwić ich ewakuację. Zaplecze budowy powinno być zlokalizowane na wyznaczonych placach, odpowiednio przystosowanych do stacjonowania sprzętu i wyposażonych w urządzenia chroniące przed szkodliwym oddziaływaniem na grunty i wody.

Prace związane z naprawą lub konserwacją sprzętu powinny odbywać się poza terenem inwestycji. Roboty ziemne w pobliżu drzew i krzewów powinny być prowadzone w sposób jak najmniej szkodliwy dla roślinności. Warunki wykonywania prac ziemnych w takich miejscach zależą od odległości i przebiegu projektowanego przedsięwzięcia względem istniejącego drzewostanu, jego wieku, gatunków i obwodu pni. Należy unikać manewrowania sprzętem ciężkim w pobliżu drzew, składowania materiałów ziemnych w obrębie koron i korzeni oraz zagęszczania gruntu w obrębie korzeni. W przypadku uszkodzeń korzeni, gałęzi lub pni, należy zlecić specjalistycznej firmie usunięcie szkód, aby zapobiec przesuszeniu systemu korzeniowego. Wykopy przy drzewach należy zasypywać jak najszybciej. W okresie wegetacyjnym, po zasypaniu wykopów, drzewa powinny być obficie podlane. W okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie podczas wykopów należy zabezpieczyć jutą lub matami w celu ochrony przed niską temperaturą.

W ramach Strategii przewiduje się dalszy rozwój systemu retencji, dzięki czemu możliwe będzie ograniczenie deficytów wody. Celem zarówno małej, jak i dużej retencji jest zatrzymanie wody opadowej w miejscu jej spadania. Zbiorniki retencyjne gromadzą wodę w okresach intensywnych opadów, stanowiąc jej rezerwuar na czas suszy. To umożliwia przetrwanie wodnym ekosystemom i znacznie spowalnia procesy suszowe. Budowa małych zbiorników wodnych ma kluczowe znaczenie w łagodzeniu skutków ekstremalnych zjawisk hydrologicznych, które są wynikiem zmian klimatycznych. Działania związane z małą retencją mają na celu eliminację przyczyn i skutków pogorszenia naturalnych stosunków wodnych, poprzez spowolnienie odpływu wody w całym kraju, minimalizowanie skutków suszy, przeciwdziałanie powodziom oraz ochronę lub odtworzenie istniejących obszarów wodno-błotnych. W ramach tych działań wspiera się proekologiczne metody retencionowania wody, takie jak zachowanie naturalnych "zbiorników retencyjnych", renaturyzacja siedlisk podmokłych czy integracja działań różnych podmiotów, umożliwiająca uzyskanie efektu ekologicznego.

Na terenach użytkowanych rolniczo, szczególnie w obrębie różnych użytków zielonych, występuje sieć rowów i kanałów, które stanowią integralną część rozwiniętej sieci melioracyjnej. Prace związane z kanałami i rowami, które podlegają stałemu i regularnemu utrzymaniu, zazwyczaj nie prowadzą do drastycznych zmian w warunkach wodnych otoczenia, a ich wpływ na środowisko jest generalnie umiarkowany. Dotyczy to sytuacji, w których działania mają na celu utrzymanie odpowiedniego poziomu drożności cieków, zapobieganie nadmiernemu zabagnianiu terenu, a jednocześnie uwzględniają konieczność retencionowania wody w ich obrębie, co oznacza, że nie służą one wyłącznie do jak najszybszego odprowadzenia wody.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy znacząco przeważają użytki rolne. Z tego względu główną funkcją terenów niezabudowanych jest rolnictwo. W Strategii nie wspomina się o planach lub też konieczności zaprzestania produkcji rolniczej na terenie Gminy Warta. Z perspektywy wpływu rolnictwa, zachowanie mozaikowości użytkowania gruntów stworzy korzystne warunki dla zwierząt i roślin, stanowiąc dla nich ostoję. Zaleca się utrzymanie rolniczego charakteru wsi, zwłaszcza na obszarach o sprzyjających uwarunkowaniach środowiskowych. Należy podkreślić, że realizacja działań zaplanowanych w Strategii nie będzie miała negatywnego wpływu na zadrzewienia śródpolne. W przypadku wycinki drzew i krzewów tworzących aleje o wysokich walorach krajobrazowych, realizacja inwestycji mogłaby być sprzeczna z celami ochrony obszarów i prowadzić do obniżenia ich walorów

przyrodniczych oraz krajobrazowych. W związku z tym, konieczne będzie zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, które pozwolą zachować aleje przydrożne. W trakcie realizacji robót, szczególną uwagę należy zwrócić na zabezpieczenie drzew (pni oraz brył korzeniowych) przed uszkodzeniami. Istotne będzie również promowanie zrównoważonego krajobrazu rolniczego oraz ochrona populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, a także ich siedlisk.

Projekt Strategii, dla którego sporządzana jest prognoza oddziaływania na środowisko ma z zasady charakter proekologiczny. Nie zakłada się zatem realizacji przedsięwzięć, których skutkiem czy efektem byłoby występowanie znaczących negatywnych oddziaływań na wybrane komponenty środowiska, lub pogorszenie zasobów przyrodniczych, jako koszt rozwoju gospodarczego jednostki.

Co istotne, w projekcie dokumentu wyznaczono cel operacyjny I.III. Transformacja energetyczna i ekologiczna Gminy Warta, w ramach którego wskazano zróżnicowane kierunki działań, mające na celu ochronę oraz poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Oznacza to, że przedmiotowy dokument priorytetowo traktuje troskę o środowisko, w szczególności o obszary chronione oraz florę i faunę występującą na terenie Gminy Warta.

5.2. Zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Zaplanowane w ramach Strategii działania będą miały pozytywny i długofalowy wpływ na mieszkańców Gminy Warta. Dokument ten nie stwarza ram dla działań powodujących ryzyko dla zdrowia lub życia ludzi – przewidywane do realizacji przedsięwzięcia przyczynią się do poprawy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w gminie, poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej. Przedsięwzięcia te wpłyną bezpośrednio na podniesienie standardu życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych oraz poprawę zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Oddziaływanie planowanych działań ograniczać się będzie głównie do etapu realizacji inwestycji, który zazwyczaj wiąże się z intensyfikacją emisji hałasu, zanieczyszczeń powietrza, a także drgań i wibracji. Wpływ na środowisko i ludzi, związany z realizacją inwestycji, ma charakter krótkotrwały, odwracalny i lokalny – oddziaływania ograniczają się do miejsca realizacji przedsięwzięcia. Etap realizacji inwestycji należy traktować jako okres, który odbiega od normalnych warunków, a jego oddziaływanie zostało ograniczone w polskim prawodawstwie do kwestii technicznych. Zgodnie z art. 142 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, emisje w warunkach odbiegających od standardowych powinny wynikać z uzasadnionych potrzeb technicznych i nie mogą trwać dłużej, niż jest to konieczne.

Zgodnie z zapisami dokumentu, Gmina Warta ma zostać wyposażona w nowoczesną infrastrukturę techniczną i sieciową, która poprawi jakość życia mieszkańców. Modernizacja infrastruktury drogowej w dłuższej perspektywie pozytywnie wpłynie na jakość powietrza oraz klimat akustyczny, a tym samym pośrednio na zdrowie ludzi. Niemniej jednak, w przypadku realizacji nowych inwestycji drogowych, uciążliwości związane z ruchem drogowym mogą wpłynąć na pogorszenie jakości warunków mieszkaniowych na obszarach zabudowy mieszkaniowej oraz komfortu wypoczynku na terenach rekreacyjnych, głównie z powodu emisji hałasu. Należy również podkreślić znaczenie infrastruktury towarzyszącej dróg, która

nie tylko ułatwia codzienne funkcjonowanie w jednostce, ale przede wszystkim zwiększa bezpieczeństwo uczestników ruchu. Istotnymi elementami tej infrastruktury są m.in. ścieżki pieszo-rowerowe, chodniki, barierki oraz infrastruktura energetyczna, dostosowana do współczesnych wyzwań.

Modernizacja ciągów komunikacyjnych (oraz wszelkie związane z nią prace budowlane) może w krótkim okresie i na ograniczonym obszarze negatywnie wpłynąć na jakość środowiska, w tym na zdrowie mieszkańców Gminy. Jednak w dłuższej perspektywie ma przyczynić się do zmniejszenia natężenia hałasu na drogach. Należy jednak pamiętać, że hałas komunikacyjny może wzrosnąć, ponieważ liczba pojazdów na drogach rośnie. Rozprzestrzenianie się zabudowy na tereny wiejskie wiąże się z koniecznością rozbudowy dróg lokalnych, wprowadzania ograniczeń prędkości (ze względów bezpieczeństwa) oraz modernizacji układów komunikacyjnych, aby poprawić płynność ruchu na odcinkach, gdzie występują korki. W związku z tym rozwój transportu publicznego jest jak najbardziej uzasadnione, gdyż może to znacząco ułatwić i usprawnić komunikację.

Działania w ramach Strategii koncentrować się na zapewnieniu mieszkańcom czystego środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych i ich skutków. Kluczowe znaczenie będzie miała ochrona powietrza oraz rozwój odnawialnych źródeł energii. Działania te będą realizowane zarówno na budynkach użyteczności publicznej, jak i w sektorze prywatnym. Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii może bezpośrednio przyczynić się do zmniejszenia zachorowań spowodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Z kolei działania termomodernizacyjne przyczynią się do wzrostu efektywności energetycznej budynków, co pozwoli na obniżenie kosztów ich eksploatacji. Pomimo ewentualnych, krótkoterminowych, lokalnych uciążliwości związanych z realizacją planowanych zadań infrastrukturalnych, ich efekty będą miały pozytywny wpływ na życie ludzi.

Warto również podkreślić, że wyznaczone kierunki działań przyczynią się do zwiększenia dostępności do obiektów użyteczności publicznej w związku poprawą stanu technicznego bazy istniejącej oraz poprawą bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców. W ramach działań związanych z rozwojem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przewiduje się, że powstaną także nowe możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu, co przyczyni się do wzrostu atrakcyjności Gminy, ale również poprawi jakość życia jej mieszkańców. Działania te będą realizowane z poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo i zaplanowane w sposób, który nie będzie miał negatywnego wpływu na środowisko, a wręcz przeciwnie – będzie miał pozytywny wpływ na otoczenie.

Potencjalnym wtórnym oddziaływaniem na ludzi może być realizacja inwestycji na terenach zagrożonych powodzią. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę charakter działań przewidzianych w Strategii, nie powinny one zwiększać ryzyka powodziowego dla mieszkańców Gminy. Zaplanowane działania w zakresie dostosowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach cennych przyrodniczo oraz obszarach szczególnego zagrożenia powodzią będą miały pozytywny wpływ na bezpieczeństwo ludności.

Prowadzenie zrównoważonej gospodarki przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej ułatwi planowanie i zagospodarowanie przestrzenne Gminy Warta – jednocześnie przyczyniając się do ograniczenia chaosu przestrzennego, a także pojawiania się niekontrolowanej zabudowy.

W niniejszej prognozie przeanalizowano również możliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed PEM polega na utrzymaniu poziomów tych pól poniżej wartości dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszanie poziomów co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Jako działania chroniące przed wpływem hałasu i pól elektroenergetycznych proponuje się przede wszystkim działania kontrolne, monitoring oraz zapewnienie przestrzegania stref wolnych od zagospodarowania wokół obszarów narażonych na ekspozycję na te zagrożenia.

W chwili obecnej na terenie Gminy nie planuje się inwestycji, które mogłyby prowadzić do poważnych awarii, jednak nie można wykluczyć, że plany inwestycyjne mogą ulec zmianie. W związku z tym Strategia, z uwagi na brak takiej potrzeby, nie przewiduje ewentualnych działań zapobiegawczych. Proponuje się jednak zwiększenie kontroli nad transportem substancji niebezpiecznych przez teren Gminy, aby zapobiec ewentualnym awariom. Dodatkowo, zapisy dotyczące modernizacji dróg niewątpliwie przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa na drogach, co wpłynie również na bezpieczeństwo transportowanych substancji i materiałów.

W ramach Strategii zaplanowano również działania mające na celu poprawę gospodarki wodnej, w tym zwiększenia poziomu retencji wodnej – tak aby przeciwdziałać negatywnym skutkom suszy. Zaniechanie realizacji może przyczynić się do dalszych deficytów wody w okresie suszy, co wpłynie negatywnie na wielkość plonów, a tym samym na jakość życia ludzi. Zapewnienie odpowiednio uzdatnionej wody, możliwości informowania społeczeństwa o potencjalnym skażeniu wody czy możliwość podjęcia szybkiej reakcji, w przypadku wystąpienia skażenia, w celu jego eliminacji, przyczyni się do ograniczenia zatruć lub zachorowań ludzi.

Zaniechanie realizacji działań na poziomie ogólnokrajowym może prowadzić do niekontrolowanego wzrostu zanieczyszczenia środowiska, ograniczenia dostępnych terenów rekreacyjnych oraz degradacji walorów krajobrazowych. Jest to wynikiem pośredniego lub bezpośredniego wpływu braku działań na poszczególne komponenty środowiska, takie jak woda, gleby czy powietrze, które są integralną częścią życia ludzi.

Przeprowadzona ocena wykazała, że niemal wszystkie działania wskazane w Strategii, mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, będą miały pośredni, pozytywny i długotrwały wpływ na jakość życia i zdrowie ludzi. Potencjalny, pośredni, negatywny wpływ działań związanych z budową nowych obiektów infrastruktury technicznej, związany ze wzrostem zapylenia powietrza i hałasem na etapie budowy, będzie niewielki, lokalny i ustąpi po zakończeniu realizacji inwestycji.

Pozytywny wpływ na ludzi będzie wynikał z pozostałych działań zapisanych w projekcie, w tym działań związanych z edukacją ekologiczną. Realizacja tych działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także przyczyni się do zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko, zarówno w sposób pośredni, jak i bezpośredni.

Poprawa warunków środowiska wpłynie pozytywnie na krajobraz, co wymiennie przełoży się na poprawę warunków życia oraz zdrowie ludzi.

Ponadto planowane do realizacji działania w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy przyczynią się do zmniejszenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej – co ma istotne znaczenie w istocie rewitalizacji nastawionej na poprawę jakości życia mieszkańców.

5.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii mają na celu bezpośrednią lub pośrednią ochronę oraz poprawę stanu wód podziemnych i powierzchniowych. W trakcie realizacji poszczególnych zadań może wystąpić chwilowe zaburzenie stosunków wodnych, jednak długoterminowy efekt inwestycji przyniesie korzyści zarówno dla stanu wód, jak i komfortu życia mieszkańców.

Realizacja przedsięwzięć w zakresie rozwoju i przebudowy infrastruktury w ramach zadań przewidzianych w projektowanym dokumencie obejmuje m.in. rozbudowę i modernizację sieci wodnej i kanalizacyjnej oraz rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Warcie. Wykonanie prac ziemnych, budowa systemów odwadniających oraz utwardzenie terenu będą wiązały się z ingerencją w środowisko gruntowo-wodne, co może prowadzić do lokalnych zaburzeń stosunków wodnych. Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska gruntowo-wodnego może być również ruch pojazdów i maszyn budowlanych oraz realizacja zaplecza budowy na nieutwardzonym gruncie. Na etapie eksploatacji tych inwestycji nie przewiduje się jednak negatywnego wpływu na środowisko gruntowo-wodne.

W trakcie robót budowlanych ścieki bytowe będą gromadzone w przenośnych kontenerach sanitarnych, usytuowanych na zapleczu socjalnym. Będą one regularnie wywożone i opróżniane zgodnie z obowiązującymi przepisami. W związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu na środowisko wodne.

Wskazuje się jednocześnie, że modernizacja sieci wodociągowej przełoży się na poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, a przez to bezpośrednio i długoterminowo na zdrowie mieszkańców oraz ogólne podniesienie standardu życia. Dzięki realizacji zadań w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej możliwe będzie ograniczenie strat wody na sieci, a tym samym ograniczenie zużycia wody.

Z kolei zadania związane z modernizacją oraz rozbudową sieci kanalizacyjnej przyczynią się do ograniczenia niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód, ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, a tym samym do poprawy jakości tych wód. Generalnie realizacja zadań i inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej będzie miała bezpośredni, długoterminowy, pozytywny wpływ na środowisko wodne m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych, a pośrednio również na zdrowie ludzi. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

Przeprowadzona analiza wykazała, że niekorzystny wpływ na środowisko może mieć działanie polegające na rozbudowie i modernizacji oczyszczalni ścieków w Warcie. Potencjalne oddziaływania różnić się będą jednak rodzajem oraz czasem występowania w zależności od zróżnicowanych czynników oraz poszczególnych etapów prac.

Etap prac projektowych oraz etap prac budowlanych inwestycji w zakresie oczyszczalni ścieków:

Wpływ inwestycji będzie zależał od zakresu planowanych prac (budowa, rozbudowa/modernizacja) oraz lokalizacji realizacji (obszary przekształcone antropogenicznie, obszary cenne przyrodniczo). Uwarunkowania środowiskowe obszaru objętego planowaną inwestycją mają kluczowy wpływ na skalę oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Ważne jest, aby na etapie projektowania i realizacji inwestycji uwzględnić rozwiązania mające na celu zapobieganie oraz ograniczanie negatywnych oddziaływań:

- projektowanie nowych obiektów powinno być poprzedzone identyfikacją, w obszarze planowanej inwestycji, walorów środowiska przyrodniczego, w tym walorów krajobrazowych. Analizy takie pozwolą na zidentyfikowanie najcenniejszych elementów środowiska, umożliwiając ich zachowanie (bądź najcenniejszych fragmentów), przeniesienie lub odtworzenie,
- przed rozpoczęciem prac budowlanych należy:
 - uzgodnić (z właściwymi służbami ochrony zabytków) – ewentualną potrzebę oraz zakres badań archeologicznych; prowadzenie prac budowlanych przy obiektach zabytkowych; prace należy prowadzić przy uwzględnieniu zapisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
 - w sytuacji konieczności wycinki drzew należy uzyskać pozwolenie na wycinkę, a prace prowadzić poza okresem lęgowym,
- przekształcenie powierzchni ziemi, usuwanie roślinności powinno zostać ograniczone do niezbędnego minimum, tak aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w istniejące środowisko naturalne,
- plac budowy należy lokalizować poza obszarami cennymi przyrodniczo,
- dojazdy do placu budowy należy organizować wykorzystując istniejące drogi, obszary utwardzone,
- teren placu budowy należy zaopatrzyć w sorbenty służące neutralizacji potencjalnych wycieków niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowo-wodnego,
- w okresie prac budowlanych – maszyny budowlane powinny być parkowane na terenie utwardzonym i zabezpieczonym przed ewentualnym wpływem substancji ropopochodnych do środowiska gruntowo – wodnego,
- należy odpowiednio zabezpieczyć składowane materiały budowlane oraz obszar budowy, w celu ograniczenia pylenia –transport materiałów sypkich powinien być odpowiednio zabezpieczony w celu ograniczenia pylenia,
- powstające odpady należy zagospodarowywać zgodnie z zapisami ustawy o odpadach,
- powstające w trakcie prowadzenia prac ścieki bytowe, odprowadzać do szczelnych przenośnych zbiorników sanitarnych, a następnie wywozić z obszaru inwestycji w celu właściwego oczyszczenia,
- sprzęt budowlany wykorzystywany w trakcie prowadzenia prac budowlanych powinien być sprawny technicznie, tak by ograniczyć nadmierną emisję zanieczyszczeń do powietrza, zanieczyszczeń do gruntu, czy nadmierną emisję hałasu,
- w sytuacji odnalezienia podczas prac budowlanych przedmiotu mogącego być zabytkiem, należy niezwłocznie zawiadomić właściwe organy i prowadzić postępowanie zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

- na etapie prac budowlanych, w sytuacji identyfikacji cennej obszarów - powinien być zapewniony nadzór przyrodnika.

Etap eksploatacji inwestycji w zakresie oczyszczalni ścieków:

Na etapie eksploatacji oczyszczalni ścieków, działaniami ograniczającymi wpływ generowany podczas pracy obiektów związany jest ze stosowaniem odpowiednich rozwiązań technicznych oraz technologicznych. Na etapie eksploatacji inwestycji powinno się:

- prowadzić okresowe kontrole szczelności systemu w celu eliminowania sytuacji awaryjnych,
- zapewnić odpowiednią hermetyzację procesu w celu ograniczenia oddziaływania na jakość powietrza,
- zapewnić odpowiedni dobór parametrów emitorów, umożliwiającym odpowiednie rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w powietrzu,
- odpowiednio lokalizować obiekty/ urządzenia o wysokich poziomach akustycznych w budynkach, w celu ograniczenia emisji hałasu,
- stosować zabezpieczenia akustyczne w celu ograniczenia pogorszenia klimatu akustycznego,
- prowadzić monitoring ścieków odprowadzanych do odbiorników,
- gospodarować odpadami, z uwzględnieniem segregacji, ponownego wykorzystania, zgodnie z przepisami ustawy o odpadach.

W Strategii uwzględniono również działania związane z infrastrukturą drogową. Realizacja tego typu inwestycji może wiązać się z krótkotrwałym negatywnym wpływem na środowisko. Podczas budowy wody opadowe z obszaru inwestycji mogą być odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych, co może negatywnie wpłynąć na ich jakość, zwłaszcza ze względu na obecność substancji biogennych i ksenobiotycznych. Brak działań mających na celu osiągnięcie celów środowiskowych może prowadzić do niewłaściwego korzystania z wód, co w efekcie przyczyni się do pogorszenia ich jakości, np. przez wzrost eutrofizacji. Takie zjawisko będzie miało szereg negatywnych konsekwencji, takich jak zakłócenie biologicznych procesów w środowisku wodnym oraz pogorszenie wielu parametrów jakości wód powierzchniowych.

Ryzyko dla środowiska wodno-gruntowego niesie także realizacja przedsięwzięć na terenach gdzie istnieje ryzyko wystąpienia powodzi. Zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne „na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych (...), które mogą zanieczyścić wody (...)”. Na obszarach tych należy wykonać szczegółową ocenę ryzyka powodziowego, zgodnie z ww. ustawą i Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE. L. z 2007 r. Nr 288, str. 27). W związku z powyższym, na terenach, które są szczególnie zagrożone powodzią, nie można budować zbiorników bezodpływowych ani oczyszczalni ścieków, z uwagi na możliwość skażenia wód podczas wystąpienia powodzi. Zakazy te może cofnąć dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, natomiast gminy mogą wystąpić o szczególne odstępstwo podczas ubiegania się o dofinansowanie do zamierzeń inwestycyjnych budowy sieci kanalizacyjnej na zagrożonych terenach. Stosowanie się do powyższych zakazów spowoduje ograniczenie możliwego negatywnego oddziaływania na wody w przypadku wystąpienia powodzi. Warto przy tym dodać, że w Strategii wśród kierunków działań wskazuje

się ograniczanie niekontrolowanego rozpraszania zabudowy i dostosowanie zagospodarowania przestrzennego na obszarach cennych przyrodniczo oraz obszarach szczególnego zagrożenia powodzią m.in. poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych.

W ciągu ostatnich pięciu lat w Polsce wystąpiły niekorzystne zjawiska pogodowe oraz zmiany klimatyczne, które są dostrzegalne na całym świecie. Województwo łódzkie boryka się z problemem suszy, która obecnie stanowi jedno z największych wyzwań. Warto zaznaczyć, że systematyczne obniżanie się poziomu wód w rzekach na terenie całego kraju wynika głównie z niedoboru opadów atmosferycznych. W ramach Strategii zaplanowano szereg działań mających na celu adaptację do zmian klimatu, w tym m.in. zwiększenie retencji wodnej poprzez rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury. Realizacja tych działań pomoże zminimalizować deficyty wody, co w efekcie zniweluje negatywne skutki suszy, stanowiącej obecnie poważne zagrożenie dla całego obszaru Gminy Warta.

Biorąc pod uwagę, że na terenie Gminy nie występują cenne obszary wodno-błotne chronione na mocy Konwencji Ramsar oraz, że stan wód powierzchniowych został oceniony jako zły, nie przewiduje się, aby realizacja działań mogła przyczynić się do pogorszenia stanu wód na tym obszarze.

Ponadto należy zaznaczyć, że zaplanowane w ramach Strategii działania nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na jednolite części wód. Obowiązujący obecnie zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w dniu 23 lutego 2023 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Przy ustalaniu celów środowiskowych dla JCWP brano pod uwagę aktualny stan JCWP w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Dodatkowo ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Biorąc powyższe pod uwagę, następujące zadania podjęte w ramach Strategii przyczynią się do realizacji celów określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, m.in. poprzez następujące kierunki działań:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (m.in. rozwój infrastruktury w obszarach uzupełnienia zabudowy i strategicznej interwencji);
- Budowa nowych, utrzymanie i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody (m.in. modernizacja SUW we Włyniu);
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Warcie;
- Budowa systemu retencji wody - zarówno infrastruktury gminnej, jak i zachęt budowy systemów małej, przydomowej retencji w gospodarstwach domowych / na terenie przedsiębiorstw (działania infrastrukturalne i edukacyjne).

Realizacja przewidzianych działań przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Działania te wpłyną m.in. na minimalizację przedostawania się zanieczyszczeń do wód i gleb, zmniejszając ryzyko ich kontaminacji, co pozytywnie wpłynie na stan poszczególnych Jednostek Czasowo-Przestrzennych Wód Powierzchniowych (JCWP).

W odniesieniu do zapisów prognozy oddziaływania na środowisko dla Planu Gospodarowania Wodami (PGW) wskazuje się najistotniejsze oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Wdrożenie działań na szczeblu krajowym, obejmujących wszystkie jednolite części wód, ma na celu osiągnięcie założonych celów środowiskowych, a także pozytywnie wpłynie na komponenty środowiska, w tym stan różnorodności biologicznej, flory i fauny, poprzez ochronę siedlisk i gatunków. Realizacja zapisów prawnych umożliwi identyfikację potencjalnych źródeł oddziaływań planowanych inwestycji na bioróżnorodność, florę i faunę, a także wdrożenie działań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko lub realizację inwestycji w wariancie mniej uciążliwym. Ponadto, realizacja działań przyczyni się do ograniczenia wprowadzania do wód ścieków komunalnych oraz zanieczyszczeń pochodzących z terenów rolniczych i innych źródeł działalności antropogenicznej. W obszarze dorzecza Odry przewiduje się realizację działań m.in. z zakresu gospodarki komunalnej, rolnictwa, działań organizacyjno-prawnych oraz edukacyjnych. Te działania w głównej mierze przyczynią się do ograniczenia dopływu do wód zanieczyszczeń, w tym substancji biogennych z różnych źródeł. Ograniczenie zanieczyszczeń wpłynie korzystnie na stan wód oraz pośrednio na siedliska i organizmy wodne. Realizacja działań z zakresu monitoringu umożliwi śledzenie zmian w wodach, a w razie potrzeby, dobór odpowiednich działań w celu poprawy stanu omawianego komponentu.

Realizacja działań zaplanowanych w ramach Strategii może pozytywnie wpłynąć na stan wód powierzchniowych w dorzeczu Odry, zarówno w sposób bezpośredni – poprzez ograniczenie emisji substancji biogennych i ksenobiotycznych oraz zachowanie naturalnej bioróżnorodności, jak i w sposób pośredni – poprzez redukcję spływu powierzchniowego substancji biogennych ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie eutrofizacji zbiorników. Warto zauważyć, że przy wdrożeniu działań minimalizujących oraz uwzględnieniu pozytywnych aspektów realizacji tych działań, potencjalne negatywne oddziaływania można uznać za pomijalne. Utrzymanie bioróżnorodności cieków wpływa na ich naturalną zdolność do samooczyszczania, dlatego planowane inwestycje przyczynią się do poprawy stanu i potencjału ekologicznego udrożnionych cieków.

Eksploracja wód podziemnych, zwłaszcza nadmierna, ma wpływ na ich stan i jakość, ponieważ może prowadzić do obniżenia zwierciadła wód podziemnych. W związku z tym, niezrealizowanie działań dotyczących kontroli gospodarowania wodami lub brak obowiązku uzyskania pozwolenia wodnoprawnego może negatywnie wpłynąć na wody podziemne. Niedostosowanie się do przepisów zakazujących odprowadzania ścieków bezpośrednio do wód podziemnych może prowadzić do niekontrolowanego dopływu zanieczyszczeń do tych wód. Ponadto, zaniechanie przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko może skutkować brakiem identyfikacji źródeł negatywnego wpływu realizacji i funkcjonowania przedsięwzięć na zasoby wód podziemnych. W przypadku niezidentyfikowania źródeł oddziaływań, nie będą mogły zostać wdrożone odpowiednie działania łagodzące, co może prowadzić do zanieczyszczenia lub zubożenia zasobów wód podziemnych. Ponadto, brak realizacji działań wynikających z dyrektyw krajowych może

negatywnie wpływać na omawiany komponent, zwłaszcza w kontekście emisji substancji pochodzących z działalności antropogenicznej, takich jak przemysł czy rolnictwo wykorzystujące osady ściekowe, które mogą przedostawać się do wód podziemnych.

Zaniechanie realizacji działań może negatywnie wpłynąć na stan wód podziemnych, prowadząc do obniżenia poziomu wód gruntowych oraz pogorszenia ich stanu chemicznego z powodu nieograniczonego przedostawania się zanieczyszczeń do cieków i gruntów. Działania zawarte w projekcie Programu wodno-środowiskowego kraju – szczególnie te mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych, będą miały pozytywny wpływ na stan Jednostek Czasowo-Przestrzennych Wód Podziemnych (JCWPd) w dorzeczu Odry. Zaniechanie działań z zakresu organizacyjno-prawnego i edukacyjnego może pośrednio wpłynąć negatywnie na stan chemiczny oraz ilościowy JCWPd. Brak realizacji działań w zakresie gospodarki komunalnej nie wpłynie na zmiany ilości wód podziemnych ani na położenie zwierciadła wód podziemnych w płytkich warstwach wodonośnych. Jednak zaniechanie działań związanych z budową i modernizacją sieci kanalizacyjnych pogorszy stan chemiczny JCWPd. Ponadto, brak działań kontrolnych utrzyma presję antropogeniczną, co z pewnością prowadzić będzie do wzrostu ładunku zanieczyszczeń trafiającego do najpłytszych warstw wodonośnych (lokalnych systemów krążenia). Należy podkreślić, że ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na JCW jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie wskazuje możliwości eliminacji potencjalnych negatywnych oddziaływań na cele ochrony JCW.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii są głównie ukierunkowane na ochronę oraz poprawę stanu wód powierzchniowych i podziemnych, zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio. Największe korzyści dla stanu wód powierzchniowych przyniesie realizacja działań związanych z rozbudową i modernizacją sieci kanalizacyjnych oraz wodociągowych – działania te mają na celu ochronę wód. Podobne oddziaływanie niosą ze sobą zadania związane z przeciwdziałaniem suszy oraz rozwojem błękitnej i zielonej infrastruktury.

Podsumowując analiza wyznaczonych w Strategii kierunków działań wskazuje, że ich realizacja – pomimo czasowych negatywnych oddziaływań – przyczyni się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Przykładem mogą być inwestycje w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej, które przyczynią się do częściowego wyeliminowania potencjalnych zanieczyszczeń wód pochodzących ze źródeł komunalnych.

5.4. Powietrze i klimat

W ramach projektu Strategii przewiduje się działania zmierzające do zapewnienia jak najlepszej jakości powietrza oraz zmniejszenia poziomu emisyjności poszczególnych sektorów funkcjonowania jednostki. Szczególną rolę w tym zestawieniu odgrywają inwestycje w odnawialne źródła energii, termomodernizację budynków, modernizację dróg oraz rozbudowę systemu ścieżek rowerowych, jak również projekty edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców. Działania te przyczynią się do ograniczenia zapotrzebowania na nieodnawialne źródła energii, zwiększenia wykorzystania transportu niezmotoryzowanego i publicznego, a tym samym – ograniczenia niskiej emisji oraz emisji związanej z transportem. Warto podkreślić, że wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych przynosi liczne korzyści, takie jak zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, dywersyfikacja

źródeł energii oraz mniejsza zależność od rynków paliw kopalnych, zwłaszcza węgla, ropy naftowej i gazu.

Inwestycje związane z rozbudową i modernizacją istniejącej infrastruktury zaplanowane w ramach Strategii mogą powodować okresowy wzrost poziomów zanieczyszczeń powietrza. Rozbudowa układu komunikacyjnego może prowadzić do zwiększenia natężenia ruchu, co pośrednio wpłynie na wzrost emisji komunikacyjnej. Emisja związana ze spalaniem paliw w silnikach pojazdów wpływa na jakość powietrza w bezpośrednim otoczeniu dróg, a jej natężenie maleje wraz z odległością od układu drogowego. Należy również zaznaczyć, że rozwój infrastruktury drogowej w niesprzyjających warunkach atmosferycznych może prowadzić do okresowego wzrostu poziomów zanieczyszczeń powietrza, szczególnie w okresie grzewczym oraz podczas warunków inwersyjnych. Realizacja inwestycji w infrastrukturę drogową o nawierzchni twardej o długości powyżej 1 km wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która określi warunki korzystania ze środowiska podczas realizacji i eksploatacji inwestycji, uwzględniając obowiązujące normy. Mając na uwadze powyższe, zakłada się, że tego rodzaju inwestycje nie spowodują przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 845) oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87).

Zaplanowane działania w zakresie infrastruktury drogowej przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, co z kolei zmniejszy zagrożenie dla zdrowia ludzi związane z zanieczyszczeniem powietrza. Działania te mają charakter pozytywny i długotrwały i polegają na redukcji emisji niezorganizowanej z systemu transportowego poprzez zwiększenie płynności ruchu oraz poprawę stanu technicznego nawierzchni dróg. Ulepszenie stanu dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego, zmniejszenie pracy przewozowej, a w efekcie ograniczenie emisji spalin, co pozytywnie wpłynie na jakość powietrza atmosferycznego oraz klimat. Pośrednio, wpłynie to także na poprawę zdrowia ludzi i kondycję organizmów żywych. Natomiast w przypadku realizacji inwestycji, takich jak rozbudowa dróg, istnieje ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

W ramach Strategii przewidziano również rozwój infrastruktury rowerowej, która stanowi alternatywę dla pojazdów samochodowych, co przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń liniowych. Zmniejszenie emisji pyłów i gazów będzie miało pozytywny wpływ na zdrowie mieszkańców, kondycję fauny i flory oraz na zachowanie dóbr materialnych i kulturowych. Ponadto, ścieżki rowerowe wzbogacą estetykę krajobrazu. Należy jednak zaznaczyć, że ze względu na charakter prac wykonawczych, mogą wystąpić krótkoterminowe, odwracalne negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz elementy biotyczne.

Pozytywny wpływ na jakość powietrza będzie miała również realizacja zadania w zakresie utrzymania funkcjonujących kursów transportu publicznego oraz dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców. Transport zbiorowy podobnie jak rozwój infrastruktury rowerowej stanowi alternatywę dla pojazdów samochodowych, co przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń liniowych – w tym przede wszystkim gazów cieplarnianych.

Realizacja działań w zakresie termomodernizacji budynków oraz wsparcia mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne będzie miała pozytywny, bezpośredni i trwały wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz klimat. Głównym zagrożeniem dla jakości powietrza jest niska emisja ze źródeł ciepła w budynkach. Termomodernizacja pozwoli na znaczną redukcję zużycia paliwa do ogrzewania, co w efekcie wpłynie na zmniejszenie emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza. Dzięki obniżeniu zapotrzebowania na energię ciepłą, prace termomodernizacyjne przyczynią się do minimalizacji emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalania paliw energetycznych.

Kluczową rolę odgrywają właśnie projekty dotyczące montażu instalacji OZE, zarówno na budynkach użyteczności publicznej, jak i budynkach prywatnych. Zaplanowane działania mają na celu poprawę efektywności energetycznej procesów technologicznych oraz redukcję zużycia energii pierwotnej, co w rezultacie zmniejszy emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych powstających podczas produkcji energii cieplnej i elektrycznej z wykorzystaniem paliw kopalnych. Oddziaływanie tych działań będzie pozytywne, długoterminowe i pośrednie w kontekście klimatu, przyczyniając się do zmniejszenia efektu cieplarnianego, a także bezpośrednio na surowce naturalne, ponieważ ograniczy ich zużycie w indywidualnych źródłach grzewczych.

Upowszechnianie edukacji ekologicznej może mieć pośredni, długoterminowy wpływ na poprawę jakości powietrza. Działania te przyczynią się do kształtowania właściwych postaw wobec środowiska i z dużym prawdopodobieństwem wpłyną na poprawę jakości powietrza w przyszłości. Zwiększona świadomość o szkodliwości stosowania tradycyjnych paliw niskiej jakości do celów grzewczych oraz spalania odpadów w domowych kotłach będzie miała bezpośredni wpływ na wzrost wykorzystania ekologicznych źródeł energii, co przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Realizacja zaplanowanych inwestycji w dużym stopniu przyczyni się do poprawy jakości powietrza na obszarze, gdzie zidentyfikowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu. Transformacja energetyczna w kierunku gospodarki zeroemisyjnej stanowi fundament w walce z globalnym ociepleniem, mając na celu ograniczenie dalszych zmian klimatycznych i związanych z nimi poważnych konsekwencji. Przejście na źródła energii o zerowej emisji, takie jak energia słoneczna, wiatrowa czy wodna, pozwala na zmniejszenie zależności od paliw kopalnych, co w efekcie obniża emisję gazów cieplarnianych. Dodatkowo, przyspieszenie transformacji energetycznej może przynieść liczne korzyści, takie jak poprawa jakości powietrza, zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska oraz stworzenie nowych miejsc pracy w zielonych sektorach gospodarki. W dłuższej perspektywie, wdrażanie takich rozwiązań będzie kluczowe nie tylko dla ochrony środowiska, ale także dla zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego.

W trakcie realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych mogą wystąpić uciążliwości związane z emisją substancji do powietrza, pochodzących ze spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych, pojazdów transportowych oraz podczas prac montażowych. Emisje te będą miały charakter tymczasowy i odwracalny, a związane z nimi uciążliwości ustąpią po zakończeniu prac budowlanych.

Strategia uwzględnia również działania w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu. Ze względu na funkcje ekosystemowe przyrody w miastach, takie jak retencja wodna,

mikroklimatyczne, krajobrazowe oraz rekreacyjne, kluczowe jest nie tylko zachowanie tych elementów przyrodniczych, ale także rozwój nowych form zieleni. Ochrona i zwiększanie bioróżnorodności zrównoważona gospodarka przestrzenna w kontekście zmian klimatycznych stają się coraz bardziej istotnymi zagadnieniami, ponieważ utrata bioróżnorodności postępuje równoległe z nasilającymi się zmianami klimatu. Ważne będzie wdrażanie działań, które wspierają teren Gminy w zakresie adaptacji do zmian klimatu i przygotowują występujące w jej obrębie ekosystemy do rosnącej presji związanej z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak susze, fale upałów, intensywne opady deszczu czy porywiste wiatry. Oczekuje się, że te działania będą miały pozytywny wpływ na klimat w skali lokalnej, w tym na kształtowanie warunków termicznych, anemometrycznych i wilgotnościowych. z działaniami adaptacyjnymi wskazanymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 roku, z perspektywą do 2030 roku (SPA 2020).

Wprowadzanie ustaleń Strategii nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat terenu Gminy, a jedynie modyfikować lokalne uwarunkowania z uwagi a rozwój zabudowy, rozwój obszarów leśnych, zielonych. Rozwój obszarów biologicznie czynnych ma istotny wpływ na kształtowanie specyficznych topoklimatów, prowadząc do zmian w wilgotności powietrza oraz prędkości wiatru. Z kolei obecność przeszkód w postaci zabudowy utrudnia procesy nawietrzania i przewietrzania obszaru. Promocja alternatywnych źródeł energii, które zastępują spalanie paliw, również przyczyni się do poprawy klimatu lokalnego, ponieważ zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ma pośredni wpływ na ograniczenie zmian klimatycznych. Poza tym planowane działania nie przewidują istotnych zmian klimatu lokalnego.

Adaptacja przestrzeni do wysokich temperatur oraz jej wpływ na hałas stanowi jedno z kluczowych wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wzrost temperatury prowadzi do rozwoju oraz zwiększenia liczby urządzeń mających na celu minimalizowanie zagrożeń termicznych, takich jak klimatyzatory i systemy chłodnicze. W zwartej zabudowie może to jednak powodować nadmierną emisję hałasu, stanowiąc dodatkowy problem.

Ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak huragany czy intensywne burze, mogą zwiększyć ryzyko uszkodzenia infrastruktury, w tym masztów telefonii komórkowej oraz linii elektroenergetycznych, co prowadzi do ograniczeń w dostarczaniu energii do odbiorców. Zmiany klimatyczne wiążą się również z koniecznością regularnej konserwacji infrastruktury emitującej pola elektromagnetyczne oraz zapewnienia jej bezpieczeństwa, zwłaszcza w kontekście zimowych zjawisk, takich jak zamarzanie czy uszkodzenia linii energetycznych. Wzrost temperatury i intensywność opadów deszczu wymusi także dostosowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, zwłaszcza sieci kanalizacji deszczowej w obszarach zabudowanych, aby skutecznie odbierała zwiększoną ilość wody opadowej, zapobiegając lokalnym podtopieniom. Urbanizacja często prowadzi do powstawania nowych osiedli bez odpowiedniego systemu odwodnienia, szczególnie w obszarach bezodpływowych, co zwiększa ryzyko powodzi. Dlatego konieczne są prace odwodnieniowe w trakcie realizacji robót drogowych, aby zapobiec takim zagrożeniom. Dodaje się przy tym, że Strategia uwzględnia poszczególne zagrożenia, w tym poprzez zaplanowane działania w zakresie odpowiedniego utrzymania systemów odprowadzania wód opadowych przy ciągach komunikacyjnych oraz poprawę efektywności działania i potencjału służb ratowniczych poprzez doposażenie strażnic OSP, w celu zwiększenia bezpieczeństwa m.in. w zakresie reagowania na skutki anomalii pogodowych, klęsk żywiołowych i wypadków.

Dlatego kluczowe jest podejmowanie działań mających na celu obniżenie temperatury powietrza, szczególnie w obszarach zabudowanych. Strategia zakłada realizację polityki opartej na zasadach zrównoważonego rozwoju, uwzględniającej ochronę i rozwój zielonej oraz niebieskiej infrastruktury. Działania te mają na celu nie tylko poprawę retencji wodnej w tych obszarach, ale także obniżenie temperatury powietrza. Warto podkreślić, że tereny zielone mają szerokie spektrum korzyści, w tym zdolność do pochłaniania zanieczyszczeń powietrza oraz łagodzenie lokalnych warunków klimatycznych. W związku z tym, zaplanowane działania będą miały bezpośredni, pozytywny wpływ na jakość powietrza, a pośrednio przyczynią się do poprawy klimatu.

Oczekiwane stopniowe ocieplenie się klimatu wpłynie także migrację gatunków, w tym obcych gatunków inwazyjnych, które będą zastępować te, które nie przystosowały się do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. W kontekście zjawiska suszy nastąpi ograniczenie powierzchni wodno-błotnych oraz wysychanie wilgotnych lasów i borów. Długotrwały okres dodatnich temperatur jesienią, połączony z intensywnymi opadami, które rozmiękczają glebę, może w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki prowadzić do większej wrażliwości lasów na wiatry i zwiększonego występowania wiatrolomów. W obliczu oczekiwanych zmian klimatycznych, które przyczynią się do migracji i zmian zasięgów gatunków, utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych stanie się kluczowe, stanowiąc istotny element łagodzenia presji antropogenicznej na środowisko.

Ponadto zmiany klimatu, wywołane ociepleniem, będą wiązały się z przekształceniami, które należy uwzględnić przy zarządzaniu przestrzenią, szczególnie w kontekście ryzyka poważnych awarii lub nadzwyczajnych zagrożeń środowiskowych. Dotyczyć to będzie szerokiego zakresu aspektów o charakterze horyzontalnym – od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej, przez bezpieczeństwo ludzi i mienia, aż po przemysł i energetykę. Ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak huragany czy intensywne burze, mogą prowadzić do uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, co w konsekwencji może ograniczyć dostarczanie energii do odbiorców, wywołując poważne skutki społeczno-gospodarcze. Z tego względu transformacja energetyczna w kierunku zrównoważonej gospodarki niskoemisyjnej jest kluczowa, aby ograniczyć dalsze zmiany klimatyczne i ich negatywne konsekwencje.

5.5. Powierzchnia ziemi, krajobraz i gleby

Oddziaływanie zadań inwestycyjnych na krajobraz w kontekście środowiskowym zależy od wielu czynników i nie jest jednoznaczne, ponieważ brak jest jednoznacznych norm określających, czy i w jakim stopniu dane przedsięwzięcie wpływa na krajobraz. Wpływ ten może być zarówno negatywny, jak i pozytywny, a ocena oddziaływania na krajobraz często ma charakter subiektywny. Realizacja projektów odpowiednio wkomponowanych w lokalny krajobraz nie powinna negatywnie wpływać na estetykę danego obszaru.

W wyniku realizacji założeń Strategii dojdzie do lokalnych przekształceń powierzchni ziemi oraz zmian w jej strukturze. Wszelkie zmiany związane z nowymi inwestycjami będą miały trwały wpływ na powierzchnię terenu. Należy pamiętać, że zarówno krajobraz, jak i powierzchnia ziemi są już elementami antropogenicznie przekształconymi, dlatego większość działań zapisanych w dokumencie dotyczyć będzie terenów już zmienionych przez działalność człowieka.

Jednocześnie wskazuje się, że w myśl ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. poz. 774 ze zm.) należy dążyć do takiego ustalania lokalizacji przedsięwzięcia, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na krajobraz przyrodniczy i kulturowy. Szczegóły lokalizacji obiektów mogących wpływać w sposób negatywny na walory krajobrazowe ustalane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Oddziaływanie rozwiązań przyjętych w Strategii na krajobraz w aspekcie środowiskowym zależy od oceny stopnia naturalności krajobrazu, jego struktury oraz ewentualnych przekształceń. Krajobraz, będący wynikiem wielu czynników, ulega przemianom pod wpływem zarówno naturalnych procesów biotycznych i abiotycznych, jak i oddziaływań antropogenicznych. Działalność człowieka stanowi najistotniejszy czynnik ingerujący w strukturę przyrodniczą, w tym krajobraz. Zmiany w użytkowaniu terenów prowadzą do poważnych i często nieodwracalnych przekształceń krajobrazu. Prognozy wskazują jednak, że zmiany w krajobrazie, zwłaszcza obszarów wiejskich, będą ograniczone do rejonów, w których pojawi się nowa zabudowa lub budowa dróg. Zasady ochrony krajobrazu wynikają z Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Dz. U. z 2006 r. nr 14, poz. 98), która podkreśla konieczność ochrony krajobrazu oraz działań zmierzających do zachowania i utrzymania charakterystycznych cech krajobrazu. W związku z tym, wszystkie działania inwestycyjne powinny uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe, aby rozwój przestrzenny i gospodarczy był zgodny z charakterem terenu Gminy. Zmiany gospodarcze, społeczne i środowiskowe są ze sobą powiązane i choć często nie da się ich całkowicie uniknąć, powinno się starać ograniczyć ich negatywne oddziaływanie na krajobraz.

W granicach Gminy Warta zlokalizowanych jest 5 krajobrazów priorytetowych. Biorąc pod uwagę zdiagnozowane dla obszaru zagrożenia, istnieje ryzyko negatywnego oddziaływania przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii na elementy krajobrazów priorytetowych związane z ingerencją człowieka w środowisko przyrodnicze, niską kulturą estetyczną, niedostateczną świadomością krajobrazową, a także brakiem zabiegów ochronnych i rozwojem infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.

Zakłada się, że większość inwestycji zaplanowanych w ramach projektu Strategii będzie realizowana na terenach już przekształconych przez działalność człowieka, a ich celem będzie uporządkowanie przestrzeni z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Modernizacja istniejących obiektów nie spowoduje negatywnego wpływu na krajobraz, a wręcz przyczynią się do poprawy estetyki przestrzeni. Wskazuje się też, że rozwój infrastruktury jednostki realizowany będzie w oparciu o prowadzenie zrównoważonej gospodarki przestrzennej na terenie, w tym poprzez tworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej.

W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich na powierzchnię ziemi jakie mogą mieć miejsce podczas realizacji założeń Strategii można najogólniej wskazać wzrost presji urbanizacyjnej. Planowane zmiany użytkowania terenu będą polegać na przekształceniu części przestrzeni zielonej w obszar zurbanizowany. W miejscach, gdzie dotychczas występowała roślinność niska, pojawią się elementy infrastruktury technicznej oraz tereny przeznaczone na komunikację. Należy mieć na uwadze, że realizacja działań zapisanych w dokumencie w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych. Rozwój

elementów infrastruktury może znacząco wpłynąć na powierzchnię ziemi, m.in. poprzez zmianę ukształtowania terenu oraz zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej. Tego typu zmiany mogą mieć pośredni wpływ na stosunki gruntowo-wodne oraz na sposób odpływu i retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Realizacja inwestycji wiąże się z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych, które spowodują przekształcenie terenu. Należy jednak podkreślić, że zmiany w rzeźbie terenu będą miały charakter lokalny.

Realizacja działań zaplanowanych w Strategii spowoduje przekształcenie morfologii terenu w związku z koniecznością wykopania fundamentów budynków oraz przeprowadzenia innych prac ziemnych na potrzeby zabudowy, dróg i infrastruktury technicznej. Zmiany w rzeźbie terenu będą miały charakter lokalny. Wprowadzenie nowych elementów inwestycyjnych wiązać się będzie ze zwiększonym poborem wody z sieci wodociągowej oraz wzrostem zużycia energii elektrycznej. Powstałe odpady i ścieki będą stanowiły obciążenie dla środowiska w miejscu ich utylizacji.

Nie przewiduje się jednak wystąpienia istotnych zmian ani przekroczeń parametrów i standardów jakości środowiska określonych przepisami prawa, ani naruszenia trwałości zasobów i ciągłości funkcji ekologicznych na szeroką skalę. Nie przewiduje się również zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, powstawania istotnych barier migracyjnych, ani zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celów ochrony obszarów chronionych oraz ich integralności, w związku z opracowywaniem dokumentu.

Realizacja zaplanowanych w ramach Strategii działań docelowo przyczynić się ma do poprawy krajobrazu, tak aby zyskał on na estetyce i wartości. Zachowane zostaną jednak dotychczasowe, cechy krajobrazu Gminy Warta. Ponadto znaczna część działań będzie dotyczyła obiektów umieszczonych pod powierzchnią ziemi, a wszelkie wyniki trudności zostaną niezwłocznie usunięte, nie wprowadzając zmian w krajobrazie. Teren, na którym realizowane będą prace, zostanie odpowiednio uporządkowany. W związku z tym, realizacja zaplanowanych działań nie wpłynie negatywnie na postanowienia Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.

Wprowadzenie nowych elementów inwestycyjnych oraz ich funkcjonowanie wiązać się będzie z zapotrzebowaniem na wodę, a także ze wzrostem zużycia energii elektrycznej oraz innych zasobów, w tym materiałów budowlanych i paliw, co wpłynie na stan ilościowy tych zasobów. W związku z tym, podczas realizacji poszczególnych inwestycji należy uwzględnić efektywne wykorzystanie złóż kopalin oraz rekultywację terenów poeksploatacyjnych, co pozytywnie wpłynie na stan zasobów geologicznych oraz powierzchnię ziemi.

Stały rozwój i postępujący rozwój Gminy Warta – niezależnie od przyjęcia projektu Strategii, będzie wiązał się z zagospodarowaniem nowych terenów pod inwestycje, co może prowadzić do wzrostu zapotrzebowania na zasoby środowiska. Jest to jednak nieunikniony skutek funkcjonowania jednostek osadniczych, który może być kontrolowany przez organy administracyjne, odpowiedzialne za udzielanie pozwoleń na realizację przedsięwzięć oraz korzystanie ze środowiska w sposób zapewniający minimalizowanie negatywnych skutków dla środowiska. W tym zakresie przewidziane są w Strategii m.in. kierunki działań, takie jak:

- opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy;

- opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzące do optymalnego wykorzystania przestrzeni (ograniczenie niekontrolowanego rozpraszania się zabudowy);
- wprowadzanie zalesień i zadrzewień na obszarach Gminy.

Ponadto w ramach Strategii zaplanowano takie działania jak: sukcesywne oczyszczanie przestrzeni z azbestu oraz optymalizacja gospodarki odpadami, lokalne zarządzanie odpadami i wzrost samowystarczalności Gminy. Działania te przyczynią się do ograniczenia degradacji powierzchni ziemi poprzez eliminację źródeł zanieczyszczeń i uporządkowanie przestrzeni publicznej oraz prywatnej. Będą one pozytywnie wpływać na krajobraz poprzez poprawę estetyki zabudowy oraz redukcję negatywnego oddziaływania obiektów odpadowych takich jak dzikie wysypiska. Lokalna gospodarka odpadami będzie sprzyjać lepszemu zagospodarowaniu bioodpadów, co przełoży się na poprawę jakości gleby oraz wzbogacenie jej w materię organiczną. Jednocześnie ograniczenie transportu odpadów i rozwój lokalnej infrastruktury odpadowej zmniejszą presję na nowe tereny pod inwestycje środowiskowo uciążliwe. W efekcie działania te będą wspierać zachowanie wartości przyrodniczych krajobrazowych i użytkowych gleb oraz przestrzeni gminnej.

5.6. Klimat akustyczny

Część działań – zwłaszcza o charakterze inwestycyjnym, może powodować oddziaływania wpływające na pogorszenie klimatu akustycznego. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych może wystąpić krótkoterminowe zwiększenie poziomu hałasu oraz pojawienie się wibracji i drgań. Zmiany te będą miały jednak charakter przejściowy i będą trwały jedynie przez czas trwania prac.

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej może mieć wpływ na klimat akustyczny w danym obszarze. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112), dopuszczalny poziom hałasu, wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A [dB], dla dróg i linii kolejowych wynosi:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej i terenów szpitali w miastach – 64 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy,
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej, terenów mieszkaniowo-usługowych, terenów rekreacyjno- wypoczynkowych – 68 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy.

Określając przewidywane znaczące oddziaływania na klimat akustyczny, należy zwrócić uwagę głównie na przebiegające przez Gminę ciągi komunikacyjne, ponieważ to właśnie ten rodzaj infrastruktury może negatywnie wpływać na klimat akustyczny. Przeprowadzone pomiary, a także natężenie ruchu drogowego może negatywnie wpływać na stan klimatu aerosanitarnego, w tym dla ludzi. Ponadto dalsza rozbudowa systemu komunikacyjnego może wpływać na zwiększenie presji na środowisko aerosanitarnie.

Modernizacja nawierzchni dróg przyczynia się do redukcji hałasu i wibracji, które przenikają do otoczenia, co ma pozytywny wpływ zarówno na środowisko, jak i na zdrowie organizmów żywych. Zmniejszenie poziomu hałasu oraz drgań w miejscach zamieszkania i obszarach o dużym natężeniu ruchu drogowego poprawia komfort życia ludzi, zmniejsza ryzyko problemów zdrowotnych, takich jak stres, zaburzenia snu czy choroby serca. Dodatkowo, redukcja hałasu sprzyja również ochronie budynków, ponieważ zmniejsza ich narażenie na szkodliwe działanie wibracji, co może przyczynić się do wydłużenia trwałości struktur budowlanych. Na terenie Gminy Warta przewiduje się modernizację infrastruktury drogowej.

Co więcej, polepszenie stanu klimatu akustycznego, jak również zmniejszenie obszarów narażonych na hałas powinno nastąpić m.in. poprzez następujące działania:

- odciążanie ciągów komunikacyjnych, w tym m.in.. poprzez budowę alternatywnych odcinków dróg,
- metody organizacyjne, w tym m.in. poprzez kontrole i/lub ograniczanie prędkości pojazdów,
- stosowanie nawierzchni SMA (Stone Mastic Asphalt),
- wprowadzenie ekranów akustycznych (w ostateczności),
- strefy ograniczonego użytkowania (Jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej, obiektów sieci gazowej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania).

Uciążliwości dla środowiska mogą być powodowane także przez proces rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Niemniej jednak, wszystkie działania związane z gospodarką ściekową powinny być prowadzone z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT) oraz rozwiązań gwarantujących oszczędność energetyczną i surowcową.

Uciążliwość mogą wynikać również ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych może wynikać z braku zachowania standardów i dopuszczalnych norm, odpowiedzialność za negatywne oddziaływania należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny.

Analiza kierunków działań określonych w Strategii wykazała, że nie przewiduje się znaczącego pogorszenia stanu klimatu akustycznego. Krótkoterwałe, negatywne oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji inwestycji, takich jak modernizacja infrastruktury drogowej czy rozwój infrastruktury rowerowej. Niemniej jednak, w dłuższej perspektywie, zakończenie tych prac przyczyni się do trwałej poprawy jakości klimatu akustycznego, zwłaszcza w przypadku rozwoju infrastruktury rowerowej, która umożliwi mieszkańcom korzystanie z alternatywnych, cichych form transportu.

Należy przy tym dodać, że oddziaływanie na środowisko rozbudowy nowych dróg jest odmienne od realizacji prac modernizacyjnych na istniejących już drogach i zwykle powoduje przeniesienie negatywnego oddziaływania akustycznego, w tym stałego z jednego miejsca w inne. Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej będzie poprzedzona procedurą oceny oddziaływania na środowisko, jeśli będzie to wymagane przepisami ustawy o ocenach oddziaływania na środowisko. W ramach tej procedury przeprowadzone zostaną obliczenia prognozowanej emisji hałasu, a decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach określi warunki korzystania ze środowiska, uwzględniając obowiązujące normy. Zakłada się, że uciążliwość inwestycji realizowanych w ramach Strategii będzie ograniczona do obszaru, na którym będą prowadzone prace, i nie przekroczy dopuszczalnych norm określonych w powyższym rozporządzeniu.

5.7. Zasoby naturalne

W wyniku wdrożenia założeń Strategii nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego, co wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców oraz jakość ich otoczenia. Planowane działania nie obejmują realizacji projektów ani infrastruktury, które mogłyby negatywnie oddziaływać na zasoby naturalne. Rezygnacja z realizacji Strategii oznaczałaby utratę szansy na wdrożenie działań wspierających rozwój gospodarki niskoemisyjnej, w ramach której priorytetem będzie zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych w większości pozytywne efekty dla zasobów naturalnych na terenie Gminy Warta.

W wyniku realizacji kierunków wskazanych w projekcie Strategii dla Gminy Warta możliwe będzie:

- wspieranie projektów związanych z wykorzystaniem OZE,
- wspieranie projektów z dziedziny gospodarki niskoemisyjnej,
- wspieranie działań w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu,
- wspieranie działań związanych z redukcją zapotrzebowania nieodnawialnych surowców energetycznych i mineralnych, a zwłaszcza paliwa kopalne,
- wspieranie działań związanych ze zwiększaniem bioróżnorodności,
- wspieranie działań związanych ze zwiększaniem poziomu retencji wodnej i przeciwdziałaniem skutkom suszy,
- wspieranie działań w zakresie zrównoważonego gospodarowania przestrzenią.

5.8. Zabytki i dobra materialne

Walory turystyczne Gminy Warta wynikają przede wszystkim z jej walorów kulturowych. Dostrzega się potencjał sprzyjający rozwojowi turystyki historycznej związanej z zabytkami znajdującymi się na terenie Gminy. Działania zawarte w projekcie Strategii w przeważającej mierze mają charakter neutralny lub pozytywny. Do działań tych zaliczyć należy wszelkie projekty obejmujące zachowanie istniejącego dziedzictwa kulturowego oraz rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, które przyczynią się do powstania nowych miejsc spędzania wolnego czasu uwzględniających lokalne dziedzictwo oraz walory przyrodnicze.

Oczywiste pozytywne oddziaływanie będą miały projekty bezpośrednio ukierunkowane na ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego i historycznego Gminy Warta. W ramach tego rodzaju działań, w projekcie Strategii wyznaczono m.in. następujące kierunki:

- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz jej promocja (m.in. przystań kajakowa);
- Opracowanie materiałów ukazujących możliwości aktywnego spędzenia czasu na terenie Gminy przy wykorzystaniu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej;
- Dbanie o historię, m.in. poprzez kolekcjonowanie i zachowanie pamiątek historycznych oraz kultywowanie tradycji np. funkcjonowanie chóru „Lutnia”;
- Współpraca z Muzeum Miasta i Rzeki Warty;
- Renowacja obiektów zabytkowych;
- Podejmowanie kompleksowych działań na rzecz ochrony, rewaloryzacji i promocji dziedzictwa kulturowego Gminy, w szczególności układu urbanistycznego miasta Warty wraz z zespołami sakralnymi, obiektów z listy zabytków reprezentatywnych oraz zagrożonych.

Negatywne, krótkotrwałe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych, szczególnie w przypadku, gdy prace dotyczą obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Takie oddziaływania mogą również obejmować potencjalny spadek wartości nieruchomości (budynków i gruntów) spowodowany niepożądanym sąsiedztwem nowych inwestycji, które w opinii społecznej mogą pogarszać atrakcyjność danego miejsca pod względem krajobrazowym i funkcjonalnym. Z kolei, lokalizacja i dostęp do obiektów zabytkowych, cennych obszarów przyrodniczych oraz środków komunikacyjnych mogą przyczynić się do wzrostu wartości nieruchomości.

Podkreśla się przy tym, że na etapie opracowywania niniejszej prognozy nie jest możliwe jednoznaczne wskazanie, na których zabytkach planuje się przeprowadzenie działań konserwatorskich i restauratorskich. Niemniej jednak, obowiązek uzgadniania wszelkich prac inwestycyjnych w strefach ochrony konserwatorskiej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków minimalizuje ryzyko wystąpienia negatywnego wpływu na dziedzictwo kulturowe. W związku z tym, nie prognozuje się istotnego negatywnego oddziaływania na zabytki, dziedzictwo kulturowe ani dobra materialne w trakcie realizacji założeń Strategii.

6. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII

Większość działań zaplanowanych w ramach Strategii ma na celu poprawę stanu środowiska oraz jakości życia mieszkańców Gminy Warta. Projekty te uwzględniają aspekty środowiskowe i wspierają ideę zrównoważonego rozwoju, co jest kluczowe w kontekście współczesnych wyzwań ekologicznych. Choć przewiduje się możliwość wystąpienia krótkoterminowych i odwracalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, zaproponowano odpowiednie

rozwiązania, które pozwolą na ich zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą. Szczególnie ważne będzie to w przypadku przedsięwzięć wymagających prac budowlanych i ziemnych, które mogą wpływać na lokalną przyrodę. Niemniej jednak, działania te zostały zaplanowane w taki sposób, aby minimalizować ewentualne negatywne skutki i maksymalizować korzyści dla środowiska. Należy pamiętać, że celem tych działań jest nie tylko poprawa kondycji środowiskowej, ale także podniesienie jakości życia i zdrowia społeczności lokalnej, przyczyniając się do długoterminowego rozwoju Gminy w sposób odpowiedzialny ekologicznie.

Negatywne oddziaływania związane z realizacją przedsięwzięć budowlanych są głównie związane z etapem budowy, który wiąże się z czasowym nasileniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, wzrostem poziomu hałasu oraz możliwością przedostania się substancji niebezpiecznych (np. paliw, olejów, smarów) do gruntu. Emisje te są generowane głównie podczas pracy maszyn i urządzeń wykonujących roboty ziemne oraz transportujących materiały. Choć takie uciążliwości mogą występować lokalnie, są one zazwyczaj krótkotrwałe i odwracalne, co sprawia, że ich wpływ na środowisko jest ograniczony.

Warto podkreślić, że tego typu oddziaływania są nieuniknione w przypadku niemal każdej inwestycji, szczególnie w fazie budowy, jednakże mają charakter przejściowy i nie powodują trwałych negatywnych zmian w środowisku. Kluczowe jest jednak, by odpowiednie środki zaradcze były podejmowane w celu zminimalizowania tych negatywnych skutków, takich jak stosowanie nowoczesnych technologii budowlanych, monitorowanie jakości powietrza czy wprowadzenie procedur zapobiegających skażeniu gleby. Dzięki takim działaniom, pomimo krótkotrwałego wpływu, proces inwestycyjny może przebiegać w sposób zrównoważony i jak najmniej uciążliwy dla otoczenia.

Możliwe negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko można zminimalizować poprzez wdrożenie wszelkich dostępnych działań łagodzących, które powinny zostać zaplanowane już na etapie przygotowania projektu. Poniżej przedstawiono propozycje działań, które mają na celu zmniejszenie wpływu inwestycji na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

Tabela 13. Propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko

ELEMENT ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	PROPOZYCJE DZIAŁAŃ ŁAGODZĄCYCH
Różnorodność biologiczna/ rośliny/ zwierzęta	<ul style="list-style-type: none"> • inwentaryzacja przyrodnicza pod kątem występowania ptaków czy innych zwierząt oraz cennych gatunków roślin, szczególnie objętych ochroną, • przeprowadzanie wszelkich prac poza okresem lęgowym ptaków czy okresem godowym innych zwierząt, • zapewnienie stałego monitorowania wpływu inwestycji na różnorodność biologiczną, faunę i florę, • wprowadzenie dodatkowych nasadzeń drzew i zieleni urządzonej (gatunków rodzimych) w celu ewentualnej kompensacji przyrodniczej, • ustalanie lokalizacji przedsięwzięcia w sposób, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ działań inwestycyjnych

Ludzie	<ul style="list-style-type: none"> • oznakowanie obszarów w miejscach prowadzenia robót budowlanych, • realizacja robót zgodnie z zasadami BHP i PPOŻ, • wykorzystywanie wyłącznie sprawnych maszyn i urządzeń, • wykonywanie działań inwestycyjnych tylko w dozwolonych godzinach w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń i uciążliwego hałasu, • stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, • stosowanie roślinności izolacyjnej, • ustalanie lokalizacji przedsięwzięcia w sposób, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ działań inwestycyjnych
Wody	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie zabezpieczenia terenów przed przedostaniem się niepożądanych substancji do wód dbałość o szczelność zbiorników paliw w maszynach wykorzystywanych podczas prac, • zachowanie szczególnej ostrożności podczas prowadzenia prac w bezpośrednim sąsiedztwie rzek czy zbiorników wodnych, • zapewnienie pracownikom dostępu do przenośnych toalet, • ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych, np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych, • zwiększanie poziomu retencji wodnej poprzez rozwój elementów małej retencji • odpowiednie i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, • ustalanie lokalizacji przedsięwzięcia w sposób, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ działań inwestycyjnych
Powietrze	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie pasów zieleni izolacyjnej, • propagowanie alternatywnych form transportu (ruch pieszy, rowerowy, komunikacja zbiorowa), • przeprowadzanie termomodernizacji budynków na terenie gminy, • promowanie instalacji OZE, • wykorzystywanie nowoczesnych technologii w procesie inwestycyjnym
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie przechowywanie/składowanie materiałów budowlanych, kontrolowanie szczelności zbiorników paliwowych w pojazdach wykorzystywanych przy pracach, • odpowiednie składowanie odpadów powstałych podczas pracy
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie miejsc z zielenią urządzoną, • ustalanie lokalizacji przedsięwzięcia w sposób, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ działań inwestycyjnych

Klimat	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie nasadzeń drzew i krzewów oraz zieleni urządzonej, • dbałość o przestrzeganie zasad ochrony środowiska naturalnego, • promowanie zero lub niskoemisyjnych form transportu, • rozwój zielono-błękitnej infrastruktury
Zabytki i dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie planowanie realizacji projektów, tak by nie zakłócić istniejącego układu przestrzeni publicznej, • szczegółowe uzgadnianie przeprowadzania działań inwestycyjnych w obiektach o szczególnym znaczeniu historycznym lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie
Obszary objęte ochroną	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganie przepisów dotyczących form ochrony przyrody, • wzmocnienie kontroli realizacji danego przedsięwzięcia, szczególnie w zakresie możliwego wpływu na stan środowiska, • uwzględnienie okresów lęgowych i rozrodczych ptaków, nietoperzy i zwierząt, • prawidłowe zabezpieczenia terenów prowadzenia inwestycji oraz pracujących, maszyn i urządzeń, • selektywne gromadzenie wszelkich powstających odpadów, • systematyczne prowadzenie prac porządkowych, • ustalanie lokalizacji przedsięwzięcia w sposób, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ działań inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne.

W sytuacjach, gdy całkowite uniknięcie negatywnego oddziaływania na środowisko jest niemożliwe, a ryzyko nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody jest realne, konieczne staje się podjęcie odpowiednich działań kompensacyjnych na wcześniejszym etapie realizacji inwestycji. Takie działania mogą obejmować m.in. odtworzenie zniszczonych siedlisk w nowych, odpowiednich miejscach, sztuczne wsparcie osłabionych populacji gatunków, czy tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych, które umożliwią migrację zwierząt. Warto również rozważyć wprowadzenie działań, które będą wspierały bioróżnorodność na obszarze inwestycji, np. poprzez sadzenie rodzimych gatunków roślin czy budowę ekologicznych korytarzy. Podejmowanie takich działań ma na celu nie tylko zminimalizowanie negatywnego wpływu inwestycji, ale również zapewnienie długoterminowego zachowania wartości przyrodniczych i ekologicznych w danym obszarze.

7. MOŻLIWE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ STRATEGII

W przypadku braku realizacji Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034, przeprowadzona analiza i ocena stanu obecnego wskazuje, że może dojść do pogorszenia jakości środowiska naturalnego. Brak wdrożenia założeń tego dokumentu może skutkować utrwaleniem istniejących, negatywnych tendencji w zakresie środowiska przyrodniczego, co z kolei może prowadzić do dalszego degradacji terenów, zanieczyszczenia powietrza, wód oraz utraty bioróżnorodności.

Niewdrożenie zaplanowanych działań rozwojowych może również ograniczyć możliwości wprowadzania innowacji ekologicznych i rozwiązań zrównoważonego rozwoju, które sprzyjają poprawie jakości życia mieszkańców i zachowaniu zasobów naturalnych. Co więcej, brak realizacji strategii może prowadzić do trudności w adaptacji do zmieniających się warunków klimatycznych oraz obniżenia konkurencyjności gminy w obszarze gospodarczym i społecznym. W związku z tym, wdrożenie zaplanowanych działań jest kluczowe dla zapewnienia harmonijnego rozwoju gminy i dbałości o jej środowisko naturalne. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych, jakimi dysponują: budżet państwa, samorzady i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

W przypadku braku realizacji omawianego dokumentu, przewiduje się, że mogą wystąpić m.in. następujące skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze:

- brak zrównoważonego rozwoju – zaniechanie realizacji Strategii może prowadzić do niekontrolowanego rozwoju przestrzennego, który będzie sprzyjał degradacji środowiska i utracie wartości przyrodniczych,
- zahamowanie rozwoju gospodarczego – brak zrealizowania strategii może ograniczyć możliwości inwestycyjne w zakresie ekologicznych technologii, odnawialnych źródeł energii oraz zrównoważonej infrastruktury, co zmniejszy konkurencyjność Gminy na tle innych jednostek samorządowych.
- problemy społeczne i zdrowotne – brak wdrożenia założeń dokumentu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w jakości życia mieszkańców, takich jak pogorszenie jakości powietrza, wód czy hałasu, co w dłuższym czasie może negatywnie wpłynąć na zdrowie mieszkańców.
- utrata bioróżnorodności – brak działań na rzecz ochrony i zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi może skutkować dalszą utratą bioróżnorodności i zniszczeniem cennych ekosystemów, co ma wpływ nie tylko na lokalną faunę i florę, ale i na równowagę całego ekosystemu.
- wzrost kosztów długoterminowych – brak odpowiednich działań ochronnych i inwestycji w infrastrukturę ekologiczną w przyszłości może prowadzić do wzrostu kosztów związanych z naprawą szkód środowiskowych, co obciąży budżet gminy i mieszkańców.

Ponadto przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do innych skutków, w tym m.in.:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca, m.in. konsekwencjami finansowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Wskazuje się, że w przypadku braku realizacji ustaleń zawartych w Strategii, zwłaszcza tych dotyczących ochrony cennych zasobów przyrodniczych oraz rozwoju infrastruktury technicznej, poprawa stanu środowiska oraz utrzymanie i ochrona walorów przyrodniczych będzie znacznie utrudniona. Zaniechanie wdrożenia założeń dokumentu, w szczególności dotyczących planowanych inwestycji, doprowadzi do kontynuacji rozwoju i miejscowego zanieczyszczania środowiska, a skutki te będą co najmniej równe obecnym poziomom zanieczyszczeń. Bez realizacji Strategii, trudniej będzie wdrożyć działania naprawcze i zapobiegawcze, co może prowadzić do długotrwałych negatywnych skutków dla ekosystemu i jakości życia mieszkańców.

Chociaż długofalowym celem planowanych działań jest poprawa stanu środowiska, w krótkim okresie mogą wystąpić pewne negatywne oddziaływania i uciążliwości związane z realizacją inwestycji, które w pewnym stopniu pogorszą stan środowiska w porównaniu do jego obecnego stanu przed wdrożeniem zapisów Strategii (dotyczy to robót budowlanych). Niemniej jednak, biorąc pod uwagę oczekiwany efekt ekologiczny tych działań, ocenia się, że brak realizacji Strategii spowoduje pogorszenie stanu środowiska lub co najmniej utrzymanie go na dotychczasowym poziomie. W niektórych przypadkach oznaczałoby to, że jakość poszczególnych komponentów środowiska pozostanie na niskim poziomie.

Zaniechanie realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034, tj. zaplanowanych działań wypracowanych w ramach projektów i programów, a także zaplanowanych inwestycji, mogłoby przyczynić się do zakłócenia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Warta i wywołać niekorzystne zmiany środowiska przyrodniczego.

8. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U z 2024, poz. 1112 ze zm.), podczas stwierdzenia możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji założeń zawartych w projektach polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie w zakresie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Gmina Warta położona jest około 150 km od najbliższej granicy. W związku z tym, ze względu na charakter i specyfikę kierunków działań oraz celów strategicznych zaplanowanych w ramach niniejszego dokumentu nie przewiduje się wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko.

9. NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIK LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

W toku opracowywania prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jednakże, ze względu na ogólny charakter dokumentu jakim jest Strategia, wyznaczająca ogólne kierunki rozwoju, określenie oddziaływania na środowisko realizacji poszczególnych celów jest bardzo trudne. Dlatego też wskazuje się, że w sporządzaniu w pełni rzetelnej prognozy przeszkadzały pewne braki informacji na temat konkretnych sposobów realizacji strategii. Zatem, jedynym problemem okazał się zbyt ogólny charakter kierunków działań proponowanych w projektowanym dokumencie. Co więcej, brak wskazania konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego działania. Ponadto Strategia powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych.

Biorąc pod uwagę powyższe trudności, w celu opracowania prognozy oddziaływania na środowisko, skorzystano z dostępnych informacji dotyczących inwestycji o podobnym charakterze oraz skali. Ponieważ ocena oddziaływania na środowisko ma charakter prognostyczny, wskazuje ona na potencjalne skutki, które mogą wystąpić w wyniku realizacji Strategii. W szczególności uwzględniono różne warianty realizacji przedsięwzięcia, przy czym szczególną uwagę poświęcono scenariuszowi najbardziej niekorzystnemu dla środowiska. Taki sposób analizy pozwala na zidentyfikowanie ryzyk i zagrożeń, które mogą wystąpić w trakcie realizacji poszczególnych działań, umożliwiając tym samym podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych lub łagodzących negatywne skutki dla środowiska. Tego rodzaju podejście jest kluczowe dla stworzenia realistycznej i skutecznej prognozy, która ma na celu

zminimalizowanie wpływu planowanych działań na lokalne ekosystemy oraz poprawę jakości życia mieszkańców Gminy.

10. REKOMENDACJE I WNIOSKI DO OSTATECZNEJ WERSJI DOKUMENTU

W ramach rekomendacji i wniosków wskazuje się, że podczas tworzenia ostatecznej wersji Strategii należy uwzględnić następujące elementy:

- wszystkie zaplanowane kierunki działań powinny być zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i celami w zakresie ochrony środowiska wyznaczonymi w dokumentach obowiązujących na szczeblu międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym,
- konieczne jest prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, które przyczynią się do kreowania wśród lokalnej społeczności postaw proekologicznych,
- konieczne jest wskazanie odpowiednich działań kompensacyjnych pozwalających na minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko w przypadku inwestycji nawet krótkotrwale negatywnie wpływających na środowisko.

Strategia powinna być przede wszystkim zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju, gwarantując przyszłym i obecnym pokoleniom równy dostęp do godnych warunków życia. W ostatecznej wersji dokumentu należy uwzględnić aspekty związane z poszanowaniem środowiska naturalnego, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspiera rozwój gospodarczy regionu.

W projekcie Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 wyznaczono następujące cele strategiczne:

CELE STRATEGICZNE		
CEL I:	CEL II	CEL III
NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W GMINIE WARTA – CZYSTA PRZESTRZEŃ DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ	GMINA WARTA – PRZYJAZNA PRZEDSIĘBIORCOM I DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ TURYSTYCZNIE	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZEGO MIESZKAŃCÓW W GMINIE WARTA

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ PRZEWIDZIANYCH W PROJEKCIE STRATEGII

Analizując wpływ działań oraz inwestycji zaplanowanych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2024-2035 na poszczególne komponenty środowiska, stwierdzono, że w dłuższej perspektywie będą one miały pozytywny wpływ zarówno na środowisko, jak i na mieszkańców gminy. Choć przewidziano możliwość wystąpienia krótkotrwałych, negatywnych oddziaływań na etapie realizacji robót budowlanych, ich skala będzie ograniczona do okresu trwania prac. Potencjalne negatywne skutki związane są głównie z emisją hałasu, zanieczyszczeniem powietrza oraz wpływem na powierzchnię ziemi. Te oddziaływania będą miały charakter przejściowy i ustąpią po zakończeniu robót budowlanych.

Najbardziej widoczne będą zakłócenia związane z hałasem, zapyleniem oraz emisją spalin i odpadów budowlanych, jednak ich czas trwania będzie krótki, a intensywność ograniczona do okresu realizacji inwestycji. Należy podkreślić, że wszystkie te negatywne skutki są odwracalne, a po zakończeniu prac budowlanych środowisko wróci do pierwotnego stanu. Należy przy tym podkreślić, że planowane inwestycje będą realizowane z należytą troską o środowisko naturalne, a ich wykonanie nie zakłóci funkcji przyrodniczych obszarów chronionych znajdujących się na terenie Gminy Warta. Wręcz przeciwnie, realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do poprawy stanu środowiska. Zbudowana lub zmodernizowana infrastruktura nie tylko poprawi jakość życia mieszkańców, ale również przyczyni się do poprawy jakości środowiska, w tym m.in. poprzez zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, poprawę efektywności energetycznej i wzmocnienie działań proekologicznych.

Ostatecznie zaplanowane do realizacji działania, w tym te o charakterze inwestycyjnym, w dłuższej perspektywie przyczynią się do trwałego rozwoju gminy w sposób zrównoważony, uwzględniający potrzeby zarówno społeczne, jak i środowiskowe.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 nie mają długotrwałego, negatywnego wpływu na stan środowiska, a większość zaplanowanych działań przynosi korzyści dla środowiska. Proces opracowywania projektu dokumentu obejmował rozpatrzenie różnych wariantów przyjętych założeń Strategii, w tym przeprowadzenie diagnozy oraz konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk, a także ankietowanie jej mieszkańców. Wynikiem tych działań było stworzenie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii. W związku z tym, proponowanie alternatywnych rozwiązań nie jest konieczne.

Działania określone w Strategii, które stanowią narzędzie do osiągnięcia celów dokumentu, nie mają charakteru sztywnych, twardych założeń. Zamiast tego, wskazują one głównie kierunek rozwoju i aktywności, umożliwiając elastyczny dobór metod i form realizacji. Takie podejście pozwala na dostosowanie działań do zmieniających się warunków i potrzeb, zapewniając większą swobodę w realizacji celów Strategii. W ten sposób możliwe jest reagowanie na nowe wyzwania, a także wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań, które będą najbardziej odpowiednie w danym czasie i kontekście.

12. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Ważnym elementem monitoringu środowiska jest ocena jakości środowiska przyrodniczego na analizowanym obszarze. Monitoring polega na systematycznym gromadzeniu, analizowaniu i udostępnianiu danych dotyczących jakości środowiska naturalnego oraz zachodzących w nim zmian. Aby przeprowadzić skuteczny monitoring, niezbędne jest wybranie odpowiednich wskaźników, które będą zarówno ilościowe, jak i jakościowe. Cele i kierunki działań zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 oraz osiągnięte wyniki, odpowiadają na potrzeby zidentyfikowane w analizie stanu obecnego obszaru. Realizacja założonych efektów Strategii pozwoli na wzmocnienie potencjału obszaru oraz na eliminowanie lub ograniczanie jego słabości.

Jednym z najczęściej stosowanych sposobów prowadzenia monitoringu jest wykorzystanie metod wskaźnikowych. Poniżej, w formie tabeli, zaprezentowane zostały wskaźniki proponowane do monitorowania skutków realizacji postanowień zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Warta. Dodatkowo istotnym elementem monitoringu może być także systematyczne śledzenie wyników w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Przeprowadzając analizę i ocenę stanu poszczególnych komponentów środowiska, opierając się na danych uzyskanych z Państwowego Monitoringu Środowiska, należy pamiętać, że wyniki te powinny odnosić się do obszarów objętych projektem dokumentu.

Tabela 14. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitoringu skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

WSKAŹNIK	JEDNOSTKA	POŻĄDANE ZMIANY	CZĘSTOTLIWOŚĆ GROMADZENIA DANYCH
Udział powierzchni Gminy objętej obowiązującymi MPZP	%	↑	raz na rok
Długość wyremontowanych dróg gminnych	km	↑	raz na rok
Długość zmodernizowanych dróg gminnych	km	↑	raz na rok
Długość wybudowanych i zmodernizowanych ścieżek rowerowych	km	↑	raz na rok

Długość sieci kanalizacyjnej	km	↑	raz na rok
Długość sieci wodociągowej	km	↑	raz na rok
Udział mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej	%	↑	raz na rok
Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej	%	↑	raz na rok
Liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym	szt.	↑	raz na rok
Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	↑	raz na rok
Udział mieszkańców korzystających z odnawialnych źródeł energii	%	↑	raz na rok
Liczba niskoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy	szt.	↑	raz na rok
Średnia roczna poziomu PM10 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Częstość przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych PM10 w roku	szt.	↓	raz na rok
Średnia roczna poziomu PM2,5 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Średnia roczna poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok

Powierzchnia nowych zalesień i zadrzewień	ha	↑	raz na rok
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury	szt.	↑	raz na rok
Stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych	zły/dobry	↑	raz na rok z rozbiorem powierzchniowe raz na cztery lata, podziemne raz na rok
Liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej	szt.	↑	raz na rok
Udział trwałych użytków zielonych w powierzchni Gminy	%	↑	raz na rok
Liczba ton usuniętych i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	t	↑	raz na rok

Źródło: opracowanie własne.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Konieczność wykonania prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034 wynika z obowiązku zawartego w art. 51 ust. 1. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami (o których mowa w art. 57 i 58) zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi po zapoznaniu się z wnioskiem Burmistrza Warty, w piśmie nr WOOS.411.397.2025.AJa.2 z dnia 01.09.2025 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034”. W piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 i art. 52 ustawy ooś.

Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie nr NS OZNS.9022.533.2025.AK z dnia 19.08.2025 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034”.

W rozdziale 1 niniejszej prognozy przedstawiono podstawy prawne jej opracowania, zakres, cel, metodyka opracowania, źródła informacji oraz analizę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. Głównym celem prognozy jest określenie, w jaki sposób realizacja celów strategicznych, programów i projektów zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034.

W rozdziale 2 przedstawiono ogólną charakterystykę projektu Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034, zawierającą wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań. W Strategii wyznaczono następujące cele strategiczne:

Cel I: NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W GMINIE WARTA – CZYSTA PRZESTRZEŃ DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ,

Cel II: GMINA WARTA – PRZYJAZNA PRZEDSIĘBIORCOM I DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ TURYSTYCZNIE,

Cel III: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA SPOŁECZEGO MIESZKAŃCÓW W GMINIE WARTA.

W rozdziale wskazano, że cele strategiczne odzwierciedlają obszary rozwoju w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które kształtują wizerunek Gminy Warta. Sfery te są wzajemnie powiązane - działania podejmowane w obszarze przestrzennym wpływają na lokalną gospodarkę, a ta z kolei ma wpływ na sytuację społeczną. Aktywne i świadome

społeczeństwo, mogące znaleźć zatrudnienie na terenie gminy, ma również wpływ na jakość środowiska naturalnego. Aby osiągnąć równowagę, konieczne jest jednoczesne realizowanie zadań w każdej z tych sfer.

Ponadto w rozdziale 2 przedstawiono również powiązania tematyczne Strategii z założeniami i wymaganiami innych dokumentów szczebla unijnego, krajowego i wojewódzkiego, uwzględniające zasady ochrony środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju. Odniesiono się m.in. do następujących dokumentów: Traktat Lizboński, Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, Europejski Zielony Ład, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020), Europejska Konwencja Krajobrazowa, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Polityka wodna Państwa do 2030 r., Krajowy Program Ochrony Powietrza, Krajowy Program Gospodarki Odpadami, Polityka energetyczna Polski do 2040 r., Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

W rozdziale 3 przedstawiono charakterystykę aktualnego stanu środowiska Gminy Warta, uwzględniając położenie, ukształtowanie terenu, budowę geologiczną, rodzaje gleb, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, jakość powietrza atmosferycznego, zagrożenie hałasem, szatę roślinną i świat zwierzęcy, a także formy ochrony przyrody.

W rozdziale 4 omówiono istniejące problemy środowiskowe. Dla poszczególnych komponentów środowiska wskazano m.in. następujące zagrożenia i problemy: przekroczenia poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza, zły stan wód powierzchniowych, zagrożenie suszą, niewielki udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej, duża ilość materiałów zawierających azbest, presja urbanizacyjna na formy ochrony przyrody i obiekty cenne przyrodniczo.

W rozdziale 5 prognozy przedstawiono przewidywane oddziaływanie na środowisko w kontekście poszczególnych elementów przyrody, takich jak różnorodność biologiczna, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Uwzględniono również potencjalny wpływ na zdrowie ludzi oraz na obiekty zabytkowe. Ocenę oraz identyfikację istotnych oddziaływań na środowisko poszczególnych działań przedstawiono w formie opisowej, wraz z odpowiednim uzasadnieniem.

W rozdziale 6 przedstawiono propozycje możliwych działań mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko, w tym m.in.: inwentaryzacja przyrodnicza pod kątem występowania ptaków czy innych zwierząt oraz cennych gatunków roślin, szczególnie objętych ochroną, oznakowanie obszarów w miejscach prowadzenia robót budowlanych, odpowiednie zabezpieczenia terenów przed przedostaniem się niepożądanych substancji do wód dbałość o szczelność zbiorników paliw w maszynach wykorzystywanych podczas prac, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej, odpowiednie przechowywanie/składowanie materiałów budowlanych, kontrolowanie szczelności zbiorników paliwowych w pojazdach wykorzystywanych przy pracach, stosowanie nasadzeń drzew i krzewów oraz zieleni urządzonej.

W rozdziale 7 zawarto opis możliwych zmian w przypadku braku realizacji dokumentu, wśród których wskazano m.in.: brak zrównoważonego rozwoju, zahamowanie rozwoju

gospodarczego, problemy społeczne i zdrowotne, utrata bioróżnorodności, wzrost kosztów długoterminowych. W rozdziale wskazano, że zaniechanie realizacji założeń Strategii mogłoby przyczynić się do zakłócenia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Warta i wywołać niekorzystne zmiany środowiska przyrodniczego.

W rozdziale 8 wskazano, że realizacja niniejszego dokumentu nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko, gdyż Gmina Warta położona jest około 150 km od najbliższej granicy.

W rozdziale 9, dotyczącym napotkanych trudności i braków w dostępnej wiedzy, wskazano że głównym problemem okazał się zbyt ogólny charakter kierunków działań proponowanych w Strategii. Brak szczegółowego określenia konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w niektórych przypadkach wręcz uniemożliwił ocenę wpływu poszczególnych działań na środowisko. Ponadto wskazano, że projekt Strategii opracowany został w oparciu o aktualną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy, a także współczesnych metod, technik, technologii i materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć związanych z rozwojem lokalnym oraz procesami inwestycyjnymi.

W rozdziale 10 w ramach rekomendacji i wniosków wskazuje się, że Strategia powinna być przede wszystkim zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju, gwarantując przyszłym i obecnym pokoleniom równy dostęp do godnych warunków życia. W ostatecznej wersji dokumentu należy uwzględnić aspekty związane z poszanowaniem środowiska naturalnego, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspiera rozwój gospodarczy regionu.

W rozdziale 11, dotyczącym rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Strategii, stwierdzono, że dokument strategii charakteryzuje się wysokim stopniem ogólności, często nie zawierając propozycji konkretnych działań i nie mając odniesienia w wytycznych lokalizacyjnych. Wobec powyższych przesłanek dotyczących w zasadzie każdego wieloaspektowego dokumentu, niniejsza prognoza nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii, do czego przyczynił się brak możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania projektu dokumentu i obejmowało m. in. opracowanie diagnozy stanu środowiska oraz sukcesywne konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk, w tym ankietowanie mieszkańców gminy. Efektem tych prac było opracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

W rozdziale 12 wskazano liczne propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień Strategii. W celu określenia stopnia realizacji celów strategicznych, zbudowano system wskaźników powiązanych z różnymi poziomami celów, jakie zostały przyjęte w Strategii. Regularna analiza wskaźników wskazanych w poniższej tabeli pozwoli na analizę skuteczności podjętych działań oraz określenie poziomu rozwoju jednostki w danej dziedzinie i aktualizację priorytetów Gminy Warta.

14. SPIS RYSUNKÓW I TABEL

Rysunek 1. Położenie Gminy Warta na tle gmin sąsiadujących	29
Rysunek 2. Struktura ludności w Gminie Warta w latach 2019-2023	30
Rysunek 3. Układ komunikacyjny Gminy Warta.....	31
Rysunek 4. Udział osób korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Warta w 2023 roku na tle powiatu i województwa	32
Rysunek 5. Wykres średnich temperatur i opadów w ciągu roku dla Gminy Warta	33
Rysunek 6. Róża wiatrów dla Gminy Warta	34
Rysunek 7. Mapa liczby osób dotkniętych znaczną uciążliwością hałasu drogowego wartość wskaźnika N_{HA}	42
Rysunek 8. Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne występujące w Gminie Warta	76
Tabela 1. Zestawienie celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034	14
Tabela 2. Zestawienie celów operacyjnych i kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034	14
Tabela 3. Zmiany liczby ludności w Gminie Warta w latach 2019-2023.....	29
Tabela 4. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	36
Tabela 5. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	37
Tabela 6. Źródła energii w Gminie Warta w 2023 roku	37
Tabela 7. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Warta wykonanych w ramach stałej sieci monitoringu w województwie łódzkim w 2023 roku.....	43
Tabela 8. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Warta	44
Tabela 9. Charakterystyka JCWP na obszarze Gminy Warta.....	46
Tabela 10. Charakterystyka użytkowanych złóż kopalin na terenie Gminy Warta wg stanu na 31.12.2024 r.	53
Tabela 11. Stan gospodarki odpadami w Gminie Warta w latach 2019-2023	55
Tabela 12. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Gminy Warta.....	78
Tabela 13. Propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko	115
Tabela 14. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitoringu skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.....	123

15. OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST.2

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), w nawiązaniu do art. 74a ust. 2 tejże ustawy oświadczam, że jako autor prognozy oddziaływania na środowisko do:

„Strategii Rozwoju Gminy Warta na lata 2025-2034”

spełniam wymagania, o których mowa w wyżej wymienionych przepisach prawnych. Posiadam ukończone studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku związanym z kształceniem w zakresie nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi (art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. c).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Nina Jedrusik